

ĐAVOLJA SIMFONIJA

DAVOR MANDIĆ

SADRŽAJ

PRVI DIO	2
1.	3
2.	12
3.	19
4.	28
5.	42
6.	59
7.	75
STRIP	104
DRUGI DIO	122
1.	123
2.	137
3.	153
4.	168
5.	178
6.	195
7.	221

O autoru	223
Impresum	224

Stvarati, znači dvaput živjeti.

Albert Camus

PRVI DIO

1.

„Jebem ti rat!“ glasno sam u sebi opsovao dok sam uzaludno lupao po mrtvim tasterima na Street Fighter arkadi. Kako mi samo idu na živce ovi debili u migovima što probijaju zvučne zidove nisko iznad grada pa nestaje struje, a stari doma svako malo mora mijenjati prozore. Onda im psuje srpsku mater i proklinje dan kad je sjeo na onaj motor s kojeg se tako razbio da mu sad zbog fizičke nesposobnosti ne daju da puca po tim skotovima.

„Jebo sam vam srpsku mater!“ viknuo sam naglas, i dalje nervozno lupajući po ugašenom Street Fighteru. A baš sam ga razvaljivao, mislio sam, i tko će mi sad nadoknaditi žeton. Mišo neće, sigurno.

„Kome si ti jebo srpsku mater, a? I šta udaraš po aparatu, đubre jedno, vidiš da nema struje!“ odjednom sam čuo uvijek nadržkanog Mišu iza sebe.

„Pojelo mi žeton!“

„Ma marš napolje!“ zaderao se ljutito i podigao ruku kao da će me odalamiti.

Šmugnuo sam ispod njegove prijeteće ruke prema vratima, pomislivši kako bi bilo lijepo kad bih mu sad mogao zavaliti jedan hadouken. Ali ovo je bio pravi život, Mišo je imao više ožiljaka nego ja fajti i morao sam na ulicu, na kojoj je sad još počela drečati sirena za uzbunu. Nije mi ostalo drugo nego trkom doma.

„Di si ti dosad?“ upitao me stari čim sam ušao u trpezariju.

„Pa kod Darka sam bio.“ Lagao sam, ne znam ni sam zašto.

„Ajde postavi stol, pečem pile“, rekao je i krenuo prema kuhinji gdje se iza musavih staklenih vrata pećnice pod žmirkavim žutim svjetlom vrtjelo pile.

„Ne idemo u sklonište?“

„Ma ko im jebe mater. Nisu bombardirali dosad pa neće ni sad.“

Otišao sam do prozora. Bilo mi je zanimljivo gledati sve te ljude na ulici kako različito reagiraju. Najsmješniji su bili domaći, kojima kao da još uvijek nije bilo jasno što se zbiva. Zatulila bi sirena, a vidiš njih, ogledavaju se oko sebe kao da nešto broje, ili pogledavaju na

sat misleći da je možda tri popodne pa to tuli iz Uljanika za kraj radnog vremena. Drugi bi panično počeli trčati u svim smjerovima, razmišljajući koje im je sklonište najbliže. Ali treći, oni su bili najzajebaniji. Uvijek su hodali u skupinama i kad bi počelo, samo bi se okupili, prebrojali i mirno i nepogrešivo krenuli prema najbližem skloništu. Kao tek rođene kornjače prema moru. Prognanici.

„Ajde, gotovo je, postavi stol.“

Otišao sam do vitrine, uzeo tri tanjura, tri vilice i tri noža. Salvete nismo imali, ali ostalo je nešto toaletnog papira pa sam uzeo tri listića i od njih napravio ubruse.

„Šta to radiš?“

„Kako šta radim, postavljam stol.“

Tišina je parala zrak, a onda je stari uzeo jedan tanjur i snažno ga zafrljačio u zid. Stresao sam se, ali odmah sam shvatio koliki sam kreten kad postavljam stol i za Sebija.

Papak je otišao u vojsku prošle zime, u JNA! Kako glupo. Zašto uopće ići u vojsku, to je tako besmisleno. I tad je već bilo kuhalo, bunili se neki Srbi dolje i ljudi su govorili, bit će rata. Ali zna on bolje, neće biti rata, govorio je, ispuhat će se to. I da mora ići, jer ne zna kamo će sa sobom i svojim životom. Pa sve je bolje od vojske!

I ode. Ma lako što je otišao, nego što se prestao javljati. Zadnje je pisao iz kasarne u Beogradu, tamo iz neke specijalne jedinice, Titove garde ili tako nešto, gdje je pišao krv i na rođendan. Tako je rekao, ali znao sam da nije pišao krv, nego mu je bilo teško dizati se ujutro tko zna kad, navlačiti opremu pa pumpati sklekove kad se cijeli život samo zajebavao. Ali bilo je razigranosti u tim pismima. Kao, žalio se, ali mislim da mu se nije činilo da je na lošem mjestu. Barem u početku. Ništa nisam o tome govorio starom, on je ozbiljan čitao pisma, vrtio glavom i stiskao usta dok mu ne bi pobijelila.

Ali onda se više uopće nije javio. Već dva mjeseca. Mislim da je Hrvatska u međuvremenu opet postala država, sada još nekako više samostalna, kao da nije bilo dovoljno što smo njen prvi rođendan proslavili kad i taj Sebijev dvadeset prvi, kad je pišao krv. A Slovenija je imala i rat. I ona je postala država, samo nije. Nešto se dogodilo za nekad, ne znam baš. I stvarno mi nije bilo jasno kako to Sebi u JNA, a ovdje po gradu hodaju i druge, maskirne uniforme, koje su postale „naše“. Sebijeva SMB više nije naša, a i on je njihov. Ne znam, nisam se još previše brinuo, ali kad bih pogledao starog, onda bih se zabrinuo.

Kao sada. Opet su mu živci popustili. Ne volim kad se to desi. Sad ćemo jesti u tišini, jer ni jedan ni drugi nećemo znati kako početi. Znam da mu nije lako što je Sebi tamo, na drugoj strani, i ne javlja se, i mislim da misli da ja ne razumijem baš sve. Dobro, i ne razumijem sve, jer me ni ne zanima, ali jasno mi je dovoljno, samo se još moram naviknuti da „naša“ zastava više nema plavo gore i da je umjesto zvijezde šahovnica. Mogu zamisliti bruke najesen u gimnaziji ako bi nam rekli da nacrtamo zastavu, a ja nacrtam staru.

Dok je stari skupljao ostatke tanjura nisam znao kamo bih s rukama. Sjeo sam za stol, a stari je iznio prepečeno pile. Jeli smo i šutjeli.

Jedva sam čekao izaći. Samo da zatuli za prestanak uzbune. Kao u školi kad čekaš zvono. Tko zna kakvo je zvono u srednjoj. Zadnje ljeto slobode, najesen ću saznati. Ako je Sebi preživio, valjda ću i ja. Neću o tome sad razmišljati.

Sirena, konačno.

„Tata, mogu uzet motor? Išao bi s Darkom na more.“

„Šta nisi sad bio s njim?“

„Ma jesam, ali sad bi išli na more.“

„Uzmi kacigu. Kad ćeš se vratiti?“

„U devet... u deset. Može?“

„Znaš da može, mogao si reći bilo kada, ali sada želim da to poštuješ. U deset onda.“

Isparkirao sam motor iz portuna, stavio kacigu i krenuo, ali čim sam zamaknuo iza ugla stao sam i skinuo kacigu. Stvarno ne želim da me bilo tko vidi s tim lampionom na glavi, kao da sam siromašni astronaut koji nema para za pravo odijelo. Kad bih je barem negdje mogao ostaviti, da je ne moram nositi oko ruke. Bilo bi najgluplje da se razbijem s motora dok je tako nosim, možda bih i ruku slomio i stari bi odmah skužio da je nisam imao na glavi i što onda. Možda bi mi uzeo motor. E to bi bila tragedija.

Vjetar je ugodno hladio na licu, ispirao ljetnu vrućinu. Volim vjetar. Osuši znoj, daje osjećaj prostora. Na vjetru si uvijek brži, usmjeren. Okreneš mu lijevi obraz i on te šiba po lijevom obrazu, okreneš mu desni, šiba po desnom. Nema s vjetrom zajebancije. A pomaže i što mi podigne friz. Nikad mi kosa ne stoji kao nakon motora. A to je dobro. Čak jako dobro ako će

na Havajskoj biti Melita. Ajme, da moram tamo doći s kacigom, umro bih.

Darko je bio doma i uskoro smo krenuli na more. Opet mu je stari nešto prčkao po motoru, išao je bolje nego ikad, jedva sam ga stizao. Lako njemu, stari ima vezu u Tomosu i stalno nabavlja nove dijelove. I još mu se da zaprljati ruke. Kao da se natječem s timom Tomos: Darko vozač, a stari u boksu. Zato sam ja solo. U svojoj maloj ostavi u prizemlju, od koje sam napravio moto radionicu. Ali neka, svaka pobjeda tim je slađa, kao onda kad sam otkrio prijenos, pa nabavio veliki zadnji zupčanik. Nije me mogao stići nikako. Kad je otkrio da biram kratke staze, jer ispucam svih pet brzina u sto metara pa dalje gmižem, sve se promijenilo. Ali dok sam pobjeđivao, bilo je sjajno.

„Gdje je Adamo?“ upitao sam Darka dok smo rasprostirali peškire na našem mjestu na plaži, a ja ispod oka mjerkao grotu preko puta, na kojoj je obično bila Melita.

„Ne znam, nešto mu je s motorom. Tako mi je rekao. Ma ko ga jebe, ionako u zadnje vrijeme stalno nešto glumi. Ko curica neka. Stalno ima menzis. Ha, ha, ha.“

Čudno je to s Adamom. Došao je u našu školu u petom osnovne. Šutljiv. Uvijek u crnom. Nitko se nije družio s njim, on se ni s kim nije družio. I onda je jednom, u sedmom razredu, izbila frka. Očalinko Matetić je nešto gnojio pa mu je Macola zavalio šamarčinu tako da su mu naočale odletjele i pale na pod pored šahta. Jedno staklo je upalo unutra. Adamo je zatim digao šahtu, izvadio staklo i vratio naočale cmizdravom Matetiću, koji je brisao šmrklje u rukav. Polako je došao do Macole i puknuo ga nogom u glavu. U glavu! A Macola je imao dva metra valjda, najviši je bio u školi. To je bilo to, više od svega sam tada želio naučiti tako se tući.

Onda sam saznao da trenira karate i malo pomalo smo se sprijateljili. Šutljiv je Adamo, ali tuče se najbolje. Čak i sada, kad treniramo zajedno i veći sam od njega, ne bih mu to nikad priznao, ali ne bih da se s njim moram pofajtat za ozbiljno. Brz je kao Bruce Lee. Iako i meni ide dobro, svakako bolje od šugavog rukometa. U rukometu je ipak Sebi car. Ali i u fajti, kad bolje razmislim. Ma Sebi je car.

Melita! Došla je. Nemoj sad da ispadne kao da je gledaš. Budi kul, možeš ti to. Možda.

Moram bolje sjesti, ne ovako kao debil. Ako slučajno pogleda. Ali zašto bi pogledala, eno ga Braškić. Beverly Hills ekipa. Još bi samo falilo da je došao onim familijskim gliserom pa da sve bude kao u seriji. Sve su ga htjele, naravno. Zgodan, tenisač, bogat, ide u gimnaziju.

Stari mu je advokat, vjerojatno će biti i on, ako ne osvoji Wimbledon ili tako nešto. Sad će još

i skočiti na glavu s one stjenčuge, samo da se pokaže. Dobro, i ja bi da znam.

„Šta si se zabuljio, idemo u vodu?“ prenuo me iz razmišljanja Darko.

„Gle Braškića, folira se.“

„Pa ima s čim.“

Imao je pravo.

Iz vode sam je mogao bolje pogledati. Barem to mogu. Sjedila je na stijeni tijelom okrenuta prema meni, ali glavom prema Braškiću. Imala je plavi kupaći kostim s mrljicom od piškenja. Da sam barem ta mrljica. Skutrio bih se u njenom međunožju i čekao. Ništa ne bi bilo bitno, samo ona i ja. Bili bismo tu, na stijeni, i kod kuće, uz televiziju, mogli bismo se čak i šetati uz more ako bi to htjela, voziti se na motoru, ljubiti se... Dok nas smrt, ili veš mašina ne rastavi.

„Ma šta buljiš tamo stalno? Melita, a?“ smijao se Darko. „Dobra pička, a?“

„Male sise“, rekao sam i zaronio.

Na povratku s mora Darku sam rekao da idem do Adama. On je rekao da neće, da ga boli kurac za pičku. To mi je bilo smiješno, da ga boli kurac za pičku, ali ništa nisam rekao.

Adamo mi se javio s prozora kad sam pozvonio. Nisam ga razumio.

„Ne mogu sada doći!“ rekao je glasnije.

„Zašto? Šta ti je s motorom?“

„Ne mogu sada. Bok“, rekao je i zatvorio prozor.

Uvijek je bio čudan.

*

Stari je zajeban tip. Radi u banci, tamo je neki šef. Mogu zamisliti kad pukne. A pukne često. Svi šute, vjerojatno, i mole boga da prođe bez posljedica. Kao ja. Ali ne udara, to je dobro. Barem ne mene, mene i Sebija. Iako, Sebi ga baš i ne voli, čini mi se, stalno kao da mu je stari na nekom testu. Možda zato što nas je ostavio kad je umrla Majka. Ne znam, ne sjećam

se toga, bio sam mali. A možda je to zato što su slični. Iako Sebi ne plane baš tako. Na koga sam ja?

Sjećam se, jednom sam vidio starog u akciji, to je bilo... čovječe! Vozili smo se u našem stojadinu i tip nam je izletio sa sporedne ceste. Stari je morao naglo kočiti. Ja sam sjedio naprijed i sjećam se kako mi je rukom pritisnuo koljena prema dolje, u slučaju da se zabijemo i bude žešći lom da mi koljena ne nastradaju. Barem sam si tako ja to objasnio. Kad smo ga uspješno izbjegli, ubacio je u nižu i krenuo za njim. Prestigao ga je i prepriječio mu put, kao u američkim filmovima. Tip je morao stati, nije imao kud. Stari je izašao iz auta, otišao do njega onako gegav i samo sam mu vidio ruku kako više puta ulazi kroz prozor u auto. Izgledalo je kao nonina stara šivaća mašina kad joj brzo stišćeš pedalu. Kad se vratio u auto, rekao je: „Nikad ne otvaraj prozor kad ti netko dolazi do auta, uvijek vrata.“ To je bilo sve.

Sebi kaže da pije. Ne znam, ja ga nisam vidio. Ali šta ja znam. Ako i pije, nije kao olupina Srećko, koji baulja po gradu cijele dane i žica za dec vina. Doma uvijek ima cuge, što je dobro, jer ponekad mogu i ja uzeti bocu da se ne primijeti.

Ne volim ići kod njega na posao, mračna je ta banka i smrdi po trulom tepihu, ali moram, zaboravio sam ključ od kuće, po običaju.

Pokretna vrata opet su bila nepokretna, pa sam ušao na sporedna. Čuvar me mrko gledao. Ne znam koji je s tim čuvarima, nekad ih nije bilo, a sada su svugdje. Imaju pištolje i ništa ne rade, samo stoje na vratima. Česu dupe, a pare stižu.

„Idem kod tate“, rekao sam. On je šutio. Zadržao sam dah i potrčao stepenicama. Ovaj put ću uspjeti a da ne udahnem, sigurno. Trčao sam, a pluća su me počela peći. Gutao sam i vjerojatno izgledao kao riba na suhom, ali bio sam odlučan ovaj put ne udahnuti. Već sam bio na trećem katu, nikad tako daleko nisam dospio, još samo hodnik... Ispružio sam ruku da uhvatim kvaku od kancelarije, nedostajalo mi je još samo pet metara, a onda sam udahnuo. Nisam stigao. Neće biti dobro.

Otvorio sam vrata naglo, zadihan kao da sam trčao maraton, a unutra me dočeka uplašen pogled tete Vesne. Debela kojoj ne mogu zapamtiti ime pokazala mi je ljutito znak da budem tiho. Polako sam zatvorio vrata i tek tada čuo dernjavu iz tatine kancelarije. Ali to nije bio on. Neki muški glas je urlao i psovao pa sam se pitao što radi u kancelariji mog starog dok njega nema. Nisam mogao razumjeti što i kome govori. Konačno je utihnuo i naglo upao u

prostor gdje smo bili ja i pet uplašanih žena. Sve kao da su još više ispravile leđa. Podsjećale su me na one pustinijske merKate u 'Opstanku' kad stoje uspravno u skupinama i gledaju uplašeno po pustinji ima li kakva zvijer u blizini da ih zakolje. Ali tip je bio nizak i debeo i nikako nije podsjećao na lava. Zalupio je jedna pa druga vrata, a uplašeni merKati tiho su govorili „doviđenja“.

„Gdje je tata?“ upitao sam tetu Vesnu.

„Unutra je, Damire.“

Nisam mogao vjerovati. Kako je moj stari dopustio da taj mali, debeli štakor tako na njega urla? Nisam to nikako mogao povezati. Kakav je to on bio šef? Nikakav, eto kakav.

Ušao sam kod njega i vidio ga za stolom kako gleda kroz prozor. Zbunio se kad me vidio.

„Ej, sine.“

„Ej, tata.“

„Šta trebaš?“

„Zaboravio sam ključ“, rekao sam očekujući opet tiradu o ključevima i glavi koja mi je u torbi, što nikad nisam skužio, zašto bi netko stavljao glavu u torbu i što to znači, i kad ću više zapamtiti da se ključ mora nositi.

„Eh, možda ta vrata bez kvake i nisu bila najbolja ideja. Praktično je jer ih ne moraš zaključavati, ali ako zaboraviš ključ, u problemu si. Evo ti ključ, sine, pa mi ga donesi kad budeš izlazio.“

„Dobro“, rekao sam i izašao. Bio sam zbunjen i tužan. Znao sam, sve se ovo desilo zato što nisam stigao otvoriti vrata a da ne udahnem.

*

Adamo opet ne ide s nama na more. Nešto se događa s tim tipom. Čudno je kako zapravo malo znam o njemu. Nikad ne priča o životu prije dolaska u Pulu, kao da to ne postoji. Dobro, moglo bi se reći da on nikad ne priča, točka. Ali to ipak ne bi bilo potpuno točno. Kad smo ga Darko i ja ono bili natjerali da za rođendan popije pivo, pa drugo, spojio je više od

dvije rečenice i govorio nešto o starijoj sestri. Dotad nismo ni znali da ima sestru. Kao, stalno visi u kupaonici, a kad nije tamo zaključava se u sobi pa on ne može ući. Tada smo saznali i da spavaju zajedno u sobi. Sigurno zna sve o menzisu. I mora da joj je vidio sise. Nije htio reći.

Jednom sam mu skontao starog kad smo Darko i ja došli po njega. Bio je u vojnoj uniformi i učinilo mi se da mu se Adamo obratio s „oče“. Nisam se usudio pitati.

Na moru je bilo dosadno. Nije bilo Melite pa sam smuljao Darka da se idemo voziti. Taj stvarno ništa ne kuži. Uvijek se bojao da će ga stari vidjeti da se vozi bez kacige pa bi je stavio na glavu. Kako je smiješan s tim! Ja je nisam stavio, naravno, ali mu ni mrtav ne bih priznao da mi je nekoliko buba uletjelo u usta dok smo se vozili prema Marleri. Njemu je nešto bilo šunulo da idemo tamo gledati sise. Uvijek je bilo golaća pa bismo se skupili iza trske i gledali. I bio je u pravu. Baš su bile zgodne te dvije Njemice. Obje su imale dugu plavu kosu, svijetlu put, ali su bile preplanule od sunca i potpuno obrijane. A ne kao one naše dlakave. Razmišljao sam kako bi bilo da se sad počnu pipati međusobno. Digao mi se. Čekali smo, ali se ništa nije dogodilo pa smo otišli kući.

Jedna je raširila noge. Ležala je na stomaku. Druga je bila okrenuta na leđima i sunčala se zatvorenih očiju. Ova što je ležala na stomaku zavukla je ruku među noge i počela se dirati, i micati. Druga je otvorila oči i skužila da se ova dira, pa je počela i ona. Raširila je noge, a sluz joj se cijedila. Razmazala ju je prstima, a onda ih polizala. Pridigla se, pogledala prvu, koja se tresla u ekstazi. Ja sam izašao iz trske i došao do ove koja je sjedila i zabijala prste u sebe. Otvorila je usta da me proguta. Zgrčio sam se i svršio.

Sperma se prolijevala po parketu. Legao sam na krevet i obrisao znoj s čela. Treba to počistiti, a moram i zvati Adama. Šta je s tim tipom?

Telefon mu je stalno bio zauzet, to vjerojatno sestra priča, pa sam otišao do njega. Portun je bio otvoren pa sam se popeo do njihovog stana i pozvonio. Nitko se nije javio. Kako je onda telefon bio zauzet? Začuo sam škripu. To su bila susjedna vrata, koja su se jedva otvorila, a iza je provirila neka baba.

„Kega iščeš?“ pitala je.

„Adama.“

„Su šli ća.“

„Gdje?“

„Ne znan. Ma se ne tornaju. I boje da ne. Hoj ća!“ rekla je baba i zatvorila vrata.

2.

Što ako svijet nestane kad se okrenem? Zamišljam da sve postoji samo zbog mene. Ja zatvorim oči, i sve nestane. U sekundi se pojavi kad ih otvorim. Tko zna bih li ga mogao prevariti. Nikad nisam uspio, to je sigurno. Sve je tu, uvijek. A ovi što gledaju i prate možda su samo u ogledalima, i ne vide ništa izvan njih. Vjerojatno nisu u kupaonskom ormariću, ipak. Tamo je samo suhi žilet od starog, i moj, nov novcat. Ali otvorim ponekad naglo ormarić, samo da se uvjerim. I sve je uvijek tu. Osim Sebičevog žileta.

Stari mi ide na živce. Dođe s posla i onda se povlači po stanu kao prebijena mačka. Jedva da nešto kaže. Čak više ni ne psuje srpsku mater i ne spominje pucanje po skotovima. Valjda je skužio da bi pucajući po njima možda pucao i po sinu. Ali zato stalno gleda televiziju i stiže usta. „Vukovar je početak“, rekao mi je nedavno. Onda je pričao nešto o JNA i nekom bedemu, pa je spomenuo Sebastijana. To je bilo prvi put nakon dugo vremena da je izgovorio njegovo ime i da je povezao više od rečenice. Znam da se brine, a sad se već i ja ful brinem. Da se ovaj barem javi.

Što ako je umro, ako su ga ubili? Kako ću reagirati ako dođe službeno lice, u nekoj uniformi, i kaže: „Žao mi je što vas moram obavijestiti da je regrut Sebastijan Žagarić poginuo na...“ ili nešto slično? Kao u filmovima kada dođu sa zastavom. Hoću li biti spreman? Kao, nema tu puno filozofije, umro je i nema ga više. Stisnut će me u grlu, ali neću zaplakati, primit ću kuvertu sa zahvalnicom i važno kimnuti, kao netko tko je u sekundi ostario, shvatio što je život i smrt i odlučio da sada treba skupiti ostatke familije i nastaviti s ovim prvim. Hoće li tako biti ili ću plakati kao pička?

Jednom je rekao da želi feštu na pogrebu. Htio bi da se okupe svi njegovi prijatelji i da piju i slušaju muziku i plešu. Ne želi on da netko plače za njim. Odlazim ponekad u njegovu sobu i razmišljam što bi od svega htio da mu puštamo na grobu. Možda Rolling Stone, 'Sympathy for the Devil'? To mu je jedna od najdražih pjesama. 'Đavolja simfonija' ju zove. I toliko njihovih ploča ima. Beatle ne, sigurno, za njih kaže da su pičke. Iako imaju odličnih pjesama. Nisam to baš shvaćao, kako mogu biti pičke i imati odličnih pjesama, ali nema ga da mi objasni, mada sam hrabriji pa bih ga sigurno pitao. S Darkom ne bi imalo smisla pričati o tome jer njega ionako boli za muziku. Mi odemo u Piramidu, pa što bude. Nekad puste neku stvar koja me podsjeti na ljeta kad sam bio mali, pa mi je to fora, ali šutim o tome, naravno.

Sebi kaže da albume treba slušati cijele, od početka do kraja. Pa smo slušali 'Sticky Fingers'. I da će mi jednom objasniti metafore, koliko je tu slojeva. Nisam kužio te slojeve sa smeđim šećerom i divljim konjima, a nije mi htio sve ni reći, da sam još mali. Ma ne kužim ih ni sad, iako sam veći. Ali dobar je to album. Rekao mi je da je originalni cover imao pravi patent, metalni, i kad bi ga otvorio iz njega bi izletjela crvena kita. To mi je bilo smiješno. On je rekao da je to vrhunski dizajn jednog fora umjetnika.

Dobri su ti Stonesi, njih ćemo puštati na pogrebu.

*

Mislio sam da će mi srce iskočiti kad sam zakoračio u 'Žutu školu'. Oduvijek mi je bila tajanstvena, još s tim nazivom - 'Žuta škola' - kao da bi unutra mogla biti i ludnica. Što i nije bilo nemoguće, ako je tu i dalje Krvava Keti iz matiša, o kojoj pričaju generacije i koja u lijevoj ruci nosi dnevnik, a u desnoj veliko ravnalo. Ali ne za crtanje trokuta po ploči, nego za ravnanje dlanova.

Pomisao na Krvavu Keti dodatno mi je oznojila ruku u kojoj je bila kesa s bilježnicom i olovkom. Vidio sam da neki u gimnaziji tako, u kesama nose knjige, pa sam bacio svoju vojnu torbu iz osnovne. Ionako nisu imala puno smisla sva ona naškrabana imena metal bendova kad skoro ništa od toga nisam ni čuo. Megadeth, Metallica, Iron Maiden... imali su lijepa slova, ali šta ja znam kakva je to muzika. Ni brat to nije slušao, ali svi su ih imali na torbama pa sam ih imao i ja. Nema toga više, kesa pod ruku i idemo. Osim ako mi ne ispadne, koliko mi se ruka znoji.

Prvo su nas postrojili u dvorani za tjelesni u prizemlju, a onda nas poslali u razrede i sad čekamo. Fala bogu, bilo je mjesta u zadnjem redu. Više je cura nego dečkiju.

„Ja san Mario“, rekao je tip pored mene.

„Ja sam Damir“, rekao sam i pružio mu ruku. Obrisao je svoju o hlače i dao mi je, ali i dalje mu je bila vlažna. Kao i moja. Obojica smo se pravili da nismo skontali.

„Ma mi je čudno uvako doj u školu popodne. Kako ćemo tako tri lita?“

Prvi put sam pomislio da ćemo stvarno sljedeće tri godine ići u školu popodne. Tek četvrti ćemo ujutro. Ne znam koja je to fora, ali možda je dobro zbog spavanja.

„Moći ćemo duže spavati“, odgovorio sam i na podu ispod njega vidio kacigu. „Voziš motor?“

„Da, ATX-a, ti?“

„Da, apeenca, ali imam petku gore“, pohvalio sam se.

Otvorila su se vrata učionice i na njima se pojavila natmurena žena oblažhane kose s imenikom u ruci. Ustali smo, a ona je rekla: „Nemojte više ustajati zbog mene. Drugima ustajte ako to žele, ali zbog mene nemojte.“

Rekla nam je da se zove Marija Bilić, ali da ćemo je mi zvati Bilićka, kao i svi drugi, iako je to izraz nepoštovanja prema ženi. Tako je rekla. Rekla je i da će biti naša razrednica i da će nam predavati hrvatski, a onda nas je počela prozivati. Svi smo se trebali predstaviti. Najsmješniji je bio neki Vili.

„Ja sam Vili Volarević iz sela Volarevići i moji tamo imaju krave.“

Svi smo se nasmijali, a Vili je skroz pocrvenio, kao da ga je netko ošamario. Ili mu zalijepio vruću peglu na facu. Razrednica nas je smirivala, a onda je došao red i na mene.

„Ja sam Damir Žagarić, živim u centru s tatom“, rekao sam. „I starijim bratom“, dodao sam odmah.

„Koliko je brat stariji?“ pitala je razrednica.

„Šest i pol godina.“

„Da ti nije brat Sebastijan Žagarić?“

„Je“, rekao sam i pogledao u pod. Mislim da sam se zacrvenio.

„Odgovaraj punim rečenicama. Gdje je brat sada, stanuje li s vama?“

„Ne, ne stanuje s nama. Ne znamo gdje je. Bio je u vojsci“, rekao sam i dalje gledajući u pod.

„Predavala sam mu. Jako pametan dečko. Nadam se da je dobro.“

Podigao sam glavu, a ona me pogledala ravno u oči. „I nadam se da ćeš imati bolje ocjene od njega.“

Opet sam spustio pogled. I ja se nadam. Da je živ.

*

Smišljao sam scenu njegovog povratka. Pozvonio bi, ja bih prčkao po motoru u hodniku, kao sada, i išao bih otvoriti. On bi stajao na vratima, onako široko se osmjehujući kao uvijek, s torbom preko ramena, podsjećajući na likove koje je crtao u svojim stripovima. Ja ne bih vjerovao da je to on, da je živ, da je tu. Bacio bi torbu na pod, a ja bih mu poletio u zagrljaj. Onda bih ga frajerski lupio u rame i stao u gard, a on bi mi, kao nebrojeno puta prije, prodao par moša lijevom i desnom rukom, i kad bih ja počeo bezveze mlatarati rukama on bi mi konačno zavalio lagani šamar i rekao mi: „Pa di si, Pićo?“ Onda bismo se opet grlili i smijali.

A zamišljao sam i dolazak službenog lica.

I bio sam spreman, osim što sam se trzao na zvuk svakog zvona. Kao sad.

Otvorio sam vrata i stao kao ukopan. Noge ne osjećam. Počinje mi drhtati vilica. Oči mi se pune suzama, i ne mogu ništa. Mogu samo stajati ovdje. Okameniti se. Ne vidjeti, ne čuti, samo postojati. U rukama trnci, ali ruke miruju, ne mogu ih pomaknuti. Ništa me nije pripremilo na ovo.

Jedva ga prepoznajem. Mršav, pun krasti po cijelom tijelu, kao da je sav gorio. Ništa ne govori, samo stoji na vratima i klata se lijevo-desno. Čujem kao u tunelu starog koji odozgo viče: „Ko je?!“ I dalje se ne mogu pomaknuti. Stojimo i gledamo se u tišini. Prošla je vječnost dok sam se pribrao dovoljno da prozborim: „Uđi.“ Ušao je šepajući. Desna ruka mu je bila zamotana u prastari zavoj. Nisam mogao vjerovati kad sam prepoznao staru crnu majicu kratkih rukava na Rolling Stone. Nju je imao na sebi i onaj dan kad je išao za Beograd, ispod sve ostale robe. Točno se sjećam kako je govorio da mu Stone ne mogu nikako uzeti.

Suze mi se cijede niz obraze. Ne znam što da radim. Ne znam kako da se ponašam pred ovom Sebijevom sjenkom.

Stari se drugi put zaderao istim pitanjem, a onda se i on pojavio u hodniku, na vrhu stepenica. Na licu mu semafor. Zaletio se onako šepav prema Sebiju, mislio sam da će pasti silazeći, i počeo ga grliti i ljubiti, govoriti mu da je mislio da ga je izgubio, kao i nju, da to ne bi mogao podnijeti, kakve su ti ovo rane, ići ćemo kod našeg Generalića da ti to pregleda, sjećaš se Generalića, isti je kao što je bio, i dalje puši tri kutije cigareta dnevno, znaš kako ono u ordinaciji drži pepeljaru ispod stola pa se dim širi posvuda dok on pacijentima govori

kako bi trebali prestati pušiti, zašto se nisi javio, znaš da su te tražili, vojna policija, bili su ovdje dvajsedmog sedmog, dobro se sjećam, bila je subota, da si dezertirao dva dana ranije, a onda su zvali poslije, ma nema veze što se nisi...

Bili su ovdje dvadeset sedmog sedmog... dezertirao dvadeset petog sedmog... Stari mi je prešutio sve, ne mogu vjerovati.

*

Prvih dana uopće nije govorio. Generalić mu je sredio rane, rekao je da će više-manje sve zacijeliti, da će kraste otpasti i da ne bi trebali ostati preveliki ožiljci. Puno je bio u svojoj sobi, slušao ploče i kazete na svojoj liniji. A stari kao da je oživio. Stalno je valjao neke fore. Ja nisam znao kako da se ponašam, ljutio sam se što mi nije rekao da je Sebi dezertirao, a opet, bilo mi je drago vidjeti ga sretnog. Bio sam zbunjen i pred njim i pred bratom kad bi konačno izvirio iz sobe.

Gotovo da nije jeo. Izlazio je noću, ponekad bih ga čuo kako šuška po stanu. Zavirio sam jednom u papire koje je donio od Generalića. Uglavnom je bilo o ranama, kontuzijama, smanjenim funkcijama nekih organa, napuklim rebrima, ali na jednom mjestu je pisalo: „Doživio traumatu. Konfuzan odnos prema sebi. Preporučuje se psihoterapija.“ Nisam znao na što točno misli, ali vjerujem da je Sebi dobro znao, jer sjećam se još dok sam bio klinac kako se izvlačio iz vojske „na psihi“, tako su govorili on i Marko. I to im je bilo fora, zajebati komisiju. Sebiju je i uspjelo. Ali onda je pukao pa otišao, još mu je Markov stari morao povlačiti vezu da ga uzmu, jer je ta odgoda valjda bila prilično jaka. Sjećam se kad je došao jednom doma i starom pričao kako mu je neki lik rekao da mu je netko sredio poziv, ali da će pišati krv zbog toga. Nije znao tada na što je ovaj mislio, ali kasnije je govorio da je taj bio u pravu, jer su ga spucali u specijalne jedinice. Nisam to tada doživljavao previše ozbiljno. A vidi ga sad.

Doživio traumatu. Kakvu, nismo imali pojma. Kao ni gdje je bio mjesec i pol dana. Ali polako će valjda doći k sebi, pa nije valjda pukao skroz.

A onda je jedan dan izašao iz sobe nasimjan. Došao je do mene i prodao mi lijevu, pa desnu mošu. Nisam digao ruku da se obranim od šamara, iako sam znao što slijedi. Zagrlio me i pitao o svemu, kako je u školi, tko mi je razrednik, a, Bilićka, super je ona, kako je stari zapravo, kako ovo kako ono.

Bio sam sretan, Sebi se konačno vratio.

Počeo je ponovno izlaziti, viđao sam ga s Markom, koji je bio nešto mlađi od njega, a i nije povlačio vezu za poziv u JNA. Stalno su nešto ozbiljno pričali, šuškali, nisam mogao skužiti o čemu. Jednom sam se vratio kući iz škole, a oni su bili u dnevnoj sa starim. Čuo sam starog kad je rekao: „Neka čuje! Misliš da je klinac? Sve on razumije, dragi moj!“ Pitao sam što to trebam čuti. Brat je rekao da će se prijaviti u vojsku, u zenge. Grozno. Tek se vratio, počeo sam se navikavati na njega, prisjećati se kakav je bio prije, upoznavati ga kakav je sada, a onda ovo. Jasno da nije bilo normalno stanje, jasno da neće proći bez rata, ali nisam razmišljao o tome da bi mogao nazad u rat. Ne nakon onog što je prošao. Nije pričao što je sve vidio i što mu se sve desilo, ali onakav kakav je došao sigurno nije malo vidio. „Doživio traumu.“

Stari mu je rekao da to nije njegova bitka, da je i on mislio da je to poštenu obrambenu rat, ali da je to sve manipulacija i da nas političari vode u propast i da mu je žao svih tih izigranih ljudi koji će u ratu ostaviti kosti za pogažene ideale. Kako nije njegov rat, pitao ga je Sebi, a čiji je ako nije njegov? Ja sam mu rekao da ne može biti njegov jer prije je govorio da je rat glupost. Stari mu je rekao da će sve to odletiti u pizdu materinu zato što nas kreteni vode, i s ove i s one strane, i da će od svega na kraju ostati samo spaljena zemlja za kriminalce. Sebi je onda otišao i zalupio vratima. To je bilo popularno tih dana kod starijih Žagarića.

*

Slušao sam muziku na vokmenu i kemijskom premotavao kazetu koju mi je Sebi presnimio, Iggy Pop and the Stooges, 'The Stooges'. Nisam ga čuo kad je ušao u moju sobu. Lupio me šakom u rame, pa sam jauknuo.

„Šta je, Pićo, ne drkaš?“

„Ma daaaj.“

„Slušaj, imam ti nešto ozbiljno reć. Znam da me ne razumiješ baš, ali, vjeruj mi, drago mi je zbog toga. Drago mi je zato što ti ne moraš nositi pušku pa me ni ne moraš razumjeti. Ja moram, ja ne mogu ignorirati činjenicu da se prema tome moram odrediti, prema nošenju puške, i kad bi sad pobjego, ne bi se više mogao pogledat u ogledalo. Možda me sada ne kužiš, ali ponos je zajebana stvar. Jesi me razumio?“

„Da“, lagao sam. Htio sam mu reći da je jednom već pobjegao, ali mi se učinilo da bi se naljutio.

„E, sad kad smo to sredili, pređimo na važne stvari. Jednom kad odem ima da mi čuvaš onu kolekciju ploča i kazeta, jasno? Tamo ima jebenih stvari i bit ću ful ljut ako mi to sjebeš. Možeš sve to slušati, ali samo u mojoj sobi. Nema da i kazetica izađe iz sobe. O aparaturi da i ne govorim. Je li to jasno? Je li to jasno, pitao sam?!“ rekao je glasno i počupao me za kosu.

„Jasno je! Aaj, pusti me!“

„Dobro. Doći ću ti u snovima ako me zajebeš“, rekao je i izašao iz sobe.

U noći me nešto probudilo i učinilo mi se da čujem glasove iz sobe od starog, ali bio sam preumoran od tjelesnog, a poslije i od treninga, pa sam se samo okrenuo, stisnuo oči i nastavio spavati, iako mi se pišalo.

Ujutro je sve opet bilo u kupaonskom ormariću. Osim Sebijevog žileta. Izašao sam iz kupaonice i otrčao do njegove sobe. Nije bilo stvari. Ni poruke. Ništa. Otišao je. Bez pozdrava. Ne mogu vjerovati.

Kasnije mi je Marko pričao da su se tog jutra zajedno otišli prijaviti. Ušli su u zgradu, potražili neko službeno lice i Sebi je rekao da su se došli prijaviti u vojsku. Čovjek ih je začuđeno pogledao, a onda su Marku oči kliznule na zid iznad njega. Gurnuo je laktom Sebija i oprezno pokazao glavom prema gore pa je i Sebi vidio uokvirenu fotografiju poznatog lica, Josipa Broza Tita, i veliku crvenu zvijezdu iznad njega. U jebote, al smo se zajebali, pričao mi je Marko, rekavši da ne zna koji je od njih dvojice bio brži dok su trčali hodnicima zgrade JNA tražeći izlaz.

To je moj brat, blesan obični. Marko je nakon toga odustao od svega, ali Sebi je našao to što je tražio. I opet ga nema.

Došla je jesen i bit će jebeno duga.

3.

„Dole! Drži! Drži! Drrrrr-ži!“ vikao je Šubo dok mi je Simke držao noge, a ja se spuštao u sklek. Mišići su me pržili, ali nije mi padalo na pamet odustati.

„Diži!“ povikao je. I tek što sam počeo osjećati ruke, ponovno je naredio da se spustimo. Neću moći. Neću izdržati.

„Šta je, Toni, jebeš previše pa si mi slab?“ rekao je Šubo kad sam pao na pod. Mrzio sam kad me zvao Toni. I kad su me drugi tako zvali. A ostalo je. Jednom je Simke pitao da tko je taj Damir kad je vidio popis za polaganje, pa mu je Šubo morao objasniti da sam to ja. Ništa mu nije bilo jasno. Pa i nije baš jasno. Kao da je Toni nadimak. Ime, glupo kao i moje. A sve je počelo još kad me Adamo doveo i pitao trenera mogu li ostati, ja mislio da ću sjesti i gledati, a Šubo rekao neka uđem odmah. Igrali smo tu njegovu izmišljotinu, ragbi-košarku za zagrijavanje, a ja sam ušao i počeo voditi loptu. I svi umrli od smijeha. „Ma ne, Toni Kukoč, nije ti to košarka“, rekao je Šubo tad i cijelu igru me zvao Toni. Još me stavio da igram protiv njega, da jedan drugog čuvamo, i kad su me krenuli koševi, a on morao raditi po dvadeset sklekova, Toni mi nije ginuo. I tako je ostalo. Jebote, tko zna šta je s Adamom.

„Ajmo, dište se! Toni, vodi rastezanje pa radimo borbe.“

Koji mu je kurac sad, kako ćemo raditi borbe nakon vježbi snage, jedva osjećam i ruke i noge. Ali nema druge, šta Šubo kaže, to je zakon. Taj tip je stvarno faca. Prvak svijeta u svojoj kategoriji. Ali da bi novine kurca pisale o tome. Dobro, nije baš da čitam novine, ali Šubo uvijek kaže da ih ne zanima ništa osim lopte, i to nogometne. A preko noći radi kao redar. Kakve priče ima o fajtama! Jednom se tukao s murjom. Deset murjaka je bilo u kafiću i jedan od njih je počeo lupati po pokeru. Kaže mu Šubo nemoj, ovaj ga ne jebe. Ponovi Šubo još jednom, ovaj i dalje ništa. I bum! Šakom u glavu. Ovaj na pod, skočili svi njegovi smradovi, za dva stola su sjedili, i krenula opća makljaža. I sve ih je sjebo Šubo. Oni će se s njim zajebavat.

Onda nas je postavio u liniju po dvoje i krenule su borbe. Ja i Simke. Ima duge noge, skoro me dohvatilo. Ali sjebat ću ja njega specijalkom. *Oj zuki, đako zuki, mavaši...* kurac. Šta je sad? Na podu sam, i svi su iznad mene.

„Jesi živ?“ pita me Šubo.

„Jesam“, odgovaram, ali nisam siguran. Dobro me pogodio.

„Dobro te pogodio. Imat ćeš lijepu masnicu pod okom, Toni. Da je JNA ovako gađala, ne bi sad odlazili iz grada“, kaže, a meni se bijes nakuplja. Kako me tako presjekao, nije mi jasno. I šta sad JNA!

„Ajmo ostali, nastavite još pet minuta, a vas dvojica u svlačionu. I donesite mi pare za trening!“

„Ha, ha, kako sam te, a? Zato ja imam zeleni i mogu se borit, a ti nemaš“, smijao mi se Simke u svlačioni. Šutio sam. Sad bih ga najradije razbio, ali neću. Ruke su mi se tresle i osjećao sam slabost u nogama. Možda ovo nije za mene. Što bi Sebi rekao da me vidi?

*

Išao sam u školu kad sam sreo doktora Rosa. On i stari su se nekad družili, ali sad više ne. Ne znam što je bilo između njih, stari nikad ne priča, a ne zna ni Sebi. Rekao mi je da ga se sjećao kao ful mali, dok je Majka bila živa. Dolazio bi kod nas i on i stari bi pili i pušili. Onda je Majka umrla, mi smo ostali kod none i nonota i Roso je ispao iz priče. Kad su nona i nono umrli, a mi se vratili starom, Roso više nije dolazio. Tu i tamo bih ga sreo u gradu i uvijek bi me pozdravio.

„Dobar dan, Damire, kako si?“

„Dobro sam.“

„Ideš u školu? Mora da si već u srednjoj. Gimnazija?“

„Da.“

„To sam i mislio. Bratovim stopama. S obzirom na vašu majku, i mislio bih da ćete obojica u gimnaziju. On je bio matematičar ako se ne varam. Ti?“

„Opća.“ Gledao sam lijevo i desno, pokušavajući skratiti ovaj razgovor što je moguće više.

„Ma dobro je to. Moći ćeš i ti kasnije što hoćeš. Brat ništa nije upisao, je li? Gdje je sad?“

„Nije. U vojsci je.“

„U“, rekao je i zagledao se u moju masnicu pod okom.

Sad će pitanje, znao sam.

„A ovo?“ krenuo je rukom prema mom licu. Uzmaknuo sam. „Izgleda kao ozbiljan podljev.“

Nisam znao što da mu kažem. Masnica je bila prilično velika i plavoljubičasta. Stvarno je izgledala gadno. Primijetio sam da se ljudi sklanjaju kad me vide na ulici. To mi je godilo.

„To te nije Matko udario?“ naglo se uozbiljio.

Iznenadio me pitanjem. Zašto bi me stari udario? Nikada nije i mislim da ne bi. Ne znam zašto to mislim, jer stari je živac, ali nikad nas nije tukao, ni mene ni Sebija.

„Ne. Na treningu.“

„A, trening. Treniraš karate, je li tako?“

Ma kako to sve zna?

„Da.“

„Dobro, ali pazi na tim treninzima. Znam za mnoge povrede, svakakvi mi dođu u ordinaciju. Idem sad, već kasnim. Čuvaj se. Doviđenja!“

„Doviđenja“, rekao sam i krenuo prema školi. Otkud mu to sa starim, nisam mogao skužiti. I nije ga pozdravio.

Tko zna što je bilo između njih.

*

U školi se nastavilo isto kao i na ulici, svi su se sklanjali, čak i stariji. Ekipa iz drugog je bila na ulazu kad sam prolazio, nešto su pričali, a onda zašutjeli. Složio sam mrku facu i gledao ih. Svi su pognuli glave osim jednog. Taj me uporno fiksirao. Srce mi je jače zalupalo, ruke su mi se počele znojiti i skrenuo sam pogled. Pička.

Stisne me ponekad. Ne znam što je to. Stisne me i poželim plakati. Poželim da sve to izađe kroz suze. Baš ono, da ridam i da to izađe i da budem slobodan. Ali ne plačem. Možda nekad,

rijetko. Zapravo se ne sjećam kad sam zadnji put plakao. Nije to bilo plakanje, kad je došao Sebi. Možda je, malo. Ali stvarno je bio sjeban, tko se ne bi rasplakao na ono krastavo tijelo i prazne, vodene oči. Pa i stari je bio izvan sebe.

I opet je otišao u kurac otkad nema Sebija. Gleda televiziju i grize usta, ode na posao i vrati se. I tako svaki dan. Dobro, barem ode na posao. Prije nije ni to. Ali da barem još nešto radi. Ne kužim gdje su mu prijatelji. Nekad se družio, ljudi su dolazili k nama, pa bi gledali Formulu 1 dok bi barba Srna pekao meso. Barba Srna je izgledao kao ćelava tetka kad bi stavio pregaču, ali radio je odlične ćevape. Sad nam više nitko ne dolazi, a ni on nikamo ne odlazi. Prije bi znao imati i ribe. Rijetko ih je dovodio doma, ali barem bi ponekad otišao preko vikenda. Sad više ni to, pa onda ja moram izaći, jer doma je nepodnošljivo. Sva sreća imam motor. To me spašava. Da nemam motor, bio bih totalno u kurcu.

„Si vidiš onu Anu iz prvega ce?“ pitao me Mario kad sam sjeo u klupu.

„Ne, je dobra?“

„U, ča bin joj dela...“

„Plava?“

„Ne, kafelasta. Ma cice da njoj vidiš... Velike. A ona ni debela. Jušto kako rabi! Uh!“ rekao je i pogledao u daljinu kao da se zamišlja s njom u krevetu.

„Već si drkao na nju, a?“ nasmijao sam se.

„Vero pak san. Ma ćeš i ti kad ju vidiš.“

Nije mi vjerovao da imam njen broj kad sam nakon velikog odmora došao i pokazao mu papirić. Gledao me blijedo, poluotvorenih usta, ne znajući da li ga zajebavam ili sam ozbiljan. Ali i nije mi bio toliko problem doći do njenog telefona. Poznajem Vlastu, koja živi u ulici blizu moje i s kojom sam išao u osnovnu, a ona ide u prvi ce. Odmah nakon prvog sata otišao sam do njihovog razreda da je vidim, i stvarno, lijepa je. Visoka, duge smeđe kose, mršava, ali ima velike sise, baš kako je Mario rekao. I lijepo, prćasto dupe, a uske kukove. I hoda kao manekenka. Mogla bi se time baviti da hoće, stvarno. Sigurno je bila štrklja u osnovnoj i nitko je nije gledao. Tad vidiš samo one sa sisama i guzicom. Ali onda se one raskrave, a ovakvima narastu sise i postanu super. Vlasta je rekla da nema problema i nabavila mi broj do trećeg sata. Preziva se Simonelli i živi ispod Kaštanjera.

„I, ćeš je zvat?“ pitao me Mario.

„Jok ti ćeš“, rekao sam i pomislio da bi moglo ispasti dosta jadno da je zovem, a ona kaže da nema pojma tko sam. Ili još gore, da ne želi ništa sa mnom. I šta da je pitam? Hoćeš furat sa mnom? Kao da smo u trećem osnovne. Ne, to se mora drugačije nekako. Možda bi bilo bolje da je sretnem negdje, kao slučajno, i kažem nešto. Ali što? Kako to u filmovima lako izgleda, tip sjedi za šankom, pije cugu, ona dođe, on joj plati piće i u sljedećoj sceni već su u krevetu. A što je bilo između, tko zna. Jebiga, možda je i ne nazovem.

*

Vikendi su moj prostor slobode. Motor, ja, kompa i idemo. Fala bogu, Mario nije imao starog u boksu kao Darko pa je njegov ATX jedva išao. Original. Sramota. Ma ni to nije bilo dobro, jer sam ga stalno morao čekati. I on je nosio kacigu, kao Darko, i jednako je bio smiješan s njom. Govorio je da ih Talijani nose. Ma znam, gledao sam ih po Trstu. Imaju te otvorene kacige i voze se na glupim skuterima. Koja izdaja motora ti skuteri. Pa onda sjede na njima skupljenih nogu. Pederikosi.

Ali bilo mi je hladno oko ušiju dok smo se vozili prema Medulinu, iako je bilo sunčano. Stiže zima, dobro bi mi došla kapa.

Pokazat ću mu kamenolom, super je. Kao da si na Mjesecu. Svuda oko tebe bjelina, i nebo. Totalna fora. I nikad nema nikog. Ne znam zašto. Možda ljudi više ne grade kuće, sad je kao rat i to, pa se kamen više ne vadi. Dobro, Mario kaže da kakav rat, sve je isto. Ali što je onda sa Sebijem? On je na godišnjem odmoru? Nema pojma.

A ovaj se opet ne javlja. Već je dvadeset dana prošlo, i ništa. Ne znamo ni gdje je ni šta je. I opet sve ispočetka, je li uopće živ. Koje sranje. Šta nam je falilo prije, u staroj državi? Stari kaže da su sve krivi političari. Pričaju o demokraciji i slobodi, a drže figu u džepu. Tako kaže. I onda još da svaki kalodont opere zube, što će ti sad sto vrsta. Ne kužim to s kalodontom, ali kužim s političarima. Samo sjede u onim odijelima, češu dupe i pričaju gluposti, a pare stižu. Sve je više takvih u zemlji.

Šlajfali smo neko vrijeme po kamenolomu, a onda je Mario rekao da mora doma na ručak. Meni je bilo dosta hrenovki koje je stari kuhao pa sam pomislio otići do tete Brune. Nisam dugo bio. Kako je to čudno, nekad smo tamo živjeli, a onda odjednom umru nono i nona i sve

se promijeni. Sebi kaže da je teta Bruna jedini normalni član naše familije, iako svi govore da je luckasta. Ali šta kad druge familije ni nemamo. O tatinima se nikad ne priča. Baka i djed davno su umrli, ni Sebi ih nije vidio, nema braće i sestara, a s ostalima se davno posvađao. Tako je valjda i došao iz Zagreba u Pulu, tu se zaposlio i dobio stan. Onda je upoznao Majku i to je to. Ne znam puno više, nikad ne razgovaramo o familiji i prošlosti. Ne znam ni kako bih pitao. Ma opet je sjeban ful, nedavno sam ga doma našao kako gleda njenu fotku. Steglo je i mene nešto. Brzo je spremio fotku pa smo se pravili da ništa nije bilo.

„Ma viš ga! Lipo da si se tete svoje domislija“, rekla je teta Bruna kad sam ušao u dvorište.

„Si laćan, moj? Eko, ja san jušto jila pa malo pleten na ovemu suncu. Baš je lipi dan.“

„Pa mogao bi jesti.“

„Ala šu, hodi unutra, hodi, san skuhala sarmu, je anka kumpiri, ćeš mi se lipo najis. Kako je tata?“

„A šta ja znam.“

„A Sebastijan, je zva ča?“ lice joj se uozbiljilo.

„Nije.“

„Joh je meni, ča će od svega tega bit, ki zna“, vrtjela je teta Bruna glavom dok je podgrijavała sarme.

Kad mi je nakrcala tanjur, sjela je nasuprot i pogledala me u oči. Evo ga opet.

„Ajme, moj, ma ča ti je ovo pod okon? Opet si se tuka?“

„Ma ništa to nije, na treningu. Za koji dan gotovo.“

„Gotovo, gotovo, ma si moga oko zgubiti. Da znaš kako je mali od Ivana tako slomija nos, pa mu sad stoji na bok, kako ča ima oni Gonzo iz Mupeta. Hi, hi, hi, kako neki tić“, smijala se hihotavo kao i inače, a onda se uozbiljila.

„A ča biš bija da si oko zgubija?“

„Gledao bi na drugo. Nego, teta, je znaš ti onoga doktora Rosa?“

„Onega ča dela u Domu zdravja i ki se je kumpanja s Matkon u pasano vrime?“

„Da.“

„A znan. Ča je š njin?“

„Ma neki dan sam ga sreo, pa mi je nešto rekao, pa sam mislio... nego zašto se on i tata više ne druže?“

„A ča ja znan. Kad ti je mati... umrla, oniput se je sve zmišalo, Matko je stori ča je zna i moga, vi ste ustali tote...“

„Ju je tukao?“ ne znam otkud mi je to došlo u glavu.

Gledala me kratko vrijeme, a onda je spustila pogled.

„Ma, ne znan ti ja to. Ma ča se sad za to spominješ? Ča ti je, ala ji. Niman lazno, skoro je sunčizahod, ki će mi finit ono ples? A rabi i pomesti, učistiti, znaš ti koliko je dela tuka. I sezona je pasala, pak rabi apartmane regulat, oko tega je dela jenega vranića. Hi, hi, hi, da si vidija ti te turište. Uvi ča su dolazili tisto lito, ajmee, nikad tako. Sve niki siromahi, pa svoje paštete nesu, pak hi jidu tako da z kruhon grebu po konzervi, pa pomidore režu, pa pitaju je li rat, da li je šikuro tuka poli nas, ma kako ni šikuro, hi, hi, hi, eko poglej mene, neće tuka nanke šajeta, a kamoli bombe, hi, hi, hi.

Ma se sve kambjalo, moj, su šli ća oni stari, prišli su ovi niki novi i ki zna na ča će se sve to još ubrnuti.“

*

Pao je Vukovar. Tako pričaju, pao. Glupo mi je to, kao da je čovjek, a ne grad. Kažu, četnici su sve počistili. Mario se smije, jer je neki dan došla u razred jedna iz Vukovara, Ivana, pa je pitala gdje se može kupiti zemlja. Sad Mario to stalno ponavlja. „Žeeeeemlja.“ I umire od smijeha. A mislila je na panin.

Onda smo pisali zadaćnicu kod Biličke. Bilo je više tema, i jedna slobodna. Nije mi to sjelo, slobodna tema, kao možeš o bilo čemu pisati. Meni je uvijek draže kad imam temu, pa mogu automatski nešto. Ovako, o čemu bih pisao? Ali Vukovarka je uzela slobodnu temu i još je htjela čitati pred razredom. Ajme bruke.

I digla se ona, pa joj je Bilička još rekla da dođe pred ploču, i krenula čitati pjesmu. Majko

mila, neke bombe, paučine u kosi, tuneli... i još plače dok čita. Mario je skoro umro od smijeha. Meni prvo nije bilo smiješno, nekako više jadno, ali onda je Mario pustio tihog i to je bilo strašno. Grizlo je za oči. Okrenuo se prema meni i suznih očiju rekao: „Atomski slijeva, gas-maske gore!“ E tad sam umro od smijeha, nisam se više mogao suzdržati. Stvarno je bio atomski. Bilička je naravno skužila i onda je nastalo sranje. Da kako mogu biti tako neosjetljiv, zar ne znam kako je tim prognanicima, evo Ivana na primjer ne zna gdje joj je otac, tu je u Puli s mamom i neka si zamislim kako im je bilo napustiti dom i neka me bude sram.

A što je s mojim bratom?! htio sam povikati. Može li meni netko reći što je s njim i zašto se još nije javio? Oni su tamo, u Vukovaru, napali su ih pa su morali pobjeći, a moj brat je otišao od svoje kuće da bi njih išao braniti. I možda će poginuti zato da bi Vukovarka mogla čitati pjesmu u Puli!

Sve sam to htio reći, ali samo sam šutio i gledao u pod. Bilička me onda poslala van. Ja sam pitao trebam li ići kod direktora. Ravnatelj, rekla mi je, i dodala da što ću kod te budale. Neka idem kući i razmislim o svemu. O čemu da razmislim? Baš mi ide na živce. A Sebi je govorio da je super Bilička. Ma po čemu je super?

Ali šta me briga, slobodan sam. I ja sam demokracija, mogu što hoću. Evo mogu do dućana, mogu ići krasti čokolade, kao kad sam bio klinac. Kako smo se samo natjecali tko će ukrasti veću stvar, tamo u Televiziji, tako smo zvali dućan jer je imao ogromna ogledala, kao televizije, u kojima su žene gledale da li krademo. Pa su nas ganjale po dućanu, ali nevjerovatno kako neke baš nikad nisu ulovili. A, mene jesu. Jednom mi je jedna tako izvukla uši da sam mislio da će mi otpasti. A imao sam samo Munchmallow. Darko je imao deterdžent od tri kile, kako je to uspio ukrasti nikad mi nije bilo jasno. I definitivno je pobijedio, ali ja sam poslije u drugom dućanu uspio maznuti kekse, koje sam pojeo, a on je mogao samo prosipati deterdžent po cesti i glumiti da radi crtu na asfaltu.

Kako to ide, život, jedan dan si tu, a onda te više nema. Darko je upisao za automehaničara pa će konačno valjda naučiti što je l-prsten i spuštanje glave. Iako nisam baš siguran da će naučiti.

Napravio sam đir po Televiziji. Skinuli su ogledala, a čini mi se i da su žene drugačije obučene. Nisam prije obraćao pažnju na to. Možda nisu ni iste žene, tko zna. Ona debela, koja mi je uši izvukla, sigurno nije tu, nju sam itekako zapamtio. I bolje da je nema. Glupača.

Otišao sam do police s keksima i potražio Munchmallow, da vidim mogu li ga još uvijek ukrasti. Sad bi trebalo biti lakše, s obzirom da više nema ogledala, ali bi i bruka bila veća da me ulove. Pa nisam više klinac da mi uši izvlače. Ali nisam ga mogao naći. Onda sam pitao tetu koja je slagala kekse na police gdje je Munchmallow.

„Ne držimo ti mi to više“, rekla je i nastavila slagati Domaćice.

4.

„Pićo.“

Jedna riječ na telefonu i sve stane.

„Pićo, si tu?“

„Jesam.“

„Šta je, nećeš me ni pozdravit?“

„Pa hoću...“

„Ajde, ajde, sve je OK. Ja sam OK. Ne brini ništa.“

„A gdje si?“ polako sam dolazio k sebi, shvaćajući da je to doista Sebijev glas.

„U Rijeci.“

„Kako u Rijeci?“

„Ma duga priča. Bio je kaos tamo di sam bio, nije se znalo ni ko pije ni da išta treba platit. Platili su samo neki životi.“

Šutio sam. Nisam znao što da kažem. Imao sam milijun pitanja za njega, ali ni jedno mi nije padalo na pamet.

On je prekinuo groznu tišinu.

„Stari je na poslu?“

„Da.“

„Ideš u školu normalno?“

„Da. Imamo nastavu popodne.“

„Jel te muči Bilićka?“

„Ne. Dobra je.“ Ne znam zašto mu nisam rekao da mi ide na živce i da ništa ne kuži.

„Ma super je ona. Ponekad stroga, ali kuži stvari“, rekao je.

Opet tišina.

„Čuj, sutra idemo za Gospić. Gore kod Pakraca sam upoznao ekipu Riječana, tamo smo skoro izgubili glave jer ništa nije funkcioniralo. Dijelili smo uniformu na tri čovjeka, dobio sam jednu kindericu i papovku, pa smo odjebali to, vratili se s onim šta smo uspjeli zaplijenit od pobunjenih četnika i ovih iz JNA koji su bacali bombe po nama, organizirali se bolje i idemo u Liku branit Istru i Rijeku. Čuli smo da tamo stvari kolko-tolko štimaju, a Riječani su OK. Tu je s nama i jedan Istrijan. Još malo pa ćemo organizirat istarski sindikat.“

„Šta je kinderica i papovka?“

„Kinder jaje, bomba, i puška. Ma nebitno.“

„Kad ćeš doći kući?“

„Pićo, ovo je tek počelo, ne znam kad ću doći kući. Nemoj me zajebavat.“

„Tko je umro u Pakracu?“

„Ne u Pakracu. Blizu Pakraca. Previše sam ti već rekao. Ma neke budale u polju kukuruza, i drugi koji nisu bili takve budale. Ali ne brini za mene, ne može meni nitko ništa. Vjeruješ u to?“

„Da.“

„Dobro onda. Idem sad, javit ću se, možda ti napišem pismo nekad. Tamo nitko ne piše pisma. Bio je jedan koji je pisao curi, ali su ga svi zajebavali. Neka probaju, a? Pokazat ću im ja ko je Sebi, jel tako?“

„Bio?“

Šutio je.

„Da, bio. Jebiga. Nemoj se time zamarat, meni nitko ništa ne može. Je li tako?“

„Da.“

„Ajde šibaj. I uči, si čuo, nemoj da ti ova sranja budu škuža za zajebanciju. Jer ako te ja dohvatim... Aj ćao!“ rekao je i spustio slušalicu.

Iz telefona se čulo jednolično tuljenje, a ja sam vidio brata kako u riflama, s mitraljezom, trči kroz žito dok oko njega padaju bombe. I ljudi.

*

Kad umreš, ništa. Toga me strah. Kako može biti ništa? I što ako si svjestan toga ništa? Sjećam se kad sam prvi put pomislio na smrt. Bilo je to davno. Još smo bili kod none. Ne sjećam se ničeg prije niti ičeg poslije, ali točno se sjećam kad sam pomislio na smrt. I počeo glasno plakati i zvati nonu i vikati da ne želim umrijeti. Prvo se uplašila, nije znala što mi je, ali kad je vidjela da mi nije ništa, samo se nasmijala. Došla je iz kuhinje do mene, nosila je kecelju i mirisala na nonu i tek tada sam se smirio. Ali smrt je ostala. I svako malo se prišulja i lebdi, kao siva jutarnja magla iznad jezera. Stoji i čeka.

Ali možda i gore od smrti je ono između. Patnja. Što ako te pogodi metak, ili ti bomba otkine nogu, živ si, želiš umrijeti, a ne možeš. Ja bih rekao prijatelju da me upuca. Ili bih se sam.

Ili završiš u logoru, kao u Vijetnamu. Muče te, ne daju ti jesti, piti, spajaju ti žice od akumulatora na muda. Jedino da se oslobodiš i pobiješ ih sve. Svu gamad. Kao oni kosooki u 'Lovcu na jelene'. Mao! Mao! Sve ih treba pobiti.

Edo stalno na treninzima priča o leševima. Nedavno je počeo raditi na Patologiji, nakon što je završio Medicinsku, pa govori kako imaju frižidere i tamo su mrtvaci. Simke ga je jednom pitao nemaju li tamo bazene, da je on čuo da leševi plutaju u bazenima pa ih pecaju štapovima. Edo se smijao i govorio da nema bazena, ali ima frižidera, četiri, i da su kao u filmovima. Izvučeš ih na kotačićima i imaš leš.

Zanima me kako to izgleda. Leš. Jednom davno smo se vozili motorima i bila je nesreća prije, tip je ispao iz auta i bio na cesti i mi smo prolazili taman kad su ga pokrivali. Bio je obliven krvlju i nije se micao. Ali nisam ga dobro vidio. Tko zna kako izgleda pravi leš. Kad život ode i ostane samo ljuštura koja će se raspasti u zemlji i koju će izjesti crvi.

Sigurno ovisi i o tome kako umreš. Ako umreš u krevetu za vrijeme seksa, od infarkta, sigurno ti ostane kita dignuta. A što ako se useresh? Edo kaže da ima i toga. To je neugodno. Ali zapravo, što te briga, mrtav si. Jedino ako ostaneš negdje tu, kao duh, pa gledaš svoje posrano tijelo. E to bi stvarno bilo sranje.

Samo da nije patnja. Smrt, pa što. Kad bi stari sad umro, što bi se promijenilo? Živim bez

Majke cijeli život, Sebi je tko zna gdje, i da sad stari umre, kao da bi se nešto bitno desilo. Ili ja, da ja sad umrem, što bi to bilo tako jako drugačije? Ništa. Teta Bruna bi plakala na pogrebu i to bi bilo to. Život bi išao dalje. Do smrti.

*

Parkirao sam motor ispred škole odmah do Mariovog. Nisam se morao voziti u školu jer sam živio blizu, ali to mi je bilo fora. Vidio sam da ga Mario vezuje velikim lancem. Ja sam odlučio riskirati. Bit ću faca do kraja. Baš faca, zato mi je motor skoro pao kad sam vidio Anu s prijateljicama na ulazu. Spustio sam nogaru, ali nisam dovoljno čvrsto potegao volan, pa se motor nagnuo prema ogradi i malo je falilo da se ne sruši, zajedno sa mnom. A onda bih se komotno mogao raznijeti kindericom. Tko bi preživio tu bruku. Srećom, motor se samo zaljuljao, pa nisam morao tražiti bombe po gradu.

Sad je trebalo proći pored cura. Nabacio sam najozbiljniji izraz lica koji sam imao i krenuo prema ulazu u školu.

„Ćao, Damire!“ rekla je Vlasta kad sam bio blizu.

„Ćao, šta ima?“ rekao sam, ne gledajući u Anu.

„Ništa, danas pišemo matiš kod Ketī, a ti?“

„Ma nemam pojma, stalno nešto imamo, sad će kraj polugodišta pa su svi ulovili nešto tražit.“

Odjednom nisam imao što reći i postalo mi je neugodno. Vlasta je šutjela i nije pokazivala volju da me upozna s Anom, pa sam propentao neki pozdrav i krenuo prema ulazu.

„Hej!“ čuo sam iza sebe.

Znao sam da je to ona, iako joj dotad nisam čuo glas.

Okrenuo sam se i utonuo u njene ogromne sive oči.

„Znači uzimaš brojeve cura i onda im se ne javiš?“ rekla je, a ja sam kao fol ljutito pogledao Vlastu.

„Izgubio sam ga“, bilo je prvo čega sam se sjetio. Nije bilo ni tako loše. Možda ispadne kao da me boli briga.

„Nisi se sjetio ponovno pitati?“ nakrivila je glavu i blago se nasmijala. Izgledala je kao da zna sve što se može znati.

„Nisam stigao.“

Arsenal mojih pametnih odgovora naglo je presušio.

„Onda ćemo to morati popraviti“, rekla je i izvadila olovku. Došla je do mene, uzela mi kesu s knjigama i na njoj napisala svoj broj, koji sam već znao napamet. Na kraju je dodala srce, a ja sam mislio da će moje iskočiti iz jakne, popeti se na treći kat i skočiti rokića na igralište. Zatim me pogledala i u dva poteza od srca napravila pola jabuke.

„Ćao“, rekla je taman kad je zazvonilo za početak sata.

Krenuli smo unutra. Ekipa je trčala uz stepenice, a ja sam polako koračao dok nisam bio siguran da je Ana zamaknula iza ugla. Zatim sam potrčao koliko sam brzo mogao. Imali smo engleski, a Vukši se nije smjelo kasniti na sat. Ali nešto me onda totalno obuzelo, neka toplina, sreća, ne znam. Stao sam. Pa ona mi je dala broj i očekuje da je nazovem! Jesam li ja to upravo sanjao? Ona je došla do mene i nacrtala mi srce. Dobro, odrezanu jabuku, ali jabuka je bila srce nekoliko sekundi i to mi je bilo dovoljno za svu sreću koju sam mogao zamisliti.

Život je lijep.

Ne smijem ovo zajebati. Dakle po dvije stepenice do vrha, moram završiti na dvije. Samo da završim na dvije, nemoj da završim na jednoj. Neće biti dobro ako završim na jednoj...

Sranje, neće biti dobro. Ali ako ne stanem lijevom nogom na pukotinu, onda mogu ići dolje po dvije i ako završim na lijevoj nozi, bit će sve OK. Dva, četiri, šest, osam, deset, dvanaest, četrnaest. Lijeva! Bit će OK. Ako uđem iza Vukše. Dobro, sad lijevom nogom gore, pa po dvije stepenice. Evo je i Vukša, ulazi. Super, sve će biti dobro.

*

Večer je pametnija od jutra, rekla je danas Bilička kad je pričala o narodnim poslovicama. I

onda najavila kontrolni. A bila je večer. Pametna poslovica, jako. I sad sam ja doma, još je više večer, i nemam pojma da li da nazovem Anu ili ne. Ako je nazovem, ispast ću očajan, a ako je ne nazovem, nazvat će je netko drugi i moći ću zaboraviti na sve. Željezo se kuje dok je vruće, to je još jedna. Ta mi se čini pametnija od ove s pametnom večeri. Nazvat ću je.

„Da?“ javio se muški glas nakon što sam okrenuo pet brojeva.

„Dobra večer“, nisam vjerovao piskutavcu koji se javio umjesto mene. Kao kad sam bio klinac pa mi je glas mutirao. Sva sreća pa se nije ona javila. Pročistio sam grlo i pitao za Anu.

„Ko je treba?“

„Damir.“

Ništa nije rekao, samo je odložio slušalicu i viknuo Anino ime. Ubrzo sam je čuo kako dolazi. Ruke su mi se oznojile.

„Da?“ bio je to njen glas.

„Ja sam.“

„Tko to ja?“ nasmijala se.

„Pa Damir.“

„Oooooo gospodin se udostojio, a?“

„Željezo se kuje dok je vruće.“

„Molim?“

„Ma ništa, danas je Bilićka govorila o nekim poslovicama, pa mi je palo na pamet.“

„A“, rekla je kratko pa sam se zbunio. Nisam znao što dalje.

„Ko se ovo javio prije?“ pitao sam konačno.

„Ma moj brat Sandro, pusti ga, budala.“

„Imaš brata? Imam i ja. Moj je u vojsci. Kako tvoj nije u vojsci?“

„Ha, ha, ha, pa zato što je godinu dana stariji od mene. Stalno se pravi frajer. Mrzim ga. I takve tipove.“

„Naravno.“

Šutjeli smo.

„Onda, nešto si me trebao?“ rekla je, a ja sam pomislio da nisam spremio taktiku kako da je pitam da idemo van.

„Pa... mislio sam da bi možda mogli napraviti đir motorom.“

„Šta si i ti neki frajer, a?“

„Ma nee“, nisam znao što da kažem.

„A jel to znači da ti ime dobro stoji, jesi neki miran tip?“

Kakav je ovo test?

„Pa ime je slučajno. Starci su imali foru da ga izvuku iz šešira. Mogao sam biti Davor, Danijel, Damir ili Ognjen. Ili Sebastijan, ali to je dobio moj brat ranije. Ja sam ispao Damir.“

Puno pričam. Što ako je ovo sve uvod u ne?

„Ognjen, zanimljivo. Kad dolaziš po mene?“

Zbunio sam se.

„Sad?“

„Ha, ha, pa daj ženi malo vremena da se spremi. Ajde za pola sata. Ja sam u Beogradskoj, ispod Kaštanjera. Prođeš Mimosu i ideš kao prema bolnici, prvo raskršće i staneš na sljedećem. Budi tamo za pola sata i ja ću doći. Čao!“

Spustio sam slušalicu, ne vjerujući da smo ovo upravo dogovorili. Zašto mi srce tako lupa? Možda sam se zaljubio. Pa kako već? I što je Mimoza? I znači li to da prije nisam bio zaljubljen? Sigurno se nikad ovako nisam osjećao, sretno i uplašeno u isti čas. Ne voli frajere. Pa i nisam frajer, sav se tresem od običnog razgovora. Ali kako je ona kul... I što sad? Vozit ćemo se. Da je odvedem na cugu? Gdje bi voljela ići? Što sluša od muzike? Nemam pojma. Kad da je poljubim? Vani je hladno, ne možemo biti vani. Pa gdje onda?

Koliko pitanja, da je barem Sebi tu da mi kaže nešto pametno, on sve zna.

Noć je bila baš ledena. Puhao je hladan vjetar i na motoru uopće nije bilo ugodno. Tražio sam cvjećarnu po Beogradskoj pa skontao da je Mimoza kafić. Prošao sam prvo raskršće i zaustavio se kod drugog. U parkiću su bili neki tipovi u kožnjacima, stajali su u krug i pušili jednu cigaretu. Jedan mi je bio ful poznat, ali nisam mogao skužiti otkud.

Onda je ona izašla iz zgrade. Sva sreća, imao sam pedesetak metara hoda da se priberem od njene ljepote. Ali kakva joj je to jaknica? Smrznut će se.

„Ćao!“ rekla je i široko se nasmijala.

„Ćao! Jesi sigurna da ćeš u toj jaknici na motor?“

„To je kožni sako. I šta, dat ćeš mi svoju ako mi bude hladno. Iako nisam sigurna da ću htjeti nositi spitku. Pa da me zamijene za skinsa“, i dalje se smijala.

„A dobro, onda ću je ja zadržati, a ti se smrzavaj.“

Sjeli smo na motor i krenuli. Onaj koji mi je bio poznat nešto se zaderao. Ana se okrenula, nisam čuo što je rekla, ali nije bilo lijepo.

„Ko je taj tip?“

„To je moj brat. Budala.“

„Ma poznat mi je odnekud, ali ne mogu skontati otkud.“

„Pa vjerojatno si ga viđao po školi. Ide u drugi ge, matematičku.“

I onda mi je sinulo. To je onaj lik koji nije htio skrenuti pogled kad sam prolazio pored njega i njegove ekipe u školi i ispred kojeg sam ispao pička. Uh. I još sam mu se na telefon javio onim glasom. Osjetio sam hladni zrak kako mi struji oko oznojenih ruku na volanu.

Nisam znao kamo bih, pa sam krenuo prema Verudi. Bili smo na S-krivini kad me jače stisnula.

„Ej, meni je stvarno hladno. Ajmo negdje na toplo, može?“ čuo sam cvokotavi glas iza sebe.

„Može, stavi ruke u džepove moje jakne.“

„Pa da me netko vidi s rukama u spitki. Ma šalim se, hoću.“

Osjetio sam njene ruke oko struka i odmah stisnuo trbušnjake. Bilo je hladno za poludjeti, ali nije mi uopće smetalo. Mogao bih se sad ovako voziti zauvijek. Ali gdje ćemo? Počeo sam ubrzano vrtjeti film u glavi. Gdje bi ona voljela ići? Kožni sako, možda HP? Tamo je Sebi prije volio ići.

„Idemo u HP?“

„Ne radi danas.“

Bilo me sram što to nisam znao, ali bilo mi je i drago, jer nikad tamo nisam bio. Znao sam da je u onom hotelu na Verudi, ali nisam zapravo znao točno gdje i kako se ulazi.

„Dobro, stat ćemo i razmislit. Ima jedna dobra fora, pokazat ću ti“, rekao sam i krenuo se zavlačiti u dvorište razrušene kuće kod koje smo ponekad znali pušiti opuške još dok smo bili klinci i vozili bicikle. Zaustavio sam se pored klupice koju je netko donio. Sišli smo i sjeli, a ja sam se nagnuo prema motoru.

„Vidi ovo“, stavio sam ruke blizu rebra glave. „Moraš samo paziti da se ne opečeš. Ali sasvim fino grije.“ Uskoro smo se oboje grijali.

„Kako si znao za ovo mjesto? Nikad mi ne bi palo na pamet da je ovdje kuća. Makar i srušena.“

„Ma da, tu se stalno vozikamo. A blizu je i kuća od nonota u kojoj su sad neki ljudi. Ja sam sa starim dolje u centru u Lenjinovoj, blizu škole. I brat je tu kad je tu.“

Zašto toliko objašnjavam?

„A nono, di je?“

„Umro je. I nona. Ali su živjeli u Medulinu, sad je tamo samo teta Bruna, a stari je iznajmio kuću. Ma, komplicirano.“ Opet. Odgovori na pitanje, nemoj joj pričati životnu priču.

„A di je mama u cijeloj toj priči?“

„Mrtva.“

Zašutjela je i pognula glavu. Prvi put otkad je znam učinilo mi se da je malo zbunjena.

„Umrla je kad sam imao dvije godine“, dodao sam da zakucam stvar. Sad kad je u *knockdownu*, trebalo bi krenuti u napad. Naslonio sam se na klupu, ali odjednom nisam znao što s rukama. Oduvijek sam mislio da su predugačke. Sebi je govorio da će se sve to ispraviti, da ti ionako prvo narastu noge i ruke, pa izgledaš smiješno, a tek onda tijelo. Ne znam raste li mi tijelo, ali ruke su mi ovaj čas veće nego što su ikad bile. Što da radim s njima?

Dok sam ja tako razmišljao, i ona se naslonila, pogledali smo se, nasmijala se. Sad ili nikad. Pružio sam ruke prema motoru i opet se nagnuo naprijed. Pička.

Poželio sam si spaliti kukavičke dlanove na motoru, ali već nije bio toliko vruć. Bio sam ljut na sebe i svoju neodlučnost. A onda sam osjetio nešto na kosi. Malo sam se trznuo, ali nisam okrenuo glavu, osjet je nestao, pa se opet pojavio. To je ona! Dira me. Ali pravi se kao da nije ništa. Pa da, možda se dešava a možda i ne. Nitko ne može nastradati. Pravit ću se i ja, pomislio sam, i odjednom mi je sve postalo potpuno prirodno. Kao da je sve u redu. Kao da ne moram biti najpametniji, najljepši i najveći frajer. Uostalom, ne voli frajere. Sjedit ćemo ovdje, pričat ćemo, možda ću je poljubiti, možda ne, nema veze, sve je dobro, sve je OK...

*

Do vikenda nikad nije trajalo duže. Dobro, vidjeli bismo se nakratko u školi, ali u subotu smo se dogovorili ići vani. U HP. Ani sam rekao da sam već bio u HP-u, ali mi smo uglavnom išli u Uljanik ili Piramidu. I ne mogu u HP u spitki, spitka je za Piramidu. Uzet ću Sebijev kožni sako. Ubio bi me da zna. Ali ne zna, super je što ga nema. Ne bih mogao uzeti ni kazetu EKV-a da je posudim Ani kad bi bio tu. Ona ih obožava, a nema sve albume. Sebi je imao i taj koji joj fali, 'Ljubav'. Meni se više sviđao 'S vetrom uz lice'. Sve sam ih preslušao. Toplina neka me lovila kad sam ih slušao, mislio bih na nju. Sebi je uvijek govorio da su Partibrejkersi najbolji bend Juge, ali da je EKV s druge planete. Možda i je. „Budi sam na ulici, budi sam.“ I jesam sâm, većinu vremena. Osim kad sam s Anom.

Došla je i subota konačno. U klubu će biti i Vlasta i druge Anine prijateljice. Baš me briga. Ana i ja smo se prije dogovorili naći kod vinarije blizu nje. Kupit ćemo vino i polako ići prema klubu. Super zvuči, iako nisam baš pio vino. Pivo mi je bilo draže.

„Hoćeš bijelo ili crno?“

„Bijelo“, rekao sam napamet.

„Dajte nam jednu litru crnog i jednu bijelog. Evo boce“, rekla je i izvadila dvije plastične boce od litre i pol.

Tip s nosom kao krumpirom točio nam je vino i ubrzo smo pičili prema HP-u, svaki sa svojom bocom. Mislim da je bilo više od litre u svakoj. Ona je u svoju natočila kolu i nazvala to bambus i rekla da će ga podijeliti s ostalim curama. Nitko od njih ne pije bijelo, pa ću ja ostati sam sa svojom bocom.

Vino je bilo baš odvratno i silio sam se piti, ali barem je sve skupa grijalo. Ne znam koliko je to bilo od hodanja a koliko od vina, ali zagrijao sam se, i smijali smo se. Gurnula me u travu. Sva sreća pa sam zatvorio bocu prije nego sam pao. Iako, kad promislim, možda bi bilo bolje da se prolila ta odvratna tekućina. Legla je pored mene.

„Poljubi me“, rekla je. „Hitno!“

Ležao sam iznad nje, udaljeno svjetlo ulične lampe obasjavalo joj je lice. Ne znam jesam li ikad vidio nešto tako lijepo. A bilo je moje. Evo je tu, želi da je poljubim. I to će se desiti. Spojit ćemo usta, moja, koja su dosad ljubila samo beznačajne stvari, i to je bolje da se zaboravi, i njena, prekrasna, puna usta premazana crnom bojom vina. Kad je poljubim, bit će to vrhunac mog života. Bolji od toga može biti valjda samo seks.

Poljubili smo se i sve se posložilo, baš kako sam i mislio. Slutio sam da ću jednom naći nekoga čija će mi usta savršeno pasati. Nigdje nema rupe, nema sudaranja zubima, nespretnosti, agresivnog jezika ili čudnog mirisa. Sve je na svom mjestu.

Toliko je sve bilo na svom mjestu da mi te večeri nije smetalo ni što je ona prilično rano morala doma, pa sam ostao s Vlastom i njenim frendicama. Nije mi smetalo ni što su mi bile dosadne i što su me zajebavale jer nisam znao da je HP kratica od Hotel Pula, pa sam pio i pio svoje vino, koje sam skrivao vani u grmlju. Nije mi čak smetalo ni to što me u jednom trenutku počelo prilično ljuljati, pa ni to što se pojavio i Anin brat, umirući od smijeha. Nije mi smetalo što ne pušim kad mi je nudio cigaretu. Uzeo sam je i zapalio i cijelu je popužio. Nije mi smetalo ni što mi se tada toliko zavrtjelo u glavi da sam pao na pod pa su me odveli u šumu. Dok sam ležao na leđima, osjetio sam potres iznutra i toplinu i onda je život počeo izlaziti iz mene u mlazovima, ali ni to mi nije smetalo. Kao ni slina koja mi se slijevala niz jaknu dok sam se oslanjao na dvojicu koji su me nekamo vodili.

Nije mi smetalo ni što se ne sjećam kako sam ušao u stan, ni kako sam legao u krevet, ni to što sam se sutradan probudio u poderanoj Sebijevoj jakni, izrigan i smrdljiv, osjećajući se kao da mi je cijelu noć po stomaku rovario tvor, a onda se pred jutro kandžama popeo kroz usta van. Ništa mi to nije smetalo. Bio sam jebeno zaljubljen.

*

Kad se stari pred vratima sobe zaderao da me Mario treba na telefon, mislio sam da ću umrijeti. Dakle tako izgleda mamurluk. Glava mi je kao balon i sve u njoj duplo jače odzvanja. Pomislio sam da se nikad neću oporaviti. Mario je čuo da noćas odlaze zadnji vojnici JNA s Muzila i konta da bi bilo fora ušuljati se unutra. Mislio sam da me do sutra ništa neće natjerati da ustanem. A možda ni tada.

Ali Mario me nije prestao nagovarati i na kraju sam pristao, samo da prestane. Dogovorili smo se naći navečer.

Nisam se oporavio, ali kad sam sjeo na motor ipak mi je bilo drago što sam izašao. Još idemo na Muzil. Jedino mi je Mario digao živce kad je počeo govoriti kako je JNA velika vojska i imaju tenkove i brodove i migove i puške da ih ne možeš ni izbrojati... Kako može biti tako blesav, pa JNA baca bombe na mog brata, kako JNA može biti OK? Zašutio je na to.

Dogovorili smo se ići s donje strane, motore ćemo ostaviti na sigurnom pa pješke preko Fižele ići gore. Već je navodno brdo vojske otišlo, ostalo je samo malo njih i noćas idu i oni. Možda nađemo neke kinderice, metke, papovke, tko zna.

Kad smo se uvjerali da nema stražara, potražili smo mjesto na kojem možemo prijeći ogradu i krenuli prema gore. Nikad nisam bio ovdje, a nije bio ni Mario. Šuljali smo se kroz noć i ja sam se sjetio Ramba. Samo, on nije izgledao kao da će mu srce iskočiti od straha. Probao sam hodati što tiše, ali činilo mi se da svaki put stajem na žohare, kao u 'Indiani Jonesu 2'. Sve se micalo i krckalo dok smo prolazili. Mario me odjednom zaustavio. Okrenuo se prema meni i prošaptao: „Neko gre.“ Sklonili smo se u grmlje. I stvarno, pored nas je prošao tip sa šljemom i puškom. Mislio sam da mi se srce čuje do Pule i da će se ovaj sad okrenuti prema nama i pobiti nas.

Sva sreća, samo je produžio dalje pa smo i mi krenuli. Ja sam se mislio vratiti, ovo je bilo previše, ali Mario je i dalje grabio prema gore. Nisam mogao biti pička pa odustati. Gdje je

sad moj brat, tamo u Gospiću, ne znam ni gdje je to, ovi gadovi pucaju po njemu, a ja se bojim mraka. Nema šanse.

Kasarna je izgledala sablasno. Kao u nekoj videoigrici koja se događa poslije rata i u kojoj je sve ubio strašni virus pa su ostali samo zombiji i prazne zgrade. Samo na par mjesta je gorjelo svjetlo, tu i tamo netko bi izašao iz zgrade i ušao, ali svi su hodali kao da su mrtvi. Kao da im je netko fiksirao glave da ih ne mogu pomaknuti, a ako bi ih i odšarafili oni bi i dalje hodali jednako. Nitko nije progovorio ni riječ.

Nešto potmulo začuo sam iza nas. Bili smo u grmlju pored trga, a iz pravca odakle smo došli čulo se prijeteće metalno kotrljanje. Prestravio sam se. Naprijed nismo mogli, bila je čistina, a odozdo nešto se valjalo prema nama, možda tenk. Pogledao sam Marija i uz ono malo svjetla što je dolazilo s trga, na njegovom licu vidio sam jezu. Nismo znali što da radimo. Stisnuli smo se u grmlju i čekali. Neko vrijeme ništa se nije čulo. A onda se onaj zvuk pojavio još bliže. Tresao sam se, ne znam da li više od hladnoće ili od straha. Mario je naglo ustao i počeo trčati prema dolje, prema šumi. Ništa mi nije bilo jasno, nisam uopće mogao razmišljati pa sam krenuo za njim. U trenu se sve osvijetlilo lijevo dolje ispred nas. Skrenuli smo desno u šumu i trčali nizbrdo što smo brže mogli.

Ne znam koliko je vremena prošlo kad je Mario stao. Oko nas je bila šuma i mrkli mrak, i jedva smo hvatali zrak. Kad smo se uvjerali da nas nitko nije pratio, počeli smo se histerično smijati. Prvo je Mario škripao kao da je na WC-u a ne ide, meni je to bilo smiješno pa se na kraju ni on više nije mogao suzdržati. I što sam se više trudio da ne budem glasan i da se ne smijem, to sam se više smijao. Kao na pogrebima.

Kad smo konačno došli k sebi, činilo nam se da moramo ići malo gore ako želimo naći približno mjesto na kojem smo prešli ogradu. Samo, sad smo bili frajeri, kao da snimamo novi nastavak 'Ramba'. Veterani, prošli smo rat, oslobodili Pulu, pa ćemo mlade dalje učiti kako to ide.

Ali iz super filma naglo nas je probudilo jako toptanje i šuštanje. Pobacali smo se po zemlji, a to je i dalje tutnjalo kroz šumu. Nije bio tenk, ali nešto je bilo, veliko i glasno. Prekrio sam glavu rukama i pomislio da je ovo kraj.

„Orkodio, kaval! Ča kaval dela tu?“ rekao je Mario. Ja sam tek tada digao glavu, taman da vidim siluetu konja koja je nestajala u šumi.

A onda je sve stalo. Usporeni snimak. Film počinje na mjestu gdje je konj nestao u šumi. Sve

je bijelo, kao kad je vatromet u Areni. Zatim ubrza i postane šareno, i počne padati kiša, i bubnjići mi naprave pritisak kao u vodi, samo sad ne prolazi, ne čujem ništa, i ne vidim ništa, opet je mrak. Ustajem i trčim nizbrdo, evo je ograda, tu ću je prijeći. Ne trudim se skrivati, u bubnjićima nesnosno zvoni. Mario je pored mene. Prelazimo ogradu, sjest ćemo na motore i nestati iz ovog pakla. Hoće li ova zvonjava u ušima ikada prestati?

5.

Sve se mijenja. Nema više Djeda Mraza, sad je neki Djed Božićnjak i odjednom slavimo Božić. Stari to ne jebe, ali njemu ionako nije do slavlja. Mi nećemo imati bor. Koga briga. Ali imamo hrde. I to je novo. Čudno kako se i dalje zove dinar, kad više nije. Hrvatski dinar, hrd, a prije bi mu stajalo grd. Baš izgleda jadno. Gdje su od njega marke.

I sve je postalo hrvatsko u zadnje vrijeme. Hrvatska neka zajednica, Hrvatska akademija, hrvatski jezik, hrvatska je kravata, Hrvati su izmislili ovo i ono, hrvatsko je sve živo i mrtvo. I zemlja rođenja nije više Jugoslavija, sad je Hrvatska. Mijenjaj ličnu u osobnu, pasoš u putovnicu. Samo nas zajebavaju s tim.

Ali jedino je bitno da ja mogu s tim preko, kako god da se zove. I da su počeli praznici.

Fora je lik ispao taj Sandro. Došao sam po Anu jedan dan i on je izašao s njom. Smije se. Meni bedijana, ne znam šta sam sve radio onu subotu u HP-u. I on mi priča da sam se zabijao u ljude, a kad su pustili 'Sympathy for the Devil' da sam se počeo skidati i bacati nasred podija. Ajme, umro sam od bruke. Ali on kaže da je bilo fora, da sam se bacao kao Iggy na koncertima. I sve je bilo OK dok me cigara nije prevalila. Odveo me u šumu da legnem, pa sam se dobro izrigao. Onda su me on i neki Klompa oteglili kući, jedva sam im uspio pokazati gdje živim. Tiho su me strpali u krevet, da mi starci ne čuju, ali ja sam mu objasnio da živim sa starim i da je on po tom pitanju sasvim kul.

Sandro je skužio da mi je jakna potrgana, pa me pitao hoću li s njim u Trst. I evo nas u parku, on rola džoint, prvi put ću pušiti travu, u džepu mi je pasoš i sto hiljada lira. Lire se nisu mijenjale.

„Men, jesi kad bio u Trstu?“

„Ma jesam, ali samo par puta s bratom, još dok sam bio klinac i kasnije nešto sa starim. A to sa starim znači, dođeš, uletiš u prvi dućan, kupiš prvo šta ti padne u ruke i ideš doma. I onda teta Bruna popravlja, sužava...“

„Tebi je brat Sebi?“

„Da, znaš ga?“

„Pa on je totalna faca, men, s najjačom ekipom je bio, sve ovi stariji igrači, bendovi, fajte... Nije to kao danas, sve šupčići, oni su bili face, ali šta kad ih je sad pol u ratu.“

„Da, i Sebi je.“

„Di?“

„Zadnji put kad je zvao rekao je da ide u Gospić, da se u Lici brani Istra. Nisam to skontao.“

„A ko bi ga znao. A stari, on je tu?“

„Da, on je poluinvalid, spičkao se s motora pa ne mora u vojsku.“

„A moj nešto mulja. Ali kul ti je taj tvoj stari, a?“

„Ma je. Za neke stvari. Za druge je u kurcu.“

„Jesi kad pušio gras?“

„Nisam.“

„Pazi da uvučeš sve, duboko u pluća, i da tako zadržiš u plućima koliko možeš. Tako puca. Ako odmah ispuhneš, ništa. Evo, ovako.“

Otkinuo je vrh, zaslinio prst i premazao džoint slinom. Ne kužim zašto, ali valjda tako treba. Zapalio je i duboko udahnuo.

„U, jebote men, al prži!“ rekao je zadržavajući dah i pružio mi džoint.

Ruka mi je malo drhtala kad sam ga primio, ali mislim da Sandro nije skužio. Povukao sam dim i odmah iskašljao. Sve me pržilo i peklo.

„Ha, ha, djevičanska pluća. Samo polako, probaj opet, uzmi manji dim“, rekao je dok sam se ja čudio kako sad kašljem kad sam, koliko se sjećam, onu cigaru srkao bez problema.

Ali Sandro mi je objasnio da sam tada bio pijan i da je to drugo. Nakon još jednog napadaja kašlja, mogao sam uzimati male dimove. Pluća su me i dalje škakljala, ali uspijevao sam zadržati dah. I tako dok nismo popušili sve.

„Ko se filtera napušio nije, nije se ni napušio“, rekao je Sandro uvlačeći zadnji dim s kartona.

„Meni nije ništa“, rekao sam.

„To svi kažu. Vidjet ćeš“, smijao se Sandro.

Krenuli smo prema autobusnom i meni stvarno nije bilo ništa. Sandro se i dalje smijao.

„Men, pogle si ruku.“

Pogledao sam i skužio da lijevim palcem dodirujem sve prste lijeve ruke, kao da sviram trubu. To mi je bilo ful smiješno i uskoro smo obojica umirali od smijeha.

Sandro mi je u busu pričao o svom bendu. Rekao mi je da ih moram doći vidjeti na probama, sviraju na Vidikovcu u garaži od starog od tog Klompe, koji me s njim nosio doma. Sviraju garaž rock. To mi je bilo smiješno. Naravno da je garaž rock kad je u garaži, ali onda mi je objasnio da je to pravac u muzici. Kad mi je spomenuo Fuzztone, sjetio sam se da ih je brat imao doma. Poslušat ću, sigurno, jer je Sandro rekao da svi oni počinju od Stoogesa, a Stooges su zakon.

Kad smo stigli u Trst, Sandro je znao sve te neke dućane o kojima ja nisam imao pojma. Mi smo odlazili na Ponte Rosso i tamo se vrtili, jedino me brat vodio na bolja mjesta, ali tad sam bio mali pa mi nisu puno značila, a sad ne znam gdje su. Uvijek sam se gubio po Trstu. Sad smo išli u super kul dućane negdje gore, gdje nikad nisam bio. Jedini je problem što je sve puno skuplje od onog što sam inače kupovao, pa mi je bilo jasno da se neću doma vratiti s robom za cijelu godinu. Kad smo našli jedne genijalne čizme, koje su koštale sto dvadeset hiljada lira, Sandro mi je rekao da će mi posuditi tih dvadeset hiljada koje mi fale, a da mi može srediti vijetnamku pa ne moram kupovati jaknu. Rekao sam, super, iako nisam znao što je vijetnamka.

Na rivi smo zarolali još jednu pljugu, tako ju je Sandro nazvao, i ova me prilično odvalila. Smijao sam se kao zadnja budala, a onda sam nevjerojatno ogladnio. Sandro je rekao da zna mjesto gdje imaju odličnu mortadelu i da on časti. I stvarno, ne znam da li od pljuge ili ne, ali bila je to najbolja i najtanje izrezana mortadela na svijetu, u sendviču od pola kile snježnobijelog kruha.

Kad smo pojeli, otišli smo do Radio Resettija, Sandro je morao kupiti trzalice i žice za svoju gitaru, pa smo gnjavili tipa da nam pušta muziku na super ozvučenju. Ja sam se hvalio bratovim Rotelovim pojačalom i Kefovim zvučnicima, koje je isto kupio u Resettiju, pa mi se činilo da je Sandro ljubomoran jer on je imao samo malu Technicsovu liniju. Folirao sam se i

da znam kako ima pokrajnja prostorija u Resetiju u kojoj je najjača oprema, jer mi je brat pričao da je tamo slušao nevjerovatne stvari, ali tip nas nije htio tamo odvesti. Valjda nismo dovoljno potrošili. Ko ga jebe, digić.

U autobusu je sve zaudaralo na mesni doručak i kapulu i skoro sam se izrigao. Smijali smo se nekim Cigićima koji su izgledali kao Michelinove maskote. Obukli su na sebe sve što su kupili za prodaju na tržnici i sad će se preznojavati do granice. A i tih granica ima sve više. Ako ih na carini skuže, bit će za riknut od smijeha.

*

Šubo je stvarno lud. Ne jebe on praznike, ganja nas na treninzima kao da je Olimpijada. I dobro što su pripreme za takmičenje, ali što kad se ja još ne mogu boriti. Odugovlači s tim polaganjem za zeleni pojas, baš je šupak. Tekvandojci bi dosad već bili na crnom pojasu, a ja nikako do zelenog. A spreman sam. Bolji sam od Ede, sigurno, iako je stariji i ima zeleni i može se boriti.

Koja je to atmosfera kad si na takmičenju! Zadnji put kad smo bili, išli smo kombijem, i mi koji se ne borimo. Rekao je Šubo, da osjetimo atmosferu. Pa kad iz svlačionice izlaziš dugačkim hodnikom prema dvorani, iz nje se čuje prvo nejasni huk, a onda te razvali sve glasnije navijanje. Sav sam se bio naježio, kao u 'Rockyju'.

Edo je opet pričao na treningu o mrtvacima i sve se zakompliciralo kad sam ga provocirao. Dovezli su mu jednog šljakera koji je pao sa skele. Kaže da je izgledao kao da ga je netko vezao u čvor. Ne znaš gdje mu je ruka, a gdje noga, sve polomljeno. Ja sam mu rekao da sere. Napizdio se, a kad sam ga kasnije pitao da mi pokaže ako je faca, on je rekao da nema beda, da idemo večeras ako hoću, od četiri popodne tamo nema nikog, a on ima ključ. I neka nikom ne govorim. Što sam mogao reći? Sad mi je frka. Želim to vidjeti, ali što ako mi se ureže, ta mrtva tijela? Ali ne smijem biti pička, Sebi ih viđa pa nije da ne spava noću zbog njih. Mrtvac ko mrtvac.

„Telefon!“ zaderao se stari.

„Ko je?“

„Nemam pojma, nije se predstavio.“

Izašao sam iz sobe i otišao do dnevnog.

„Da?“

„Budi tamo u ponoć. Znaš di je Patologija?“ bio je to Edo.

„Ne.“

„Na kraju bolnice, blizu ceste. Vidić ćeš željeznu kapiju. Bit će otvorena, uđi unutra i tamo odmah je zgrada. Nemoj kasnit“, rekao je i poklopio slušalicu.

„Neću“, rekao sam u zvuk prekinute linije.

Stomak me opako šarafio dok sam se vozio prema bolnici. Parkirao sam se preko ceste kad sam skontao kapiju. Tresao sam se od hladnoće. A možda i ne od hladnoće. Kapija je bila otvorena, kako je Edo rekao. Ušao sam unutra i vidio zgradu odmah naprijed. To je Patologija, valjda.

Došao sam do velikih drvenih vrata, osvrnuo se lijevo i desno, i kad sam vidio da nema nikog, stisnuo kvaku. Vrata su se otvorila. Srce mi je tuklo kao ludo.

Unutra je bio mrak, ništa se nije vidjelo. Tapkao sam i rukama pipao oko sebe, čekajući da mi se oči barem malo priviknu na mrklu tamu.

„Aaaaaaaa!“ čuo sam odmah do sebe. Skočio sam i osjetio neku izbočinu na rebrima, što me srušilo na pod. Onda se upalila baterija i vidio sam glupog Edu kako se cereka.

„Buahahaha!“ smijao se kao u lošim hororima, držeći bateriju ispod brade tako da mu osvjetljava glupu facu. Nije bio smiješan. Ali me žešće prestrašio.

„Usro si se, a? Priznaj!“

„Ma jesam kurac, budalo, srušio si me na pod.“

„Ha, ha, nisam te ni tako, skočio si ko mačka kad je ganja pantigana. Da imaš takvu eksploziju na treningu mogo bi i Šubu dobit u borbi.“

„Ma idi u kurac. Di su ti mrtvaci?“

„Čekaj malo, šta si nestrpljiv. Prvo poberi ta govna šta su ispala iz tebe, ha, ha, ha!“

Kad sam ustao vidio sam da je ono što me srušilo bio pult, a kad sam se bolje osvrnuo po malom ulaznom hodniku, pod svjetlom Edove baterije vidio sam na zidu golemog Isusa na križu.

„U jebote, šta je ovo?“ pitao sam Edu pokazujući na Isusa.

„Kako šta je to, pa Isus, idiote. Imaš nešto protiv?“

Nisam rekao ništa. Skužio sam da su u posljednje vrijeme neki postali osjetljivi na boga, crkvu i te pizdarije. Još malo pa će i u škole to uvesti kako je krenulo.

Otvorio je vrata i ušli smo u drugi hodnik. Zakoračio je desno i tamo su bila nova vrata.

„Ovdje je moja prostorija“, rekao mi je ponosno pokazujući s desne strane na malu sobicu u kojoj je bio stol i kauč. Na zidu je bio kalendar s golom ženom.

Išli smo dalje i ušli u glavnu prostoriju, s dva ovalna kamena stola koja su stajala na metalnim nogama. Izgledala su kao pultovi za ribe na ribarnici. Osim što nije smrdilo na ribu, nego na dezinfekcijsko sredstvo.

„Ovdje ih režemo“, rekao je Edo pokazujući baterijom na stolove. „Stavimo im dasku za tuć meso na noge i rokaj.“

„Dasku za tuć meso?“

„Da“, rekao je i posegnuo za jednom. I stvarno, bila je to daska za tuć meso i učinilo mi se kao da je crvenkasta od krvi. Nešto mi se pomaknulo u stomaku.

„Ajmo dalje, tu su frižideri“, rekao je ulazeći u novu prostoriju. Upalio je svjetlo.

„Tu nas nitko neće vidjeti“, rekao je, a ja sam pogledao po prostoriji. Ničim nije odavala da se tu nalaze mrtvi ljudi. Slike po zidu, nekoliko stolica, instrumenti koji nisu izgledali kao da imaju veze s mrtvacima... a na jednom zidu četvora metalna kockasta vrata. Izgledala su kao vrata od peći u pizzeriji. Ali zatvarala su nešto sasvim suprotno. Frižidere.

„Evo ti jednog“, rekao je Edo i povukao ručku. Iz unutrašnjosti je skliznuo ležaj, a ja nisam mogao pogledati.

„Šta je, frka?“ smijao se. „Pa pogledaj, neće ugrist. To je onaj šta je pao sa skele.“

Svrnuo sam pogled na ležaj i vidio nakupinu sive kože i potpuno izdeformiranu i izrezanu glavu. Oči su mi se zamutile, a iz stomaka sam osjetio mlaz. U sekundi je bio vani, po podu i po našim nogama.

„Au jebote ja! Pa koji kurac?“ vikao je Edo. „Jebote, sad to moram čistiti. Pa koji si ti kreten, jebote mrtvac! Šta bi da sam otvorio drugi frižider, bolje da ti ni ne kažem šta je nutra, umro bi ovdje“, rekao je, a ja sam se samo povukao nazad, obrisavši usta u rukav. „Jebo te kukuruz!“ govorio je Edo skupljajući moju rigotinu papirima.

„Jebo tebe mrtvac“, odvratio sam još uvijek osjećajući šarafljenje stomaka, kao da nije gotovo. Ali nema šanse da više rigam, progutat ću sve što dođe, pa koja sam to pička. Naslonio sam se na zid i zatvorio oči. Mislio sam na Gortanovu uvalu, more i šumu iznad nje, udisao svježi noćni zrak dok valovi zapljuskuju obalu, a vjetar huči sa sjevera.

„Ajmo, gotov sam!“ rekao je Edo dok sam ja dolazio sebi. „Jesi živ?“

„Ma jesam, sori jebiga.“

„Ma nema veze, i ja sam se prvi put skoro izrigao kad sam vidio mrtvaca. Normalno je to. A onda se navikneš. I šta, plaća je super, radiš samo šest sati, imaš četrdeset dana godišnjeg i plaću duplo veću od nekog sa srednjom školom. Malo ih pereš, malo briješ i oblačiš, organ tu, organ tamo i teglice s formalinom su ti brzo kao zimnica“, rekao je i oprezno me pogledao, kao da se boji da ću se opet izrigati.

„Ma OK sam sad“, rekao sam i nasmijao se. „Zajeban ti je posao.“

„Ima i gorih.“

Ima, pomislio sam i sjetio se Sebija. Tko zna gdje je sad.

„Idemo ća?“ upitao me.

„Šta je ovdje dalje?“ pitao sam kad smo došli do prve prostorije i kad sam primijetio da ima još hodnika. Došao sam k sebi.

„Ovo je prijemna soba, a dalje je laboratorij, soba od šefa, WC-i i tako to. Nije baš zanimljivo. Sigurno ne kao mrtvac“, rekao je dok smo stajali na ulazu u prijemnu sobu.

Uzeo sam mu bateriju i malo osvijetlio po prostoriji. Stvarno, ništa zanimljivo, samo neki papiri na stolu. Pogledao sam i bilo je nekoliko manjih buntova na kojima je pisalo 'Potvrda o

smrti'. Uzeo sam jedan. Na vrhu je bilo poznato ime. Dr. Maksimijan Roso.

„Šta radi ovaj tip?“ pitao sam Edu.

„To je mrtvozornik. Obično neki doktor opće prakse koji je još i to. On pošalje tijelo na obdukciju ako treba ili ti dođe kući kad rikneš pa vidi dal treba obdukcija, ako je sumnjivo ili nešto, i onda ispunjava te papire. Vidiš, ovdje na drugoj strani piše od čega je neko umro, koje bolesti i tako. Evo, ovaj je umro... šta kaže, posvijetli malo... akutni srčani zastoj, to ti je infarkt, ovo je oštećenje krvožilnog sustava, to je dovelo do infarkta, a imao je, tu na kraju piše, ju-ven-silni dijabetes. Nemam pojma šta je to. Ajmo više ća, dosta je bilo, još će netko doći“, rekao je, uzeo mi bateriju i počeo me gurati vani.

Kad smo izašli iz zgrade pogledao me ozbiljno i rekao:

„Nemoj pričat okolo o ovome. Mogo bi posao izgubit, a to neće bit dobro.“

„Ma neću, koji ti je.“

„Aj ćao!“ rekao je i otišao.

Dok sam išao prema motoru, u glavi mi je bio doktor Roso, mrtvozornik.

*

Super je ova vijetnamka koju mi je dao Sandro. Izgledam kao Rambo u jedinici. A opet nekako rokerski. Možda i zbog novih čizama. Osjećam se baš svoj. Na motoru je i dalje hladno, ali koga briga. Parkirao sam ispred ciglene garaže iz koje se čula muzika. Oprezno sam ušao. Muzika je stala. U maloj prostoriji prepunoj kutija od boje i alata bila su tri tipa u moru kablova. U sredini iza bio je bubnjar, ispred njega lijevo tip na basu, valjda Klompa, a desno Sandro na gitari.

„Ej, men, di si“, pozdravio me Sandro. „Ovo je Sebijev brat, reko sam vam da će doć danas.“

„Viva, Sebijev brat!“ rekao je basist. „Mi se znamo, ali ti mene ne znaš, ha, ha!“

„To je Klompa“, rekao je Sandro, „a onaj mapet iza je Gogo.“

„Damir“, rekao sam i zatvorio vrata. Iako je vani još bio dan, unutra je gorjelo svjetlo jer

garaža nije imala prozora. A to svjetlo bila je jedna žmirkava sijalica koja je visjela sa stropa.

„Sjedni tu na ovu veliku kantu boje pa poslušaj majstore“, rekao je Sandro. „Ajmo, ekipa, ‘Louie, Louie’!“

„Louie, Louie, oh baby, we gotta go now...!“ pjevao je Sandro pa sam skužio da je to ona stvar koju Iggy pjeva. Pričao mi je Sebi kako je Iggy jednom tu pjesmu svirao cijeli koncert i da je tip koji ju je napravio na to popizdio. Dobro praše ovi Sandrovi, kako je rekao da se zovu, Noise errection.

„Puš pauza!“ uzviknuo je Sandro kad su završili pjesmu.

„E, jesi zarolo već? Nemoj da tu sad rolamo, stari bi mi mogo upast“, rekao je Klompa dok je skidao bas. Gogo je i dalje lupao po njima.

„Aj ne budi pičkica, zarolamo ga u sekundi. Jel tako, Gogo?“

„Mmmm“, oglasio se tip za bubnjevima ne dižući pogled. „Gogo je najveći brbljavac u bendu“, Sandro se okrenuo prema meni. „Njegova stara svima priča kako do treće godine ništa nije govorio, ni mama ni tata, ni gu ni be, ništa. I onda jedan dan odjednom kaže: ‘Ja sam čovjek spomenik!’ Ha, ha, ha, i opet zašuti. Gogo, care!“

„Mhmm“, oglasio se Gogo.

Stvarno ga je vješto zarolao Sandro, možda ne baš u sekundi, ali dovoljno brzo da smo ga uskoro sisali.

„U jebote, dobar skank!“ cijedio je Klompa uvlačeći dim duboko u pluća. Ja sam ga uzeo među donje prste u šaci, zatvorio je drugom i napravio si malu komoru. Vidio sam jednom Sandra da tako puši pa sam odlučio probati.

„Skank je jeben,“ rekao je Sandro, „mislim da su ga uzgajali s nečim, dobro te odlijepi ako pretjeraš.“

Gogo ga je završio. Nije ga još ni ugasio, kad sam osjetio da mi se dlanovi znoje i da mi srce jače lupa. Počelo je i preskakati. To mi se ponekad znalo desiti, da mi srce preskače.

„Si dobro?“ pitao me Sandro.

„Ma imam tu aritmiju i šta ja znam, neki šum na srcu, pa mi malo preskače tu i tamo. Ništa

strašno.“

„Dobro da nisi bubnjar,“ rekao je Klompa, „pa da mi ispadaš s tom aritmijom. Ritam sekcija je sve! Znaš ti to? Jebeš ove li-ru ri-ru,“ pogledao je prema Sandru, „bez nas nema ništa!“

„A šta bi ti svirao da nema mene? A? Kurcu bi svirao, eto šta“, rekao je Sandro pa smo se svi smijali. A onda me Gogo pogledao, smrknuo od iza, s crvenim očima, sav sam se naježio. Svrnuo sam pogled. Srce je tuklo.

„Moram malo na zrak“, rekao sam i gurnuo vrata.

Kad sam izašao, duboko sam udahnuo, ali nije mi bilo ništa bolje. Još me jače stisnulo u prsima i sav sam se oznojio, iako je vani bilo prilično hladno. Lagano sam se tresao i ništa mi nije bilo poznato, sve mi je izgledalo prijeteće. Ne znam ovu kuću, ne znam ovu crnu zemlju, ovaj vrt mi uopće nije poznat, ni ova cesta, ni ovi prozori preko puta, ni ovi ljudi iza njih. Tko su oni? Što hoće? Ona svjetla u daljini, čija su? Ništa to nije moje, ništa to ne znam. Vozio sam se ovom cestom, i dalje dolje, i tu gore, ali kamo ona stvarno ide? I tko su ovi ljudi iza mene? Gdje sam to ja, zapravo? Zašto se bojim?

Nešto je zaškripalo iza mene, pa sam skočio u stranu. Iskuliraj, budalo, što mi se to dešava?

„Ej, men, stvarno, jesi dobro?“ pitao me Sandro.

„Mmm, da, da, bit ću OK“, nekako sam propentao.

„Jeben ovaj skank, reko sam ti, sav si mokar“, smijao se. „Pa ti pričaj kako ti nije ništa. Evo Klompa unutra mijenja žice jer mu ove imaju lošu vibru. Sve OK, al nema druge žice, ha, ha! Svirat će bolje nego ikad!“

Pa da, skank. Bilo mi je malo lakše. Ali i dalje sam osjećao čudan strah.

„Roka te paranoja, a? Ma normalno je to, desi se ponekad. Nisi trebao onako srkat. Proć će. Idem unutra, smrzlo mi se govno. Aj iskuliraj pa dođi, idem vidjet kako men svira bez žica.“

Samo da ovo prođe. Samo da prođe ovaj strah. Ne mogu zamisliti da mi je ovo stalno. A što ako je to ludilo zapravo? Ne moraš čuti glas od boga koji ti kaže da se skineš gol i trčiš po gradu iscrtavajući križ. Dovoljno je da te ovako strah. Valjda će proći. Ne želim ni zamisliti da ne prođe. Molim te, prođi.

Mrak je već pao kad sam prvi put normalno udahnuo, bez one težine. Ne znam koliko sam

vremena već ovdje, ali osjećam se kao kip. Pa i jesam kip, smrznut sam i komotno bih mogao biti od kamena. Ali konačno prepoznajem ovu zemlju, ovu cestu, znam kamo ide, možda ne doista, ali znam joj kraj, dolje kod mora. A i ovi ljudi, mizerni mali životi, zarobljeni u svojim prozorima, u svojim krletkama. Tek oni ne vide ništa. Ni ne kuže da nisu ništa bolji od svojih kanarinaca, u tim istim krletkama. Jedina razlika je što si sami nose hranu i sami si stavljaju okove. To je još smješnije. A misle da su nešto. Pa bolje je biti kanarinac, bar ti drugi nose hranu i čiste govna. Budale. Ušao sam u garažu. Sandro je pušio novu pljugu. „Taman na dim“, rekao je.

„Ne mogu, moram doma, imam sa starim nešto...”

Pička.

*

„I kada želim da kažem ja, ja kažem mi“, pjevali smo na krevetu zajedno s Milanom iz bratove aparature. Skoro da sam se preselio u njegovu sobu. Imao je muziku, veće ogledalo i veći krevet. Imao je sve. Možda ću i ja uskoro imati sve. Tu smo, oboje znamo zašto smo tu. Valjda.

„I kako vreme nam prolazi, da, vreme nam prolazi brzo“, pjevao sam joj na uho i ljubio je.

„E, a slušaj sad“, odmaknula se.

Pustili smo Milana da pjeva sam.

„Polako dosada mrsi nam kosu, i prlja nam ruke, polako dosada pravi nam bore od lažnoga smeha, i naše reči od milja su navika, i naša imena od milja su navika, boli nas ljubav, ljubav, ljubav...”

„Šta ako nam se to desi? A? Dosada i navika?“ pogledala me svojim dubokim hladnim očima. „Kontaš o čemu pjeva?”

Šutio sam. Zar već? Pa nismo još ni počeli.

„Ali dobro je,“ nastavila je smješkajući se, „mi još nemamo reči od milja. Ti si Damir, a ja Ana“, rekla je, gurnula me na leđa i zajašila. Stavila mi je ruke na ramena, stisnula me za krevet i spustila glavu prema mojoj. Draškala me dugom kosom.

„Sedam dana sam, i gore i dole, potraži me, i sedam dana sam, nađi i stavi, pokaži me...”
pjevao je Milan dok me ljubila po vratu. Obuhvatio sam je rukama oko struka i polako joj izvukao košulju iz hlača. Krenuo sam prema gore. Srce mi je tuklo dok sam joj vršcima prstiju draškao bradavice preko grudnjaka. Ona me i dalje ljubila po vratu pa sam joj pokušao otkopčati grudnjak. Nisam mogao skužiti kopčanje, iako mi nije prvi put da joj ga skidam. Zašto sad neće? Kao da je shvatila da imam problema, uspravila se pa ga sama otkopčala i skinula košulju. Spustila je naramenice, bacila grudnjak, a njene su mi se prekrasne sise našle ispred očiju.

„Drži mene, voli mene, uzmi moj šakom vlažni grli vrat...”

Pridigao sam se da i ja skinem majicu. Pomogla mi je, a onda smo napali njene rifle. Bio sam nestrpljiv, a ona se samo smješkala i maknula mi ruke. Ustala je na krevetu i polako ih počela skidati. Gaćice su joj bile snježno bijele. Nisam mogao maknuti pogled s njih. Skinula je hlače i bacila ih na mene. Gibala se polako u ritmu muzike, u mom stanu, na mom krevetu, samo u gaćicama.

„I sedam dana sam, i dole i gore, potraži me...”

Bacio sam njene hlače na pod, a ruke su same pošle prema njoj. Ovaj put nije ih maknula. Lagano sam joj skidao gaćice, naslućujući da ću ispod naći mali kovrčavi brežuljak koji tek jedva uspijeva sakriti ono po što sam došao, ono što mi trenutno treba više od svega. Kad sam je skinuo, nisam se mogao prestati diviti, toliko da sam gotovo zaboravio na sebe. Ona se ponovno spustila i legla na krevet. U sobi je bilo tako toplo da nismo morali pod pokrivač. Odvrnuo sam radijator na najjače, samo da je mogu gledati.

Skinuo sam hlače i shvatio da je nešto čudno, uzbuđen sam i srce mi lupa kao ludo, ali među nogama ništa. Osjetio sam znoj kako mi probija svugdje po tijelu, pa neće se valjda sad to desiti?! Jao, zašto sam danas drkao tri puta, mora da je zbog toga. I još sam joj pametno rekao da mi nije prvi put, iako mi je ona priznala da njoj jest. Šta da radim?! Sebiju se ovako nešto sigurno ne bi desilo.

Okrenuo sam se na trbuh i dopuzao do nje.

„Pusti neka voda nosi u zaborav...”

Ona je na leđima, ljubimo se. Sve je baš onako kako bi trebalo biti. Osim što nije. Pa što sam skrivio da mi se ovo dešava? Imam najljepšu djevojku na svijetu, tu je, leži ispod mene

spremna da me uzme, a ja ne mogu napraviti jedinu stvar koju trebam. Da se bar sad otvori zemlja i da me proguta, da se zaustavi sve i da odem, nestanem. Otišao bih daleko, gdje me nitko ne pozna, na neku planinu, i tamo pecao ribe. Mogao bih biti i kip u prašumi po kojem pišaju majmuni i na čijoj se glavi prinose žrtve okrutnim bogovima. Mogao bih biti kip i nikoga ne bi bilo briga. Ni mene.

„Zar je to samo laž, zar je to prevara...”

Njene ruke idu prema meni i mojoj kiti, a ja se pomičem, još malo pa neću imati kud. Ljubim je po sisama pa sve niže, po trbuhu, ona me drži za glavu.

„Mislim na prvi i poslednji dan...”

Njen kovrčavi brežuljak već me draška po bradi, zaranjam u njega kao da je posljednje utočište, sigurno mjesto na kojem nitko ništa od mene neće tražiti. Ali nije tako, miris je opijajući, ona širi noge, ja je ljubim, ona rukama stiže moju glavu sve više na sebe i pomiče se kukovima, uskoro sam potpuno fiksiran, a ona se giba, giba... i onda zadrhti, prvo kratko, pa dugo. Ne mogu vjerovati, evo je! Konačno, kita.

„Prvi dan smo sedeli, i prvi dan je prošao kraj nas, drugi dan smo sedeli i čekali, i drugi dan je prošao kraj nas...”

Dižem se prema njoj, brišem usta i ljubim je, smijemo se, ne znam što radim, ali nisam više sam u prašumi, tu sam, itekako prisutan, i nitko neće pišati po meni. Rukom tražim put, ljubimo se, namještamo se, nespretni smo, znojni, pipam, sve je mokro, klizavo i zatvoreno, ali ljubimo se i ne prestajemo.

„Ja sam rođen sasvim sam...”

Smijemo se, mirišemo se, namještamo i odjednom je sve mekano, granice popuštaju, milina je, hvatam je objema rukama za glavu, smirujem nas, lovimo ritam, tražimo se i nalazimo, gledamo se, ja bih još, ja bih uvijek, ja bih zauvijek, ali ne mogu, ne mogu, izlazim i prolijevam se po njoj.

„Tonemo, tonemo...”

*

„Pićo.“

„Seeebi!“

„Šta si tako sretan, si jebo?“

Zaskočio me.

„Onda?“

„Paa, jesam, ali nije to...“

„Oooo, mali više nije nevin, pa to treba proslavit! Je neka putana ili?“

„Nije, Ana se zove. Cura mi je.“

„E pa to je lijepo. Neka ti meni rasteš. Jesi je to na Novoj kresnuo?“

„Ma ne, Nova je bila bezveze. Cura i njen brat su išli kod rodbine u Italiju pa sam bio s tim jednim likom iz škole. Išli smo u Uljanik.“

„Imaš novu ekipu, a? Šta je s onim malim... kako se ono zove, šta mu je stari oženio sestru od pokojne žene?“

„Darko. Ne vidim ga više baš. On je u automehaničarskoj.“

„Neka ga. Kako škola? Sad ti je već počela, jel?“

„Je, u ponedjeljak. Ma dobro je“, lagao sam.

„Nemoj to zajebat pa skupit groblje od ocjena, ima da studiraš poslije.“

„Kao ti?“

„Ej, mali, nemoj da ti dođem u san.“

„A kako si ti, di si sad?“

„Blizu Gospića, u jednom selu. Na dobroj poziciji smo, nitko nam ne može ništa. Potpisano je primirje, pa se sad ne roka kao prije. Ali ima svega. Ništa što Sebi ne može isfurat, to ti je valjda jasno.“

„Je.“

Kako ga je lijepo čuti.

„Sjećáš se kad smo išli u lunapark pa smo gađali iz zračne puške?“

„Da, pa si sve pogodio, a ja skoro ništa.“

„Pa zamisli da je sad isto tako. Moja papovka je dobila američku optiku, a Sebi prolazi američku obuku za snajperista, a, šta kažeš?“

„Američku?“

„Ma došo je taj tip iz Amerike... zapravo iz Senja, ali su ga ko klinca odveli u Ameriku u Drugom svjetskom ratu, jer mu je stari bio ustaša. Borio se u Vijetnamu, bio je snajperist, kasnije je radio za tajne službe, a sad je došo u Hrvatsku pomoć i...“

„Kako se zove?“

„Pićo, ne zajebavaj me. Slušaj šta ti imam reć i ne pitaj puno. Ionako ti govorim puno više nego što bi trebao znat, ovdje je neprijatelj svugdje. Nije ti to ko u filmovima, na jednoj strani kaubojci a na drugoj Indijanci. Ovdje su svi Indijanci, zbog krive riječi krivom čovjeku puno ljudi može nastradati. Ali dobro, taj Amer je onda došo nama u tu izdvojenu jedinicu, jer mi smo posebna satnija. Ma zapravo smo interventni vod, vod za posebne prilike šta bi reko Glavni, jer nas je devetnaest pa nismo prava satnija. Ali nismo u vojarni...“

„Vojarni?“

„Kasarna, samo se ne kaže više tako, nego vojarna. Nismo u vojarni nego smo posebno smješteni za posebne prilike. Čim smo došli iz Rijeke, s obzirom da smo već prošli borbe, a ovdje je porokana ta hosovska satnija, rekli su nam da ćemo mi od tada biti ta satnija. Nismo dobili nikakve oznake, ali svi znaju ko smo. Bilo mi je čudno što je zapovjednik jedini ostao živ, ali sad mi je jasno zašto, mačak nikad ne ide s nama u akcije. Ali dobro to, dobar je on inače.“

Kosovska satnija, ništa ga ne razumijem.

„Uglavnom, taj Amer je došo jedan dan kod nas... ha, ha morao si to vidit. Smjestio ga zapovjednik s nama, nije znao šta bi s njim jer je glavni reko da ne smije u akcije, da je on za planiranje, a on šminker, sav u ripsu, krcat opreme, američke čizme... ma sve! I buđenje

ujutro, a on nema šta obuć, ha, ha! Sve smo mu maznuli. Aj, došo je onda čak i glavni, postrojio nas vani i kaže, nismo mi kriminalci, mi smo hrvatska vojska, sad hoću da uđete jedan po jedan unutra i kad svi izađete van da mu je sva oprema na mjestu. Bogami tako je i bilo, s Glavnim se ne zajebavaš. Ali Amer je kul, zna sve živo. I tako sam ti ja na snajperskoj obuci. Ništa slično filmovima, to ti mogu reć.“

„Gađáš na kilometar?“

„Ma na sto metara skinem žicu od dalekovoda. Dosta ti je to informacija, ako te zarobe četnici, jebat će nam mater.“

„Zašto nikad ne pozdraviš starog? Zašto uvijek zoveš kad nije doma?“

Šutimo.

„Pusti ti mene i starog.“

„Znam ja da ga ne voliš baš, ali šta je kužan da ga svi ostavljaju? Onog doktora Rosa vidim svako malo, ali ništa sa starim, nitko više ne dolazi doma kod nas, nema ni ribu.“

„Jel ide na posao? Ide. Jel donosi hranu na stol? Da. Jel ti šta fali? Ništa. Ne buni se bezveze. Ti si u toj Puli u čahuri, ne znaš šta je ovdje i dalje na istoku. I neka tako ostane.“

Šutimo.

„Ajde, Pićo, jebaću, i vadi ga van, si čuo? Nemoj još samo malo, još samo malo. Bit će belaja još samo malo.“

„Sebi?“

„A?“

„Ma ništa. Čujemo se.“

„Mali, evo ti broj na koji možeš pustiti poruku ako me šta trebaš, pa ću ti se javit. Može? Aj piši.“

Izdiktirao mi je broj.

„Trdo sprida!“

„Ćao, Sebi.“

Bio sam tužan. Ne znam zašto.

6.

Super je imati bend. Da ga bar ja imam. Ali trebao bih prvo nešto svirati. A za to treba puno volje. I vježbe. Kul mi je s dečkima na probama, ali znam da Sandru gitara ne izlazi iz ruku kad je doma. Stalno svira, kao da trenira. Probao sam i ja, naučio čak i neke akorde, ali trebalo bi to vježbati, a meni je draže motati pljuge. Kao sad. Dečki prашe 'Strychnine', a ja motam gumon. Kakav šit! Klompa ga je nabavio. Zarolaš zmijicu u rukama, nadrobiš malo duhana i šiškaj, Đorđa!

„E jesi ga zarolo!“ rekao je Klompa.

„Šta mu fali?“ ubacio se Sandro. „Kriv je ko tvoj kurac, a bolje lupa sigurno.“

Svi smo se nasmijali. Čak i Gogo.

„E, grlo me razvaljuje,“ rekao je Sandro i okrenuo se Klompi, „daj onu rakiještinu.“

„Pa ćeš nas sve zarazit! Ne dam!“

„Aj ne seri, ne možete bit bolesniji nego što jeste. Daj!“

Zatisnuo sam vrh noktima, zapalio rub i lagano ga otkinuo, tako da je džoint ličio na cigaretu. Vidio sam jednog tipa da to radi pa mi se svidjelo.

„Vidi ti njega, napravili smo zvijer od malog!“ rekao je Sandro kad je uzeo pljugu.

„Mali ti je u gaćama“, rekao sam.

„O ho-ho, još je i drzak! A da ne bi možda i mikrofona u ruke od ovog starog potrošenog lava bez glasa? A, mladi lave?“

„Pa ako možeš ti, mogu i ja.“

„Ooo, vidim ja da će pljuga sačekat. Dođi, dođi! Evo, bit ću blag, šta ćeš da ti sviramo?“

Uh, možda sam se zaletio. Od čega znam riječi?

'Psychotic Reaction'. To bih možda mogao otpjevati.

„'Psychotic Reaction'“, rekao sam i krenuo prema mikrofona.

Odjednom je postalo jako vruće.

„Dečki, čuli ste ga. Ajmo!“

Počeli su svirati poznatu melodiju, prvo Sandro na gitari i Gogo samo na kasi, za njima Klompa na basu, pa Gogo cijelim setom bubnjeva. Sve je bilo OK, ali ja nikako nisam mogao skužiti kad da se ubacim. Pogledao sam Sandra, a on se smijao i kimao glavom. Držao sam mikrofona i osjećao se kao kreten. Ali neću odustati. I onda mi je došlo.

„I feel repressed I feel so bad!“ uletio sam i pogodio.

„Cause you’re the best girl that I ever had!“ nastavio sam loviti ritam.

„I can’t get your love, I can’t get infection, a, o little girl, psychotic reaction!“ otpjevao sam, a onda se zaderao: „And it feels like this!“ tako da je sve zakrčalo. Gogo je raspalio bubnjeve, a Sandro solo. Bacali smo se svi ko blesavi.

Otprašili smo pjesmu do kraja. Bio sam mokar od znoja.

„Nije loše, nije loše“, rekao je Klompa.

„Mladi lav odradio, bogami“, rekao je Sandro. „Jesi skontao tamo kad se dereš, moraš odmaknuti mikrofona, jer se inače sve raspadne?“

„Da.“

„Dobro, dobro. Šta kažete vi, očemo probat novog pjevača? Meni bi dobro došlo da se više koncentriram na gitaru, a on bi mogao i usnu prašit.“

„Meni OK“, rekao je Klompa.

Gogo ništa nije rekao, ali nitko nije ni očekivao da išta kaže.

„Znaš svirat usnu?“

„Ne.“

„Nema veze, naučit ćeš, to je bar lako. Dat ću ti jednu pa vježbaj. Slušaj i skidaj. Dat ću ti i tekstove koje imam da i to ne moraš skidati, ali to i tako već više-manje znaš. Ha, može?“

„Može.“

„Mislim da smo sad zaslužili tu pljugu, a?“

„Jesmo!“ zaderao se Klompa i skinuo bas.

„Neka joj novi pjevač skine džanf“, rekao je Sandro, a ja sam je uzeo, zalizao i zapalio. Povukao sam duboki dim i zamislio se na stejdžu u kožnim hlačama. Naježio sam se.

*

Konačno odlazi zima. Nije loše kad je hladno piti supu od crnog vina, čakati natopljeni kruh i grijati se oko kamina. Pogotovo ako si u konobi u kojoj gazdarica pušta tvoju kazetu. Ali ipak je bolje kad je toplo, pa možeš sjesti na motor a da ti se ne smrzne govno.

„Men, hoćemo u đir poslije škole, danas nam ranije završava“, pitao sam Marija.

„More, san se dogovoriya s ovima z Verude da se najdemo pokle, pak gremo.“

„Može. Super.“

Jedva sam čekao da završi škola. Krava iz matiša gledala me kao da sam joj pobio djecu. Ispraviti ću tu gajbu s polugodišta jednom valjda.

Zadnji smo došli kod stadiona. Neke koji su već bili tamo znao sam od prije, neke ne. Bilo je i starijih. Šminkera s BT-om znam iz Uljanika i Piramide. Prije par tjedana se žešće porokao s Barakerima. Bogme je imao muda, iako je šminker. Još uvijek je imao ožiljke od te fajte.

Motori su nam žešće treštali kad smo ih upalili. Bilo je tu svega. Šminker na betejcu imao je najglasniju marmitu koju sam ikad čuo, nije bilo auspuha koji je mogao proizvesti takvu buku. Gore mu je, naravno, umjesto originalnog pedeset kubika bila deva, a čuo se i veliki Dellorto karburator. Stavljaio je Castrol ulje, iza njega je mirisalo kao u parfumeriji. Lijep motor, ali taj lik je onako velik bio smiješan na njemu. Mali koji je sličio na Šiptara isto je imao BT-a, ali njemu je bolje stajao. Lik na poniću s devom je bio najjači. I pedale je ostavio! Kako mu to ide, nemam pojma. Deva na poniću, ludilo! Mario je sa svojim originalnim ATX-om bio najjadniji tamo. Još je i kacigu stavio. Jedini. I svi ga sprdaju, ali ne da se on. Bio je još i lik s apeencem, isto je imao petku gore, kao i ja, ali je imao lijevane felge. Ja sam imao bolju marmitu. Vjerojatno sam brži. Ni kaciga oko ruke više me ne usporava, doma je, starog boli kurac nosim li je ili ne. Vidjet ćemo.

Čim smo krenuli, lik s apeencem ga je dignuo na zadnji. I to skroz okomito. Bogami je znao. Ja mislio da ćemo se ganjati, ali on je igrao na tehniku. Dobro. Ja sam ga znao dići, ali nisam mogao tako voziti. Baš se folirao. Ispred Verudele ga je digao i vozio jednom rukom. Bio sam malo iza njega, u četvrtj. Ulovio ga je. Već sam polako naprezao oči, bio je sumrak, pa sam pomislio da bih se mogao malo odmaknuti od njega. Ubacio sam u treću i odvrnuo gas. Kada sam ponovno ulovio četvrtu, začuo sam iza sebe užasnu buku, lomljavu i zvonjavu.

Šminker na betejcu je bio ispred mene i počeo je kočiti. Stao sam i pogledao iza. Vidio sam Marija sto metara dalje, parkiranog sa strane, kao i lika s ponićem. Šiptara nisam odmah skužio, a ni apeenac. Okrenuo sam motor i zaustavio se pored Marijevog. Šiptar je pao, njegov betejac je bio niže na cesti i on je hodao lijevo-desno i nešto govorio. Apeenac je bio posvuda.

Otrčao sam do Šiptara i sad sam ga čuo kako ponavlja: „A u pičku materinu! A u pičku materinu!“ Pogledao sam u smjeru u kojem je gledao i vidio krv. Lik s apeenca nije se micao. Došao sam bliže. Ležao je na leđima. Ispod njegove glave bila je tamna mrlja. Učinilo mi se da mu je glava neprirodno nisko, kao u crtiću, kao da je spljoštena, kao da je nešto prešlo preko nje. Šminker s betejcem je došao do nas.

„Se miče?“

„Ne“, rekao sam.

„Nemojte ga dirati, idem po hitnu“, rekao je i odjurio.

Stao sam. Nisam znao što da radim. Šiptar je i dalje nešto mumljao, Mario je stajao sa strane, a ni tip s ponićem nije izgledao kao da zna što bi trebalo. Spustio sam se ponovno do lika. Činilo mi se da je mrlja ispod njega još malo veća. Gledao sam miče li se. Ništa. Ni prsa mu se ne nadimaju. Ne diše. Da li bi trebalo puhati sad? Ne znam kako. Na prvoj pomoći su nam nešto govorili, ali nitko živ nije pratio. Znam da ga ne bi trebalo micati zbog kičme. Ali on se ionako ne miče. I ne diše. Oprezno sam ga pipnuo za ruku gdje sam znao da je puls. Ništa. Pipnuo sam sebe da vidim gdje točno kuca pa njega na isto mjesto. Ništa.

Ne znam koliko je vremena prošlo kad je šminker došao s hitnom. S njima je došla i murja. Bili su pod rotirkama. Stali smo sa strane.

Bolničari su trčali kratko vrijeme, a onda je jedan izvukao plahtu i pokrio lika na cesti.

Pao je mrak. Pitanja, odgovori, pa opet pitanja, odgovori. Prijave. Bez kacige, bez papira,

bez registracije, bez ovog i onog. A onda automobil. Staje sa strane. Ne vidim tko izlazi, ali tip priča sa svakim. Zaviruje ispod plahte. Dolazi do nas. Prepoznajem ga. Roso.

Pa da, gdje je smrt, tu je doktor Roso.

*

„Žagarić!“ viknuo je netko dok sam isparkiravao motor iz portuna. Osvrnuo sam se i vidio Spliću iz bratove stare ekipe. Bio je to smiješan, mali očalinko koji je došao iz Zagreba, kao stari, ali je za razliku od starog pokušavao govoriti istrijski. Bio je stariji od svih i koliko sam znao sa Splitom nije imao veze pa mi nije bilo jasno otkud mu nadimak.

„Ej, Splićo, šta ima?“

„Mali, ajde me odbaci do Fažane, leba ti, ću ti se refat.“

„Do Fažane? Nemam benze do tamo.“

„Ma nemaš beda, koliko ti treba, dvadeset hrda će bit dosta?“

„Hoće.“

Bilo je i previše, ali ništa mu nisam rekao. A ionako sam bezveze išao u đir.

„Moram do frenda hitno, jebiga, a nemam kako, dobro da sam te ulovija“, rekao je kad smo krenuli.

Nakon benzinske stali smo ispred jedne konobe. Nisam tu nikad bio. Unutra je radio debeli, znojavi tip koji je hlače kopčao ispod stomaka, a nekad bijela košulja, loše zatakuta u crne hlače s bijelim mrljama, rastvorila mu se, otkrivajući ispod požutjelu kanotjeru. Bilo je toplo od kamina u kojem je gorjela debela cjepanica, ali ne baš toliko toplo da si je stalno morao brisati mokro čelo i vrat malim peškirom koji mu je bio na ramenu. U konobi nije bilo nikog osim njega.

„Ča ćeš popit, mali?“ pitao me.

„Mali makijato i dec džusa.“

„Sidi tamo za stol, dok ja nešto riješin s njim, sad ću doć“, rekao je Splićo.

Otišao sam i sjeo u kut, odakle sam sve mogao vidjeti. Neka su meni leđa na sigurnom, mislio sam, a nisam znao zašto. Ova dvojica su nešto pričali, a onda je Splićo otišao u zahod. Znojavi musavi tip mi je donio kavu i džus i činilo mi se da sad izgleda još gore. Nisam mogao procijeniti koliko ima godina, ali mogao je imati i trideset i pedeset. Gledao sam mu mokro čelo i pitao se je li se znojio u moju kavu.

Već sam se počeo pitati što ću ovdje raditi ako ovo potraje, bilo mi je neugodno, ali konačno je došao Splićo, sjeo, zapalio cigaru i duboko uvukao dim.

„U jebote!“ rekao je naginjući se unazad.

Sad je debeli išao u zahod.

„Si kad vuko dop?“ pitao me spuštajući se naprijed.

Oči su mu bile crvene.

„Ne.“ Nisam znao što je dop.

„Znaš ča je dop?“

„Da.“

„Dobro. Imaš jednu lajnu jebenog *brown sugara* u WCu. Tamo ti je i novčanica pa si je zarolaj malo tvrđe i vuci. Nemoj gutat, jebiga. Sačekaj sad koji minut, popij tu kafelu pomalo, pa idi“, rekao je naginjući se ponovno unazad.

Brown sugar, Stonesi. Čovječe. Otišao sam do WCa. Činilo se kao film. Dobar prvi dan proljeća, vući ću *brown sugar*, znači to je dop. Samo kako? Zarolaj je tvrđe, što to znači? Ušao sam unutra, a debeli je taman izašao iz kabine. Cijeli zahod je smrdio po sranju.

„Škužaj, tako ti to gre, prije rokanja se uvijek poserem. Samo tako moren“, rekao je nazalnim glasom, smješkajući se. Polako je otišao do umivaonika i otvorio vodu. „Unutra ti je.“

Ušao sam u kabinu zamišljajući njegovu debelu znojnu guzicu koja je ovdje koju minutu prije ispuštala govna i skoro sam se izrigao. Disao sam na usta. Na vodokotliću je bio omot od kazete, a na njemu je bila kratka crtica smeđeg praha i lagano zarolana novčanica. Pored je bila iskrivljena žlica. Uzeo sam novčanicu u ruku i zarolao jače, shvativši da je Splićo na to mislio kad je rekao da je tvrđe zarolam, tako da mi stane u nos. Kad sam se približio lajni,

začuo sam vrata WC-a. Okrenuo sam se u strahu. Bio je to debeli. Ušao je unutra i uzeo žlicu.

„Ovo ti neće trebati“, rekao je i izašao.

Konačno sam se primaknuo dopu i povukao crticu. Zapeklo me u nosu i oči su mi zasuzile. Malo mi je ušlo u grlo pa sam osjetio gorko-kiselkasti okus. Naježio sam se. Kazetu i novčanicu dao sam Splicići koji je sjedio za stolom i pričao s debelim. Obojica su pušili. Nos me peckao.

„Pušiš?“

„Ne.“

„Šteta. Cigara ti ga diže“, rekao je Splicić napola zatvorenih očiju. A onda ih je naglo otvorio. „I nemoj o ovome bratu ča govorit! Si čuo?“

„Neću, šta bi mu govorio?“

„Ajmo.“

Ništa ne osjećam, mislio sam dok smo sjedali na motor. Ali kad sam krenuo shvatio sam da sam malo usporen, a i ugodna toplina dolazila mi je iznutra. Bojao sam se da ne počnem halucinirati ili nešto, kao onda na onom groznom skanku.

Odbacio sam Splicića kamo me tražio i otišao kući. Usput sam kupio kutiju cigara, da vidim kako to dižu dop. Ulazim u bratovu sobu i osjećam se predivno. Dođe mi da se smijem, a sâm sam u sobi. Palim svjetlo u kutu i odlazim do ogledala. Smiješno, skoro nemam zjenice kako su male. Stavljam Stonese, 'Sticky Fingers'.

„Brown sugar, how come you taste so good, brown sugar, just like a young girl should“, ubrzo pjeva Jagger dok palim cigaretu.

Sve je toplo i na svom mjestu.

Ne znam koliko sam cigara popušio, tu i tamo bih shvatio da mi dogorijeva u prstima, a ja bih se kao probudio. Ali nisam spavao, samo mi je bilo jako toplo i ugodno. Telefon je zazvonio. Dugo je zvonio, starog očito nije bilo doma.

„Da“, javio sam se promuklo.

„Pićo.“

„Eeej!“

„Šta si spavao?“

„Ma ne. Zapravo da, malo jesam.“

„Bit će si umoran od silnog učenja. Mogu si mislit. Kakav si u školi?“

„Super sam, men, baš ono, super!“ Lagao sam, matiš mi je opako visio. „A kako si ti?“

„Dobro je, skidam ptici trepavicu ako hoću. Ali zima je bila jebena, sva sreća da je krenulo toplije vrijeme. Ne bi vjerovo, to nikad nisam vidio, palili smo ispred te naše barake bačvu da se ugrijemo. Ma čovječe, bačva je bila užarena, svijetli kao Betlehem, spališ se na njoj, ali makneš se pol metra i gotov si. Smrznut. Ludo. Tu se inače manje roka, ali roka se i dalje tu i tamo, da nas podsjeti. Zato su šetači...“

„Pićo!“

„A?“

„Pa di si, jebote?“

„Ma tu sam.“

„Pitao sam te nešto.“

„Šta si me pitao?“

„Jel ti to mene zajebavaš? Jesi bolestan, šta tako govoriš kroz nos? Pa jebemti, jesi se roko? I nemoj me muljat! Jesi se roko?!“

„Ma šta roko? Šta se dereš?“

„Jesi dop uzimao?! To te pitam?!“

„Šta se ti dereš na mene koji kurac, a? Šta oćeš?! Oćeš mi glumit staru sad, šta?!“

„Nemoj tako razgovarat sa mnom.“

„Ma šta nemoj? Zoveš i sereš. A nemaš pojma šta je ovdje. Idi tamo pucaj na nekog. Goni se

u kurac“, rekao sam i spustio slušalicu.

Zapalio sam cigaru. Ruke su mi se tresle. Toplina je popuštala. Trznuo sam se kad je telefon zazvonio. Gledao sam ga, a onda ustao i otišao u sobu. Zatvorio sam vrata i više ga nisam čuo.

*

Složio sam dvije male lajne na ploči od Stoogesa. Iz zvučnika je Iggy pjevao o 1969. godini, a ja sam mislio kako je čudno da je Ana pristala na ovo. Mislio sam da će biti sranja kad joj predložim, ali ona je rekla OK, da bi voljela probati sa mnom. Nisam joj rekao za seks. Zvono. Taman. Ovo bi mogao biti super početak proljetnih praznika.

„Ćao, jesi sredio?“

„Naravno.“

„Tata ti nije doma?“

„Kao što sam ti i rekao.“

Ušli smo u sobu. Stala je pored stola i gledala u lajne dok je skidala jaknu.

„Male su.“

„Ne brini, to je dosta za početak.“

„Jesi ti već uzeo?“

„Nisam, čekao sam tebe.“ Lagao sam. Nisam nikako mogao čekati kad mi je Splićo donio buštu. Još je rekao da je odličan dop i da ga je zato manje, jer je manje rezan.

Zarolao sam novčanicu i dao joj je.

„Pročisti nos, gurni ovo unutra, začepi drugu nozdrvu i uvuci. Malo će te pecnut, ali ništa strašno. Sve poslije je super.“

Napravila je kako sam joj rekao, a onda sam potegnuo i ja. Raširio sam prstima nozdrvu na koju sam uvukao i još jednom jako potegnuo. Neka sve uđe unutra.

„U, gorko je“, složila je facu gađenja.

„Sve što ti uđe u grlo je propalo, pa probaj da ti je što manje toga tamo.“

Gledao sam kako će reagirati. Dirkala je nos, ali činilo se da je sve u redu. Buljio sam joj u sise i digao mi se. Ona ne zna da smo se jednom već tucali a da sam ja prije šmrkao. To je bilo onda kad sam skužio da ne mogu svršiti, ali mi je kita stajala kao jarbol cijelu vječnost. Malo mi je nedostajalo svršavanje, ali bar nisam morao misliti hoću li izdržati dovoljno vremena.

Počeo sam je ljubiti po vratu i skidati joj majicu.

„Sid i Nancy, a?“ rekla je smješkajući se.

Ljubio sam je posvuda, mirisala je na limun. Obožavao sam njen miris. Mislim da bih ga prepoznao između hiljadu drugih. Nisam volio kad stavlja parfem, jer je to značilo manje nje. Sada ga nije stavila i mogao sam potpuno uživati. Leđa su joj čak bila i malo mokra, što me još više napalilo.

„Uh“, zagrgljala je, iskobeljala se ispod mene i prevalila glavu preko kreveta. Čuo sam riganje.

„A, fuj“, rekla je. „Šta je ovo, zašto mi se riga?“

„Pa to je Spli... ma neki rigaju malo na dop, ali nije to ništa“, rekao sam i ustao dignute kite da odem u kupaonicu po nešto da to obrišem.

„Baaa“, rekla je s izrazom gađenja, „toplo mi je. Donesi vode.“

Donio sam vode i rolu toaletnog papira. Nije puno izrigala, ali opet, dovoljno da ubije raspoloženje. Ništa od seksa, čini mi se.

Sljedećih sat vremena proveli smo u njenom riganju u kantu i zaklinjanju da nikad više neće uzeti dop, da je to bezveze i da što vidim u tome. Ja sam mislio kako je na svog brata. Ni on ne voli dop, isto riga od njega i govori da je to najveće sranje, da su tripovi i gras super, ali da je dop užas. Zato Gogo kuži. Jedan dan na probi bio sam urokan, ne previše, ali dovoljno, i on je došao do mene i čvrknuo me po nosu par puta. Poslije sam mu složio lajnu iza garaže. Izvadio je prekrasnu metalnu cjevčicu i ušmrkao. Baš sam bio ljubomoran na šmrkalicu, ali i da sam ga pitao sigurno mi ne bi rekao gdje ju je nabavio.

„Ista si Sebi“, rekao sam.

„Molim?“

„Ista si svoj brat.“

„Moj brat ili tvoj brat?“

„Molim?“

„Pa rekao si da sam ista Sebi.“

„Nisam, rekao sam Sandro.“

„Nisi, rekao si Sebi. Ma dobro, pusti me. Nemoj mi ovo više nikad davati.“

„Neću.“

Moje srce je usna harmonika kišnom nedjeljom.

*

Malo sam stao s dopom. Bezveze, Ana neće, Sandro neće, hoće samo Gogo. A što ću s njim? Uostalom, sigurno nije dobro za trening, a danas polažem za zeleni. Konačno, takmičenja! Malo mi je frka. Ne od *kata*, ni od udaraca i blokova na polaganju, nego od te borbe. Ipak će biti za ocjenu, nije zeleni pojas zajebancija. Tko zna koga će mi Šubo dati. Nekoliko nas danas polaže i ako sve bude prošlo dobro, na jesen ćemo na prvenstvo. Po ljeti nas čekaju pripreme, a onda fajt.

U dvorani je bilo čudno. Šubo je bio u trenerci, a ne u kimonu i bilo je ljudi u cipelama. Uvijek na polaganje dođe i netko iz drugog kluba, ali u dvoranu se obično nije moglo nikako drugačije nego bos ili u čistim patikama.

Ovaj put je očito bilo drugačije. Kimono mi se stisnuo u pranju, pa mi je bio premali. Osjećao sam se glupo, morat ću kupiti novi kad budem išao na prvenstvo, ne mogu ovako. Šubo inače ima genijalni kimono, kao da je od nekog posebnog, šuškovog materijala i kad radi tehnike to zvuči filmski. Nama govori da nismo dovoljno eksplozivni. Kad on izvede udarac, i još ga dodatno naglasi *kimeom*, to se baš čuje. Stalno nas lupa po stomacima i više da jako

izdišemo. Ali pola te njegove tehnike je u kimonu, siguran sam.

A ja sad u ovoj zgužvanoj prekratkoj krpi izlazim na polaganje. Jadno.

Cijelo vrijeme mislio sam samo na borbu. *Kate* nisu bile problem, kao što sam i mislio, svu tu dosadu sam lako izveo. Ali borba... Još uvijek ne znam koga će mi dati. Sve smo mi to prošli na treninzima i ne bi trebalo biti problema, Šubo nam je svima koji polažemo rekao da ne moramo pobijediti u borbama, ali da moramo pokazati najbolje što znamo. U stomaku mi je krulilo.

Simke. Zakrulio sam još jače. Znam da ne moram pobijediti, ali moram isprati onu bruku kad me srušio. Bolji je od mene, dug je, a brz. Ali ne smijem izgubiti, pogotovo ne onako. Pogledao sam ga. Smješкао se. Mislim da želi još, neće me samo tako pustiti.

Stali smo u gard. Graja sa strane mi smeta, ne razumijem zašto je ovoliko ljudi tu i tko su svi. Moram se skoncentrirati. Čvrsto u stavu, a opet opušteno. Čekat ću da prvi krene, neću srljati. Znam mu specijalku, brz je s tim *ura mavašijem* i nezgodan jer je u suprotnom gardu od mog, ali proći će jedan moj *mavaši*. Valjda.

Čekam te. Ajde. Neću napasti. Ti napadni. Ajde! Zašto

se smješkaš? Boli tebe đon, ti ne polažeš pa hoćeš da ja

tebi dođem. E neću, pa da me presiječeš i da te moram stizati.

Neću. Doći ćeš ti. Ili nećeš. Možda ipak... Ne mogu

više čekati. *Oj zuki...* jebem ti...

„*Jame!*“ prekinuo je Šubo.

Vratili smo se na mjesta.

„*Čudancuki vazari!*“ viknuo je Šubo i pokazao na Simketa.

Gubim pola boda. Presjekao me. Spor sam, zašto sam tako spor? Teško dišem, znoj mi curi u oči. Moram se obrisati...

„*Jame!*“

Kako me ulovio, i to opet *đako zuki*, točno sam se krenuo obrisati i trepnuo.

„Čudancuki vazari!“ Šubo je opet pokazao na Simketa.

Ovo je katastrofa. Da bar sad mogu biti na nekom drugom mjestu. Ili u nekom drugom vremenu. Ovo je samo ružan san, probudit ću se pa ću u školu, nakon toga ću se naći s Anom i krenuti na polaganje. Kad počnemo s borbom, Simke će malo spustiti ruke, taman toliko da mi se otvori put prema njegovoj glavi. Dodatno ću mu ih spustiti *oj zukijem* i *đako zukijem*, a onda ću mu zavaliti *mavaši* i Šubo će povikati: „*Dodangeri ipon!*“

Ali ne, ja gubim cijeli bod na polaganju i nisam ništa pokazao. Još neću dobiti ni zeleni pojas.

Stisni se.

Zašto Simke izgleda kao bedem? Nigdje nema rupe u gardu, prednja ruka mu je dovoljno visoko da štiti glavu, zadnja ruka tijelo, nije ni otvoren ni previše stisnut. Sad me tako može čekati do sutra, vodi cijeli bod. Neosvojiva tvrđava, raste mi pred očima i postaje sve veća. Na ulazu željezna kapija, na sve četiri strane izvidnica, uokolo kanal u koji jednim pogrešnim korakom upadneš i utopiš se.

Moram nešto napraviti.

Znam! Okrenut ću gard pa da vidimo. Možda ga to zbuni. To! Spustio je prednju ruku, možda ga mogu roknuti u glavu njegovom specijalkom. To bi bilo nešto. *Oj zuki, ura mavaši...*

„*Jame!*“ prekinuo je Šubo.

Gledao sam ga dok sam se vraćao na mjesto. Samo da dodijeli bod, samo da dodijeli bod. Nije bilo ni prejako ni preslabo, pogodio sam ga, ali nikad ne znaš. Samo da dodijeli bod...

„*Dodangeri ipon!*“ viknuo je Šubo i pokazao na mene.

Konačno! Ako sad Simke pogleda prema dolje, moram ostati u njegovom gardu i sve će biti dobro. Pogledaj! Tako. Digao je opet ruke. Mogu mu ih još malo dignuti fintom *oj zuki* u glavu, a završim u tijelo. To neće očekivati.

Nasjeo je!

„*Jame!*“

„Čudancuki vazari!“ viknuo je Šubo i opet pokazao na mene.

Vodim! E sad se jebi, Simke, sad me stigni ako možeš. Zakopat ću se u taj tvoj gard i ko te jebe. Sad ću ja tebi biti bedem, neosvojiva tvrđava. Pleši sa mnom, mogu te i zajebavati ovako naprijed-nazad, ne možeš mi ništa...

„Jame!“

Ne mogu vjerovati, na podu sam, opet me srušio! Otkud je došlo to čišćenje i zakucavanje? Pa bio je dva metra od mene...

Ustajem i odlazim na svoje mjesto. Znam što će dosuditi.

„Dodancuki ipon!“ viknuo je Šubo, a meni je sve propalo.

Ne mogu više stići, sad će kraj. Možda da probam...

Kraj. Gotovo.

„No kači!“ rekao je trener i pokazao na Simketa. Izgubio sam. Opet me zajebao i sad mi se smješka u facu. To sam i zaslužio. Pička.

Kući sam otišao s trenerovim „Nisi imao dovoljno srca“ i papirom koji kaže da mogu kupiti zelenu farbu i ofarbati svoj prastari bijeli pojas u zeleno. Simke je otišao s onim istim smiješkom koji je imao i nakon borbe. Nije mu napuštao lice. Ni meni glavu.

*

Ako ne mogu uživo, mislio sam, mogu barem u igrici. Ali nije mi više fora Street Fighter. Nešto se promijenilo. Igrao sam jutros u igračnici, i ništa. Dosadno. A i Mišo je bio čudan. Sjedio je iza pulta, očito je bio u fajti, pun masnica i ogrebotina, i svaki put kad bi ga netko zazvao, trzao se. Promatrao sam ga. U očima panika, strah neki. Ni sjena onog bahatog Miše od nekad. Čak je i meni sto puta rekao hvala kad sam mu davao pare za žetone. Ne znam da mi je ikad rekao hvala. Izgleda da su ga dobro dohvatili.

A onda još stari doma. Skužio sam da nešto ne štima čim sam došao kući. Bio je brbljav. Srao je nešto o ratu i o budalama koje ga vode. Nije spominjao Sebija. Ali jest ljude koji odlaze, preko noći ih više nema. Tako su i naši otišli s Verude, govori stari, nema više ni njih ni njihovih para. Potjerali ih jer se pogrešno prezivaju. Ja nisam znao kako se ovi naši prezivaju, ali znao sam da su nam plaćali stanarinu za nonotovu kuću. Skontao sam da stari

petlja i frflja, očito je popio, a onda je pao sa stolice. Pokušao sam ga dići, pa je počeo plakati. To mi je bilo strašno. Kad je nekako uspio sjesti, uzeo je staklenu zdjelu sa stola i uz urlik je bacio na pod. Nisam znao što da radim pa sam se pokupio. Uzeo sam ključ od Verude i večeras ću biti tamo. Ko ga jebe. Ionako je kuća moja i Sebijeva, nono nam ju je ostavio, ali se stari brine o svemu. Barem dok ne postanem punoljetan.

Ni Ana ni Sandro ne mogu biti sa mnom, ali Sandro mi je dao za pljugu pa mi neće biti dosadno. Druge nisam zvao. Ne da mi se.

Sjetio sam se Adama. Tko zna gdje je on. Valjda je i on imao krivo prezime. Ili krivog starog. Kao ja. Sandro i dalje misli da je stari kul, ali ne zna on sve ovo, ne zna da stari skriva masu sranja, tko bi znao kakva sve. Pa nije ga slučajno Sebi odjebao. Sebi. Prvi put sam ga poslao u kurac. Sjebano mi je to, uvijek je bio taj veliki brat, kojeg svi znaju i vole, planina. Kao Simke u borbi, ali veći i bolji. Ne možeš do njega, ali ni ne moraš, jer te štiti svojom veličinom. A sad tko zna gdje je. Štiti sve nas, ali ne štiti mene.

Ma što bi me štitio. Kao da mi to treba. Kao da mi itko treba. Sve mogu sam. Samo ako je neparan broj velikih vilica u kuhinji. Ali ne sedam. Onda je generalno sranje.

U kuhinji je bilo hladnije nego u dnevnoj. I smrdilo je na staro ulje. Otišao sam do kredenca i otvorio ladicu u kojoj je bio pribor za jelo. Jedna vilica, dvije, tri, četiri, pet... šest... sedam. Jebote. Čekaj, ako izađem vani, zarolam i popušim cijelu pljugu bit će OK? Ako su na satu minute od trideset nadalje, OK je. Vratio sam se u dnevnu, tamo je bio zidni sat. Srce mi je tuklo, molim te da je preko trideset. Uh, trideset pet! Dobro, bit će sve u redu.

Zarolao sam pljugu na brzinu, nije baš ispala nešto, ali stalno sam morao pogledavati da netko ne naiđe, sad mi još samo fali murja pa da me ćope s pljugom i završim u ćuzi. Sreća, malo je ljudi uopće prošlo i uglavnom su išli u veliku zgradu preko puta.

Zapalio sam pljugu i pogledao kuću. Već je bila oronula, sa fasade su se gulile krpe, a za škure bi se reklo da su nekad bile zelene. Sebi je uvijek govorio da je čudna ta kuća. Na kraju Aldo Negri, na broju dvadeset dva, totalno je odudarala od ostalih kuća u kvartu. Sve su bile viletine, goleme, pa je nonotova izgledala kao patuljak među njima. Sama za sebe možda i nije tako mala, ali pored njih je smiješna. Kaže Sebi da ju je možda baš to spasilo, jer su ove veće komunisti uzeli, a ove manje su valjda prošle lišo.

Dok smo još živjeli s nonom i nonotom u Medulinu, često smo ovamo dolazili. Nono je volio tu kuću, ipak je to bila kuća njegove familije. Ali živjeli smo u noninoj u Medulinu, ne znam

zašto. Nije bila bolja, osim što je odmah do nje bila još jedna, novija, s apartmanima.

Volio sam se ovdje zavlačiti ispod stepenica koje su vodile na kat, u sobe, a pogotovo sam se volio skrivati na tavanu, gdje su išle male kružne oronule stube. Djed bi me mogao tražiti po cijeloj kući, ali ne bi me našao. Govorio je da čuje i vidi kao orao, i da bi znao da sam se penjao po tim škripavim škalama za tavan, pa sigurno nisam gore. Sve bi to govorio naglas, da ga čujem odozgo. Ja bih čučao iza drvene škrinje i smijao se kako me ne može naći. Sad znam da je znao gdje sam, ali me puštao da mislim da ne zna. Super je bio nono.

A možda ju je volio i zato što je Majka ovdje živjela dok je išla na faks. Možda ga je podsjećala na nju. Mene skoro ništa ne podsjeća na nju, kad je se ionako ne sjećam. A volio bih da me nešto podsjeti. Sebi je govorio da je uvijek pušila cigaretu za cigaretom i da se smijala, ali da je izgledala umorno i tužno kad bi mislila da je nitko ne gleda. Tko zna kako je držala cigaretu, možda ovako isto kao ja, s ravnim prstima, da mi se svi smiju. Ali baš me briga, držim je tako jer ju je možda ona tako držala.

Evo je, opet. Aritmija. Samo da ne dođe strah. Popušio sam cijelog, do filtera, cijelo vrijeme sam vani, sve sam napravio kako sam trebao, samo da ne dođe strah. Ne treba mi večeras. Tko zna može li se umrijeti od aritmije. Što ako smo Majka i ja baš po tome slični? Ona je umrla od infarkta. Imala je dvadeset osam godina, bila je dosta starija nego ja sad, ali ni to nije normalno. Pa od infarkta umiru starci.

Strah je opipljiv, ali ne kao srce. Ono ili kuca ili stoji. Kad stane, makar i na trenutak, gadno je, tijelo zna da nešto nije u redu. Tijelo se buni. Svijest se buni. Ona ne želi znati za srce, srce je švicarski sat, ili Big Ben, radi i šuti, radi i pokreće svijet u tišini. A moje srce se buni, Majčino srce se pobunilo. Majčino je stalo zauvijek. A moje? A moje srce, mama?

7.

„Pićo, nemoj spuštati.“

„Ma šta bi spuštao.“

„A šta ja znam, sad si frajer.“

„Ne seri.“

Kako mi je drago što zove. Dva mjeseca se nismo čuli, već sam mislio da mu se nešto desilo i da sam ja kriv.

„Zvao sam više puta, ali nikako te ulovit. Sad si zvijezda neka, a?“

„Ma daaj. Ej, jesi dobro?“ pitao sam.

„Naravno da sam dobro, nego kako si ti, zvijezdo?“

„Dobro sam, šta ne bi bio.“

„Slušaj me, nemoj se s dopom zajebavat, jer...“

„Ali...“

„Nemoj ti meni ‘ali’ i nemoj me muljat, si čuo? Svuda oko nas je sranje i kužim da je tamo kaos, očito se svi pitaju šta se zbiva pa ste vi, budale klinci, ko pušteni s lanca. Sve mi je to jasno. Ali znaj jednu stvar, dop je jedina droga. Sve ostalo je sranje, sve ostalo su zezalice, ali dop je droga, dop ne oprašta. Zajebi se malo, i ode glava. Nisam mislio da ću o tome morat s tobom preko telefona, ali očito je tako. Nemoj se s dopom zajebavat.“

„Ma daj, Sebi, pa sve je OK, kakav dop.“

„Reko sam ti, nemoj mene muljat. Prošo sam to. Dop je ubojica, čak i ovo smeće koje se može naći u Puli. Nemoj to uzimat.“

„Ma dobro, Sebi, pa neću.“

„Dobro. Ozbiljan sam.“

„Znam.“

„Kako škola? Sad će još malo kraj, ne?“

„Da. Dobro je“, ovaj put nisam lagao, doslovno, Ana me naganjala da ispravim matiš i ako ne bude sranja bit će solidna trojka, a možda čak i četvorka.

„Kakav je stari?“

„Dobro je. Ali ne priča puno. Osim ponekad. Ma ni ne viđam ga baš, on je ujutro na poslu, ja sam popodne u školi, navečer odem van, s curom ili frendovima, ili na trening. Ili na probu.“

„Kakvu probu?“

„Pa bend imam.“

„O, moj Pićo, faca, a?! Sigurno pjevaš, neznalico jedna.“ „Pa da. Ali sviram usnu harmoniku isto. Skinuo sam ‘Little Red Rooster’, znaš kako dobro.“

„Vjerujem.“

„Sebi, a kako si ti, stvarno? Gdje si sad?“

„Ma dobro sam, ne pilaj. Preselili su nas u Gospić. Nismo se dali s one lokacije, jer smo tamo bili zaštićeni, a u Gospiću nikad ne znaš kad će ti petokolonaši bacit bombu pod krevet, pa smo se opako zakačili sa svima. Jednu noć su došli s vojnom murjom po nas da nas odvedu u grad, pa smo ih otjerali. Morao je zapovjednik vojarne doć da nas uvjeri da je sve dobro provjerio. Pa smo se prebacili. Dobro da jesmo, jer sad bar imamo normalne tuševe pa ne moram snifat smegmu po cijele noći.“

Nisam razumio sve što mi je rekao, ali zapravo mi je došlo da razgovaramo o mami. Toliko toga ne znam. Samo nisam znao kako započeti.

„A snajper?“

„Pusti snajper, dobro je on.“

„Ej, Sebi, moram te nešto pitat.“ Srce mi je tuklo.

„Pitaj.“

„Zašto je mama umrla?“

„Molim?“

„Zašto je mama umrla?“

„Kako zašto? Imala je infarkt i umrla je. Oduvijek je imala problema sa srcem. S tim njenim se moglo živjeti, ali i nije moralo. Ona nije preživjela.“

„Pa i ja imam aritmiju i prošireno srce.“

„Ali to nije tako ozbiljno, Pićo. Nije ozbiljno ko to njeno“, rekao je, ali nije mi zvučao kao da je siguran u to.

„Ju je tukao?“ Srce mi je tuklo još jače.

„Ko?“

„Stari.“

Očekivao sam da će reći ne. Ali on je šutio.

„Zašto te odjednom zanima Majka?“

„Ne znam zašto me zanima mama, razmišljam o njoj. Oćeš mi odgovorit?“ više nisam bio siguran želim li čuti odgovor.

„Gle, vidio sam da ju je par puta udario kad sam bio mali. Ona bi mi rekla da je zaslužila.“

„Kako to misliš?“

„Šta kako to mislim?“

„Pa kako možeš biti tako hladan? Tuko ju je?!“

„Nisam hladan, i nisam reko da ju je tuko, nego da sam vidio da ju je par puta udario. Nije mi jasno zašto sad kopaš po tome.“

„Pa zato ga ti ne voliš!“

„Pićo, mene nikad nije ni dirnuo, a nije ni tebe.“

Šutjeli smo.

„Nije te valjda udario?“

„Ma nije, šta ti je.“

„Onda pusti to. Šta je bilo, bilo je.“

„Da.“

„I slušaj me, Majka je umrla i jebiga, moramo živiti bez nje. Ima ih kojima je život puno gori, vjeruj mi.“

„Znam.“

„Ajde, mali, nemoj se zamarati pizdarijama, i nemoj se zajebavati s dopom. Si me čuo? Aj, moram ići, čao!“

„Čao“, spustio sam slušalicu.

Moje srce je drhtava pustinjska lisica u potrazi za hranom.

*

Moram iz tete Brune izvući više. Ona sigurno zna. A i dugo nisam bio kod nje. Da, morat ću i o tome slušati.

„Ajme, pa ki mi je to doša? Ekolo na, ni ga cilu zimu, da bi se on teti javija. Pa kako si mi, lipi moj, niki niš teti ne povida, kako je Sebastijan, kadi je sad, ni Matko mi nič ne povida, nanke ne zove, pa ča ste takovi, kako da me ni, joh je meni, lipi moj...“

„Ajde, teta, ajde, dobro je sve. Evo me san ti doša malo, ćeš mi ča dat za jist?“

„Ma ajme, sinko, da ću li mu ča dat jist, pa da ča ću ti nego dat jist, vero san načinila nike paprike, pa ću ti ben dat, a je anke kumpira i svega, pak ji! Joh, joh! Ala šu!“ vikala je s praga kuće.

Sjeli smo u malu, mračnu kuhinju. Teta je uvijek bila u toj kuhinjici, iako je kuća imala veliki dnevni boravak u prizemlju. To joj je valjda ostalo još od vremena kad je nono bio živ. On je

uglavnom bio u dnevnom i pušio lulu u svom naslonjaču, a nona baš nije voljela miris njegove lule pa su ona i teta uvijek bile u kuhinji. Meni nije bilo jasno kako se može ne voljeti taj miris, pa i danas kad negdje osjetim miris lule, sjetim se nona u oblaku dima, zadubljenog u novine ili pred televizijom.

Ta je televizija sad bila u kuhinji i uvijek je bila upaljena. Kao i sada. I opet onaj krivousti, kao i uvijek u Dnevniku.

„Hrvatski narod jedan je od najstarijih naroda sadašnje Europe. On ima pisane dokumente kojima se ponosi i biljege o svojoj nacionalnoj i državnoj samostalnosti, te o pripadnosti zapadnoeuropskoj civilizaciji od sedmog stoljeća pa nadalje u kamenu i na pergameni, u književnosti i umjetnosti, i što je najvažnije, u svom duhovnom biću. Hrvatski narod može biti ponosan na svoj...” govorio je, a ja ga nisam mogao slušati. Išao mi je na živce, očiti foler. Tamo pušta neke golubove, dobar je Vili kad ga oponaša u razredu pa se i Bilićka smije naglas, a onda mom bratu u Gospiću bacaju bombe pod krevet. Ima stari pravo, svi su oni pičke.

„Teta, daj prebaci televiziju, šta će nam ovaj.“

„A poboga, primljeni smo u Jedinjene narode, sad smo svoji.“

„Ma svoji i tuđi. Kako se ovaj tip zove? Tuđman. E pa kako može biti naš kad je tuđ.“

„A ča ti ja znan, ma ča to ti povidaš, ča na sve njurgaš, eko ću prehitit, vrah ga zeja.“

„Teta...”

„Ča je, lipi moj?”

„Moran te nešto pitat.“

„Ma ča je?”

„I nemoj da mi ne odgovoriš kako zadnji put.“

„Ma ča to povidaš, ča je, moj?”

„Teta, je Matko tukao mamu?” pogledao sam je u oči.

Gledala me neko vrijeme, a onda svrnula pogled i počela preturati po kuhinji. Iz kredenca je

izvukla cigarete.

„Ma otkad ti pušiš?“

„E, moj, san skoro počela, je bila ona Mare, od Sandreta pokojnoga, pa me uvako i unako, pa mi puše u facu pa se smije pa govori pluća ti kako divica, kako ča si i... a ja njoj da ča moja pluća kako divica i zela san joj španjulet i zapalila i pofumala pred njon. Hi, hi, hi! I na, sad mi se pježa.“

„Teta, ju je tukao?“

„A, moj, ma ča me to pitaš?“

„Teta, molim te, reci mi ča znaš, molim te.“

Gledao sam je u oči. Sjela je i stavila cigarete na stol. Izvadio sam dvije i stavio jednu u usta. Pogledala me, na trenutak začuđeno, a onda prihvatila cigaretu i vatru upaljača koji sam izvadio iz džepa.

„Je“, rekla je i povukla dim. Držala je cigaretu ispruženih prstiju, kao ja. Kao mama. Gledali smo se. Došlo mi je za plakati. Nemam pojma zašto. Ona je ispuhnula dim i ušao joj je u oči. Zasuzila je trljajući ih. Ja nisam.

„Koliko ju je tukao?“

„Ma, moj, ča ti ja to znan, nije ti ona puno to nikemu povidala, samo meni. Je meni povidala da san ja njena jedina ka je razumi, ma ja to nisan nikad razumila. Ja da razumin, ma moj. Ona je bila tako lipa i prava, tako pametna, sve je mogla. Sve. Je pošla na ti faks, pokle gimnazije, na tu Jekonomiju, pa je bila dobra, na ti početak je imala sve petice i prošla u drugu godinu, i onda je doša on. A bija je mlad i lip, ča je ima, nanke dvajset lit, a već je ima delo, kako referent u banki, stan je dobija od firme, fini čovik. A ona je povidala o nikim nemirima od studenti, kako tamo slobodni gredu i bi stili ovo i ono. I ona bi stila sve to. Sloboda, to je stalno govorila. I onda je doša Sebastijan. Ona ni finila tu školu, ni mogla od svega jer je Matko dela skroz drugo nego ča je povid. Joj je povid sloboda sloboda, ma čim su se oženili je reka da dicu treba gojit i doma bit. I ona je poslušala i pustila školu. I ča da ti rečen...“

„Dobro, pustila je školu, doša je Sebi i ča je pokle bilo?“

„A pustila je tu školu i bila je, kako se reče... ma ni bila dobro. Pa je delala na trafiki jeno vrime, ma to stvarno ni bilo za nju, za nju su bile knjige i više tako niš. Pa je on pija, a ona stalno povidala da ni dovoljno dobra, da ne more ona te škole perke da ni dobra. Ma ona da ni dobra?! Bila je najbolja! Ma ondar je i s kumpanjima bilo problema...” zastala je i pogledala kroz prozor.

„Kako misliš s kumpanjima?” Nije sad mogla prestati.

„Ma ne znan, ma ti niki su joj govorili da ga pusti, da njoj ni dobar, ma ona to ni mogla, a on ni volija da bude s drugimi pa je i to morala nikako završiti, pa je ustala sama, i ondar mi je na kraju počela povidati da će vas zeti i da će ga puštiti, ali kako da je znala da to ne more učiniti...” opet je zastala i pogledala kroz prozor. Oči su joj bile vlažne. Cigareta je bila u pepeljari.

„A ti si tad bila tu, s nonom i nonotom. Kako da ti nisi išla na faks?” Bio sam uzbuđen. I bijesan u isto vrijeme, ali shvatio sam da ne smijem forsirati, da tetu ovo pogađa pa sam razmišljao kako da malo omekšamo. Ali moram znati, još moram saznati.

„Hi, hi, hi, moj, ja pa na faks?!” okrenula se prema meni suznih očiju, ali sad se smijala. Posegnula je za cigaretom koja je dogorijevala pa povukla zadnji dim. „Hi, hi, hi, lipi moj! Pa ja bin prije do Himilaje rivala nego školu finila. Nisan ja ona, lipi moj. Ona je sve to mogla, da ni bila tako plaha.”

„Plaha? Čega se bojala?”

„Svoje sjene! Sebe, njega, svega! Ma je i obolila na kraju od svega.”

„Misliš na srce?”

„Ne, moj, na glavu. Srce je bilo odvajk, ma i kad je mala bila je imala to slabo srce, ma od svega tega je obolila na glavu, pa je i medikamente uzimala za to, njon je dava oni vaš medig, oni General.”

„Generalić?”

„E, ti.”

„A nono i nona?”

„A ča su oni mogli? Su njoj govorili da se je udala kako se je udala, da je on vridan i neka

potrpi to malo, da je to tako. Ne znan, nisu vidili sve ča san ja vidila, njen ona to ni pokazivala. Je pija, ma ne pije više, ma moj..." pogledala me i opet sam vidio da plače.

„Ma znam, teta, znam“, odjednom mi je bilo neugodno. Nisam znao što da joj kažem.

„Ma, moj, kambja se on, ja znan, ju je volija, na svoj način, ju je volija. I kad je... pošla, ni bija dobro, pa znaš, pa ste ondar vi ostali tuka, ali se je rekupera, pa je presta pit i kad su oni... pošli, je doša sebi i sve je regula. Pa i sve te papire i sve ča je bilo od ove kuće i na Verudi, i od une štale nonetove u Galižani, sve je on regula, pa di bin ja to sama, moj. Nona ni puštala nikakove papire, ni oporuke, pa je sve to rabilo regulati. Ma je sve bilo kako je nono tija, to znaš, sve je to Matko regula, i kuća na Verudi da gre tebi i Sebastijanu, i za Galižanu da se vi svi skupa škrbite, a ovi Medulin da gre meni, ča ću drugo nego tu di san se rodila i di ću umrit, i ove apartmane da vodim, ča san slala Sebastijanu šolde i Matku, za tebe, a ćete ben vi to kad budete stili, i ova dva vaša i ova dva moja kad mene ne bude. Pa ja samo vas iman, pa kome bi drugemu ja to..."

„Sebiju si slala novce?"

„San. Kako mi je i reka u pismu, još prvo. San mu poslala sve ča je bilo od lita za ti njegov apartman. Ma i više jer ni bilo baš ča, ma steši..."

Sve mi se mutilo. Sebi se javio teti i ona mu je slala novce, stari koji pije i tuče mamu, posesivan, ljubomoran, nona i nono koji ne žele čuti, mama... sve mi je to bilo novo, sve je to trebalo prožvakati, shvatiti. A osjećao sam kao neku kost u grlu, kao da neću moći sve to progutati, ni pijanog starog koji tuče mamu jer ima prijatelje, ni Sebija koji mi ne govori za novce, ni nonota koji puši lulu dok stari tuče mamu, ni starog koji glumi, samo glumi, pa cijeli život glumi da je nešto, a nije ništa. Ni mamu. Ni mamu koja pije lijekove za glavu i priča samo s tetom. Jer više nema nikog svog. Ni Sebija, ni mene. Jer je stari takav.

I onda ona umre.

*

Tumarao sam gradom kad sam naišao na Splitsku. Bio je totalno razvaljen i u društvu s ribom tek malo manje razvaljenom od njega. Jedva su pričali. Trabunjali su nešto o grafitima i neka idem s njima. Tour de grafiti su to zvali. Nije mi se išlo u školu, nije mi se išlo ni doma, da ne moram gledati starog. Posljednjih tjedana okretao mi se želudac kad bih ga vidio. Morao

sam očistiti misli od svih tih pizdarija pa sam im se pridružio.

Išli smo do pošte, gdje smo se smijali grafitu na ćirilici „Ovo je Srbija“, a još više onom od ispod „Budalo, ovo je pošta“. Riba se pravila pametna pa me pitala znam li ćitati ćirilicu, na što sam joj htio odgovoriti da kao klinac nisam znao razliku između ćirilice i latinice, jer nas je drugarica Hatidža tjerala da jednako učimo i jedno i drugo, i da ćitamo knjige, ali nisam joj to isprićao. Samo sam joj rekao da znam ćitati ćirilicu.

Došli smo do moje bivše škole. Sve je bilo isto, vjerojatno i unutra, jedino su drugarice postale učiteljice. A možda nekih i nema, tko zna. Na zidu je bio glupi grafit „Jebi si mater i bićeš svoj brat“ pa su Splećo i riba pričali o hrvatskom i srpskom jeziku. Ona je rekla da je srpski jezik glup jer se ne piše odvojeno „bit ćeš“ pa možeš pomisliti da je to neko biće. Splećo ju je pitao što bi to bilo „bićeš“, kakvo je to biće, neko s malim bićem, pa su se oboje smijali. Ja nisam.

„Ajmo na Kaštel!“ viknula je riba.

„Ma ća ćemo tamo, koji kurac?“ rekao je Splećo usporeno, ćešući si nos. Primijetio sam jedino da mu oći ćudno vrludaju, što dosad nisam skontao na njemu.

„Ma aaajmo, imam još bocu rakije pa ćemo da kombinujemo.“

Krenula je prema Prvomajskoj. Obojica smo išli za njom. Splećo je oćito zaključio kako nema smisla opirati se toj ideji, a ni ja nisam imao ništa protiv rakije na Kaštelu.

„Vidi ovaj“, rekao je Splećo i pokazao na zid. Tamo je pisalo: „Majiću, Majiću, sramota te bilo!“

„Ha, ha, ima pravo!“ rekla je riba.

Nisam imao pojma koji je taj Majić ni koja je njegova sramota, a nije me baš bilo ni briga. Popeli smo se na Kaštel i sjeli u travu iza tvrđave. Padao je mrak, ali nije bilo hladno. Pogotovo kad sam cugnuo rakije. Bila je to neka istarska domaća, tako jaka da bi mi oko zasuzilo samo kad bih otvorio bocu. A onda je Splećo izvukao pribor i dva smotuljka.

„Danas je fešta, mali.“

Složio mi je lajnu dopa na lićnoj i rekao da mi nije još vrijeme za spidbol i neka šmrćem. Nisam se bunio jer nisam znao o ćemu govori, ali ubrzo sam shvatio da je spidbol

kombinacija dopa i kokaina i da će ga ovo dvoje staviti u venu.

„Kurac ti je ovo a ne kokain“, rekla je riba smijući se.

„Dobro, znači ti... nećeš?“

„Nisam to rekla“, naglo se uozbiljila i pogledala me.

„A koji si ti?“

„On ti je Sebijev... brat“, govorio je polako i još polakše slagao šut.

„Sebi! Kuća stara! Pa kako je Sebi, kuća stara?“

„Dobro je“, rekao sam, ne želeći razgovarati o njemu.

„Sebi je najveća faca koja je hodala Zemljom, znaš!“ rekla je gledajući u Spliću.

„Osim Spliće“, dodala je i namignula mi. A onda je spustila glavu, kao da se snuždila. „Reci mu da ga je pozdravila Goga.“

Pomislio sam da je prije možda mogla biti lijepa, ali koža joj je na licu visjela, bila je puna ožiljaka i po licu i po rukama, a i čudno je bila mršava. Pretanke ruke i noge, a opet je imala i stomak. Kao ona djeca u Africi, kažu na televiziji da su gladni i vidiš ih da stoje na čačkalicama od nogu, a svi imaju stomake.

Počela je toplina. Zapalio sam cigaru i duboko udahnuo dim. Pogledao sam u Mjesec, koji se protegao po nebu kao maslac na pregorenom tostu. Poželio sam da nikoga nema. Nigdje. Da sam posve sam. Pale sam na svijetu. Nikog nema da mi zvoca, da mi sere, nema gajbi koje treba ispravljati, očeva koji su nasilničke alkoholičarske pičke, majki koje pate, cura koje ne kuže, budala koje umaraju... Lutao bih svijetom sam, od benzinske do benzinske, od mora do planine, od rijeke do sela, jeo kad sam gladan, spavao kad mi se spava. Svijet bi bio moj, ja bih bio svijet. Srce bi bilo na mjestu.

„Ajmo, luče! Smo rekli ruke sad“, rekao je Splićo, a Goga je poslušno zavrnila rukav i pružila spremnu ruku. Zabio joj je iglu u venu, malo potegnulo pa se napunila krvlju. Pogledao ju je, pa stisnuo do kraja.

„U jebote! Iz prve, a?“ rekla je.

„Nije koka, tvoj kurac, a?“ nasmijao se Splećo i počeo sebi slagati šut. Uskoro je skinuo košulju i namjestio ruku. Bio je mršav i ruke su mu bile sve od upalih vena, pune ožiljaka.

„Danas je fešta, mali... rokamo se... u ruke!“ rekao je i ponovio ritual. Na trenutak je tako zaključao da nije stigao ni izvaditi iglu iz ruke, ali onda je malo došao k sebi i pospremio pribor. Ključao je više od Goga, ali je počeo nervozno kopati po džepovima. Nešto je mumljao i tražio.

„U pičku jeeebote!“ povikao je. „Di je?!“

„Ko?“ pitala je Goga. Činilo mi se da joj oči svijetle u polumraku.

„Kinder jaje! Žuto kinder jaje, di je?“ vikao je nazalnim glasom.

„O jebote, otkud ja znam?“

„Au jebote!“ rekao je i pokušao ustati. Nije mu to baš išlo, ali konačno se osovio na noge i opet počeo, sad još žešće, pretraživati džepove.

„Au jeeebote!“ ponovio je i oteturao u noć mumljajući.

„Pa di će?“ pitao sam Gogu.

„Ma pusti ga, ko zna šta je zabrijao“, rekla je i iz grudnjaka izvadila žutu kuglicu iz kinder jaja. Smijala se.

„Mislim da je neće naći. A meni će dobro doći. Nego, Sebijev brat, ha?“ rekla je spremajući kuglicu nazad, tako da sam joj vidio sisu.

„To smo već utvrdili.“ Pitala me s tim, ali napregnuo sam oči da je bolje vidim.

„Sebi je car“, rekla je.

„Je.“

„Znaš šta je super na spidbolu?“

„Šta?“

„Karanje.“

Digao mi se.

„Imaš ti tu šta, a?“ rekla je i krenula rukom prema mojoj kiti.

Šutio sam.

Pridigla se na koljena i počela mi otkopčavati hlače. Htio sam joj pomoći, ali u sekundi sam bio otkopčan. Pomislio sam na Anu. Ona nije bila tako spretna. Tu je ispred mene bila stara iskusnjara, vjerojatno ju je Sebi karao, ja sam bio dobro sređen, nisam se mogao osramotiti, i šta, to će biti samo sada i nikad više. Tko će znati?

Ona je već bila glavom među mojim nogama. Sranje, imala je kosu skoro kao Ana, samo puno ružniju. Zapravo uopće nije imala kosu kao Ana. Legao sam na leđa da je ne moram gledati. A onda milina. Pomislio sam da mi je kita uronila u toplu šećernu vatu. Cijela. Pogledao sam. Riba ga je cijelog stavljala u usta. To još nisam vidio ni na filmu. Sandro je imao porniće od starog, ali ni tamo to nitko nije radio. Ana može samo do pola. Ana. Legao sam natrag na travu. Njeni hladni vršci škakljali su me po vratu. Nešto nije bilo u redu. Nisam se dobro osjećao.

„Jebi me“, rekla je.

„Ne, ne“, rekao sam i počeo se izvlačiti ispod nje.

„Šta?! Koji ti je kurac sad?!“ povikala je.

„Ma ništa, ne mogu... neću. Sori.“

„Daj, jebote, ne seri, nego me jebi!“ puzala je prema meni, a ja sam već stajao iznad nje i zakopčavao hlače. Udarila me šakom u butinu. Nije boljelo, ali nisam to htio više trpjeti.

„Ej, smiri se! Neću te jebat i gotovo!“

„Pizdo! Jebote, klinac me neće jebat. Pa koji si ti kurac?! I ti si Sebijev brat?! Ti si kurac!“ vikala je i počela me udarati. Ustala je i krenula prema glavi. Branio sam se, ali nije prestajala, pa me uspjela i ogrebat po licu.

„Ej, prestani, čovječe, prestani!“ sada sam već i ja urlao.

„Ili šta?!“ zaridala je. „Ili ćeš šta?!“ plakala je i dalje pokušavajući doći do moje glave.

„Ili ćeš šta, pizdo?“ sve je slabije udarala. „Prebit ćeš me? Prebit ćeš me ko Sebi, a?“

Protrnuo sam. Ne. Moram odavde. Moram se maknuti.

Moram nestati.

Potrčao sam. Trčao sam Kaštelom, oko tvrđave, pa preko mosta, cesticom do Prvomajske pa dolje do rive, do Veslačkog, trčao sam i posrtao, nedostajalo mi je zraka, ali morao sam trčati. Moram trčati dok sve ovo ne prestane.

*

Čuvari vremena popuštaju stisak, a rupe na zidovima sve su veće. Ako i nisu od pušaka i bajuneta, ćorci su ih napravili. Netko je nekad izbušio te rupe, i one rastu kao stvari, a ja ih samo primjećujem. Bile bi dobre voge za čonke, samo kad bi bile vodoravne. Niente l'orologio, mogli bismo vikati, ali teško da bi nas tko čuo. I tko smo to mi, pravo je pitanje. To da smo nekad bili djeca, da se naš svijet mogao vrtjeti oko šarene porculanke, ili četverokrakog vodenjaka, srećke u koju zaviriš i vidiš galaksiju, i to je istina. Jer najmanje ona ostajala bi nakon bojnog polja, a stvari su bile jasne. Veličina pritom gotovo da nije igrala nikakvu ulogu. Male stvari bile su male, jer za velike nije bilo mjesta. Velike su išle preko horizonta. U tajnu.

Palo mi je na pamet da odem do Generalića. Ne znam kako se toga prije nisam sjetio. Stari doktor vjerojatno je pred penzijom, ali sigurno se sjeća mame. Mora je se sjećati. Raspitao sam se kada radi i danas je to bilo popodne.

U Domu zdravlja nije bilo puno ljudi, bio je kraj smjene. Prolazio sam hodnikom i čitao prezimena na vratima. Dr. Roso. Evo i njega. Pa da, teta Bruna je rekla da radi u Domu zdravlja. Mora da ovdje ljudi umiru naveliko.

Došao sam i do vrata s imenom doktora Generalića, uz još jedno koje mi ništa nije značilo. Nikog nije bilo ispred. Pokucao sam i ušao.

„Dobar dan, ja sam Damir Žagarić, trebao bih kratko do doktora.“

„Doktor više ne prima pacijente danas, dođi sutra“, rekla je ne dignuvši pogled s papira koje je prevrtala na stolu.

„Ali ne trebam ga kao pacijent, on je doktor od mog... tate, ja sam u Dispanzeru, ali trebam

ga nešto... za tatu.“ Nisam znao što drugo da kažem.

Dignula je slušalicu telefona i nešto u nju promrmrljala.

Spustila ju je i pokazala rukom na zatvorena vrata i dalje me ne gledajući.

„O, mali Žagarić!“ rekao je doktor kad sam ušao u zadimljenu ordinaciju. „Što tebe vodi ovamo? Nisam te dugo vidio. Je li sve u redu s tatom? Kako je brat?“

„Sve je u redu s tatom. I brat je dobro.“

„A što si me trebao? Jesi ti dobro?“

„Ma jesam. Ali ne znam kako da vam kažem... da vas pitam...“

„Pa gukni golube! Samo reci“, raširio je usta u osmijeh i ruke kao da će me zagrliti.

„Pa, moja mama, sjećate se nje?“

„Kako je se ne bih sjećao“, uozbiljio se i sjeo. „Sjedni, Darko. Što s mamom?“ rekao je i posegnuo ispod stola za cigaretom koja se dimila iz pepeljare.

Mislio sam mu reći da nisam Darko, ali odustao sam.

„Pa, moja mama, je li ona... kakve je lijekove pila? Za glavu, mislim.“

„A što te to sad zanima? Kad je to bilo... Ti si se jedva rodio, kad je umrla. Tako mlada. Ali srce. Mogla je još dugo, mogla je...“ zagledao se u neku točku na zidu iza mene, a onda kao da se probudio i pogledao me, „ali odnijelo ju je i gotovo.“

„Ali ona je pila i lijekove za glavu“, ustrajao sam.

Doktor je pušio i opet gledao u zid iza mene.

„Je, Darko moj, je. Pila je Nardil, patila je od depresije. Ali znaš, tada se na to nije gledalo blagonaklono... ma, ne gleda se ni danas, ali danas je drugačije, osoba može ići psihijatru, a da okolina ne stigmatizira. Tvoja majka nije htjela ići psihijatru... znaš, danas se puno više zna o toj bolesti, i uz pravu terapiju osoba može normalno funkcionirati. Tada se nije znalo, i ja sam joj pomogao s lijekovima. Iz Trsta su dolazili. Nisam na to ponosan, ali ona nije mogla bez lijekova, a ja je nisam mogao nagovoriti da ode psihijatru, pa da možda proba i sa psihoterapijom. Bila je tako krhka“, opet je gledao iza mene.

Pogledao me i opet kao da se probudio. „Ma pusti to, Darko, nemoj se time opterećivati. Ajde, moram završiti ovdje. Pozdravi mi tatu, jesi čuo!“

„Hoću. Doviđenja.“ Ustao sam i izašao iz ordinacije. Sestra me ispratila pogledom dok sam izlazio na hodnik.

Znači, teta Bruna je imala pravo, pila je lijekove. Depresija. Bolest. Pa i ja sam ponekad depresivan.

Išao sam hodnikom u kojem više nije bilo nikog. Svrnuo sam pogled na vrata doktora Rosa i zastao. Pogledao sam lijevo i desno i kad sam se uvjerio da je pusto, prislonio uho. Unutra se nije čulo ništa. Sjeo sam na klupu ispred ordinacije.

Pet minuta nitko nije ni ušao ni izašao, a onda sam spazio da se na kraju hodnika otvaraju vrata doktora Generalića. Nisam htio da me vidi, pa sam brzo pokucao na vrata doktora Rosa i ušao. Pretprostorija je bila prazna, ali svjetlo je bilo upaljeno. Stajao sam iza vrata i slušao dva para škripavih koraka iz hodnika. Vjerojatno doktor i sestra. Nakon njih, tišina.

Nisam bio siguran da Rosa nije u svojoj ordinaciji, ali morao sam provjeriti. Nešto me vuklo, iako nisam znao što bih ga pitao ako je tamo. Ma nešto o starom, izvući ću se. Pokucao sam. Ništa. Probao sam kvaku i vrata su se otvorila. Svjetlo je bilo upaljeno. Ordinacija je bila ista kao i kod doktora Generalića, samo nije bila zadimljena. Stol je bio jednako do zida, stolica iza njega, a krevet uza suprotni zid. U dnu sobe, pored prozora, bio je paravan. To Generalić nije imao.

Pogledao sam na stol. Nije bilo puno toga na njemu pa je onako velik izgledao prazan. U dvije metalne kutije štapići od sladoleda za grlo, šalice s kemijskama i olovkama, druga šalice, prazna, spajalice, nekoliko papira. Jedan mi je bio poznat. Pa da, 'Potvrda o smrti'. Tko je sada umro? Marijan Šumanović. Od čega? Zatajenje srca. Naravno. Gdje je doktor Rosa, tu se umire od srca.

Odmaknuo sam stolicu i probao otvoriti prvu ladicu. Bila je zaključana. Probao sam i ostale, ali i one su bile zaključane. Zavirio sam ispod gornje površine stola, prema zidu, tamo gdje Generalić drži pepeljaru, kao da je nitko ne vidi, a valjda ni ne kuži da mu je ordinacija ful zadimljena. Ključ! Stao sam na trenutak da slučajno tko ne dolazi, i otključao bravu. U prvoj ladici nije bilo ništa, u drugoj tek nešto papira, a u trećoj fascikli. Zavirio sam u jedan, papiri, ništa. Bio sam razočaran. Ne znam što sam mislio da ću u ladicama pronaći, ali otvorio sam i četvrtu, reda radi. Unutra je bila crna knjižica. Izgledala je kao adresar.

Posegnuo sam za njom kad sam čuo ulazna vrata u pretprostoriju. Protrnuo sam.

Brzo sam vratio knjižicu u ladicu, zaključao i stavio ključ na mjesto. Osvrnuo sam se oko sebe i shvatio da se nigdje ne mogu sakriti. Kakva glupost, pa što mi je bilo da ovako ulazim, stvarno sam idiot. I sad što, što da kažem? Čuo sam glasove i dva para koraka, išli su ovamo i sad će ući, a ja sam unutra.

U zadnji tren zaletio sam se iza paravana. Kad sam se sakrio, a vrata se otvorila, pomislio sam kako je to tek glupo bilo. Što ako pogledaju iza, kako ću se tek onda izvući? Osjećao sam se kao da tonem sve dublje i dublje, znoj mi se cijedio niz pazuhe, a i čelo mi je probijalo, srce luđački tuklo. Ako mogu stati a da nisam preko crte, bit će sve u redu. Molim te da mogu stati unutar crta. Nisam mogao. Sranje. Znoj je suknuo na čelo.

„Oprostite, danas nema sestre pa sve moram sam.“ Razaznao sam glas doktora Rosa.

„Ala, dottore, ma že tutto u redu.“ Bio je to glas nekog starca.

„Oдите, šinјor Luigi, tamo iza paravana ako ćete, pa mi se skinite do pasa.“

Umrijet ću. Što sad? Što sad?

„Ma, ča ću tamo? Češ me vidit senza roba tako i tako, che stupidezza!“

„Dobro, šinјor, dobro, pravo imate“, smijao se doktor, dok se meni vraćao dah.

Vrtjelo mi se u glavi. Doktor je nešto govorio, pa je starac nešto govorio, pa je doktor išao do stola, pa su šutjeli. Meni se činilo da ću se srušiti. Naravno, ne mogu stajati između crta, sad ću se srušiti i onda slobodno mogu i umrijeti. Od sramote ili bilo čega drugog.

„Šinјor Luigi!“ zaderao se doktor da je i mene prenuo.

„A ča kračiš?!“

„A da me čujete! Dakle, još jednom, obucite se i ajdete sa mnom pa da napravimo još neke sitnice. Moram s vama, nema sestre danas pa sve moram sam.“

„E, e, si mi pvida već, ma che stronzo si.“

Opet je Roso nešto mumljao, nisam ga razumio, stari je šuškao, pa su obojica izašli iz prostorije. Nadao sam se da ću čuti i druga vrata, ali ostali su u pretprostoriji. Činilo mi se

da su tamo cijelu vječnost. U ordinaciju se vratio samo doktor Roso. Sjeo je za stol, čuo sam kako otključava ladice i počinje pisati. Kemijska je strugala po papiru, a ja sam zamišljao kako bi lijepo bilo biti dim pa proći kroz odškrinut prozor. Što mi je ovo trebalo? Sad će me još zaključati ovdje i kako ću izaći? Pogledao sam bolje prozor iza sebe. Naravno, rešetke. Ovo postaje sve gore i gore.

A onda sam začuo dug i glasan, mokri prdac. Roso je nešto promrmljao i izjurio iz sobe.

Nisam mogao vjerovati! Sad je prilika da se izvučem. Krenuo sam prema vratima kad sam primijetio onu malu crnu knjižicu na stolu pored 'Potvrde o smrti'. Bilo je to jače od mene. Iako sam svim svojim bićem želio zbrisati, morao sam zaviriti unutra. Otvorio sam korice. Adresar, kao što sam i mislio kad sam ga prvi put ugledao na dnu ladice, ali su umjesto abecedno poredanih slova na stranicama koje su se mogle pojedinačno otvoriti bili brojevi. Nasumično sam otvorio jedan i počeo čitati. Morao sam disati na usta koliko je smrdilo od Rosovog prdeža.

„Februar. Milivojević, dijabetes ili supruga?“ pisalo je u vrhu stranice. Pogledao sam broj. 1989. Čitao sam dalje: „April. Simić, Zlatica. Trovanje. Zasluge.“ Nije mi bilo jasno, ali shvatio sam da su brojevi godine. Prevrtao sam malo po godinama, neke bilješke bile su šture i nerazumljive. Okrenuo sam zadnji ispisani list: „Ožujak. Štifanić. Opet Žagarić i smrt.“ Gledao sam u slova i trnuo.

O je bilo okruglo kao oko, oko koje me gleda i proziva. Žagarić, Žagarić, da, Žagarić i smrt, ožujak. Opet. Žagarić. Ž, s velikom kvačicom. Kao kruna. Kruna od trnja na glavi Žagarića.

Počeo sam tražiti broj.

1978.

Otvorio sam stranicu. Samo jedan upis. Čitao sam riječ po riječ.

Jul. Žagarić. Moral? Kazna?

Otvoraju se vrata ordinacije.

Jul. Žagarić. Moral? Kazna?

Zažmurio sam. Sad ću nestati, nitko me neće moći naći. Ako ja ne vidim nikog, nitko ne vidi ni mene. Sakrio sam se. Nema veze što više nisam mali, nema veze što nema nonota da

glumi da me nema, mene nema. Ni jula ni Žagarića ni morala ni kazne. Ni Rosa.

„Gdje je doktor?“ čuo sam ženski glas.

Otvorio sam oči. Žena u bijeloj kuti. Mršti se. Vjerojatno zbog smrada.

„Nema ga“, rekao sam promuklo.

„Ali vratit će se,“ mozak mi je proradio, „otišao je nešto obaviti, rekao je da danas nema sestre pa sve mora sam.“

„Dobro, reci mu da dođe do ordinacije doktorice Stanić kad završi.“

„Hoću. Hvala!“

Pogledala me sažalno i izašla.

Bacio sam kužnu knjižicu na stol. Čim sam začuo da se zatvaraju vanjska vrata, zaletio sam se do njih i slušao korake doktorice Stanić kako se udaljavaju. Odškrinuo sam vrata i vidio njena leđa. Jasnno sam osjećao srce kako mi potresa cijelu utrobu. Išuljao sam se iz ordinacije i uza zid krenuo prema izlazu. Još samo pet metara i prva vrata. I dalje sam išao uza zid, a onda sreo pogled dežurnog u kiosku na vrhu ulaznih stepenica. Gledao me začuđeno iz svoje kabine, koje se dotad nisam ni sjetio. Projurio sam kroz prva vrata i sjurio se po stepenicama do glavnih pa na friški zrak, koliko sam brže mogao.

*

Sumnje su pale na grad. Jesam li rekao sumnje? Mislio sam na sjene. Probijaju se između zraka sunca, i slika sretnog djetinjstva, onog najranijeg, na moru. Pijesak koji prolazi kroz prste, povećalo čežnji ispod površine vode, još i većih od njihove slike. Igrani je to film, režija i scenarij potpisuju se svaki dan, specijalni efekti su iz 'Odiseje u svemiru'. Pleši valcer s prirodom, mali, pleši, jer uskoro neće biti umjetnog svjetla, ni šminke ni rekvizita, sve će postati život, a ti još samo jedan sudionik.

Trebao mi je povratak natrag, na poznato. Ne nužno na staro, ali na poznato. Nazvao sam Marija i dogovorili smo se da izađemo u Piramidu. Obojica smo prošli razred pa i to valja proslaviti. Ne znam kako mi je to uspjelo. Ma možda i znam: Bilićka. Nije ispala loša, dosta toga nam je opravdala, a i nije pilala s hrvatskim.

Mario i ja smo se dogovorili prvo naći kod mene, on će donijeti domaće rakije, pa ćemo sređeni van. Muzika je u Piramidi bed, ali nema veze, nije muzika sve u životu.

Rakija je bila odlična, a Mario nije kužio ništa od muzike koju sam mu puštao. Njegov domet je Vanilla Ice, a za to je Piramida zakon. Popili smo cijelu bocu od sedam i pol deci, s time da sam ja odvalio barem pola litre. Bio sam taman. Uostalom, treba preživjeti do Piramide pješke.

Vani je bila uobičajena, gotovo ljetna subotnja večer, ekipe posvuda, idu na sve strane. Dobar dio išao je i prema Piramidi. Mario je zapravo bio dosadan, jedva sam čekao da dođemo. Nije kao Sandro, Sandro je kul, ali oni su opet otputovali kod rodbine i vraćaju se tek sutra navečer. Imaju te rodbine kao da su mafija. Što je najsmješnije, ti Simonelliji su i došli sa Sicilije.

Na ulazu u Piramidu bio je Šubo. Srat će mi kad me vidi pijanog. Ma boli me kurac.

„Ej, Šubo, men, di si?“

„Šta je, Toni, groznica subotnje večeri?“

„A?“

„Vidim, dobar si. Ozdravio, a?“

„Nego šta!“

„Aj uđite da vas ne gledam“, rekao je i mahnuo ovima na kartama da nas puste.

„Ča znaš ovega?“ pitao je Mario.

„Da.“ Nisam mu htio objašnjavati otkud.

„A ča ti je to reka Toni?“

„Duga priča.“ To mi se još manje dalo objašnjavati.

„Jebote, pa on je najveća faca u Puli. Si čuo ča je bilo prošli vikend?“

Nisam čuo što je bilo prošli vikend. Nisam išao na trening prošli tjedan. Rekao sam da sam bolestan.

„Je bija taj tip na ulazu, šeko pjan, pa ga uvi ni tija pustit unutri, a uni da će hi svih streljati i gre u svoju katricu i vero zvadi kalaša. Dojde pred ulaz i repetira. Ma lako ča repetira nego okine rafal! I svi na terasi doli, na pod! Osim tega. Ti stoji kako stup dokle je uvi hita, a kad je presta, pojde pomalon prema njemu. Uvisti se zbuni totalka i stoji onako šeko pjan, i tisti mu pride i pograbi mu pušku i ga s dva poteza fini na tlo. Ga stavi u tu katricu i pušku zeme sa sobon ča. Ma da si to vidija! San bija na terasi, tu, na podu!“

„Šubo, legenda“, rekao sam.

Unutra je bilo krcato ljudi. Već sam zaboravio kako izgledaju ti šminkeri. U HP-u uglavnom smrdi na znoj, a ovdje je znoj pomiješan s parfemom. Koji pederikosi. Izgleda da je rajf u muškoj modi. Moja polufrizura se baš i ne uklapa. Ana me nagovara da pustim kosu, pa moram otrpjeti.

Mario je zaglavio s nekom dosadnom ekipom pa sam otišao do šanka. Imao sam nešto para pa sam naručio duplu votku, s ledom i limunom. Cijedio sam votku i pogledavao prema podiju, kad me netko lagano gurnuo s leđa.

„Hej, macane.“

Melita. Zbunio sam se.

„Hej.“

„Tebe dugo nisam vidjela, di se ti krećeš?“

„Pa tu i tamo.“

„Nedavno mi je Belas pričao da se vozio s tobom.“

„Belas?“

„Visok tip, vozi ljubičasti motor.“

„Aa, taj, da, vozili smo se. Ali to je bilo prije par mjeseci. Tad je poginuo onaj jedan. Štifanić.“

„Da, znam. Sranje. Ali vidiš da mislim na tebe.“

Ovo nisam očekivao.

„Hoćeš više počastiti curu ili šta?“

Naravno da ću počastiti Melitu. Što će popiti? Džusvotku, naravno, može. Hoćemo se maknuti odavde, naravno, može. Idemo na terasu, ajmo. Hoćeš li me poljubiti više ili ću i to morati sama, naravno da nećeš, može. I ruka će na sisu, pa pod usku suknju, sve može.

„Ha!“ uzviknula je.

„Ha?“ nije mi bilo jasno. Ona se počela osvrnati i tražiti nekog pogledom. Meni se mantalo, ova votka na rakiju učinila je svoje i skužio sam da mi noge malo klecaju i da mi se vid muti.

„Divan si, ljubim te sad. Čao!“

„Ha?“ ništa mi nije bilo jasno.

„Ej, nemoj se ljutiti, ali upravo sam dobila okladu. Braškić je rekao da ne mogu imati bilo kojeg tipa kojeg on odabere, a ja sam mu rekla da mogu, samo ako nije prestar jer je to ljigavo. I on je pokazao na tebe. Sori, nisi ti kriv. Aj čao!“ rekla je, okrenula se i nestala u rulji.

Bilo mi je slabo. Pogled mi se sužavao, kao da sam u nekom tunelu. Teturao sam prema izlazu, sve mi je bilo u magli. Mislim da mi je netko nešto govorio na uho, ali ništa nisam razumio. Hoću kući. Želim u svoj krevet, želim zaspati i sve zaboraviti.

*

Moje srce je izrigana rakija.

Nisam zaboravio, jer zaborav je luksuz rezerviran za one koji su toga vrijedni. Slike mogu biti isprekidane, ali um ih spaja u kronologiju jednog pada. Pao sam. Na ispitu zrelosti. I uporno padam. Dokad ću moći tako, ne znam ni sam, ali vrijednosti su opako poremećene, otkloni više nisu zanemarivi. Samoća može biti blagoslov. Što je uopće blagoslov? Slovo o blagostanju? Ili prokletstvo obećanja o boljem životu? Obećanja koje obvezuje. Ali nema boljeg života za nevrijedne. Nisam ja baš uvijek i baš za sve kriv. I baš zato valja tražiti krivce, sve one druge koji su zgriješili. A ima ih. O, ima ih...

Odlučio sam ustati i prestati se vrtjeti u krugu iz kojeg nije bilo izlaza. Starog nema doma, a siguran sam da postoje odgovori na barem neka pitanja u njegovoj ladici pod ključem. Uvijek

ju je brižno držao zatvorenom u noćnom ormariću kraj kreveta i jedina je imala pravu bravu od svih ladicu u stanu. Zato mi je i bila zanimljiva kad sam bio mali. Jer je skrivala tu veliku tajnu. Ne znam koju, jer nikad nisam ni naslutio što je unutra. Jednom sam mu ušao u sobu i on je nešto kopao po njoj, pa sam preko njegovih leđa vidio žutu kuvertu i papire, ali nisam mogao razabrati što na njima piše. On se raskrilio nad ladicom kao albatros i brzo je zatvorio, a mene pogledao prijekorno. Samo sam se okrenuo i otišao. Ne sjećam se jesam li bio razočaran, ljut ili uplašen. Ili sve to.

Ušao sam. Zrak je bio ustajao, ali u njemu je bilo i nešto prepoznatljivo. To je onaj težak miris oca, koji ne draži samo nosnice, nego i mozak, otvara pretince memorije, nivoe videoigrice na kojima smo uglavnom gubili živote.

Probao sam otvoriti ladicu. Bila je zaključana, naravno. Ali otvorit ću je danas. Otvorit ću je sigurno. Pogledao sam bravu. Bila je kao od ulaznih vrata, kao od nekih lokota koje sam imao. Lokot. Tako je. Otišao sam u radionicu u prizemlju i uzeo jedan mali lokot. Bitno je samo da vidim princip brave, ostalo bi trebalo biti lako. Gledao sam po lokotu i nije bilo vidljivih spojeva, takvih koji bi se dali rastaviti. Uzeo sam čekić i počeo lupati po lokotu. Bio je žilav, nije se dao, ali konačno sam, uz pomoć šrafcigera i šila uspio doći do brave, kao do mesa školjke.

Tko zna bih li šrafciger zvao kacavida da je mama živa.

Otvorio sam bravu i počeo je proučavati. Morao sam shvatiti kako funkcioniraju one fore iz filma, kad s dvije žice otvaraju brave. Skontao sam da su unutra cilindri i klipovi, kao na motoru, samo što su ovi klipovi na federima i svaki mora biti na točno određenoj visini da bi se brava otvorila. Zato ključ ima zupce. Znači ona gornja žičica služi da bi se pomicali klipovi. Ali kako se klip zakači za stijenku? Kako napraviti da ne klizne nazad? Nije mi bilo jasno. A onda mi je sinulo. Pa za to služi donja žičica!

Uzeo sam drugi, čitavi lokot i odlučio provjeriti teoriju. Od žice koju sam imao u radioni napravio sam alat. Jednu sam zavinuo prema gore, ona će služiti za pomicanje klipova, a drugu sam složio kao mali pištolj, da može pružiti otpor kao poluga. Zabio sam donju žičicu u otvor i počeo pipkati gornjom. Osjetio sam klipove, ali ništa se nije dešavalo.

U radioni je bilo vruće i znoj mi se slijevao niz lice. Što sam se više brisao, to sam se više znojio. I neka. Neka izađe sva ona rakija koja nije izašla. I sav ovaj bed koji nikako ne izlazi.

Ništa. Ne ide ovo. Pa kako sam i pomislio da ću ovako sam naučiti objati bravu. Ali neću još

odustati. Zabijao sam žičice unutra i gornjom pokušavao gurnuti klipove na pravu visinu. Svi su bili jednako čvrsti osim jednog, on je bio čvršći. Bacio sam se na njega. I odjednom klik. Mislim da je zapeo za rub. Sad je ovaj na ulazu bio čvršći, pa je i on zapeo. Čvrst je potom bio onaj na kraju, a kad sam kliknuo i posljednjeg, žičica u ruci mi se okrenula i brava se otvorila. Nisam mogao vjerovati.

Ohrabren uspjehom uzeo sam alat i krenuo prema sobi od starog, dok ne dođe doma. Nedjelja je, mogao bi banuti svaki čas.

Kleknuo sam ispred ormarića i zabio žičice u bravu. Bila je drugačija, ali vrlo brzo sam shvatio da je princip isti. Možda ću stvarno otvoriti ladicu. Jesam li spreman na to? Mogu li podnijeti ono što je unutra? A što bi bilo unutra? Tajna velike moći? Blufonci? Baš sam glupan.

Klik. Okrećem bravu. Polako otvaram ladicu, kao da bi nešto iz nje moglo iskočiti.

Na prvi pogled ladica je uredna. Papiri i kuverte, čekovi, na vrhu pasoš. Ispred su kemijske i spajalice, ništa zanimljivo, pa kovanice u okrugloj metalnoj kutijici. Uglavnom lire. Otvorio sam ladicu malo više i ugledao dvije plastične bočice. Uzeo sam jednu u ruku. Natpis je već bio skoro potpuno izbljedio, ali uspio sam pročitati. Nardil. Zadrhtao sam. Ruka mi se počela nekontrolirano tresti. Mamini lijekovi. Kad sam se malo pribrao, protresao sam bočicu. Zašuškala je.

Nikad joj nisam bio ovako blizu.

Mama je držala ovu bočicu ovako isto kao i ja. Njeni prsti klizili su ovom stijenkom, baš ovdje, baš tu. Drugom rukom ju je otvarala, i uzimala lijek.

Odložio sam bočicu kao da je relikvija i uzeo drugu u ruku. Bila je jednaka kao prva, ali prazna. Morao sam požuriti. Kopao sam po papirima i naišao na poznati obrazac. 'Potvrda o smrti'. Ali ova je imala mamino ime. Opet sam zadrhtao. Datum smrti: 10. 07. 1978. Sat: 01. Min: 00. Mjesto smrti: Pula. Datum rođenja, Narodnost, Državljanstvo... Bračno stanje... Roditelji... Mjesto smrti: zaokruženo Kod kuće, Škola, Zanimanje... sve opći podaci na prvom listu. Na drugom listu: Uzrok smrti – bolesti. 1. dio: a) Akutni srčani zastoj (Bolest ili stanje koje je neposredno dovelo do smrti), b) Vodenasti otok pluća (nastao zbog ili kao rezultat), c) Vrećasto proširenje srca (nastao zbog ili kao rezultat), d) Prirodna malformacija srca. Tko je utvrdio uzrok smrti, zaokruženo: Mrtvozornik. Treći list. Potpis. Dr. Maksimijan Roso.

Doktor Smrt.

Suza. Na pečat matičara.

Otvorio sam ladicu do kraja. Iza papira i kuverti ukazao se zamotuljak koji dotad nisam primijetio. Posegnuo sam za njim. Bio je tvrd, zaobljen, ali na dijelovima ćoškast. Nije valjda? Nije, ne može biti. Polako sam u ruci rastvorio zelenu krpu.

Pištolj.

Sve mi se poklopilo.

Ubio ju je. Stari ju je ubio. Ovim pištoljem. A doktor Smrt mu je pomogao da zataška sve. Nije umrla od infarkta, to je laž. Ubio ju je jer ga je htjela ostaviti. Htjela je otići i pronaći slobodu. Baš kako je teta Bruna rekla, sa Sebijem i sa mnom. I on ju je ubio. Nešto je ispalo iz krpe na pod i otkotrljalo se prema stolu.

Metak. Obrisao sam suze. Odjednom sam bio potpuno miran. Znao sam što moram učiniti.

Odložio sam krpu. Pištolj je bio mali, srebrn i izgledao je staro. Na drvenom kundaku imao je alku. Pogledao sam ga sa svih strana. Sličio je na Klompin plašljivac. Pokušao sam otvoriti bubanj kao na plašljivcu, ali nije išlo. Shvatio sam da bubanj ima vratašca s desne strane. Otvorio sam ih. Probao sam rukom okrenuti bubanj, ali nisam uspio. Ni za što me više nije briga. Uperio sam pištolj prema ormaru i stisnuo obarač. Igla se nije pomaknula, samo je tiho kliknuo i bubanj se okrenuo. Stisnuo sam obarač još nekoliko puta. Pištolj je bio prazan.

Stavio sam metak unutra, stisnuo obarač četiri puta, zatvorio vratašca, potegnulo palcem iglu da se bubanj namjesti na pravu poziciju i odložio ga na noćni ormarić. Zatvorio sam ladicu i legao na krevet.

Gledao sam po sobi. Sve je bilo isto, a opet bilo je potpuno drugačije. Ja bih trebao biti drugačiji, ali sam isti. Ovaj put promijenio se svijet, a ne ja. Ja nemam ništa s tim.

Ne znam koliko je vremena prošlo, moglo je biti pet minuta i par sati, kad sam začuo donja vrata. Teško su se otvorila i uz tresak zatvorila. Uznemirio sam se, ali odlučio sam ostati u istom položaju. Stari je teturao stepenicama, jasno sam ga čuo kako posrće, i trebala mu je vječnost da dođe do sobe. Upao je unutra nešto mumljajući, očito zbunjen svjetlošću.

Stajao je na vratima i buljio u mene kao tele. Bio je potpuno razvaljen, jedva je stajao na

nogama.

„O“, izustio je.

Ustao sam, uzeo stolicu i bacio je u ogledalo. Raspalo se uz lomljivu. Opet sam uzeo stolicu i počeo njome mlatiti po pisaćem stolu. Čas bi puknuo komad stola, čas komad stolice. Na kraju mi je u ruci ostao samo naslon i njega sam bacio u prozor. Proletio je kroz njega kao da nije bio zatvoren. Čuo se tresak dolje u dvorištu.

Gledao sam ga. A onda je ruka poletjela prema njegovoj glavi. Složio se na pod kao da je od karata. Ruka je bila spremna za još jedan udarac, ali on se na podu nije micao. Šaka mi je bila krvava. Pogodio sam ga u zube.

„Ubio si je. Pičko.“

Kako sam to izgovorio, osjetio sam slabost u nogama i val vrućine u glavi. Sjeo sam na krevet. On se nije micao. Pokušao sam se spustiti do poda, ali sam zateturio i pao. Dopuzao sam do njega.

„Nećeš ovako umrijeti, pičko, nećeš.“

Disao je. Usta su mu bila krvava, ali disao je. Nekako sam uspio ustati i pronaći snage da ga dignem na krevet. Polegao sam ga na leđa. Otišao sam po vode i zalio ga cijelom kantom. Ošamario sam ga dva puta, pridigao ga u krevetu i tek tada je otvorio oči.

„Šta?“ rekao je.

„Ubojico.“

„A?“ Opet je zatvorio oči.

„Ubio si mamu.“

„A?“

„Nemoj me više muljati, znam sve. A Roso ti je pomogao da sve to zataškaš. Zato te više ne može vidjeti i zato je sav tako čudan kad me sretne. Jer mu je bed što zna da si ubojica.“

Uzeo sam pištolj s noćnog ormarića.

„Ovime si je ubio.“

„Da mir e, da...” Uhvatio se za usta. U ruku mu je ispalo nekoliko zuba.

Na trenutak mi ga je bilo žao, ali odmah sam se sjetio što je napravio.

„Da! Da! Da! Ubio fam je! Ubio fam je. Nije ona bila kviva, nije. Ubio fam je!” počeo se tresti i plakati.

Meni su suze same krenule.

„Mogo fam joj i ja ftaviti te pivuve u ufta, i ja fam mogo. Ifto je, ifto!” slina mu se miješala s krvlju iz usta dok je ridao.

Gledao sam u tu nakupinu suza, krvi i sline, znao sam da su se stvari potpuno pomaknule, jasno mi je bilo da više nikad ništa neće biti kao prije. A onda mi je došlo do mozga što je rekao.

„Molim?”

„Aaaaa!” zaridao je još jače.

Ošamario sam ga.

„Šta si rekao?! Govori?! Hoćeš reći da se sama ubila? Lažeš!”

„Nije ona, ja fam je ubio, ona je mofda pvogutava tabvete, ali kao da ja fam joj ih ftavio! Ifto je. Jevem ti fivot!”

Otvorio sam ladicu i uzeo kutiju tableta.

„Jesu ovo pilule kojima se ubila? To hoćeš reći?! Govori!”

„Da! Da! Da! Aaaaaa!”

Sve mi se srušilo. Nisam znao što da mislim. Otišao sam do sobe, uzeo broj koji mi je dao Sebi i sjeo u dnevni. Sjedio sam neko vrijeme u mraku, pokušavajući shvatiti što se upravo desilo i što bih sad trebao učiniti, a onda okrenuo broj na telefonu.

„Da!” javio se oštar glas.

„Trebam Sebastijana Žagarića da se hitno javi na ovaj broj”, rekao sam i izdiktirao broj od Verude. „Pitanje je života i smrti”, dodao sam i osjetio se glupo zbog toga, iako je bilo istina.

Spustio sam slušalicu.

Otišao sam u Sebijevu sobu, uzeo njegov veliki kofer i u njega stavio pištolj i sve ostalo što sam mislio da će mi trebati.

Pogledao sam u sobu od starog. Spavao je. Uzeo sam mamine tablete i spustio se u portun. Kad sam zalupio vratima pomislio sam da je to bio posljednji put da sam ih zatvorio za sobom.

Još dok sam otključavao nonotovu kuću čuo sam telefon.

„Pićo, jebem ti sunce, kakve mi to poruke puštaš, šta je bilo?“

„Jesi znao?“

„Šta dal sam znao?“

„Da se ubila?“

Šutio je.

„Znao si, naravno da si znao.“

„Znao sam.“

„Pa kako? Kada?“

Izdaja je pregolema. Ne znam hoću li to moći podnijeti. Opet su mi suze krenule.

„Prije nego sam išo. Ne znam kako nisi čuo buku u njegovoj sobi onu noć kad sam otišao. Našo sam ga kako čita njeno oproštajno pismo. Pokupio sam se da ga ne ubijem.“

„Njeno šta?“

„Oproštajno pismo.“

„Pa gdje je to pismo?“

Šutio je.

„Gdje je?!“

„Spalio sam ga.“

Ne. Nije to napravio. Nije to napravio.

„Nisi to napravio.“

„Jesam. Pićo, slušaj me, bila je slaba, ubila se, mi smo morali dalje bez nje. Uzeo sam pismo i spalio ga da ti nikad ne saznaš. Njemu sam naredio da se riješi svega ostalog i da te čuva od toga, da ne saznaš šta je bilo. Jebiga, saznao si, i sad moraš očvrsnut.“

„Slaba, a?! Pa je zaslužila da je ovaj mariše?! Kao Goga?! Je i ona bila slaba?!“

Ništa nije odgovorio.

„Šta je pisalo unutra?“

„Ne znam.“

„Kako ne znaš?! Kako možeš biti tako hladan?! Tko si ti?! Kako si mi mogao uzeti jedino što mi je ostavila? Baš meni, baš nama, kako?!“

Šutio je. Spustio sam slušalicu i ustao. Telefon je opet zazvonio, podignuo sam slušalicu i prekinuo. Stisnuo sam botun za liniju i okrenuo broj.

„Ej“, rekao sam.

„Znala sam da si ti. Samo ti si mogao zvati u ovo doba. Šta hoćeš?“

„Molim? Ne razumiješ...“

„Sve ja razumijem.“

„Ma šta pričaš, stvarno ne...“

„Nemoj se praviti, molim te. Vlasta te vidjela, nema smisla da glumiš.“

„Ma šta...“

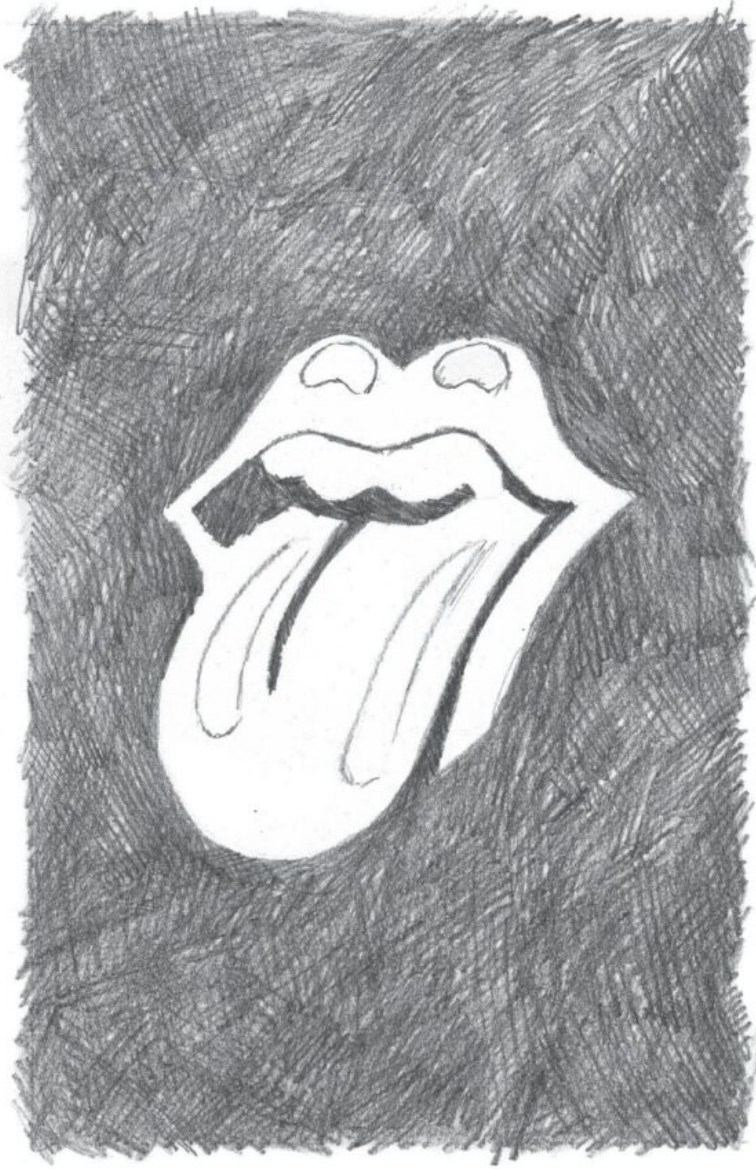
„Žvaljenje i vataranje u Piramidi. Ruka na sisi i guzici. Odjebi iz mog života. I nemoj me više zvati, slabiću jedan.“

Klik.

Vena je nevina, a mi najviše volimo nevine. Skinuti joj džanf treba. Klik. Vrijeme je, mali. Otvorit će se zemlja i progutati te. Otvorit će se i to će biti blagoslov. Slovo blagostanja. Jer ti si kriv, to je bar jasno. Ovaj kofer neće ti trebati dolje. Neće ti trebati ni ove majice, ni ove kazete, ni ova četkica, ni ove slike. Klik. Pogotovo ti neće trebati ove slike. Sebi i ti kod none i nonota, kratke hlačice, još kraća pamet, mlada teta Bruna, vidi je, što će ti to. A vidi starog, visok i jak, najjači, i vidi mamu, mamu vidi. Klik, klik. Ništa ti to neće trebati, jer je obrnuto od onog što si mislio: budućnost znamo, a ne prošlost. Prošlost ne poznajemo.

Šuma je dolje gusta, ali eterične visine nisu ništa drugo nego rovanje po najdubljim kaljužama duše. Sunce je nekad gore, nikad dolje, sijat će sijalica ili samo mrak. Svjetlo je upitno. Klik. Peticija je izdana, kao i ljudi. Mučenja se ovdje dešavaju redovito, u tri smjene, ali obavezno će radni dan biti podijeljen na tri dijela, osam sati rada, klik, osam sati sna, klik, po mogućnosti razbijenih zuba, klik, klik, i osam sati zabave. Klik. A zabava je ključna, jer na zabavi se poznaju junaci, a ne na mucima. Muci su pauci.

Molim vas, dosta mi je, pozovite čuvare, ali prije gašenja dozvolite mi da prolistam ovaj skriveni strip. Moram ga vidjeti. Sebi ga je crtao. Sebi ga je tu stavio. Sebi. Evo pronašao sam ga tu u koferu, ispod nanosa povijesti, koju ne poznajemo. Tamo bi moglo biti sve, baš sve. Klik.

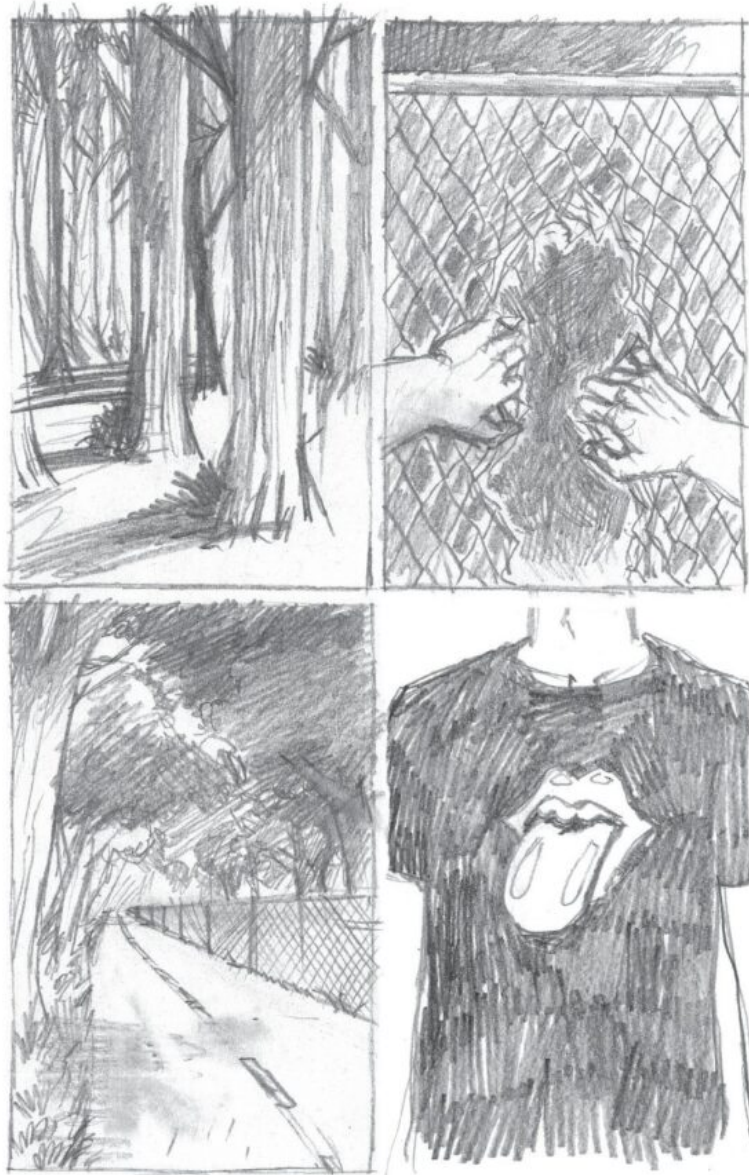

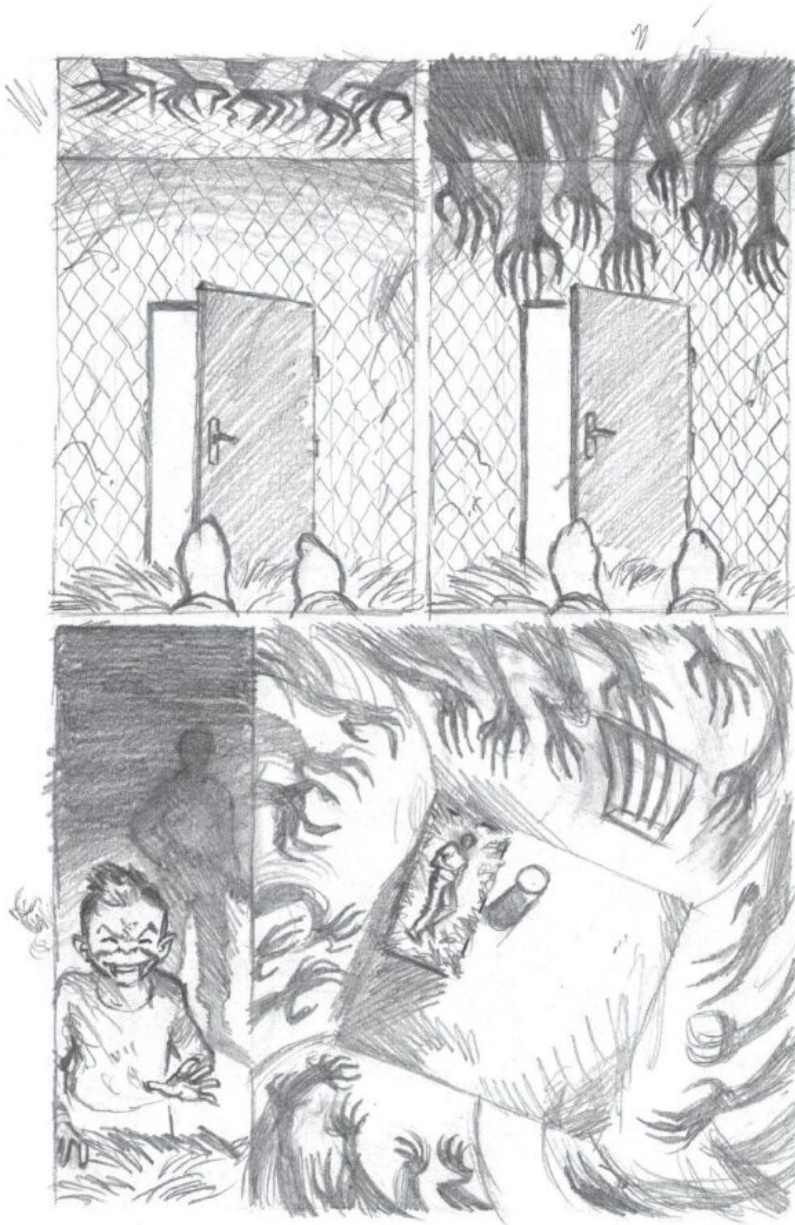

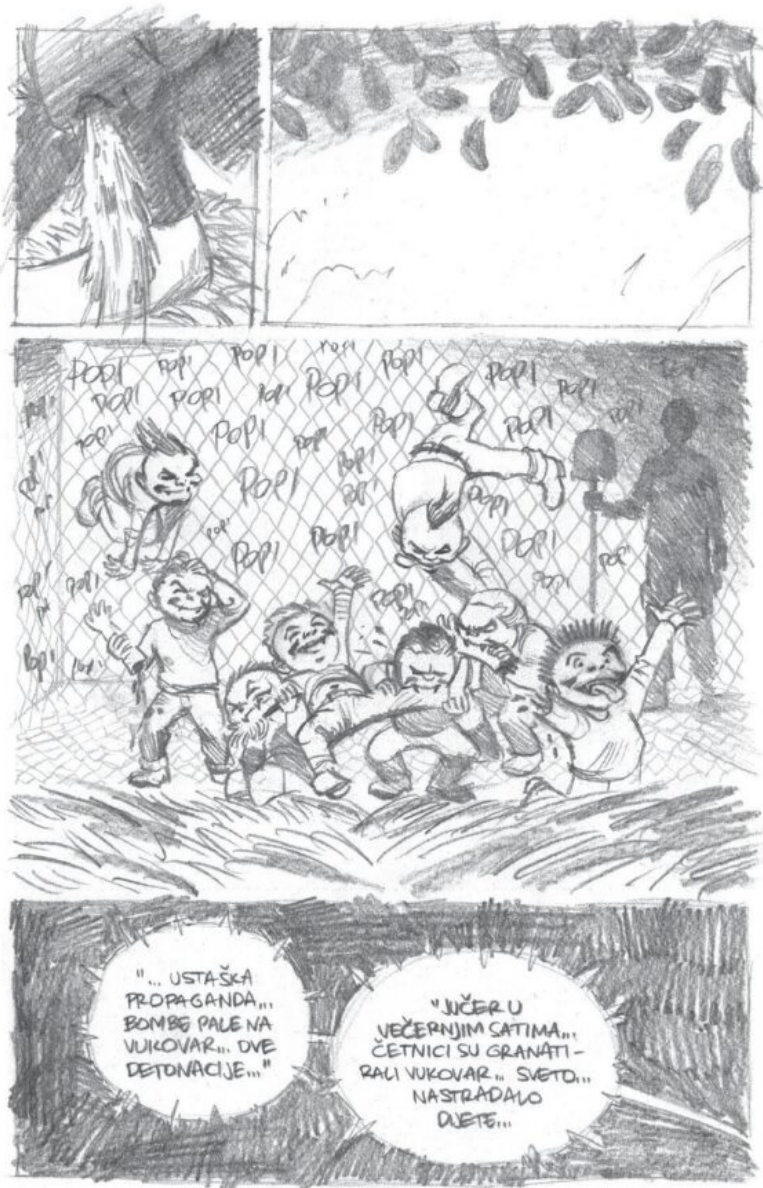

DO RODNE U JEDNOM PRAVCU, OD RODNE U DRUGOM. A SAMO JEDAN
JE PRAVI.

DRUGI DIO

1.

Dani lete, možda su se u njih uselili Batorovci, krivouste utvare koje će i mene žrtvovati na oltaru izdaje. Tko sam ja? Možda sam čovjek od pruća, ukorijenjen u napuštenost, pa moram sam, kao baobab, osvojiti cijeli planet. Nema više nevinosti, probijena je opna i povratka nema. Vjerujem da je tako i s ubojstvom. Prvo je najteže, ali kad shvatiš da nema nazad, udahneš olakšanje. Tko zna je li lakše ubiti preko nišana i je li Sebi nevin. Nije, sigurno, ako snajperom pogađa žicu od dalekovoda. Znaš da nema dovoljno dalekovoda za gađanje. A isto je to. Pogodiš žicu ili žilu. Više je nereda oko žile, ali ništa što priroda ne može podnijeti. Ona je ravnodušna, ništa joj nije ružno. Ili lijepo. Morao je doći čovjek da zasere stvar. Je li ti lijepa rijeka u kojoj plutaju balvani iz planine, oni koji će grijati domove kuća kad se sasuše i raščetvore? A je li ti lijepa ona u kojoj su balvani dobili oči, noseve, žile i žice, oni koji neće grijati ni kuće ni srca, raščetvoreni za zabavu i neimenovanu kaznu? Isto je to, jer ljudskost koja se mjeri samo količinom iznevjerenosti i ne zaslužuje drugo nego ignoriranje.

Da barem ja mogu ignorirati. Sve bi bilo lakše. I mamina godišnjica. Tko zna koliko je balvana smrti proteklo baš danas. Deseti srpnja. Zvuči tako konačno. U srpnju se i ne mogu dešavati nego smrti. U Gospiću i oko njega. Među braniteljima, ma gdje bili, kako kaže Dnevnik. I među onima drugima. A i oni su branitelji. Nekog drugog. Pa je došao kosac i kosi. Ne bira. Svi su za njega isti, on ne radi razliku, on ignorira.

Prizivaju li ga i ovi šušćavi Nardili? Uspavani vojnici smrti, kao male trnoružice, čekaju da dođe princ i probudi ih iz dubokog sna. A ništa od toga nije se desilo prošle godine. Zamisli to, zaborav. Jedva smo se i sjetili. Zasuzilo je jedno izdajničko oko, bilo je i moje pitanje zašto i konstatacija zato. Pa dumanje. Ah, smrt, pa da. A vidi sada, Nardili zvone kao zvona crkve, pozivaju na misu zadušnicu ili kako se već zove ona za one bez duše.

Iz otvorene bočice vire narančasti vojnici, šutljivi su nekako. Rok im je odavno istekao, tko zna je li i za smrt. Možda su to samo besplodne ženturače na obalama rijeke, koje skreću pogled s balvana, ne mare ni za što osim za svoje bijele butine i poglede iz grma, malih, prerano odraslih drkadžija.

Može li tijelo podnijeti ovoliku bol? Možda je granica na kojoj će puknuti kao na šparugama koje teta Bruna komada prije nego što će od njih napraviti fritaju. Jedne pucaju bliže, druge dalje od kraja. A jasno je vidim, u mračnoj medulinskoj kuhinjici, tu smo još nona, Sebi i ja

za stolom, ali tu je i smrt. Moja prva smrt uživo. Nonota više nema i smrt se, nakon što je već došla po mamu, ponovno ušuljala u kuću, samo sada je i ja osjećam. Šparuge puckaju u mračnoj kuhinjici, mi smo oko stola, a meni je u nosnicama dim lule kojeg više nema. Nikad više neće me nono učiti čvorove, nikad više neće me tražiti po sobama.

Ali tu je Sebi, a njega je smrt već dvaput uhvatila za vrat, klinca tek malo mlađeg nego što sam ja sad, a već s toliko smrti. Koje nisu stale dolaziti, jer ni za godinu dana nakon nonota otišla je i nona. Pa neće više biti ni mirisa friškog kruha koji je dolazio iz njene kecelje, ni mirisa topline njenog kreveta kad je noć bila posebno burna. Neće biti Carnex paštete namazane na kruh izrezan na mostove, kako ih je zvala, trakice spasa od gladi do sitosti, u školi zamijenjene za bezličnu smeđu masu na kruhu kojim bi ona eventualno častila ptice.

Ali došao je on, Otac, i odveo me u prvi razred.

Pojavio se jedan dan, uzeo nas za ruke i posadio u svoj stan, meni posve nov. Moje velike oči samo su upijale, ali danas se pitam kako je Sebiju bilo vratiti se na mjesto zločina, na mjesto na kojem je morao gledati kako je tuče, na mjesto smrti.

Soba je bila ona ista njegova, samo sad je imala krevet na kat i mene dolje. Proći će nekoliko godina ispipavanja, našeg učenja života s onim koji ga je svaki dan krao od smrti koju je prouzročio, dok ne dobijemo svatko svoju sobu. Sebi je već bio debelo u srednjoj, a ja sam naučio da tata nikad zapravo neće doći. Nisam to tada tako vidio, ali znao sam da nešto s njim ne valja.

Danas mi je puno toga jasnije, pokušavao se iskupiti za godine nedolaženja, godine u kojima nas je prepustio boljima od sebe. Ali nije mu to išlo. Pokušao je biti prijatelj, što ja nisam razumio. Sebi ga je uvijek gledao ispod oka, ljut i nadržan, ali tada se i on malo smekšao, pogotovo kad je završio srednju i gluvario po cijele dane, a da ga stari ništa ne bi pitao. A onda je došla vojska i sve se opet promijenilo. Smrt je ponovno bila društvo za stolom, čak i kad nije dolazila uzeti danak.

Smrt ostavlja trag, i možeš je nanjušiti. Ponekad resko miriše, poput oca. Ponekad meko i toplo, kao nona, kao tek ispečeni kruh, koji nosi samo jedan miris, tko god ga kasnije pekao. Ponekad kao lula, koja se uvukla u fotelju toliko da ju je nona morala maknuti iz kuće. Previše suza, govorila je, previše sjećanja. A ponekad smrt miriše na bolnicu. Kao sad.

Je li isto i mami mirisala, neću nikada znati. Prošlo je toliko godina. Deseti srpnja tisuću devetsto sedamdeset i osme u pulskom rodilištu rođena je djevojčica crne čupave kose i

smeđih očiju. Zaplakala je jer je napustila sigurnost toplog doma, gdje nije trebala čekovnu knjižicu ni ispričnicu za neopravdani sat. Sve ono što će joj kasnije trebati. Prvi put je zaplakala jer su je pluća boljela od te silne svjetlosti. Drugi put je zaplakala kad su je roditelji doveli kući i ona je ugledala brata. Plakali su oboje, znajući da ništa više u njihovim životima neće biti isto, nikad ih nitko neće moći nazvati samcima, uvijek će biti još netko da ih podsjeti da nisu otoci. Možda se sve to baš tako desilo. Možda je ta djevojčica promijenila sve nekoj majci, ocu i bratu, samo zato što je jedna nesretna žena shvatila da više ne može.

Bio bi red, a bilo bi i lakše znati da će netko doći umjesto tebe kad odeš. Netko će ubaciti žeton još dok igrica odbrojava na petom nivou i lupiti YES taster za CONTINUE koji blinka na ekranu. Ti više nemaš para, Mišo ti ne da novi žeton na veresiju i moraš ići. Ali dolazi drugi, on ima para, i volje, i nastaviti će tamo gdje si stao i tko zna, možda doći do rekorda.

To bi bilo lijepo, osvojiti rekord, biti u nečemu najbolji. Uskoro počinju pripreme, Šubo je pripremio pakao za nas nove. Tako je rekao, pakao. Što zna Šubo o paklu. Nema on pojma. Pakao izbora, to bih ja njemu rekao kad bi me mogao čuti. Pištolj, zakočen i spreman, kao i narančasti vojnici. Tko može učiniti bolji posao?

Biti najbolji. Bolji od Sebi. To je nemoguće. Za Sebi je moralo umrijeti trideset ljudi. Barem. Trideseti petog tisuću devetsto sedamdesete doktor Smrt popisao je barem trideset mrtvih ljudi u Puli. Nitko živ nije znao zašto je toliko zdravih ljudi odjednom umrlo, u krvi im nisu nađeni Nardili, nitko im nije pucao u glavu pištoljem s alkam. Ništa. A svi mrtvi. Umrli jer se rodio Sebi. Roditelji su ga doveli u stan, i u njemu nije bilo nikog da ga nauči obziru, pa je shvatio samo jedno: da mora biti najbolji. I nije mu bilo dosta što je razumio matematiku bolje od svojih učitelja. Nije mu bilo dosta što je razrednik u osnovnoj školi shvatio da se ne može nositi s njim, pa je htio da preskoči razred, da ga se što prije riješi, valjda, da ga ne podsjeća na njegovu promašenost. Ali nono i nona nisu dali. Ča će nan od mićega načiniti, baštarda nekoga ni za uvamo ni za unamo. Tako su govorili kad bi se pričalo o Sebiju. I ostalo je sve kako je bilo.

A Sebi je nastavio po svom, biti najbolji. Što god je uhvatio, to bi razvalio. Kad je krenuo crtati, prvo je crtao ljude. Uvijek su bili pet godina stariji. I uvijek je pogodio. Kad bi prošlo pet godina, oni bi počeli sličiti na svoje crteže. Stari mu je rekao da je čudan, kako je tako znao koje će im se bore produbiti. A Sebi je šutio, i crtao.

I sad ovo. Što je morao proći u tim Batorovcima. Doživio traumu, kaže Generalić. Nego što je nego traumu doživio. Pakao je to, moj Šubo, to je pakao, a ne tvoje pripreme. Tko zna tko je

čekao u redu da ga zamijeni nakon što izgori na onoj splavi. Možda opet neka mala čupava curica koja bi promijenila život svom bratu. Ali prevario ih je sve Sebi, iščupao se i došao kući.

Samo, kuća je opet prazna i šepava. I nikamo neće stići.

Jedan, dva, tri, četiri, pet. Zašto se uopće trudim kad ništa neće biti u redu. I ovdje je pitanje vremena kad će lišće na stropu otkriti pravo lice i mogu ja brojati do kraja svijeta, ali ništa se neće promijeniti. Ostavili su me svi, i zašto bi se išta mijenjalo za jedan jadan život koji ne zna čak ni crtati, ne zna ni matematiku, ni fiziku, kojeg jedan Simke dvaput razvali, koji upropasti sve što takne.

Što se desilo? Zašto je sve otišlo ukrivo? Je li otpočetak bilo osuđeno na propast? Mama i tata kao greška, ja i Sebi kao dvije greške, Jugoslavija kao greška, Hrvatska još veća. Prva mi je uzela mamu i brata, a druga brata i mene. Nad svima nama olinjali orao slomljenog krila. Više ni ne leti, samo puže pred jačima od sebe. Da je u savani, za tu slabost bio bi kažnjen smrću, a ovako je kažnjen životom. Što mu je još gore.

Smrt je manja kazna od života, i zato joj se treba nakloniti.

U skladu sa životom izbor bi pao na kukavički način, neka vojnici učine ono što ja ne mogu. Jer što ako ne pogodim dobro, pa ostanem doživotni invalid i neka budala me hrani na cjevčicu i pere mi guzicu? Pa da, ni za pištolj nisam, tresle bi mi se ruke i lovila bi me panika od ishoda. Niškoristi, govori teta Bruna za neke tamo po Medulinu. Ma sam to i ja, samo sam ih dobro prevario.

Da je samo ponovno moguće živjeti u filmu. Tada ništa od ovoga ne bi trebalo. Sjesti u redateljsku stolicu, zamahnuti štapićem i evo bicikle koja juri cesticama na Kaštanjeru u bijegu od zlikovaca s mašinkama. Darko je spor, ali pobjeći će već. A ako i neće, uzet će ga, i bog, koga briga. U sljedećoj epizodi sve će biti isto, jer je Darko pobjegao iz logora nakon pet godina i evo ga na motoru, bježimo istim cesticama od sinova onih zlikovaca koji su se zakleli da će osvetiti svoje očeve. Vrijedni su njihovi očevi osvete, misle, a meni je drago što ne moram misliti na moje, jer ih nema. Sâm sam i zlikovci mi ne mogu ništa, ne mogu me uloviti ni za jednu slabost, sâm sam i nepobjediv.

Teško je kad ti nedostaje nešto što nisi ni doživio. Kako se boriti protiv toga, kojim oružjem, kojom vojskom? Jedino narančastom. Ajmo, vojnici, učinite ono što ja ne mogu, dođite i uzmite ovu zbrku izdane, iznevjerene gluposti i napravite mjesta za jednu malu, čupavu

djevojčicu koja će svom bratu kod kuće kroz plač reći što misli o njegovoj razmaženoj jedinstvenosti. Hajde, spasite jedan život od još jednog poraza.

Koliko vas ima? To je ključ. Ako vas je paran broj, idemo, a ako je neparan, a da nije sedam i neki njegov izdajnički izrod, onda ostajemo. Netko bi rekao da je u pitanju sreća. Naravno da nije. Mi znamo bolje, je li tako?

*

Jutra su se spojila u jedno mokro buđenje. Trideset i tri vojnika odložila su oružje, porazila same sebe gotovo savršenim brojem. Barem na neko vrijeme. A možda i ne bi odradili posao. Znači li to da ih je po mamu došlo šezdeset i sedam? To bi objasnilo mnoge stvari.

Ali ne mogu sada o tome, treba vidjeti što dalje s ovim što je ostalo. Plava kuverta s parama u sandučiću mogla bi biti pokušaj iskupljenja izdajnika. Nema toga, sjebani orle, neće te pare isкупiti.

Neke stvari će se promijeniti. Šubo vjerojatno neće razumjeti, ali s tim je gotovo. Samo kako ću mu to reći, kad ni sam ne znam što bih mu rekao?

To će onda sačekati.

Lijep je dan, valja potražiti Spliću. Znam da se do podneva obično muva oko Fendera i Cindarelle. Moram i po motor, nema života bez prijevoza. Vidiš, ipak se vraćaš na mjesto zločina. Mislio si da nećeš više nikad tamo. Kad bi sve odluke bile na taj način konačne, ne bi ih više trebalo ni donositi. A tada se činilo zauvijek, tko bi i pomislio da ću tako brzo otključavati ulazna vrata i namirisati poznati vonj vlage i benzina. U tom mirisu proveo sam, pa cijeli život, ako se životom smatra dobivanje motora. A dobio sam ga vrlo rano, još i prije nego što sam ga smio voziti. To se stari ulizivao za sranja koja je napravio. Samo tad to još nisam znao. Bilo je smiješno kad sam konačno mogao ići na polaganje vozačkog pa sam u autoškolu išao motorom. Mislio sam da ću biti jedini frajer tamo, a kad ono svi došli motorima. Oduvijek je teško bilo biti frajer.

Par verglanja i radi, dobro složena mašina. Dobar je i vjetar. Sad se malo muči s ovom duljom kosom, a i mene više nije baš briga je li ju podigao ili ne. Čudno je to, kako se fokusi na stvari mijenjaju.

Sandro. Pa da, mogao sam si misliti da bih ga ovdje mogao naći, ipak žive tu blizu. Da bar imam kacigu pa da mogu proći a da me ne vidi.

„Ej, men, pa dis ti?!“ rekao je kad sam se zaustavio pored njega.

„A tu i tamo, znaš kako je.“

„Pa nema te doma, nema te na probama, a taman smo sklepali bend. Morao sam ja pjevat, a odviklo sam se. Daj, men, ne seri, bit će možda i svirki, ljeto je, brija, di si nestao? Neki dan sam zvao doma, javio se tvoj stari i ništa ga nisam razumio.“

„Ma nisam ti više tamo, sad sam na Verudi.“

„Ma daj?! Šta solo?“

„Da.“

„Pa to je razlog za feštu! Aj s nama na more pa kasnije da feštamo, a?“

„Ne mogu, moram nešto obaviti.“

„Gle, men, znam šta je bilo s Anom. Dešava se, jebiga. Ona mi je sestra i nije mi drago da ju je netko sjebao, ali ti si mi frend, pa ako je to razlog šta te nema, bezveze je. Bespotrebno. Oporavit će se. Nisi joj ni prvi ni zadnji.“

„Ma znam.“

„Aj na more pa fešta!“

„Ma ne mogu stvarno na more, ali mogli bi nešto kasnije, da.“

„Aj, dođemo do tebe navečer, uzmemo nešto cuge i rokaj. To je tamo gore na kraju one ulice?“

„Da, Aldo Negri.“

„Aj, men, vidimo se!“

„Vidimo se.“

Treba odnekud krenuti, to je istina. Samo da nađem Splitsku.

*

Najbolje je kad misao pobjegne, a dođe toplina. Sve kao da je na svojem mjestu, kamere su se ponovno upalile, reflektori su upereni u pravom smjeru, asistenti trčkaraju okolo, radimo nešto važno. Kasnije ćemo se ispuniti do posljednjeg mjesta, a publika će uživati u onome što smo joj pripremili. Venama će kolati uzbuđenje, treperit ćemo od njega i blaženo se češkati, i mi i oni, i bit će lijepo.

Jedini je problem što uzbuđenje košta. Dobro je na kraju došla plava kuverta sjebanog orla, a i Splićo je bio raspoložen i darežljiv, tako da sad miran mogu dočekivati ekipu. Mislio sam da mi se neće dati, ali zvono na vratima nije me ispilalo koliko mi se činilo da hoće.

„Alo, men! Si živ?“ rekao je Sandro. S njim su bili Klompa i Gogo, dvije cure i jedan tip. Njih nisam poznao.

„Živ, živ“, rekao sam i sjetio se kako sam to isto govorio kao mali u vrtiću u Medulinu u predstavi za roditelje na kraju jedne godine kad smo mi mali glumili vrapce, a neki debeli dječak je bio čovjek koji nas hrani. Imao je godina kao i mi, ali je bio duplo veći od svih. On nam je bacao sjemenke, a mi smo kljucali, kao da smo na dopu. Sranje, u publici svima roditelji, jedino meni došli nono i nona i svi ih gledaju kao da imaju rogove ili nešto.

„Alo! Di si odlutao? Oš nas pozvat unutra ili ćemo ovdje rolat?“

„Uđite, uđite.“

„Jebote, men, koliko je ovo, šta sam si u ovom dvorcu?“

„Ma raspada se kuća, ali sam sâm, da.“

„Čoviče, ludilo!“ viknuo je nepoznati tip i uletio u kuću. Bio je niži od mene, bucmast, i nisam mu mogao procijeniti godine. Mogao je imati dvadeset, ali da loše izgleda, ili trideset, ali da se dobro drži. S curama je bilo lakše, imale su oko dvadeset, plavuša i manje. Crvenokosa s gomilom malih pletenica možda je dobro skrivala koju godinu više.

„Ovo je bio Robi, iz Dalmacije, skontao si vjerojatno, a ovo su Karin i Zlatka.“

„Drago mi je“, pružio sam ruku prema plavuši. „Zlatka?“

„Ha, ha, može i tako“, nasmijala se.

„Zato što je plava, a? Biser, nema šta“, rekla je crvenokosa.

„Zlatka je vatra, kao što vidiš“, rekao je Sandro i gurnuo nas unutra, da se maknemo od ove neugode.

Robi je shvatio gdje je dnevni i već je promijenio muziku. Stavio je nešto meni nepoznato.

„Nemoj se, brale, ljutit, al nije ti baš niki izbor.“

„Ma nisam se još ful uselio, ali donijet ću.“

„A nije ti baš ni nika linija, al šta ima veze, nisan ni ja niki Hrvat, pa opet živin!“

Donio sam stolice iz blagovaone, a Klompa je odmah počeo rolati ogromnu džoju.

„A čaše, a? Imaš ti to, mali?“ pitala je Zlatka.

„Imam, imam.“

U kredencu u kuhinji bilo je različitih čaša, ali sam se sjetio da u blagovaoni ima ljepših.

Uzeo sam neke izrezbarene i na nogicu.

„Ha, ha, ha, bambus iz kristala! Čoveče, to se zove prikladnost!“ rekla je Zlatka kad sam se vratio s čašama.

Naslutio sam da me sprda, glupača, ali nisam znao kako da joj vratim.

„Evo ti ova plastična, taman san je sačuva za princezu na zrnu graška“, rekao je Robi i stvarno iz bermuda izvukao zgužvanu plastičnu čašu. Robi je bio kul.

„Odjebi, lapane.“

„Ma nemoj se ti na mene jidit, lipa moja pletenice!“ rekao je i poljubio je u čelo. Nasmijala se.

„A vidi ovega šta čini! Ajme, ki će pofumat to? Je se tako reče u vas, pofumat? Ala, brale, zna san di triba doć, luđi ste i od nas doli!“

Klompa je stvarno nadmašio samog sebe. Motao je džoint u rolu od barem trideset centimetara. Nije mi bilo svejedno. Bio sam dobro sređen, iako dop nije bio najjači, Splićo je

kao po običaju pretjerao s hvaljenjem, a i vjerojatno ga je više rezao šećerom u prahu pa sam zato i dobio više, ali ako se sad prepušim, i na ovo što sam stavio u sebe neće biti dobro. Gogo, koji je sjeo na stepenice za kat u kutu dnevnog, valjda me skužio pa mi se sad smješka. Taj tip je stvarno čudan.

„Tompus, brale!“ uzviknuo je Robi prije nego što je zapalio džoint. „Jebate, s dvi ruke ga moraš držat!“

Kad se zažario, sjetio sam se filma o Bobu Marleyju koji smo jednom Sandro i ja gledali kod njega. Kul je bio taj Marley, uvijek je pušio ovakve topove od pljuga, pa nije ni čudo da mu je muzika bila onako iskulirana. Sandru doma tada nije bilo staraca pa smo i mi zapalili pljugu, a onda je došla i Ana. Uzela je dva dima, ali mi smo bili u nekom svom filmu, smijali se na glupe fore, pa je brzo otišla u svoju sobu. Bio mi je bed, jer nisam znao što da joj kažem. Činilo mi se kao da smo dva vlaka koji idu jedan prema drugom, usporavaju da se ne sudare, sad će stati da razmijene putnike, a onda shvate da su u različitim prugama i da se ne mogu zaustaviti dok prolaze jedan pored drugog. Kontao sam da nikada neću shvatiti žene. I ništa se od tada nije promijenilo, osim što više nema ni žene da je shvatim.

„Sviđaju mi se ove stare kuće. Podsjećaju me na život od prije kojeg više nema“, rekla je Karin i sjela do mene na praznu stolicu. „A ova tvoja je posebno fora, ovako mala pored viletina u susjedstvu. Izgleda kao remorker koji vuče brodove, sama za sebe je još i velika, ali pored njih... mića mića.“

„Znam da su u nju uselili mog pranona, koji je bio u austrougarskoj vojsci. Dobio je i vlasništvo i sve, a poslije je moj nono bio u partizanima pa mu valjda zbog toga nisu uzeli kuću. Ne znam, Sebi... moj brat kaže da nam je možda baš zato ostala, zato što je bila mala. Ove ostale su uzeli.“

„Vidiš, kako nekad veličina nije važna. A šta je na katu?“

„Tri sobe. I drugo kupatilo i ostava.“

„Pokaži mi.“

Gogo se i dalje smješkao kad smo prolazili pored njega stubama.

„Nećete pljugat?“ viknuo je Sandro za nama.

Karin me pogledala. Odmahnuo sam glavom.

„Nećemo“, rekla je.

„Možda on neće“, rekao je Robi tiho i pokušao sakriti da se smije, ali svi su čuli i prasnuli u smijeh. Bilo mi je neugodno pa sam požurio uz stepenice.

„U kojoj ti spavaš?“

„U srednjoj, najveća je i ima balkon.“

„Ovdje?“ upitala je stišćući kvaku.

„Da.“

U sobi je bio mrak pa sam upalio svjetlo pored kreveta. Tek sam se okrenuo, a već me počela ljubiti i svlačiti. Nisam se opirao i ubrzo smo bili goli na krevetu. Bila je mekana i svijetla i mirisala je slatkasto, tek na mahove oporo. Brzo sam ušao u nju. Iznenadilo me kako je osjećaj bio drugačiji nego s Anom. Odvažio sam se pa sam je okrenuo na koljena. Svidjelo joj se pa sam nastavio, sve jače i jače. Ustao sam i stajao pored kreveta. Dugo se nabijala na mene svom snagom i pomislio sam da ću svršiti, već sam ga izvadio i uzeo u ruku, kad se ona okrenula na leđa, obujmila me nogama i povukla prema sebi.

„U mene, u mene....“

Bio sam zbunjen. Prvo time da uopće mogu svršiti, s obzirom na dop, a onda, to smo Ana i ja napravili samo jednom, ali nije bilo nešto, jer je bilo i krvi i nelagode.

Ušao sam u nju i začas došao do vrhunca. Osjetio sam milinu kakvu dugo nisam ni naslutio.

Legao sam na leđa, pokušavajući doći do daha. Pogledao sam je. Gledala je u strop.

Posegnuo sam za kutijom cigara na noćnom ormariću. Zapalili smo oboje, ali samo meni je digla dop. Dobro je, sasvim je dobro.

„Oprosti, ali koliko ono imaš godina?“ upitala me.

„Petnaest i pol.“

„Jao, još uvijek si u godinama kad se govori ‘i pol’“ nasmijala se.

„Sad ću šesnaest, za dva mjeseca“, rekao sam i odmah shvatio da upravo o tome govori. Bilo mi je glupo.

„Ajmo mi dole, a?“ rekla je.

„Ajmo.“

Tek kad smo izašli iz sobe shvatio sam da dolje muzika prilično trešti. Prepoznao sam Faith No More. Na sredini sobe bila je Zlatka i bacala se kao da je na koncertu.

„Pokušavamo stišati, ali ne da!“ pogledao me Sandro smijući se.

„Nema stišavanja!“ rekla je Zlatka.

Sandro me gurnuo prema blagovaoni. Zatvorio je za nama vrata.

„Samo mi nemoj reć da si svršio u nju“, rekao je i povukao dim pljuge.

„A?“

„Jesi. Jebiga, men, htio sam ti reć, al sve se desilo tako brzo.“

„Ma šta?“

„Gle, Karin je... malo čudna. Upoznao sam je nedavno, nešto smo mutili, ali skontao sam da je nestabilna. Nije to otišlo predaleko pa smo ostali OK. Ona me upoznala s Robijem, a on mi je ispričao da je prije godinu dana pobacila. Tako mu je ona rekla, jer nije on još bio u Puli dok se to dešavalo. Nebitno. Uglavnom, bila je s tim tipom, napunio ju je, ali nije htio dijete pa ju je nagovorio na abortus. Ona je to napravila, a on ju je ostavio. I sad... ne znam, gle, jebiga, možda nije ništa, ali i mene je ispaljivala na tu foru pa sam se usro. Di ćeš s tim...“

Baš. Di ću s tim. Treba mi nešto. Iluzija je popustila, nestali su šminkeri i scenografi, nema više ni reflektora, ostale su samo upaljene kamere koje bilježe svaki naš korak i svaku našu boru od godina koje još nismo doživjeli. A ništa od toga što vidim mi se ne sviđa.

U dnevnom je bio priličan kaos. Zlatka i Karin su skakale tako da se sve ljuljalo, a Robi i Klompa su umirali od smijeha pušeći još veću pljugu od one koju je Klompa ranije smotao. Gogo je sjedio u fotelji. Pogledao me i pozvao prstom. Došao sam do njega, a on je izvadio pedeset hrda. Kimnuo sam glavom, danas je red očito došao na prve stvari. Prvi put ću prodati dop. Upalite reflektore.

Popeli smo se na kat, u sobu s još uvijek mokrim plahtama. Posegnuo sam u noćni ormarić i izvukao buštu. Gogo je odmahivao glavom pa sam pretpostavio da nije odobravao mjesto

gdje sam držao dop. A možda je bilo i nešto sasvim drugo, tko bi znao s njim. Otvorio sam foliju. Unutra je bilo dopa za sto hrda, ali nije bio baš nešto pa se nećemo obojica od toga osobito razvaliti. A onda je on izvukao pribor. Nisam na to bio spreman. Imao sam i ja pribor, i skoro sam se bio urokao, ali na kraju ipak nisam. Sebi je odgodio stvar, ali znao sam da će prije ili kasnije to doći na red, jer sve je vrlo jednostavno, kako kaže Splićo, u venu uzmeš triput manje nego u nos, a jače je.

Gogo je imao skoro sve sa sobom, čak i žlicu koju je valjda još ranije uzeo iz kuhinje. Frik. Prvo je raskopao jednu cigaru i vatu ostavio na ormariću. Zatim je istresao pola bušte u žlicu, otpakirao špricu i povukao malo vode iz čaše pored kreveta. Natopio je dop, usuo unutra limuntus i promiješao. Upalio je upaljač i sve zakuhao. Ubacio je vatu u smjesu i povukao žutosmeđu tekućinu u špricu. Kad je pokupio sve što je bilo u žlici, samo je par puta stisnuo šaku i urokao se u žilu na vanjskoj strani podlaktice.

To me začudilo, nisam znao da može i tamo.

Bio je zadovoljan. Čak se i nasmijao. Izvadio je pedeset hrda iz hlača i odložio ih na ormarić.

Kad sam ja počeo petljati svojim priborom, valjda je skužio da nikad nisam to radio, pa je odlučio sve pripremiti. Prije nego se on urokao začudilo me kad je lupnuo po šprici i još je stisnuo i ištrcao nešto tekućine, ali onda sam se sjetio scene u Sebijevim crtežima i sinulo mi je da je to vjerojatno zbog zraka. Nemam pojma što bi zrak mogao napraviti i što bi se desilo da se ne napravi sve što treba, ali vjerujem da ne bi bilo dobro. Očito nisam sve skontao kad su se Splićo i Goga rokali spidbolima na Kaštelu. Tko zna kako bi završilo da sam prvi put sve sam radio.

Šprica je stajala preda mnom. Ni s mojim venama nije bilo problema. Nije trebalo stisnuti ruku kaišem kao u filmovima, zapravo brdo toga je bilo drugačije. U filmovima sve krivo prikazuju. Nije realno. Gogo je uzeo moju ruku. Kožna opna lako je puknula, bilo je kao kod doktora, tek je malo pecnulo. Krv se razlila unutar šprice, miješajući se sa žutosmeđom tekućinom kao crno vino u nari, što su nonini i nonotovi turisti prije zvali miš-maš. Dok sam se pitao zašto su se toliko trudili lijevati vino i naru tako da budu odvojeni, a onda sve to miješali slamkama, Gogo je cijeli taj koktel utisnuo u mene.

Nikad ništa takvo nisam osjetio. Sva toplina svijeta skupila se u venu i u sekundi došla do mog srca da ga zagrije na točku najugodnijeg usijanja koje se može zamisliti. Pluća kao da nisu mogla podnijeti tu divotu pa sam morao nekoliko puta glasno udahnuti. Sa svakim

udahom toplina je osvajala novi komad mog tijela. Oči su mi zasuzile od ganuća.

„Kako je lijepo“, bilo je jedino što sam mogao reći prije nego što sam se skutrio na krevetu.

*

Surovo buđenje nije u mom rječniku. Možda u životu, ponekad. Praskozorje, to je zanimljiva riječ i mogla bi u moj rječnik. Samo ne bi morala biti u zoru, to je uvjet, jer prasnuti te može uvijek, a zora je ionako simbol početka. Ili kraja, ovisno s koje strane je gledaš. Ali moglo je biti i gore, puno gore, mogao sam biti mamuran, onako, s tvorovima u želucu i kamenovanjem u glavi. Ovdje samo zora smeta, znojna zora gubitnika. U podne ili kad već.

Kako je sve završilo? Gdje su svi nestali? Je li se uopće desilo išta od onoga jučer ili je sve to bio san?

Tragovi pričaju dovoljno. Treba pobjeći od ovih ljepljivih plahti i podova, plastičnih boca i čikova. Još uvijek nisam poludio, bilo je i bili smo. Kako i kakvi, to možda neću danas saznati. Zato se i vrući asfalt čini kao bolja ideja. Uostalom tu je motor, odvest će me u bolje danas, kad to već ne znam sam. Možda da se okupam, možda da probam normalan život, da odglumim sve je u redu, mister, super smo danas, ptičice i sunce, mister, idemo dalje i ne pitamo puno. Jedan, dva, tri puta lupi i bit će dobro, zašto ne bi bilo.

Sunce ipak nije prijatelj. Marlera još manje. Osama je puna pitanja, a bolje je kad ih nema. Zašto o životu razmišljati kad ga se može živjeti.

Možda ipak ljudi. Možda ipak grad. Cigarete i kava. To bi moglo izvući stvar, kupiti malo vremena, malo predaha od Ane, Sebija, starog i mame. Jer tu su, lete svi skupa iznad mene, čak i sjebani orao. Što je krenulo krivo osim svega i je li otpočetak sve osuđeno na propast, prije nego što sam i ja mogao išta loše učiniti? Ili sam ipak kriv za sve?

Previše pitanja, valja potražiti spas za mene, kao nekad, dotakneš zid i spasiš se. Kako je tada sve bilo jednostavnije.

Ali barem za nešto je kriva i ona. Vlasta. Bilo bi mi draže da je nisam vidio. Baš ona je morala sjesti baš tamo, na kamenu klupu usred Foruma, tako da je vidim i da me podsjeti na sve moje neuspjehe. Sjedi tamo, sretna i bezbrižna, kao da baš ništa na ovom svijetu nema problem.

Zašto ću ustati i krenuti za njom kad završi ta idila na trgu? I zašto se ne mogu prestati šibati Anom? Nisam je zaslužio, znam da nisam, bolja je od mene. Možda nije imala priliku da mi pokaže drugačije, ali s mojim sranjima se nije mogla natjecati. Ona ne može biti kriva. Ali Vlasta... Možda sam ipak mogao dobiti šansu? Zašto me onako brutalno kazniti na prvom malom padu? To može samo zla osoba. To nije prijatelj, prijatelj bi razmislio i zaključio da je u pitanju nešto drugo, nešto više, i stao bi, ne bi gurao tamo gdje ne treba gurati. Uostalom ni ja nisam gurnuo, samo sam malo posrnuo i odmah sam tako brutalno kažnjen. Nije u redu.

Možda nije u redu ni da joj postavljam to pitanje, možda nije u redu jer ona ne može na njega odgovoriti, ali ja je moram pitati, moram znati zašto je to učinila. Ona će se braniti, vidjet ću strah u njenim očima, ona će razumjeti da je pogriješila i da bi bilo bolje da je šutjela. Da, kravo, bilo bi bolje da si šutjela, sve bi bilo drugačije danas, ja ne bih bio ovako prokleta sam. To si učinila samo zato što znaš da nikad ne bih bio s tobom. Kao da ne znam da si zaljubljena u mene i da si sve to napravila samo zato što nikad nećemo biti skupa. Ako nećemo mi, onda neću ni ja s njom, tako si mislila, znam. Neće ti pomoći te suze, kravo, nisu to iskrene suze, to su suze od straha, jedine za koje si sposobna. Nemaš pojma što si mi učinila, otela si mi jedinu šansu, jedino što je imalo smisla u mom životu i zaslužuješ da te... da te...

Suze su mi se stisnule, srce se zaledilo, ruka je poletjela, sve je stalo. Mogao sam osjetiti led kako se uspinje u grudnom košu, uskoro će okovati tijelo i od mene neće ostati ništa nego ledena skulptura. I to je jedini način da prestane ovo, da prestane zlo, da se ukipi i sačeka dobru dušu koja će zadati kobni udarac bejzbol palicom.

Surovo buđenje ušlo je u moj rječnik i u moj život, najsvečanije što je moglo. Isti sam. Isto sam govno kao i ono od kojeg pokušavam pobjeći. Sad je definitivno jasno, kriv sam.

2.

Škola je tapija. Klompa je rekao za Pulu da je tapija. Ne znam što to točno znači, ali dobro zvuči. I Pula je sigurno tapija, ali škola je veća.

„Ej“, rekla je.

Samo to mi je još trebalo.

„Ej, šta ima?“

„Ništa, škola, kod tebe?“

„Škola, tapija.“

„A?“

„Ma ništa, mislio sam da ćeš produžiti kad me vidiš.“

„Zašto bih? Pa nije da se ne poznamo. Bilo bi glupo da sad nešto glumimo, šta ne?“

„Bilo bi. Super izgledaš.“

„Hvala. Rekla bih ti isto, ali malo si blijed. I smršavio si. Nisi baš išao na more, ha?“

„Nisam. Ej, hoćeš na kavu poslije sa mnom?“

„E, to bi već bilo previše. Aj ćao, moram u razred.“

„Ćao.“

Ja sam tapija.

Sva ova lica, čemu to. Zbunjeni prvašići, stari foliranti i ovi između, koji se trude pokazati kako su kul, sve uvijek isto. Jedna generacija bliže, jedna dalje. Uvijek iste priče, iste fore. Koga je briga što vi mislite, u zabludi ste ako su vam ovi zidovi jedini svijet u kojem tražite svoje mjesto. A opet, što je izvan tih zidova? Kad bih bar mogao reći „sloboda“ i vjerovati u to, ostalo bi bilo lako. Ili ne bi. Ne bi ako si kukavica. Onda ostaješ u tim zidovima, kao Titova papiga u svom kavezu, njišeš se i govoriš turistima ono što im brošure kažu da ćeš reći, a kad zašutiš, jer nećeš više igrati njihovu igru, zamijene te istom takvom, koja će

veselo raditi ono što se od nje očekuje. Barem neko vrijeme. Što može jedna papiga?

Svi u razredu su preplanuli i nasmijani, super vam je. Samo novi je blijed. Bljeđi i od mene. Opet neki prognanik, sigurno. Prognanik, kako to glupo zvuči. Sad će Bilička sve objasniti. Uvijek isto.

„Kao što ste mogli primijetiti, imamo novog učenika. Zove se Alen i dolazi iz Dervente. On je izbjeglica i potrudimo se da mu boravak ovdje bude što je moguće lakši. Svi smo se dosta namučili da ga smjestimo u ovu školu, ali nećemo sada o tome. Prihvatite ga kao svojeg.“

Što se desilo s prognanicima? Sad su znači izbjeglice. Isto sranje, drugo pakovanje, rekao bi nono kad bi se sjećao partizana. To je govorio jedan iz njegove jedinice za ostale u jedinici, ali nono bi rekao da se nepogrešivo moglo znati tko je s mora, a tko s kopna. Nona nije voljela kad je psovao pa bi svaki put kad bi rekao sranje triput pljunula, kao da tjera nevolju crne mačke što je pretrčala cestu vjerojatno ne znajući da je crna i da bi nekome mogla donijeti nesreću.

Alen je izgledao zbunjeno, a možda i sitniji nego što je doista bio. Okrenuo se napola prema razredu iz prve klupe, jedine u kojoj je mogao sjediti sam, i kao da je čekao da sve ovo prođe. Ne znam zašto, pogledao sam prema Ivani. Ona je tupo gledala u svoju klupu. Prognanica i izbjeglica, kakav par.

*

„Koliko si često ti na tom dopu?“

Otkud mu sad to. Čekali smo kod mene da dođu Klompa, Gogo i Robi i baš mi se nije dalo razgovarati o tome.

„Ma nisam puno, tu i tamo.“

„Nemoj mene muljat, men, pa znam da si na probama stalno urokan. I ti i onaj blesavi Gogo. Ali za njega me nije strah, on će nas sve nadživiti.“

„Ma to je bilo ljeto, zajebancija, sad je škola pa ću iskulirat.“

„Nemoj se s tim zajebavat. Navući ćeš se ko štuka i di ću onda tražit novog pjevača.“

„Ma neću, i uostalom uzimam na nos, ne rokam se, neću se navući.“

„Kurac nećeš, samo ćeš više trošit, ko da ne znam.“

Zvono. Hvala bogu.

„Udobno se smjestite, ekipica, nešto vam moram pokazat“, rekao je Sandro kad smo svi sjeli u dnevni. Ustao je, posegnuo u džep i izvadio mali smotuljak u prozirnoj vrećici. Teatralno ga je bacio na stol i široko se nasmijao.

„Najsvježiji, najopakiji, oprobani prije nekoliko dana i... u, jebote! Behold, Hoffman dvadeset pet!“

„Ma nisi valjda?!“ rekao je Klompa.

„Jesam. Ekipa, ovo je moj poklon vama. Ne brinite se za moje financije, pobrinuo sam se za to. Možda se pitate zašto nema cura, ali Karin ne voli tripove, a Zlatka je na putu, pa izgleda da smo muški klub večeras.“

„Ala, brale, ča si mi ulipša dan! Večer! Život!“

Sledio sam se. Nisam mislio da će do ovoga doći. Sandro je pričao o tripovima, stalno je spominjao da stižu ti Hoffmani i da su to najbolji, da je Hoffman izmislio trip i da je iz dvadeset petog pokušaja napravio baš taj, koji je najjači. I još mi ništa nije rekao kad je došao.

„Ajmo, diži jezike i spuštaj kapiju. Znae sve, ne pijte previše, da ga ne pokvarite i ne odvajajte se ako baš ne morate. Uzimamo cijele, računajte da nećete tako skoro doma, ha, ha, ha!“

Uzeli smo svaki svoj kartončić i stavili ga pod jezik. Gledali smo se i smijali. Nisam osjetio ništa.

„Ne osjetim gorko, i ne trne mi ništa, koja je to fora?“ pitao je Klompa.

„Brale, to ti je pravi trip, kad ne osjetiš ništa, to ti je LSD.“

„A šta je ovo šta mi uzimamo inače, od čega trneš?“

„Ma isto trip, al na drugu foru. A jebate, pa nisan kemičar! Ovaj ti je prava stvar, muči pa

ćeš skoro vidit.“

Pola sata ništa se nije dešavalo. Smijali smo se i pričali pizdarije. A onda je Klompa uzeo bocu pive da otpije gutljaj i ja sam jasno vidio da priča i pije u isto vrijeme. To nije bilo moguće.

„Kako možeš pričati i piti u isto vrijeme?“ upitao sam ga.

„Ha, ha, lako, samo moraš vježbat“, pogledao me i namignuo.

Stresao sam se. Znao je stvari koje ja ne znam.

„Lako za to,“ rekao je Sandro, „ali kako će Robi podić ovu kriglu, veća je od njega!“

Pogledao sam prema Robiju i stvarno, krigla je bila veća od njega. Svi smo se počeli smijati. I Robi je umirao od smijeha, iako je krigla bila tolika da je nije mogao ni pomaknuti. A sigurno je bio žedan kad je posegnuo za njom.

„Jeben ovaj trip, a?“ rekao je Sandro.

„Jeben“, jedva je procijedio Robi i dalje pokušavajući podići kriglu.

Na trenutak sam pogledao prema Gogu. Pogledao je i on mene i tada mu se, na sekundu, glava promijenila. Obrve su mu se bile zašiljile, zulufi podebljali, očnjaci produljili, a zjenice posvijetlile i suzile na okomitu tanku crtu. Skočio sam. Promjena se desila samo na tren, ali slika mi je jasno ostala u glavi.

„Nemoj to radit!“ povikao sam.

„Šta da ne radi?“ upitao je Sandro.

„Da me plaši! Tu mi se pretvara u vukodlaka ili neki kurac!“

„Ma zabrijao si, men, Gogo je kul, ne bi to Gogo nikad napravio, jel tako?“

„Kad jednom rat“, rekao je Gogo.

Svi smo stali.

„Je ovo Gogo nešto rekao?“ pitao je Klompa.

„I ti si čuo?“ pitao sam.

„It speaks!“ rekao je Robi.

„Ma kurac speaks, to smo zabijali. Jel tako, Gogo?“ rekao je Klompa.

Gogo je šutio. Samo nas je gledao i smješkao se. Sve je bilo u redu. Ili ništa nije bilo u redu, ne znam.

Vječnost je prolazila pored nas, stalno su bile boje, trzaji, pomaci u stvarnosti. Činilo se da smo ušli iza nje i promatrali joj pozadinu, bit. Sve dok nisam počeo promatrati samog sebe. Odvojio sam se od ostalih i shvatio da lebdim sam u praznom svemiru. Kad sam ponovno pogledao prema njima, užasnua sam se. Bili su gmazovi s dugačkim repovima. Otvarali su gubice i ispuštali neartikulirane glasove, ali ne kao da govore nerazumljivim jezikom, nego kao da me namjerno zbunjuju, kao da žele da i ja znam da je mumljanje jedino što zaslužujem. Urotili su se, jasno mi je. Odjebite, skotovi, sam ću ovo odraditi, tko vas treba!

U sobi je bilo mračno i hladno. Upalio sam svjetlo. Sve je bilo na svom mjestu, ali nešto nije bilo u redu. Pogledao sam se u ogledalo. I tu se sve činilo u redu. A onda sam pogledao malo bolje. Koža mi je bila neprirodno presvučena preko glave. Probao sam je popraviti, ali ništa nisam mogao učiniti.

Ma lako za kožu, ali što ću s ovom hladnoćom koja mi se penje uz kičmu? Zašto se odjednom toliko bojim?

Vjetar je zapuhao kroz otvoreni prozor, a zavjesa je krenula prema meni. Sjena joj se otela, na zidu je sve veća i prilazi mi, sa svih strana me okružuje. Moram na krevet, moram joj pobjeći, makar na tren. Zatvorit ću oči i neka dođe više po mene, neka me uzme i radi sa mnom što god hoće, ja ne mogu više, ne mogu ovaj strah, ne mogu ove laži. Molim te, dođi po mene, ili prođi, nemoj me držati ovdje, ne mogu više ovo izdržati.

Otvorila su se vrata i ušao je Sandro.

„Jesi dobro?“

„Nisi gmaz.“

„Molim?“

„I razumijem te.“

„Otišao si gore, pa sam se uplašio da ti nije dobro. Jesi

OK?“

„Nisam, men, nisam OK. Vidiš, kako kažem men, a to si ti, to nisam ja, ja sam laž.“

„Ako si laž, barem si dobra laž, šta te briga. Mi smo s tobom, ja sam s tobom, pa to nešto znači valjda.“

„Ti si frend.“

„Jesam, ja sam frend, drago mi je, a ti?“

„Ja sam budala.“

„Ha, ha, eto vidiš, od laži do budale, dobro je to. Još malo i možeš biti predsjednik svemira.“

„Ne treba mi to, ja bih samo da me nije strah.“

„E, to je zajebano, ali nemaš se šta brinut, svih je strah. I tvog brata je strah.“

„Njega ničeg nije strah.“

„Možda. On je najjači.“

„Je.“

„Ali nismo ni mi za bacit.“

„Evo ga, opet.“

„Tko?“

„Strah i laž.“

„Ma nije to ništa, proći će. Evo sjest ću do tebe pa ćemo zajedno gledat kako prolazi. Može?“ rekao je i sjeo na krevet. „Opusti mišiće, nemoj biti tako napet, sve je u redu, kontaš?“

I bilo je malo lakše. Opustio sam mišiće. Tek tada sam shvatio koliko sam bio stisnut. Mogli su mi i zubi popucati, sve me boljelo u ustima.

Ne znam koliko je vremena prošlo, ali pričali smo kad je trebalo pričati i šutjeli kad je trebalo šutjeti. Svaku sjenku na zidu koja bi napala i strah koji bi se za njom uvukao prefarbali smo drugom bojom. Kao pituri. Pred jutro soba je bila potpuno šarena, a ja sam se

konačno odvažio i ustao. Otišao sam pred ogledalo. Koža mi je i dalje bila neprirodno navučena preko glave, ali sad, kad sam je uzeo, uspio sam je razvući kao žvakaću gumu. Kad bih je pustio, vratila bi se na mjesto.

„Ej, vidi ovo!“ rekao sam Sandru. Smijao se. Ja sam uzimao kožu, rastezao je, a ona se vraćala, i sa svakim vraćanjem popimala je normalniji izgled. Skužio sam, proključio sam je, namjestit ću se konačno i sve će biti kao prije. Čak i to je bolje od ovoga što sam prošao.

„Men, mogli bi malo obić ekipu dolje, a? Da vidimo kako su oni dekorirali dnevni“, rekao je Sandro.

„Da, mogli bi“, rekao sam i doista to mislio.

*

„Pićo.“

„Sebi!“

Zatreperio sam. Nisam o njemu intenzivno mislio već neko vrijeme, ali sada kad sam mu čuo glas osjetio sam onu istu nervozu, slatku napetost iščekivanja potvrde, jesam li prošao, jesam li zadovoljio.

„Kako si?“

„Dobro sam.“

Naglo sam se uozbiljio. Ne znam otkud je to došlo. Sretan sam što zove, ali zbog nečega što mi je potpuno nejasno moram biti ljut. Kao da sam neki drugi ja, a ovaj prvi može samo bespomoćno gledati.

„Kako škola?“

„Ma lako za školu“, govorim, a mislim, tako mi je drago što zoveš.

„Ozbiljne su sad to već stvari, drugi razred, od sutra i legalno možeš voziti onog svog friznutog apeenca. Šteta što ti nisam ostavio Husqvarnu, sad bi mogao guštati na pravom motoru i to bi bio super poklon za rođendan. Zvao bih te sutra, ali neću moći, idem na seriju

zadataka i ne znam kad ću se vratiti, odnosno kad ću se moći javiti.“

Stisnulo me u grlu.

„Kamo ideš?“

„U Bosnu. Nemoj me više ništa pitati o tome, ne mogu ti više od toga reći.“

„Neću.“

„Pićo, stvari su otišle u kurac, svi smo pomalo sjebali, a đavo sere na hrpu, pa su se sranja jednostavno nagomilala. Ne znam dal se to može popraviti. Nešto možda i može, ali oдавde mi je to teško vidjeti. Toliko toga treba popraviti, a tako je malo vremena.“

„Sebi, zašto si išao u vojsku?“

„Ne znam. Više ne znam. Morao sam. I ne krivim rat, nije rat kriv, krivi su ljudi, uvijek su krivi ljudi. Znaš, rat izvuče iz ljudi i ono najbolje i ono najgore. Ponekad je teško skužiti šta je šta, ali to je tako. Sve je ovdje drukčije, sve se vidi jasnije, i sve je u binarnim opozicijama, plus i minus, a opet, ta jasnoća te ubije.“

„Našao sam tvoj strip.“

Šutnja.

„Reci nešto.“

„To su Batorovci. Nisam bio dobro tad.“

„Šta je bilo tamo?“

„To je jedno selo na granici s Hrvatskom. S druge strane, blizu autoceste. Tamo sam zaglavio kad sam bježao iz Beograda, jer nisam išao preko Mađarske, kao neki drugi. Ma pusti to, nisam ja bio dobro, a ni oni nisu dobro.“

„I tamo si bio mjesec i pol dana?“

„Ma ne, kraće.“

„Ali stari je reko da je vojna policija dolazila krajem sedmog, ti si u Puli bio sredinom devetog. Masu te nije bilo.“

„Ma reko sam ti, Pićo, pusti to, molim te. Nego, kako si s njim?“

„Nikako, pusti ti to.“

„Ne mogu pustit, pa šta misliš da mi je normalno da živiš sam na Verudi? I kako si s lovom uopće?“

„Zašto ne bi bilo normalno? A on ostavlja plave kuverte svaki mjesec. Ma reko sam ti, pusti to i pusti njega. Nego, zašto ne dođeš nekad? Vidim druge i slušam kako se vraćaju doma, dođu na dopust, a tebe nema. Kužiš, ja više ne znam ni kako izgledaš, ne znam više tko si.“

„Ne znam to ni ja ponekad, ali znam da to moram, da moram popraviti stvari. Ako neću ja, ko će, kužiš.“

„Pokušavam, ali mi ne ide.“

„Odrastao si.“

„Morao sam. Što si onda ti?“

„Starac, valjda. Ne znam dal ima za mene šanse, al za tebe sigurno ima. Nemoj se zajebat pa zaglavit bezveze. Sad si u godinama kad sve može otić krivo, a da ne govorim o svim ovim sranjima.“

„Već je otišlo krivo. Vрати se.“

„Ne mogu, za mene je kasno. Sad moram ovo izgurati do kraja.“

„Nemoj to govoriti, plašiš me. Ne može biti kasno. Možda ne razumijem to tvoje moram nosit pušku jer, šta ja znam, ne bih se mogao pogledat u ogledalo, ali znam da si ti moj stariji brat, jebote, tip koji je znao da rat nije OK, da ne rješava ništa, a sad ovako govoriš.“

„Pićo, takva su vremena došla, netko mora iznijet prljavi veš da bi ostali mogli leći u čiste plahte.“

„Jebeš čiste plahte, dođi kući.“

„Ne mogu sada, Pićo, ali doći ću.“

„Obećaješ?“

„Obećajem?“

„Ako lažeš ne voliš Tita?“

„Ha, ha, ako lažem ne volim Tita.“

„Bit ću bolji brat ako dođeš.“

„Ti si super brat. Ajde, mali, sigurno imaš neku feštu u planu, subota je danas, taman da dočekaš rođendan kako treba. Pamet u glavu, u obje glave, si čuo?“

„Jesam. Dolazi mi ekipa, bit će fešta.“

„Naravno da hoće, aj ćao, Pićo.“

„Ćao, Sebi.“

Moje srce je prazna muzička kutija.

*

Zima se stopila u golemu kaplju na kišnom prozoru, koja rastače krajolik i čini od njega apstraktni akvarel. Presvukla se preko svijeta opna koja boli na dodir. Stvari su se promijenile, ja sam se promijenio.

Sreo sam Šubu neki dan i nismo pričali isti jezik. On na svahiliju, ja na bantu. Samo ja ne razumijem ni sebe. Objašnjavam mu, ali riječi kao da nisu moje. Nije me razumio, naravno da nije, kad ni sam nisam znao što govorim. A sve je jasno. Svakako jasnije od toga zašto je Sebi tamo negdje, a on ovdje. Veliki borac, prvak svijeta, ali lako tako, kad sudac zaustavlja borbu u kojoj je potekla krv. Tko će Sebiju zaustaviti borbu? Time out, šinor četnik, ćemo malo sredit ove rane?

Zima je posebno siva ove godine. Gomila se sve to negdje, prijeti preplaviti, kao Pula kad se sva voda odluči sliti na mršave šahte, pa možeš plivati usred grada. Ali voda izjednačuje stvari, čini da sve ima jednaku vrijednost, jednak obris, mutnu granicu. Ako si dovoljno sretan, s te ćeš granice imati dobar pogled, pa u daljini možda vidiš i špage satkane od kapi, špage koje vode vodu u vis. A ponekad je ključan smjer, u isto vrijeme posve nepoznatljiv.

Da je meni uloviti smjer.

Sad će još i škola biti problem. Nije bilo dovoljno zaključivanje na polugodištu, nego su uveli i tromjesečja. Tako su ih nazvali, na tom hrvatskom svahiliju. Ali lako za ime, ocjena je ocjena kako god da je nazoveš. Pomoći će Bilička, zna Sebi, Bilička je kul. Voljela je Sebija, pričala mi je to jednom, da se rado sjeti njegove bistrine. I ja ga se rado sjetim, osim što ne znam više tko je on. Sebi od Bosne. Ništa nisam o tome govorio Bilički, ne tiče je se to. Uostalom, brine se oko mojih ocjena, to joj je dovoljno. Prije proljetnih praznika ćemo ispravljati. Ali tko zna, možda bombe dođu i do nas, pa izbrišu i zgradu i dnevnik i ocjene. Bila bi fora da se može početi ispočetka. Tko zna bih li to dobro iskoristio.

Teško je držati kontrolu nad svime, teško je toliko brojati, teško je nositi se sa strahom. Ne možeš ni izgovoriti neke riječi. Moje ludilo. Naježiš se, jer znaš da to nije ono kad žicaš cigare iza rešetaka pulske bolnice pa se smiješ. Nije. Ovo je nešto drugo, prijeti vječnim strahom, a ledeni znoj probija i usred najhladnijeg dana. Sandro kaže da su to bekfleševi od tripa, ali nisam baš siguran. Ne kažem mu sve, ne znam ni što bih mu rekao. Da brojim? Da po cijele dane premještam stvari po točno određenom slijedu, jer će se u suprotnom desiti sranje? Da pazim da se to ne vidi i da sam razvio paralelni svijet u kojem je dio mozga uvijek na gotovs i da sve to strašno umara? Ne bi on to mogao razumjeti.

Kao ni dop. Dop pomaže, on ni to ne razumije. Ne konta da dop nije bijeg, najlakše je to reći. Dop je konjska oglavina, usmjerivač na jedno, odmor. Dop je dobar. Najbolji.

Usudio sam se pokazati mu jedan svoj tekst. Nije se smijao. Rekao je čak da bismo mogli nešto od toga napraviti, samo da pronađe rif. Ja ne znam ništa o tome, o pronalaženju rifova, ali super je da mu se svidio. Nadam se da će ga pronaći što prije, prije nego voda sve izjednači, i dobro i loše, pa više ne budemo mogli razlikovati što smo donijeli, a što dobili, što smo dali, a što nam je oduzeto.

*

Plave kuverte više ne podmiruju račune. Troškovi su se podigli, pogotovo otkad se čini da će Bilička proći i razred za mene, a ne samo prva dva tromjesečja, pa je sve opuštenije. Skoro mi je dođe žao koliko se trudi da prođem, pa glumim da mi je stalo do toga.

Splićo se opako navukao i počeo je žešće muljati. Morao sam krenuti na prvi sljedeći izvor.

Znao sam sve, znao sam i da ulaskom u taj kafić ulazim u evidenciju, ako tamo već nisam odavno, ali nije bilo druge, nisam više mogao ovisiti o sjebanom džaneru koji je počeo dilati kakao u prahu.

Došao sam do birca i zadržao se u sjeni susjedne terase, koja navečer nije radila. Pogledao sam unutra. Ništa nisam mogao vidjeti, samo komad šanka. Morao sam ući.

Ruka mi je, mokra od znoja, ljigavo skliznula po mesinganoj kvaki, a zvonce na vratima kad sam ih otvorio natjeralo je sve da pogledaju prema meni. Bio sam siguran da se vidi koliko mi tijelo potresa lupanje srca, ali probao sam barem ne gutati slinu. Što sam više o tome razmišljao, to mi je bilo neizdrživije ne gutati, pa sam progutao nekoliko puta za redom.

Glupavo držeći kvaku iznutra, prvo sam vidio dva tipa koja su sjedila za šankom. Pretpostavio sam da su panduri u civilu o kojima mi je pričao Splićo. Iza šanka je bio debeli konobar, koji me podsjetio na masnog iz Fažane kad sam prvi put probao dop. Ovaj tip bi mu lako mogao biti brat.

U separeu u kutu prostorije sjedio je još jedan tip. U crnoj kanotjeri, sam. To je morao biti on. Krenuo sam prema njemu brojeći korake. Gutao sam na svakom trećem. Do stola ih je bilo jedanaest, svaki preko spoja keramičkih pločica na podu, pa sam kod stola još dvaput koraknuo u mjestu i ukopao se. Trinaest.

„Milan?“ upitao sam.

„A ko drugi.“

Nije ni podigao pogled sa stola. Tek tad sam primijetio da je ispred njega najveća količina dopa koju sam ikad vidio na jednom mjestu. Nisam mogao procijeniti koliko ima, ali sa strane je bilo masu bušti od grama i manjih, od sto hrda. Milan je taman pakirao robu.

„Mogu sjesti?“

„Štaš sjedit, oš kupit il neš? Nećemo čakulat. Il bi ti čakulao po istrijski, a?“

„Ne bi. Treba mi dva grama.“

Uzeo je dvije bušte i bacio ih na stol prema meni. Izvadio sam dvjesto maraka i gurnuo ih prema njemu. Uzeo sam jednu buštu i počeo je otvarati.

„Nemoj mi to tu otvarat, s čuo?“

Brzo sam zamotao buštu, spremio obje u džep i krenuo prema izlazu.

„Šta e, neš ni pozdravt?“

Okrenuo sam se i našao se oči u oči s njim. Sitne upale oči u debeloj glavi bez vrata, glavi prema kojoj bi čovjek pomislio da je nasađena na debelo tijelo, ali to nije bilo tako. Tip je bio mršaviji i od mene. Promumljao sam nešto kao ćao.

„Faljen Isus se kaže.“

Stajao sam i gledao u njega. Blokiran. Kao kad sam u četvrtom osnovne sam igrao košarku na igralištu od škole pa su došli sedmaši igrati nogomet. Jedan je povikao da se maknem, pa sam se pomaknuo bliže košu. Onda se zaderao da se maknem s igrališta, a ja sam se blokirao. Nisam mogao ništa. On je urlajući dotrčao do mene, a ja sam zatvorio oči i čekao da sve prođe. Njegovi su ga zaustavili da me ne udari, ali su me gurnuli izvan igrališta i bacili mi loptu preko ograde na cestu. Plakao sam.

Sada nisam plakao, ali noge su mi se ukopale.

„Štase usro, aj, aj, zajebavam se! Štab ti reko, ćao!“ rekao je kroz smijeh. Smijala su se i dva tipa za šankom, a onda se počeo smijati i debeli konobar. Izašao sam iz birca preskočivši prag. Sve će biti u redu.

Letio sam kući, a ne vozio, ali nikako nisam stizao. Potrčao sam u dnevni, izvukao 'Sticky Fingers' ploču, na kojoj se sve uglavnom dešavalo, stavio ploču u gramofon, a omot na stolić. Otvorio sam obje bušte i pažljivo napravio dvije hrpice. Nožem sam prebirao po obje i shvatio da je prah tamniji od Splićinog i da su ovi grammi veći od njegovih. U stomaku mi je zakrulilo, a čelo mi se oznojilo, i iako sam mislio da ću prvo sve pripremiti pa se urokati, nisam izdržao. Uostalom morao sam probati dop prije nego što dio razrežem za prodaju. Pomislio sam da bih si mogao priuštiti i pravo rokanje, pribor imam, pa da još više uštedim. Svidjela mi se ideja.

Složio sam si mali šut i oprezno ga stavio u venu. Odmah sam ga osjetio, a kad sam stisnuo do kraja, bilo mi je jasno da nikada ovako nešto nisam probao. Uskoro mi je cijelo tijelo ugodno trnulo. A uzeo sam mrvu! Dobro da nisam odmah rezao, zaradit ću i više nego što sam mislio.

Kad sam se dovoljno pribrao za posao, otišao sam u kuhinju, gdje je bilo šećera u prahu i kakaa. Odlučio sam uzeti kakao, jer je dop bio prilično taman. Mogao sam na gramu dobiti

nekoliko dobrih lajni.

Pažljivo sam razrezao dop za prodaju i napravio bušnice od po sto hrda. Dvije sam ostavio na stolu, a ostatak prvo odnio u sobu, misleći da ću dop staviti na staro mjesto, ali sam se ipak predomislio pa ga odnio na tavan. Znao sam rupe u podu koje nitko nikad ne bi pronašao. Osim nonota, ali njega odavno nema. Sad sam ipak u evidenciji.

Uzeo sam telefon u ruku.

„Imam“, rekao sam i spustio slušalicu.

Sjeo sam i pomislio da bih se mogao još jednom roknuti. Ipak sam prvi put uzeo skoro ništa. Ma naravno, pa za šta da ga čuvam. Ali neću poslije u venu, ovaj dop će biti odličan i na nos. Samo još ovaj put. Uostalom ako se dosad nisam navukao na venu, ni neću.

Zvono na vratima bilo je brže nego što sam očekivao. Glad je očito bila velika. Koja tlaka je sad ustati iz ovog blaženstva. Opet mi je cijelo tijelo trnulo, a svako češkanje činilo mi je toliki gušt da se ni cigara nisam sjetio. Na vratima su bili Robi i Gogo.

„Ala, brale, šta si ti sređen“, rekao je kroz smijeh Robi.

Nasmijao sam se i ja, jer sam sigurno izgledao razvaljeno. Jedva sam držao oči otvorene, a glava mi je stalno klonula u kratkim prekidima svijesti.

„Di je to čudo da i ja sebi napravim takvu glavu?“

„A baš čudo, imam novog dilera, ovo je... ajme.“

„Dobro je to znati. Ajmo mi, dosta priče, više rada!“

Brzo si je svaki složio svoj šut, Robi od cijele bušte, a Gogo od pola. Obojica su bili zadovoljni. A i ja sam bio zadovoljan, jer im je bio odličan i ovaj moj razrezani dop. Pitao sam se kakav tek dobije Milan.

„Znaš ti, brale, zašto je ovi dop ovako smeđ?“ rekao je polako, nazalnim glasom Robi, kao da na preciznoj gramskoj vagi za dop važe svaku riječ.

„Pa *brown sugar*“, rekao sam, iako nisam znao što govorim.

„E, al znaš ti šta je *brown sugar*?“

I dalje je govorio polagano, samo se sad počeo i češkati po nosu pa je i meni pojačao želju za češkanjem.

„Pa dop.“

„Ma da, al *brown sugar* ti je, brale moj, prvi derivat dopa nakon opijuma. Prvo zarežu makove da procuri sok... ajme, da mi je to sisat, spasija bi se... onda to skupe i naprave *brown sugar*, on je smeđ. Onda od toga naprave pravi heroin, bijeli. E da se time urokat... Samo kad to stigne, džaneri padaju ka kruške, jer to je čistak, brale, a ovo šta mi uzimamo je možda pet posto“, rekao je i uzdahnuo.

„Ma i tih pet posto će nas ubit.“

„Ako nas ne ubije, ojačat će nas“, rekao sam, ali nisam to baš mislio.

„Dop je ka rat. Prvo te uvati euforija, obrneš se dvaput i već si navučen. I euforija nestane, a ostane samo tupilo i rutina.“

Prvo sam pomislio na ono što je Sebi rekao za rat, da izvlači najbolje i najgore iz ljudi. Dop nije takav, dop izvlači samo najgore iz tebe, dok proizvodi najbolje za tebe. Ali nauči te da se pobrineš za sebe, a zaboraviš ostalo. Kao to da se Sebi nije javio valjda već pola godine.

„A znaš ti nešto o ratu, a?“

„A kako ne bi zna, bižin od njega već dvi godine. Većina moje ekipe doli je po ratištima, niki se nisu vratili, a ja san doša amo u Pulu, jer su mi uvijek govorili da je ovdi doperski raj, al da niko to ne zna“, stao je i duboko udahnuo.

„Ajme umorilo me ovoliko govorit. Daj mi španjulet.“

„Mnogi su ovamo pobjegli.“

„A e“, rekao je paleći cigaretu.

„Grad je tapija. Nekad su ljudi dolazili ovamo radit, a ovi danas su došli bježat. Nema tu veselja.“

„A, brale, zato se mi veselimo“, nasmijao se i teško zakašljao, kao starac.

I ja sam zapalio cigaru. Pogledao sam Goga. Zatvorio je oči i uživa, blažen u svom miru.

Ponekad sam baš ljubomoran na njega.

„I sutra sve ispočetka“, rekao je Robi.

„Do nekog kraja“, dodao sam.

3.

Počelo je s nogama. Kao da je netko u moje kosti u butinama naselio ljude koji žele izaći, pa iznutra guraju. Nisam ih mogao držati mirno, stalno sam se morao micati, ali nisam imao snage izaći iz kreveta. Prilegao sam malo popodne, boljela me glava i bilo mi je loše, pa sam prvo pomislio da je gripa ili nešto. Ali brzo mi je bilo jasno da samo odgađam prihvatiti o čemu se radi. Nadao sam se da će proći, uvijek prođe, malo se uskomešaju noge, neugodno je, ali prestane kako je i došlo. Ovaj put nije bilo tako.

Nije ni čudo, više se i ne sjećam da je prošao dan a da se nisam urokao. Ponekad i po nekoliko puta. Količine su se povećale, tolerancija se digla u nebo, a Milanov dop je ludilo. I ima ga koliko hoćeš kad jednom uđeš u kafić i registriraju te. Ne žele to svi, pa ostaje fin posao dilaža i rezanja, rezanja i dilaža. Ali to ima svoju cijenu, koju ja ovih dana moram platiti, jer sam presušio, potrošio više nego što sam uspio izdilatati.

Podsvjesno sam znao da do toga jednom mora doći, pa sam se opremio Tramalima i Apaurinima. Imao sam i Akinetone. Jedino nije bilo Heptanona, jer mi ta registracija nije trebala. Po njih je trebalo u Dom zdravlja, a tamo više nisam želio ići. I Hepovi samo maskiraju stvar, to je dop u tabletama, kako kaže Splićo, a kriza od njih deset puta je gora od heroinske. On je i njih dilao, onako u bočici razmućene vodom, što bi mu dali doktori, a on bi ih prodavao i kupovao dop. Ne, neću to, skinut ću se na suho, ovo sad je prilika, iako nisam planirao. Od Milana bih mogao dobiti i na dug, zna on da mogu izdilatati, čak i po školi ima dovoljno debila koji bi htjeli probati, ali neću. Skinut ću se, jer je i dop izgubio đir. Uletio sam u rutinu, a možda me je malo i uzeo. Mogu ja njega kontrolirati, samo se moram vratiti na nos. Kad se samo sjetim prve lajnice koju sam povukao, kako je bila majušna, a kako me odvalila.

Grčevi u trbuhu. Ustao sam i pokušao otrčati na zahod. Cijelo tijelo me boljelo, u isto vrijeme mi je bilo i vruće i hladno. Nisam stigao do zahoda, proljev je počeo izlaziti iz mene dok još nisam uspio skinuti hlače. Znoj je probijao iz svih mojih pora, mastan i smrdljiv. Nisam imao snage obrisati se pa sam samo skinuo hlače i ostavio ih na podu kupaonice.

U sobi sam popio nekoliko Tramala i legao u krevet. Odmah mi je bilo lakše, ali znao sam da je to privid, nisu tako brzo mogli početi djelovati. Nikako nisam mogao mirovati. Ovi ljudi u mojim kostima postajali su sve uporniji u probijanju vani, toliko da sam se morao lupati po

nogama da skrenem pažnju s njih. Ovo je bila jako loša ideja, skidati se na suho, a nije prošlo ni pola sata. Da mi je samo lajna sad, bilo bi lakše podnijeti sve ovo.

Nekako sam skupio snagu ustati iz kreveta i ogrnut plahtom uspeti se na tavan. Znao sam da je vruće u sobi, jer je ljeto bilo posebno toplo, ali meni je sad bilo hladno. Na tavanu sam otišao do buksa, ali ništa nisam našao unutra. Sve sam prepipao, ničega nije bilo.

Otišao sam u dnevni i izvukao 'Sticky Fingers'. Sigurno će biti nekih ostataka na njoj. Uzeo sam nož i počeo strugati. Nešto sam doista i nastrugao. Ne znam koliko je to bila prašina, koliko omot, ali složio sam minijaturnu lajnu. Brzo sam smotao papir, napravio malu šmrkalicu i pošmrkao lajnicu. Blaženo peckanje u nosu.

Sjetio sam se da u smeću mora biti vatica koje sam koristio kao filtere za rokanje, pa sam raskopao kantu i našao nekoliko. Nisam se mogao time urokati, ali sam ih mogao barem posisati. Grizao sam vaticu sjedeći na podu u razbacanom smeću, shvativši koliko je to glupo, jer ništa iz njih nisam uspio izvući osim malo gorčine.

Vratio sam se u krevet i popio nekoliko Apaurina. Valjda ću uspjeti zaspati. Za Akinetonima neću posezati do krajnje nužde, oni su žešće sranje. Ali ako ne budem mogao, neće mi preostati drugo.

Pitao sam se kako sam se doveo u ovu situaciju. Dop je kao rat, sjetio sam se Robija. Prvo euforija, a onda tupilo i rutina. Ali tko bi pomislio da će se sjene iz zidova useliti u kosti. Na žičanoj ogradi koja ih je zamijenila promiču slike djetinjstva koje si lažno tepa da je sretno, kepeca koji plešu oko vatre kezeći zube, ljudi u crnim uniformama koji udaraju po svemu što se miče, ptica koje uzalud pokušavaju letjeti, vode koja preplavlja sve živo i mrtvo...

Probudio sam se usred noći, potpuno mokar od znoja. U sobi je bilo nesnosno vruće. Prozor je bio zatvoren. Ne sjećam se da sam ga zatvorio. Kad sam ustao da ga otvorim, kao da mi je bilo malo bolje nego prije spavanja. Otvorio sam prozor i zapalio cigaretu. Imala je odvratani okus. Nisam je popuštao do kraja. Pomislio sam da bih mogao popiti malo vode. I voda je bila bljutava.

Sjeo sam na krevet ne znajući što bih. Upalio sam televiziju i u video stavio koncert Stonesa iz Hyde Parka. Jagger čita poeziju i mlad skače po stejdžu. Sve mi je to bilo daleko, a sva bol i nemir su se vratili. Srce mi je preskakalo i pomislio sam na mamu. Za godišnjicu sam si bio složio ogroman šut, ali bio sam prazan, tup.

Ugasio sam koncert, nervirao me, i skupio se na krevetu osluškujući srce. Činilo mi se da prolazi vječnost u bolnim grčevima i aritmiji. Sada su mi i oči luđački suzile i povraćalo mi se, ali više nisam mogao procijeniti koliko mi se sve to stvarno događa, a koliko ja upisujem.

Nisam više uopće zaspao. Tek s jutrom sam se osjećao malo bolje. Palo mi je na pamet da bih mogao nešto pojesti, ali hrana je imala isti metalni okus kao i cigarete sinoć. I cigareta ima isti okus kao ona sinoć. Sve je istog, odvratnog okusa.

U tom trenu sam ipak pomislio da prebolijevam krizu, da sam se suočio i sa svojim strahom. Nisam mogao ni zamisliti kakve krize imaju pravi džaneri, dugogodišnji. Splićo, na primjer. Ili Milan. Ne znam bih li ovo mogao preživjeti sedam dana, ili koliko im već traju krize. Nadam se da je najgore prošlo, da će odsad biti lakše.

I bilo je nešto lakše. Do noći. A onda je opet počelo. Tramale i Apaurine sam gutao redovito, ali skoro sve se vratilo kao i prve noći. Pitao sam se kako kriza zna da je noć, zašto je po noći najgore. Nisam uopće mogao zaspiti, samo sam se vrtio po krevetu, koji mi se činio kao štala puna neočišćenog gnoja.

Jutro i prvi cvrkut ptica donio je malo olakšanje, kao i dan u kojem sam konačno mogao pojesti juhu iz vrećice za koju se ne sjećam da sam je kuhao, ali koja je bila na štednjaku. Mora da sam u bunilu pokušavao nešto pojesti. Uspio sam čak i popušiti cigaretu do pola i otuširati se, sprati sa sebe skorenu prljavštinu. Iako sam bio potpuno malaksao, osjećao sam ipak da uspostavljam kontrolu.

Sad još samo da zaključim što s njom.

*

Sandro je uletio na probu tako da je skoro razbio vrata garaže.

„Imamo svirku!“

Nakon urlika oduševljenja, osjetio sam grčenje u stomaku i provalu znoja. Otpio sam iz boce votke.

„Moramo sastaviti repertoar“, rekao je više za sebe.

„Di je svirka?“ pitao je Klompa.

„Uljanik. Znaš da je počelo s koncertima, tamo se sad mijenja spika, nije više tolika šminka kao prije, izgleda da se vraća na one priče od nekad, kad su naši starci tamo išli na rokericu. Ovo je neki festival demo bendova.“

„Mi nemamo ni demo“, rekao sam.

I Sandro i Klompa su me pogledali kao da sam dijete koje si je povratilo u usta. Jedino se Gogo zabavljao činelama, u svom urokanom svijetu.

„Svirka je za tjedan dana, sljedeći petak. Imamo pola sata. Otprašit ćemo glavne covere,“ rekao je Sandro Klompi, ignorirajući me, da bi se potom okrenuo prema meni, „a za kraj ćemo odsvirati tvoju. Našu.“

Potegnuo sam još jednom iz boce.

„Moramo joj dat ime“, rekao je Klompa.

„Imamo ime,“ rekao je Sandro, „jel tako?“

Nisam imao pojma na što misli.

„‘Đavolja simfonija’.“

„Moože!“ rekao je Klompa.

„I otišo si dalje od brata, tek toliko da ti kažem. Đavo je Bog, da, i kod Stonesa i kod tebe.“

Nisam na to ništa mogao reći.

Na probi uopće nisam bio koncentriran, stalno sam razmišljao o stejdžu u Uljaniku, pokušavajući se sjetiti kako se na njega penje, gdje su monitori i kuda idu kablovi.

Na dan koncerta krpao sam Sebijevu hlače od smeđe brušene kože, koje sam bio suzio po sebi, ali su se odšile nakon samo jednog nošenja. Proći ću ih triput, ne mogu ni zamisliti kako bi mi bilo da mi puknu na stejdžu. Na njih idu čizme i majica na Stoogese. Bit će to dobro.

Ali ne mogu na stejdž čist, to bi stvarno bilo blesavo. Kad si već u filmu, budi u filmu do kraja. Mogu se malo nagraditi, bio sam dobar zadnja dva tjedna, nisam se ni jednom urokao, samo sam šmrkao. Plava kuverta je taman bila stigla, neću morati ni na dug uzimati.

U kafiću nije bilo Milana. A ni dva uobičajena kapsa, koji su mijenjali samo frizure. Nisam ih mogao raspoznati, svi smradovi su mi isti. Ulovila me panika. Znao sam da ga se nekad može uloviti na skuteru po gradu, ali tko će ga sad tražiti, još malo pa moram na tonsku. Nije dobro.

Sjeo sam na motor, razmišljajući što ću, kad se pojavio. Parkirao je skuter i pogledao me.

„Trebaš?“

„Nego šta.“

„Kolko?“

„Gram.“

„Aj sa mnom, štas tu sjeo ko telac.“

Ubrzo sam imao dop i išao kući da se sredim, potpuno nabrijan.

Doma mi je palo na pamet da nema smisla šmrkati, pa ipak je ovo posebna prilika. Neka se ja roknem, pa da doživljaj bude potpun. Svjetla pozornice uperena prema meni, treba to pojačati.

Složio sam si šut i urokao se. Već sam skoro zaboravio kako je to dobro. Cijelo tijelo bilo mi je poligon ugone i gdje god da sam se počeo, bilo je lijepo. Dop je bio odličan, puno bolji nego prije. Ili sam ja bio bolji, nemam pojma, ali što god da je, dobro je.

Nakon tonske probe Uljanik se počeo puniti ljudima. Mi smo bili drugi po redu. Začudo, nisam osjećao nikakvu tremu, bio sam smiren i nabrijan u isto vrijeme. Bila je fora biti u bekstejdzu, zamišljao sam da smo Stonesi ili Stooges i da nas vani čeka stadion ljudi.

Ni na stejdzu nije bilo straha. Nisam skoro ni vidio ljude u publici, jer su mi svjetla bila uperena u oči pa sam se zaderao na lika da ih ugasi. Kad ih je ugasio, vidio sam krcat podij, onaj isti podij na kojem sam kao klinac pokušavao biti kul držeći bocu pive za grlić, između dva prsta. A sada sam na stejdzu i ekipa skače na ono što ja proizvodim.

Zvono. Otkud sad to?

Shvatio sam da sam još uvijek doma. Jedva sam ustao i otišao do ulaznih vrata. Na njima je bio Sandro.

„Svaka čast“, rekao je.

„A?“

„Kažem svaka čast, super je bio koncert. Super si pjevao, pobijedili smo i dobili nagradu, a poslije smo pričali s čovjekom iz izdavačke kuće, zainteresirani su da nas objave.“

„Ma šta?“

„Ne, čekaj, da se sjetim. Pa da, jebote, nisi ni bio na koncertu, kako bi netko mogao biti zainteresiran kad sam ja morao pjevati, jer se pjevač nije pojavio.“

Šutio sam.

„Narkomančino. Idi u kurac, i ti i tvoj dop. Stalno sam ti ko neka dadilja, pun mi te kurac, tebe i tvog urokavanja. Ovo ti je bilo zadnji put. Ne moraš više dolaziti na probe.“

Okrenuo se i otišao.

Dobro je, imao sam još dopa.

*

Mala je rupa koja me dijeli od ljudi, ali je postojana. Kao kositretni vojnik ponosna na svoju prazninu, na svoj fantomski ud. I ja plovim kanalizacijom, zagledan u sebe i svoj odraz u prljavoj vodi. Tko zna hoću li se moći očistiti, tko zna može li se to uopće oprati.

Mario me pokupio jednu večer da idemo u Aquarius. Prvi put sam tamo bio. Kad sam mu to rekao, smijao se, da kako nisam bio u Aquariusu, a imam tetu u Medulinu. Nisam ga pitao kakve veze ima teta s Aquariusom, jer to i ne bi bilo pravo pitanje. Trebalo se samo opskrbiti dovoljnom količinom alkohola, jer je rupu teško napuniti. Problem je što ni alkohol nije pomogao izbiti dosadu te večeri.

S Robijem je drugačije, ali s Robijem je i dop. Toliko da smo jedan dan morali ganjati Milana na skuteru jer nije mogao dočekati njegovo radno vrijeme. Uganjali smo ga, pa sam se i ja iznenadio koliku količinu nosi sa sobom u pretincu ispod sica. I meni i Robiju su sline procurile pa smo poslije satima pričali što bismo sve radili s tim dopom.

Kad je pozvonio nisam očekivao da će doći sa Zlatkom. Nikako nisam uspijevao shvatiti tu ribu. Stalno je nadrkana i uvijek me nešto podjebava. Saznao sam da je davno mutila sa Sebijem, ali ništa više od toga. I nisam znao kakva joj je priča s dopom. To je odmah riješio Robi.

„Mala je probala. I joj se vero pjaža!“ rekao je s vrata.

„Vero, debilu, s naglaskom na prvom slogu“, odgovorila mu je.

„Kako joj se neće sviđat“, dodao sam.

Brzo smo sve pripremili, ona i ja povukli smo sa ‘Sticky Fingersa’, a Robi si je složio šut. Nisam im rekao da sam ja već vukao.

Robi je dobro ustonirao. Trebala mu je vječnost da ispriča kako je dop dobar.

„Znaš... kako je... ovi dop... dobar?“

„Ne, kako?“

„Znaš ono... kad ti se piša... za popizdit... pa se popišaš... i misliš da si finija... al onda prdneš... pa se popišaš još malo... E, tako je dobar“, rekao je češući se, pa jedva digao pogled prema Zlatki. „A imate vi to, žene?“

„Znaš ti, čoveče, razliku između muškaraca i žena, a?“ rekla je Zlatka gledajući ga.

Bilo mi je čudno jer nije rigala i bila je nabrijana kao da je na koki, a ne na dopu.

„Vi i pišate i donosite život na ovaj svijet kroz istu rupu, rešavate se otpada i začinjete novo biće istim putem, potpuno barbarski. Žene su sofisticirane, nema kod nas takve sklepanosti na brzinu. Zato i jeste takvi debili.“

„A zašto ti pričaš ekavicom ponekad?“ pitao sam.

„A šta tebe briga?“

„Pa ništa, samo pitam.“

„Ona ti je Istrijanka Sربولjuba... takva ti je ona... ma san i ja... šta ću... slab san na njih tako... da ih ne bi ni moga upucat... osim u venu.“

„Jesam ti rekla da si debil, Robi, a?“

Ustala je i otišla do linije. Nisam vidio što je stavila.

Kad sam čuo 'Zemlju', na tren sam zamislio da se pored linije izvija Ana.

„Ovo je najbolji bend“, rekla je.

„A di je Karin?“ pokušao sam skrenuti misli.

„Ona je sretna“, rekla je Zlatka.

„Našla je frajera“, rekao je Robi, „a možda je i trudna... Ajme, čoviče... kad san je zadnji put srija... smijala se... ka da joj nikad niko... nije umra.“

„Jesam ti rekla da si debil?“

„Jesi, jube, jesi.“

*

Stiskalo je po rukama i oko ušiju na putu za Medulin. Prilično je zahladilo. Kiše su natopile zrak i zemlju, sve je bilo tmurno i vlažno. U tetinom vrtu miješalica. Pozvonio sam na vrata.

„A mili moj, pa vidi ki mi je doša! Ma si doša staru tetu malo vižitati, a neka si, neka si! Joh je meni, sigurno si laćan, iman nike sarme pa ćeš mi se najist.“

„Prošlo vrijeme paprika, a teta?“

„A da ča.“

„A šta ova miješalica?“

„Ma san imala nike radove tu na prilaznen putu, su mi niki rastukli te ploče pa hi je trebalo znova poštati, ma pušti, je dobro.“

„Ko ti ih je porazbijao?“

„Ma ti niki ča su bili tega lita, nisu nanke ti turišti ča su jenput bili, ma su takova vrimenta rivala, joh je meni, neka smo živi i zdravi!“

U kuhinji je sve bilo isto. U ovoj kući vrijeme je stalo. Povijest se može nepogrešivo namirisati. Televizija je, kao i uvijek, bila upaljena.

„Hrvati su protjerani iz Vareša i Fojnice nakon što je Armija BiH prošli tjedan mučki napala HVO...”

„Ima šta na ovoj televiziji osim glupih vijesti i rata, a teta?”

„Ma vidiš ti na ča je to rivalo, se žlargivalo kako nika epidemija. Svi će se potući, svi će umriti. Ti Srbi su za sve krivi, ča nisu lipo puštili nas da gremo svoj puten i gotovo. Ča njin sve to rabi?”

„Šta su ti Srbi krivi?”

„A da ki je počea? Pa nismo mi.”

„Otkud znaš tko je počeo? Ne znamo mi ništa. Previše gledaš tu televiziju pa su ti mozak isprali.”

„A ne znamo, ne znamo, ma znamo dosti da ni dobro. Pa sad još i u toj Bosni, a Sebastijan je tamo, joh je meni!”

„Šta ti se Sebi javio?”

„Ma zadnji put je zva prije godinu dan da mi reče da mu već ne šaljen šolde, da mu ne rabi aš da gre u Bosnu. Niš drugo mi ni govoriya pa sve šaljen Matku, a mi se pera da jopet pije, pa kako to ti i on takor? Ma ne znan kakova dižgracija je to prišla na sve nas.”

„Pusti to, nego imaš ti kakve rakije, a? Pa da se malo ugrijemo. Vidim da još pušiš, a, vrazže sime? Sad ćemo si mi zamotat po jednu, a, šta kažeš?”

„A iman rakije, kako ne bin imela, ma ča ćeš je pit?”

„Nego dašta ću, neću dezinficirat rane. Aj daj pa da pušimo i pijemo!”

Zamotao sam nam dvije male posoljene i uskoro smo pušili. Rakija je klizila i grijala iznutra.

„Auuu ma ča cmari ovo u grlu! Pa kakovi su ti to španjuleti?”

„Posoljeni, teta, posoljeni!”

„Hi, hi, hi, ma nisu ki ovi moji, su malo jači, a?“

„Jesu malo, teta. Al samo malo!“

„Ajme, ma mi se manta, moj, joh je meni ča si mi to da!“

„Popij rakije, teta, će ti bit lakše.“

„Hi, hi, hi, i ću da znaš.“

„Mogla bi i te sarme zgrijat, baš sam nešto ogladnio.“

„Ma san i ja moj, hi, hi, hi, kako da nisan malo prvo jela. Ma mi ćemo si sad to lipo potepliti i ćemo jisti i neka sve ostalo gre z vragon!“

„Tako je, teta, neka sve gre z vragon!“

*

Rekla mi je da ostanem u razredu nakon sata. Bilička je rijetko išla u zbornicu. Nije se baš slagala s ostalim profesorima, među kojima je bilo dosta budala. I uvijek je bila na mojoj strani. Bilička je kul.

„Moraš početi više dolaziti u školu. Ne mogu ti toliko opravdavati, a ako ovim tempom nastaviš, skupit ćeš toliko izostanaka da ti ni ja ni itko drugi neće moći pomoći“, rekla je kad su svi izašli.

„Hoću.“

Nisam imao što drugo reći, imala je pravo, u zadnje vrijeme mi se baš teško bilo prisiljavati ići u školu.

„Ne razumijem kako ti je tako teško doći, dobar ste razred, bolji od mnogih kojima sam bila razrednica, a i nije ti valjda baš sve tako dosadno na nastavi. Nemoj me natjerati da odustanem od tebe. Trudim se, ali ti se baš ne daš.“

Nikad nismo ovako pričali. Bilo mi je neugodno. Draže mi je kad me grdi, govori kako mi nema pomoći i vježba strogi izraz lica, što joj nikako ne ide.

„Ma debili su.“

Priekorno me pogledala.

„Dobro, nisu debili, ali su klinci. Ne mogu s njima ništa.“

Pogledala je kroz prozor.

„Slaba sam na tebe, to je istina. Možda i zbog brata. Kako je on krasan bio,“ pogledala me prodorno, „ali potpuno drugačiji od tebe.“

Spustio sam glavu.

„Sebastijan je kao Antun Branko Šimić i ekspresionisti, on bi popravljao svijet koji ne valja, pa kad ne uspije, onda se samokažnjava. Ti si drugačiji, ti si više kao Tin Ujević, uvijek kriv za sve što mu se događa. I kao takvom, naravno, autodestrukcija ti je u osnovi bića. Kako se s tim nositi? Nemam pojma.“

Nelagoda je sve više rasla u meni, nisam znao što da kažem, kako da se ponašam. Najradije bih ustao i otišao, ali nisam to mogao napraviti, ne nakon svega što je učinila za mene.

„Ja znam da je lakše diviti se svome neostvarenom potencijalu nego suočiti se s neuspjehom. A bilo koje djelovanje nužno u sebi nosi i potencijalni neuspjeh. I što onda? To je pitanje na koje ćeš si jednom morati odgovoriti. Nadam se da ćeš biti uspješan u tome.“

Sve ovo bilo mi je previše. Nisam imao što reći, samo sam čekao da završi i da odem.

„Ne znam zašto ti ovo govorim. Vjerojatno nije pedagoški. Ali dobro, pustimo sad to. Molim te, dolazi na nastavu, možda nešto i naučiš, možda ti se nešto i svidi. Ajde sad, idi da te ne gledam.“

„Doviđenja.“

Bilo je to sve što sam uspio reći.

Došao sam doma. Mrak je već pao. Sjeo sam u dnevni i poželio da me nema. Ali žljebovi koji vode odavde puni su i prelijevaju se i u njima ovaj čas nema mjesta za mene. Tu mi je biti, barem dok se ne svedem na mjeru pristajanja uz stijenke koje dovode i odvode. A to bi se moglo desiti uskoro. Osjećam.

Telefon.

„Damire.“

„Sebi?“

„Ja sam.“

„Di je nestao Pićo?“

„Koji Pićo?“

„Kako koji? Pa ja.“

„Nemam puno vremena. Zovem da ti kažem da se sigurno neko vrijeme neću javiti. Puno posla treba napraviti.“

„I zadnji put si to rekao, da se nećeš javiti. I bio si u pravu. Ti si uvijek u pravu. Kakvog posla treba napraviti, ha, Sebi? Kakav je to posao važniji od svega drugog? Moraš popraviti svijet? Ubiti nekog?“

„Ubijanje je sredstvo da se dođe do cilja.“

„Zašto tako govoriš? Tko si ti!? Ti nisi moj brat!“

„Zašto se uzbuđuješ?“

„Kako zašto se uzbuđujem?! Pa zato što si moj! Zato što te volim! Šta je to tako teško shvatit?!“

„Ljubav nije dovoljno jasna.“

„A šta je onda dovoljno jasno? Koliko si ljudi ubio? Je li to dovoljno jasno? Šta da te pitam koga si ubio? I zašto? Šta da te pitam di si sad i di ideš i kakav ti je zadatak, je li to dovoljno precizno, dovoljno jasno?“

„To ti ne smijem reći.“

„Ali možeš.“

„Mogu.“

„Pa reci onda. Kad o drugome nećeš. To je tvoj život, ništa drugo osim toga. Kako si ga držao na nišanu? Je li imao lice? Dal mu vidiš izraz lica kad ga pogodiš? Jesu stradali i nevini?“

„Nema nevinih. Izraz lica je nebitan.“

„Naravno. I ništa nije bitno.“

„Bitno je napraviti posao.“

„Dobro, Sebi, pobijedio si. Ti si pobjednik, jesi sad sretan?“

„Sreća nije dovoljno jasna.“

„Nije.“

„Moram ići. Nemam više vremena.“

„Naravno da moraš ići. Posao treba napraviti.“

„Tako je, posao treba napraviti.“

*

Kljucao sam pod dekom i gledao 'Kickboxera' s nekom čudnom nelagodom u stomaku, kao da sam nepovratno izgubio jednog sebe koji sam mogao biti i koji mi se pokazuje kao Van Dammeu duhovi samuraja na treningu. Prenulo me zvono na vratima. Pogledao sam kroz prozor i shvatio da su škure zatvorene, a ni svjetlo nije bilo upaljeno pa sam zvono odlučio ignorirati.

Sad je zvono još dulje zvonilo. Nisam se micao, ali netko stvarno nije htio odustati: nervozna, kratka, isprekidana pa duga zvonjava i lupanje konačno su me natjerali da ustanem i, ogrnut dekom, nekako se dovučem do ulaznih vrata.

„Evo, evo! Prestani s tim!“

Otvorio sam. Na vratima je bio Sandro. Jedva je stajao, a u ruci mu je bila otvorena boca votke. Približio se, uhvatio me za vrat i pogledao u oči.

„Dobro je, imaš.“ Odgurnuo me i ušao u kuću. „Gdje je?“ Stao je nasred hodnika ljuljajući se.

„Ko?“

„Znaš ti dobro. Gdje ga držiš?“

„Ma koga?“

„Dop.“

„Nema dopa.“

„Lažeš! Kao i svi narkomani. Vidim ti oči!“

„Kažem ti da ga nemam, zabrijao si.“

„Umro je.“

„Ko?“

„Gogo.“

„Molim?“

„Umro je Gogo! Našli su ga na Vidikovcu jutros! Očito je noćas pao u over, ali je bio s govnerskim narkomanskim životinjama pa su ga izbacili iz auta i pustili da umre. Narkomani jebeni jebem vam mater!“ Zamahnuo je bocom kao da će je baciti prema meni, ali se spotaknuo i pao. Boca je pala pored njega i razbila se uz glasan prasak. Došao sam do njega i pokušao ga odvući od krhotina stakla. Prvo se opirao, ritao i nekontrolirano urlao, a onda me opet zgrabio čvrsto za vrat i tiho rekao: „Daj mi.“

„Šta da ti dam?“ Stiskalo me u grlu.

„Daj mi da se urokam. Da vidim.“

„Nemam, rekao sam ti“, glas mi je drhtao.

„Imaš. Lažeš.“

„Nemam. Sve sam uzeo. Jesam. Jebiga.“

„Moraš mi dati. Moram se urokati. Moram vidjeti. Uzeo je Goga...”

Oči su mi se zamutile.

„I najboljeg prijatelja će mi uzet“, rekao je i pogledao me crvenim očima.

Provalilo je iz mene. Čvrsto sam ga zagrlio. Pali smo na pod i zajedno se tresli.

Ponavljao sam: „Sve će biti dobro, men, sve će biti dobro...“

4.

Sve se mijenja. Ponekad mi se čini da se preda mnom vrte pokretne sličice, ja jedini stojim i pitam se koliko mi skrivaju mogućnosti, koliko manevarskog prostora imam kao promatrač koji ne kontrolira čak ni brzinu njihova promicanja. Skok još mogu naslutiti, ali nostalgiju mogu namirisati. Čežnja za prostorima koje nikad nisam ni imao opet priziva fantomske udove, jasno osjećanje amputiranih ruku i nogu, koje svrbe kao da su tu. Ne pomaže spoznaja da ih nikad nije bilo, da je misao utekla u vodu i prepustila mjesto varljivoj povijesti.

Pločice s imenima više ne vrijede, preimenovali smo se, a da toga nismo bili ni svjesni. Ili netko drugi misli za nas. Jedino što znamo jest da smo se jedno jutro probudili i da su nam imena bila drugačija. Trase kojima se krećemo nisu one na kojima smo se kretali. Nisu, jer imena mijenjaju okuse, a ponekad čak i suštinu.

To znači da sam bio u krivu.

Nije to ništa novo, kao ni pomoć koja mi ustrajno stiže da zadržim bar jedan svoj dio u trasi drugog imena. Ali neće ta pomoć uvijek biti tu, možda je sve to samo odgađanje suočavanja sa suštinom. Jesam li već doista baš toliko star?

Dobio sam odgodu vojske na godinu dana nakon škole. Na psihi. Ali ko ih jebe, smradove, s njima je lako. Nego Sandro odlazi. Toga sam postao svjestan na njegovoj maturalkoj zabavi. Nema sumnje da će se sve odigrati kako je zamislio, on nikada ne ispada iz tračnica, kako god se one zvale. Dobro smo se uneredili u Docu, ja sam se skrivao, kriv kao uvijek, a on je i dalje bio u kontroli. Možda nije sve isto otkako nema Goga, jer nema više ni svirki i taj dio kao da smo stavili iza sebe, ali zapravo ne znam što bi ga moglo izbaciti. Ili znam. Isto ono što je izbacilo Sebija.

Nisu mi dali da ga se ne sjetim na njegov rođendan. Cijelo vrijeme očekivao sam da će se javiti, da će sve biti kao prije, ali ništa se nije desilo, osim što su vijesti bile pune promjena. I opet imena, uvijek drugačija i dosadna, imena koja će nam puniti i prazniti mozgove, puniti i prazniti priče, bez onih koji su udarali ritam. Srce preskače, brojanje ne pomaže.

Utapanje je filozofija koju valja provoditi dosljedno.

Na maminu godišnjicu razmišljat ću o pištolju i narančastim vojnicima, znam to nepogrešivo. Prvo osjetim srce kako lupa, javi se samo da podsjeti da je tu, da nikad ne radi u pozadini, kako bi trebalo kao pumpa koja se ne nameće, nego odrađuje svoj posao u tišini. Onda krenu strahovi, znam i to, prikradu se iza srca i počnu bubati u mozak, tamo gdje sam tanak. Na kraju... što je na kraju još ne znam, ali vjerujem da ću saznati.

Nisam bio u ovoj kući dugo, ali prokleti mirisi nisu izvjetrili. Oni nisu kao imena, koja dođu i prođu. Uđem u hodnik, koji bi sada trebao biti u nekom drugom životu, u nekoj drugoj ulici koja se više ne zove Lenjinova, nego Flanatička, ali ja sam i opet do lakata u ulju i prekinutoj povijesti. Sve se ovdje čini isto, samo starije. I prašina se izvukla iz kutova kao u kućama nesretnih bolesnih starica koje su muževi davno ostavili pred oltarima. Nedostaju samo mačke da horor bude potpun. Ali ne i izdajice, njih je koliko treba, i više od toga.

Uspeo sam se stubištem do Sebijeve sobe. Još je malo njega u toj sobi, ali ustrajno ga nestaje. Snažan tresak zaledio mi je ruku na kvaki. Starog u ovom trenutku ne bi trebalo biti doma, ali jasno sam čuo kako je nešto palo u njegovoj sobi. Možda je provalnik. Ali što bi ukrao ovdje? No on to ne može znati. Možda je stari. Ali što bi radio kući u vrijeme kad bi morao biti na poslu? Htio sam da nisam čuo taj zvuk, da ne moram sad otvoriti ta vrata i suočiti se s bilo čim što je s druge strane, jer što god bilo, sigurno nije dobro.

Naglo sam otvorio vrata i ušao u sobu u gardu. On je ležao na podu, razvaljen. Nisam ga vidio točno dvije godine. Zadnji put bio sam ovdje u ovoj sobi, znajući da su se stvari nepovratno promijenile. Sve mi se vratilo kad sam ga primio da ga uspravim s poda i preselim na krevet. Još uvijek mu je nedostajalo nekoliko prednjih zuba, ali sad je bio proćelav na tjemenu, masne, potpuno sijede kose oko ušiju i obrastao u rijetku sijedu bradu. Zaudarao je na alkohol i pišalinu.

Nekako sam ga uspio prebaciti na krevet i polegnuti na leđa, kad je otvorio oči.

„Jel me vidiš?“ pitao sam ga.

Okrenuo je glavu na bok prema meni, gledajući negdje u pod. Njegovo tijelo nespretno ju je pratilo i uskoro se stisnuo kao tek izlegnuta ptica. Nikad ga nisam vidio tako malenog. U tišini, bez ikakvih pokreta, iz očiju mu je curila voda.

Morao sam sjesti. Pogledao sam oko sebe i shvatio da nema ni stola ni stolice, a da je

ogledalo i dalje razbijeno, ali sastavljeno kao mozaik. Očito je uzeo sve komadiće i zalijepio ih. Tek tada, kad sam malo bolje pogledao, primijetio sam oko ogledala zalijepljene fotografije. Približio sam se. Na svima, do jedne, bio sam ja. Ispred škole, na motoru, u Prvomajskoj, na Forumu, pred kućom...

„Šta je, špijuniraš me?!“

„Ne... ja sam...“ frfljao je.

„Ma šta si, ovo mi izgleda kao da me uhodiš!“

„Ne bi to... ali ti si... treba ti pomoć.“

„Ma o čemu ti pričaš, čovječe?! Kakva pomoć?“

„Ti si kao ona...“

Šutio sam. Nastavio je.

„Sebi je kao ja. Mi se razumijemo, kad se...“

Počeo je ružno kašljati. Brzo sam ga primio da se pridigne u krevetu, a onda naglo pustio.

„... i ne razumijemo.“

„Zato te nije nazvao otkako je otišao? Super se razumijete. Šta ako njemu treba pomoć? Tko će mu pomoći? Ti?“

„On će se snaći, ali ti...“

„A ja neću, ha? I ti ćeš mi pomoći?“

Šutio je.

Pored njega na ormariću bila je još jedna fotografija. Uzeo sam je. I na njoj sam bio ja. Ali kod sebe kući, u krevetu, u krizi. Bio je tamo.

Izjurio sam iz sobe. Morao sam pobjeći, ali osjećao sam kao da sam u snu u kojem noge idu, a tijelo se ne miče.

*

„Jesi spreman?“ pitao me Sandro telefonom.

„Ne.“

„Odlično, stižem.“

Upisao je faks, PMF u Zagrebu. Očekivano, ali sve je dobar razlog za feštu. Zaželio je da izađemo solo, što je značilo da nema šmrkanja, nego ću se morati zadovoljiti cugom. On je imao plan, koji je uključivao bicikle. Čak je i meni nabavio jednu. Nije mi bilo jasno zašto to, ali biciklama smo morali do Medulina. Valjda ću preživjeti. Dok nije pozvonio, popio sam pola boce rakije. On je uletio s Jack Danielsom.

„Danas samo najbolje!“

Izvadio je dvije kubanke, pa smo ih zapalili i natočili si viski. Kašljao sam kao da prvi put pušim.

„Pa ne uvlačiš to!“ smijao se.

„A znam, kad imam refleks, jebote, kako uzmem, tako usišem!“

„Super ti je to za bajs. Kad si zadnji put potrčao?“

„Kad me ženska ulovila u Televiziji da kradem čokoladicu.“

„Znači još si pelene imao?“

Nije bio daleko od istine, što je postalo jasno čim smo krenuli za Medulin. Sva sreća, nije ni on bio u puno boljem stanju, pa smo uglavnom stajali i pili viski. Čak smo probali i stopirati, ali bilo nam je jasno da ni sami sebi ne bismo stali, pa smo odlučili stisnuti zube i voziti. Začudo, drugu polovicu puta odvozili smo bez problema, pijući u vožnji i urlajući od smijeha.

A onda me baš iznenadio. Onako znojni i prljavi uletjeli smo u jedan od medulinskih restorana na prvoj liniji do mora. Rekao je nešto tipu na ulazu, a on nas je pogledao kao da smo Jehovini svjedoci i pokazao na stol u udaljenom kutu terase. Stol nije bio prazan.

„Ona lijevo zove se Gudrun, a ona desno Sigrid. Upoznao sam ih prije neki dan, Austrijanke su, Gudrun je moja“, pogledao me i nasmijao se. „I da, sestre su i tu su u Kaželi, nudistice.“

Bio sam potpuno zbunjen, ali ne toliko da me vino ne bi izliječilo. Popili smo nekoliko boca, jeli punjene lignje i smijali se Nijemcima koji su plaćali svaki svoj račun, sve dok nam nisu rekle da je i kod Austrijanaca to normalno i da je to zato što su muškarci i žene jednaki. Mi smo ih uvjeravali da je Balkan prirodniji, a one su onda rekle da zbog te prirode vjerojatno i imamo rat i nastavile da je kod njih konobar hladan, ali ti neće za pola sata slomiti ruku ako mu se ne sviđaš. Mi smo onda pitali zašto uopće dolaze, a one su rekle zato što je jeftino. I zato što su dobri frajeri, rekla je Gudrun i zažvalila Sandra. Sigrid je gledala u more.

Sandro je platio račun, kupio još jednu bocu viskija iz restorana i ostavio konobaru veliku napojnicu. Nisam odmah to skužio, jer se još nisam naviknuo na kune, ali bilo mi je jasno kada nam se konobar prvi put nasmijao od uha do uha. Kako je ružan taj vaš novi novac, rekle su Austrijanke. Istina, zato smo ga i promijenili za viski, rekli smo mi. Konobar nas je na izlazu pozdravljao kao da smo familija.

Austrijanke smo stavili na volane, ali to se u ideji činilo lakše nego što je ispalo. Kad su Gudrun i Sandro pali i razbili bocu, dalje smo išli pješice, gurajući bicikle. One su govorile da imaju šnaps i da će ga uzeti iz kamp-kućice u kojoj spavaju s roditeljima, samo moramo biti tihi. Roditelji ne piju šnaps pa neće znati da fali, jer ćemo mi kasnije uliti vodu. Tako su govorile, a nama je to bilo smiješno, zašto bismo starcima tajili da smo uzeli rakiju.

Gudrun se prva skinula do gola i ušla u vodu. Smočila se cijela, a onda izašla i došla po nas. Nisam mogao prestati gledati njen gusti, crni muf s kojeg su kapale kapljice mora. Sandro se isto skinuo pa su se oboje otišli kupati. Ja sam pio šnaps.

Sigrid je odjednom stavila ruku na moje prepone. Gledala je prema moru i gladila me. Ja sam pomislio kako bih prije tri godine na ovo već svršio. A sada se jedva nešto desilo. Splićo mi je još davno govorio da mu jedino fali seks. Nisam ga tada razumio, jer mi je seks bio super, osim što je na dopu bilo gotovo nemoguće svršiti. Tko zna što je sa Splićom.

Sigrid je maknula ruku. Spustio sam se niže do nje. Polegnuo sam je na leđa. Uzeo sam bocu i zalio je rakijom po majici. Bradavice su joj se našiljile. Gricnuo sam jednu, pa drugu. Rukom sam krenuo po njenom bedru i shvatio da ispod suknjice nema gaćice. Bila je obrijana i mokra. Osjetio sam promjenu između nogu. Pogledao sam gdje su Sandro i Gudrun. Bili su niže na plaži uz more. Popeo sam se na Sigrid i ušao u nju. Učinilo mi se da je nešto rekla. Uхватила me za kukove i jače nabila na sebe. Toliko me jako stisnula da se gotovo nisam mogao micati. A onda je ona počela pomicati zdjelicu. Sve brže i brže. Svršio sam, ali nisam to pokazao. Kad je ona počela svršavati, više nisam bio tako tvrd, ali njoj je

bilo dovoljno. Nakon što sam sišao s nje poljubila me i prvi put mi se nasmijala. Nasmijao sam se i ja.

Ležali smo neko vrijeme. Postajalo je hladnije. Došli su Gudrun i Sandro i uskoro smo se pozdravljali. Sandro je uzeo bocu šnapsa i govorio im da će morati smisliti neku originalniju foru za roditelje od punjenja boce vodom, a one su se pravile da se ljute. Mahale su kad smo odlazili.

„Spavamo kod moje tete, nema šanse da sad bicikliramo doma“, rekao sam dok smo sjedili na medulinskoj rivi i ispijali rakiju.

„Neću se buniti, a ona?“

„Ma ona je kul, luda ko kupus, ne brini ništa.“

„Nego, men, da ti nešto kažem...“

„Reci.“

„Odjebi ovu Pulu, dođi sa mnom u Zagreb. Ubit će te ovaj grad.“

„Otkud ti sad to?“

„Ovaj grad ubija. Ti to možda ne vidiš, ali ja vidim.“

„Ako misliš na dop, ne uzimam više. I ne mogu samo tako. A imam još i četvrti razred za završit.“

„Ne uzimaš više. Ni manje. Ne muljaj me. Uostalom, i u Zagrebu ima gimnazija.“

„Kao da bi me tamo uzeli s mojim ocjenama. Pusti to, ajde, ima vremena, di si sad navalio.“

„Jel pišeš?“

„A ti boga, jesi i ti postao naporan.“

„Jel pišeš?“

„Piskaram.“

„Dobro je to. Nemoj odustati, ima to smisla.“

„Neću.“

„Men?“

„A?“

„Volim te.“

„Pederčino. Samo me nemoj ljubiti, sigurno su ti zubi puni onog crnog mufa.“

„Ha, ha, muf je zakon.“

„Men?“

„A?“

„I ja tebe.“

*

Nova školska godina donijela je velike promjene. Nakon tri godine škole popodne, odjednom moramo u školu ujutro. Već sam ionako debelo premašio Bilićkino strpljenje s izostancima, ali ovo dizanje ujutro moglo bi mi presuditi.

Nisu sve promjene loše. Bilička mi je jedan dan tutnula u ruke knjigu i rekla da je pročitam. Camus. Morao sam joj priznati, to je nešto posebno. Prvi put osjećam da ima još netko tko razumije što se ljudima dešava. Temeljno ljudsko pitanje doista jest samoubojstvo. Nije svijet apsurdan, nego čovjekova potreba da ga učini razumnim, da ga svede na mjeru svoje svijesti. Prirodu ne zanima ljepota, nju ne zanimaju red i sustav, ona se dešava, sama po sebi, i doista bi lakše bilo biti stablo, ili mačka, pa čak i majmun, nego čovjek. Čovjek teži sustavu, i njegovo je biće ograničeno pogledom u kojem traži red i njemu pripadajući smisao. A smisla nema.

Kad razmišljam o svojem postojanju moram se opirati ulančavanju nostalgичnih prstenova koji se umnažaju kako vrijeme protječe. Ako je mjerilo danas, onda je sutra samo korak bliže smrti i ne treba mu težiti, a za jučer ne treba mariti. Nije to lako, ali slobodu treba zgrabiti za gušu, začiniti je otporom i zaboraviti viši smisao.

Može biti tjeskobna pomisao na samoću, što objašnjava čovjekovu grozničavu potjeru za bogom, utjehom crkve, sigurnošću toplog krila koje razumije i ne osuđuje. Ali koliko je samo prijetvornosti u svemu tome! Krvava povijest odmjerava svoju utemeljenost takvim izljevima niskih strasti da je nemoguće ne primijetiti ljudsko srljanje u propast. Bušotine su pune crnog gnoja i samo gnoj curi iz njih i natapa njihove hostije.

Sloboda je teška. Ona je ujedno spoznaja o svemu što se propustilo učiniti; o svim bludničenjima duha, ali i o svemu što se kanilo činiti; o svim bludničenjima tijela. Ne mislim ovdje na razvrat. Uostalom što je uopće razvrat i postoji li, kad je uzaludno nečije čine vrednovati na skali njihove zakonitosti kao produkta točno određenog vremena i okolnosti, okolnosti koje će se vremenom promijeniti, što će onda prouzročiti i promjene tumačenja. Moral je zato pitanje inata. I dobrog ukusa.

Čovjek prepušten sam sebi. Ima li što strašnije i slobodnije u isto vrijeme? Mama to nije izdržala. Odgovorila je na pitanje predajom, jer predaja je slatka i donosi odrješenje. Ali kazna ju je stigla davno prije. Ja bih često pomislio kakav bi život bio da te kazne nije bilo. Bila bi vjerojatno neka druga. Apsurdni čovjek je osuđen na smrt, prije ili kasnije, i mora jedino odgovoriti na pitanje ima li života prije smrti. Naslućivao sam odgovor, ali Camus ga otvoreno nudi u stvaranju. Pisati, znači dvaput živjeti.

Što je u tom kolopletu mogao Mersault nego prihvatiti sudbinu. Sve je svejedno, grižnja savjesti nema smisla. Osudili su ga jer nije plakao na pogrebu majke, jer je bio iskren prema sebi i svijetu. Nije to pametno ako želiš sačuvati kožu. Što bi svijet napravio meni da zna za moje iznenadne slike rascopanih glava sjekirama, naoko ničim izazvane, za ravnodušnost prema smrti bližnjeg, za trenutke koji se nikada ne dese, ali čekaju strpljivo svoj putokaz iz podsvijesti? Što bi napravio s tim mikroistinama kao izljevima duše u svim njenim pojavnostima? Ništa dobro, uvjeren sam.

Ako je prijetvornost naša filozofija, onda je laž naša postelja. Mersault je tu laž prekinuo i postao Sizif koji gura svoj kamen na vrh planine s koje će on opet pasti u podnožje u najbesmislenijem od svih poslova. Ali Mersault je omeđen fizičkom pojavnošću, točno određenim, iako nespoznatljivim trajanjem; on nije mogao drugačije završiti nego na stratištu i desilo bi se to prije ili kasnije. Sizif je osuđen na vječnost, pa mu moramo pronaći prkos, jer po svemu je ostalome ispravan. On ne zaslužuje takvu kaznu. I našli smo ga kako sretan korača niz brdo, prihvaćajući svoju sudbinu očišćen od iluzija.

Pronašao je svoju sizifovsku sreću i Mersault, u onim trenucima kad ga istražni sudac nakon

čestih i mukotrpnih ispitivanja u zatvoru na izlazu iz prostorije za ispitivanje tapše po leđima i govori mu da je za taj dan gotovo. Tada, u toj kratkoj sreći, Mersault je postajao Sizif u silasku s planine, koji prkosi bogovima i njihovoj kazni, kazni kojoj je nemoguće umaknuti.

Zato se i meni valja zamisliti sretnim.

*

Puno sam toga propustio. Učiniti, osjetiti, upoznati. Ljudi, na primjer. Ako i jesu ovce kad su na kupu, pojedinačno, kao jedinke, mogu biti super. Nisu tako loši ti neki iz razreda, samo su trebali malo odrasti. A i ja sam ih trebao bolje upoznati i shvatiti da se i s njima može pričati o stvarima koje su bitne. Čak sam se dobro zabavio na maturalnoj u Pragu. Nisam mislio da mogu biti tako opušteni. U busu za nazad, nakon što smo svi morali izdvojiti preostali novac za tepih u sobi koji je netko zapalio zadnju noć, Bilička je održala govor u kojem je rekla da ne razumije gdje su nam roditelji i kako su nas to odgajali. Ja sam onda sjeo pored nje i rekao joj da je bila super, pogotovo kad je pušila travu s nama, a znao sam da sigurno doma ne puši travu i neka se ne brine, klinci su taman malo odrasli, a starci su potpuno pogubljeni od svega što se događa. Ne znam je li pomoglo, ali nisam htio da se osjeća loše.

Od maturalnog ponekad izađemo u Uljanik, nekima je sve novo pa su smiješni, ali dobro se provedemo. Ipak, nitko ne može zamijeniti Sandra. Njega je možda nemoguće zamijeniti. Nedostaje mi. Ne kažem mu to, ali neke se stvari podrazumijevaju.

Nova godina u Zagrebu kod njega isto je bila nešto novo. Fora su ti studentski domovi, krcati ekipe odasvud. U Istarskom smo se ubili od nekih brutalnih Bavarija, pa smo po tramvajima krali automate za štančanje karata. Ako ih sve skinemo, govorio je jedan, više nitko neće morati plaćati karte koje nam je donio ovaj usrani kapitalizam. Sandro je rekao da su se karte i prije plaćale, a ovaj je onda rekao da se prije barem pušilo u javnom prijevozu i da je sve bilo bolje i da nitko zapravo nije glasao za kapitalizam, da su ga uveli na prevaru. Sandro je rekao da je sve OK, da je taj s Filozofskog pa zato tako priča. Svi smo se smijali, a ja sam pogledavao prema uplašenom vozaču tramvaja koji me u retrovizoru gledao s dva aparata za štančanje u krilu. Svi smo utihnuli kad su u tramvaj ušla dva gardista, pa smo brzo izašli na sljedećoj stanici.

Tko zna gdje je Sebi. Ne javlja se, a ja se brinem. Brat jednog Sandrovog frenda s faksa odavno se već vratio. Pričao je kako mu brat nije normalan, samo šuti i puši i pije i ništa ne

radi. Kad ga nešto pitaju, reži. Ne možeš znati što su neki od njih prošli. Ovaj s Filozofskog je rekao da tamo nema pravila, a da moral određuje svatko za sebe. Tako i treba, pomislio sam, jer zašto bi bilo drugačije, pa apsurdni čovjek u drugim moralima, kao i nemoralima, vidi samo opravdanja, a on nema što opravdati. Ništa nisam rekao.

I stari je apsurdni čovjek. Birokrat koji gura svoj kamen od osam do četiri. Kad mi je došao na vrata, bio sam zbunjen. I on je bio zbunjen, govorio je nepovezano, o odgovornosti, greškama. Opravdavao se. Rekao sam mu da se ne treba opravdavati. Razmišljao sam o ulogama koje smo tada odigrali. Najčudnije je bilo kad smo se na kraju rukovali. Rekao mi je da bih mogao otvoriti račun u banci, s obzirom da sam punoljetan, pa da mogu podizati novac kad god hoću. Sve će on srediti ako želim. Ja sam rekao da može.

Odmah iza njega došao je Robi. Dosta loše je izgledao, smršavio je i oči su mu upale. Kad bi se pokušao nasmijati, izgledao je kao ispuhana nogometna lopta. Molio me da mu dam bilo šta, dopa ili para, pa sam mu dao pare. Onda je rekao da on ne može nabaviti, jer svima duguje, pa me molio da nabavim ja, da će mi dati malo. Rekao je da će me sačekati, ali nisam htio da ostane sam u kući dok me nema pa sam ga poveo sa sobom. Kad smo se vratili, on se urokao, a ja sam uzeo lajnu. On je pričao o srednjoj školi u Splitu, o zlatnim vremenima kad je bilo svega, i cuge i dopa i prijatelja i akcije i kako je sve sad tapija. Ja sam pomislio da svega toga ima i sad i da je problem možda u njemu. Bio mi je dosadan.

5.

Svi su došli. Sandro, Zlatka, Robi, čak i trudna Karin s tipom, a i Klompa, kojeg nisam vidio otkad je Sandro u Zagrebu. I stari je došao. S nekom mladom ribom. Stišće usta kao uvijek kad mu je neugodno, ali nije sam pa ne moram kontaktirati kako mu je. Prvo sam mislio da si je u startu natočio punu čašu od tri deci vina, ali sam skužio da je to sok od jabuke. Oko njihovog stola mirisalo je na borove iglice, jabuke i breskve, pa nisam uspijevao duže ostajati s njima. Ona je izgledala kao da joj ove situacije nisu novost. Sandro je rekao da je to vjerojatno zato što nije prošlo puno vremena od njene maturalne zabave.

I cijeli razred je bio tu, kao i svi ostali četvrtaši, s dosadnim defileima na početku, koji su imali smisla samo toliko da pokažu kako osamnaest godina života nije dosta da bi se nosile visoke pete i odijela. Trebalo je onda još preživjeti i programe svakog razreda, kada sam pomislio da dolazak nije bio dobra ideja i da ova noć za mene neće dugo trajati. Jedina fora bio je nastup Izbjeglih prognanika, njih četvero iz više razreda koji su otprašili par starih Stonesa i Beatlesa. Prvo su se predstavili izgledajući kao ergela prebijenih konja, Ivana i Alen iz razreda, pa još Ivica iz Tomislavgrada i Maša iz Zagreba, ali to je izgleda bilo dogovoreno, jer su zatim uzeli instrumente od hotelskog benda i odsvirali dobar set. Očito su vježbali. Maša je svirala bas, Ivana gitaru, Ivica bubnjeve, a Alen je pjevao. Najbolje je bilo kad je Ivica počeo razvaljivati električni bubanj, a bubnjar benda urlao da se neće čuti jače ako ih jače udara. Ovaj ga je ignorirao pa mu je slomio pedal na kasi. Skoro je izbio fajt.

Tad su već i gosti bili tamo pa je sve postalo podnošljivije, a pomogao je i alkohol. Uskoro je bilo i prvih riganja pa sam se konačno mogao opustiti. Nije mi bilo svejedno kad sam vidio Biličku za stolom sa starim. Bili su sami i nešto su angažirano pričali. To mi se nije sviđalo, ali nisam mogao ništa učiniti. Otišao sam do svog stola.

„Pazi, nekima će ovo biti prvo pijanstvo, a nekima i prvi seks“, rekao sam glasno.

„Ne smiš s maturalne otić nevin, to bi bilo ka da si doša u Rim, a papu nisi otiša vidit. Tapija!“ rekao je Robi.

„Hvali se, hvali!“ rekla je Zlatka i pogledala me smijući se. „Pa i ti si nekad bio nevin. Sigurno si bio drag dečko. Otkad sam te upoznala ti si umišljeni mali smrad.“

Taman sam joj nešto htio reći kad mi je stavila ruku na usta. „Ali ja te volim!“ viknula je.

„Šta ste joj dali?“ pitao sam.

„Ništa mi nisu dali, dragi moj, samo sam ti sva meka danas. Eto si nam odrastao, skoro su ti i dlake počele rasti, a kao jučer je bilo ono kad smo ti došli doma i kad si bio nadrkani mali egotriper.“

Opet sam zaustio nešto reći, ali me i opet prekinula pokrivši mi usta.

„C-c-c-c ništa nemoj govoriti, da ne pokvariš trenutak. Aj densat sa mnom. Ovaj Tomislav Ivčić ne sme da ostane neotplesan.“

„Nemoj mi protiv Ivčića, ako boga znaš, to je više od muzike, znaš da je poginija. Amo, za Ivčića!“ vikao je Robi dižući čašu.

Nema šanse da idem plesati s njom pa da skuži kako mi se znoje ruke. Moram se nekako izvući iz ovog. Spasio me Robi, koji me povukao sa sobom na šank.

„Slušaj, ne smiš mi proć na maturalnnon a da se nisi riješija, ala brale, ne zajebaji. Zna san da nećeš stić na to mislit, pa san ti donija piz. A buštu, je li, po ovemu vašemu...“ rekao mi je za šankom. Tad sam kužio da je bio dobro riješen, ali nije ključao kao obično pa mi je bilo čudno.

„Šta si ti uzeo?“

„Ma ja san ti se malo spidbolon roknija, ali neman više koke, jebiga. Mislija san na tebe, al je sve otišlo. Ostalo je samo dopa, ali dobar je, brale, vidit ćeš, eto ti na, u ruku, uzmi, aj, aj.“

Nisam htio, jer Sandro je tu i kad bi me sad vidio, ne bi mi vjerovao da ne uzimam već neko vrijeme. Ali nisam mogao odbiti. Uzeo sam buštu i otišao do WC-a. Ušao sam u kabinu i otvorio novčanik da uzmem osobnu, kad je netko stisnuo vrata.

„Znam da si tu, otvori!“

Sandro. Šutio sam.

„Men, ne foliraj me, otvori“, rekao je tiše.

Otvorio sam. Nisam znao što da mu kažem.

„Slušaj, može, ali samo ako i ja uzmem“, rekao je.

„Kako misliš ti da uzmeš? Ti ne uzimaš.“

„Pa ni ti ne uzimaš, ne? To si mi sad htio reći, u sljedećoj rečenici, da ne uzimaš inače, ali sada si baš...“

„Men, ful je tako! Čist sam potpuno, ali došao je Robi i uvalio mi ovu buštu, pa nije to ništa, naturalna...“

„Ma sve OK, ali i ja uzimam. Pomakni se s vrata, nema smisla da nas netko ulovi ovako.“

Pustio sam ga unutra, zbunjen.

„Ajde, men, složiti te lajne pa da vidimo di smo.“

Odlučio sam napraviti dvije minijature, jednake, kakve me ne bi ni taknule, da izgleda kao da mi više i ne treba, a ostatak ću vratiti Robiju.

„To će nam biti dosta?“

„Naravno, pa ne uzimam više, rekao sam ti. I ostalo ću vratiti Robiju. Ovo je samo za stara vremena.“

Prvo sam dobro ušmrkao svu slinu, pročistio nozdrvu koliko sam bolje mogao, da ova sića što lakše prođe, a dok je Sandro nakon mene šmrkao svoju lajnu, ja sam neprimjetno širio nozdrvu i udisao duboko u pluća sve što je moglo od moje ostati u nosu. Morao sam izvući maksimum iz ovih mrvica.

Nismo se ni spakirali, a Sandro je već rigao.

„Koji kurac od droge. Ne kužim, men, stvarno ne kužim šta vidiš u ovome.“

Otišli smo do stola. Atmosfera se promijenila. Sad sam tek primijetio koliko je Klompa u kurcu. Nije progovorio ni riječi večeras, kao da je Gogo. Gogo, pa da, Sandro mi je rekao da ga je sve to jako pogodilo, ali otkad je Sandro otišao u Zagreb ne viđam se s Klompom. On nas je sve povezivao.

Zlatke nije bilo za stolom, Robi je ključao, izgleda da se i on u međuvremenu urokao čistim dopom. Jedino je Karin gugutala sa svojim tipom. Izgledala je kao da će prsnuti svaki čas i poškopiti nas svojom trudnoćom.

„Ajmo van, ne izgledaš najbolje“, rekao sam Sandru.

Izašli smo vani i odmah se izrigao. Sjeli smo na zidić, ja sam zapalio cigaru. Ako je i moglo biti nešto od ove lajnice, sad mi je sve pokvareno. Nisam osjećao ništa, samo tupilo. Na parkiralištu ispred hotela dvojica su se mlatila. Jednom je pukao sako na leđima. Oko njih je bilo par cura koje su glumile žene, jedna je skinula štikle i držeći ih u ruci pokušavala smiriti fajt. Mislim da je plakala. Pogledao sam Sandra. Oči su mu se stisnule i bio je blijed.

„Oprosti,“ rekao sam, „ovo je kurac.“

„Jebiga.“

„Moram nešto promijeniti. Moram se maknuti od ovog sranja.“

„Moraš“, rekao je i opet povratio.

*

Nisam očekivao da ću osjećati baš toliko olakšanje hodajući hodnicima na izlazu iz škole, iako sam nepogrešivo naslućivao veselje što će me u ovu žutu zgradu nadalje dovoditi jedino protokol. Valjda sam došao do toga da mi je stalo. Htio sam to završiti, jer sam shvatio da će to biti i jedina stvar koju sam završio, ako ne računam osnovnu školu. Ali nju ne mogu računati, jer nisam ni domaš ni Cigan, a jedino su oni imali izliku da je ne završe. Srednja je drugo.

A onda je tu i budućnost. Nije mi drago što razmišljam o sutra, ali shvatio sam da moram napraviti kompromis, jer ako ne budem razmišljao o sutra, stići će me jučer, zaglaviti ću u ovoj tapiji od grada i on će me progutati i ispljunuti, kao što je svakoga tko je nešto vrijedio. Ne znam razmišljaju li tako i stanovnici drugih gradova, pa nam onda jedino ostaje da se pozdravljamo na cestama između selidbi, natovareni svojim životima i bjegovima. Ne znam i ne zanima me, jer znam da ovaj grad, ovo vrijeme, jede ljude.

Nije me pojeo. Još. Žvakao me, ali ja sam ustao, uzeo mač i odvalio aždaju. Iznenadilo me jedino kad se Bilička nije čudila što sam uzeo Camusa za maturalni rad i što sam hrvatski dobio četiri. Smijao sam se kad mi je rekla da se na maturi ne može založiti za mene u drugim predmetima, zbog komisija, i neka učim. Počela me provjeravati i plašiti još dok nam nastava nije bila ni završila. Sada kad se svega sjetim, čini mi se kao da je uvijek bila korak

ispred mene. Kad sam joj rekao za Camusa, rekla je samo, znala sam, i slavodobitno me pozvala na dogovor oko detalja.

Osjećam da je jedan period života definitivno iza mene. Kad sam potegnuo teška vrata škole, četiri protekle godine su mi prošle kroz glavu i u isto vrijeme osjetio sam se i velik i malen. Velik ispred pizdarija kojima sam nekako uspio umaknuti, a malen pred stravičnom slobodom koja se nazirala u uskom komadiću neba između krovova grada. Slobodom koja obavezuje.

Život je kao pisanje, biraš iz nepreglednog izloga i svaki izbor koji načiniš, svaki redosljed koji izabereš ili ti se nametne, taj je i nijedan drugi. A čim izabereš, postaneš svjestan da si mogao i drugačije, makar to i ne mogao konkretizirati, imenovati, pa čak ni uobličiti u najbljeđu ideju. Vrte se izbori oko tvoje glave, a glava kao da je neprijatelj pa sve opominje, podsjeća, zveči i zvoni na uzbunu pogrešnog odabira i žal za nikad dosegljivim pravim, koji je uvijek negdje drugdje, uvijek nekom drugom. U tome je sva strava življenja.

Kad su me vrata škole gurnula na ulicu kao pseto za koje ne želiš da ti zapiša portun, sva se ta strava sručila na mene, pomiješana sa spoznajom da je škola ujedno bila i neki cilj, prepreka čije prelaženje možda nosi olakšanje, no možda još i više svijest o potrebi za sljedećom konkretnom preprekom kojom trebaš napučiti horizont da te ne zgromi njegova nepreglednost. Ali na toj ulici, s tim ogromnim žutim zidovima iza mene i antenama koje su prošarale nebo kao kakvi dobroćudni ožiljci, svjedoci da i najveće rane mogu zacijeliti, na koncu sam se osjetio djetetom koje je majka lagano gurnula da ga ohrabri u prvim koracima. I više nisam bio prestravljen.

*

Karta je bila u džepu. Velika, od mekog kartona, sjajna. Nikad nisam vidio takvu kartu. Izgledala je kao da je sama za sebe vrijedila svake kune. Razmišljao sam o vlakovima dok sam išao prema stanici autobusa. Uvijek mi se činilo da sam živio u prošlim vremenima, kada je muzika bila bolja, a ljudi opušteniji. Prvi put pomislio sam da sam možda ipak uhvatio barem zadnji vagon tog boljeg svijeta, što me u isti mah činilo i tužnim.

Na stanici je već bilo puno ljudi, čini se da će ići više autobusa, a bili su tamo i Zlatka i Sandro.

„Onda, Little Red Rooster, kako smo danas?“ pitao me Sandro.

„Ja odlično, a vi?“

„Pa i mi smo odlično. Ne doživiš Stonese svaki dan.“

„Još ih nismo doživjeli. Koliko je puta do tamo?“

„Okolo petsto kilometara. Imamo šta jahat. Ali imamo i zabavu za po putu, a Zlatka ima i nekoliko iznenađenja.“

„Kakvih?“

„Bombastičnih“, rekla je Zlatka.

Uskoro smo krenuli. Bio sam uzbuđen, ali pokušavao sam to sakriti. Zapravo nikad nisam bio izašao iz Jugoslavije, osim u Trst, ali to se ne računa, jer tamo ionako možeš pričati hrvatski. Slovensku granicu nisam doživljavao ozbiljno, ali austrijska je ipak morala biti nešto drugo.

U busu je bilo dosta poznatih faca iz Pule, Zlatka i Sandro sjeli su skupa, iza mene, a ja sam dobio nekog mračnog tipa s naočalama za sunce koji je izgledao kao da spava, kao da je došao s busom, a s njim će i otići. Vrlo brzo povela se priča između desetak nas o zezalicama i kako nema smisla da svi imaju po nešto, jer će nas na granici barem nekoliko izvući vani. Ne znam što mi je bilo, ali rekao sam da ću ja uzeti sve. Kad sam pogledao sve te bušte u svom krilu, celofane, kesice, tablete u prozirnim vrećicama, pomislio sam da nema većeg idiota od mene.

„E, jesi i ti idiot“, rekao je tip pored mene.

„Imaš problem?“

„Nemam, ali ti imaš“, rekao je i spustio se niže u sicu.

Bio je u pravu. Tek sad počeo sam razmišljati što bi mi se moglo desiti ako me ulove. Ne gine mi zatvor, a onda je sve gotovo. Crijeva su mi zavijala, znoj mi se cijedio niz leđa i pazuhe, a znojne ruke stalno sam otirao o hlače. Proklinjao sam i Stonese i sebe dok sam točno određenim redoslijedom tapkao svim prstima, crtajući zamišljene geometrijske oblike neparnih brojeva kutova koji su trebali biti znakovi da će sve biti u redu.

U takvom bunilu bio sam sve do slovenske granice, a onda je i srce počelo preskakati. Brojao

sam aritmične otkucaje, čas je bilo dobro, čas nije. Ništa nije bilo sigurno. Stali smo. Sad će carina i murja ući u autobus, a ja kod sebe imam par godina zatvora.

„Slušaj,“ rekao je tip pored mene, „ovako ćeš: kad drotovi uđu, gledaj ih u oči i smješka se, nemoj gledat okolo i nemoj se skrivat, si čuo?“

Ništa nisam mogao reći.

„Si čuo?“

„Jesam.“

Kad su drotovi ušli, imao sam osjećaj da je istina došla po mene i da će se sada pokazati. Bila su dvojica, u različitim uniformama, i išli su od sjedala do sjedala i provjeravali pasoše. Bili su već blizu nas, a još nikoga nisu izdvojili. Možda ipak... Ali onda su čupavom, što je sjedio dva sjedala ispred mene, rekli da izađe vani. On nije imao ništa, znao sam to. Gledao sam u pod, pa me tip kvrcnuo koljenom u nogu. Podigao sam pogled i nasmijao se. Murjaci su došli i pitali pasoše. Pružio sam im svoj.

„A prijatelj? Pravi se pametan?“ upitao me jedan.

„Nismo skupa“, rekao sam.

„Alo! Ti!“ viknuo je na tipa.

„A?“ rekao je.

„Izlazi van! I daj pasoš!“

„Evo, evo!“ rekao je nervozno dok je ustajao i prolazio pored mene. Murjaci više nikoga nisu provjeravali, nego su zajedno s tipom izašli vani.

Ništa se nije dešavalo dvadeset minuta. Brojao sam svaku kao da su sati. A onda su se vrata otvorila i dvojica izvučenih su se vratili.

„Vozi, Miško!“ povikao je moj tip, a busom su krenuli urlici odobravanja. Možda ipak...

„Duguješ mi žešće, mali, tek toliko da znaš“, rekao je kad je došao do mene. „Na kraju sam ga skoro pitao broj telefona, nijedna riba nije bila na mjestima na kojima je on bio.“

Pomislio sam da je ovo tek prva granica i da nas čeka to isto još tri puta, ali ipak mi je bilo

lakše. Opustio sam se i prihvatio ono što će doći. Činilo mi se da sam ušao u zonu, kao da su mi stvari bile barem malo jasnije i da sam dio priče koja mi ne može suštinski nauditi.

Ni na jednom prijelazu više nije bilo nikakvih problema, kao da je moj prividni mir odaslao svoje valove u eter, stvorivši oko nas neprobojan balon, pa smo nakon nekoliko stajanja i mog slavodobitnog dijeljenja ekipi njihovih bušta stigli u Zeltweg.

Nikad nisam vidio toliko ljudi na jednom mjestu. Gledao sam stadionske koncerte na videu, ali stadion mi se činio drugačiji, omeđen. Ovdje kao da nije bilo granica, kao da se livada prepuna ljudi prostirala unedogled, zauvijek. Plašilo me to, ta količina kompliciranih sudbina na jednom mjestu, sudbina koje nikad neću upoznati, a koje možda utječu na mene i moj život.

Još je bio dan, muzika je treštala iz velikih zvučnika, pijuckali smo pive iz plastičnih čaša i pokušavali zauzeti najbolju poziciju za koncert, a onda je Zlatka otišla na desetak minuta. Kad se vratila, zagonetno se smješkala.

„Dečki, ovo je najbliže šta ćete da budete mojoj pički. Otvarajte usta.“

Upitno sam pogledao Sandra, a on je kao pas otvorio usta i isplazio jezik.

„Ajde, šta se čeka?!“ rekla mi je.

I ja sam otvorio usta, a ona nam je stavila po tableticu na jezik.

„Aaam!“ rekla je.

Zalio sam tabletu pivom, ostavila mi je gorak okus u ustima.

„Šta je ovo?“ pitao sam.

„Bombon, ekstazi. I to ne bilo koji, dupli bul“, rekao je Sandro. „Ništa slično onim tvojim sranjima, vidjet ćeš. Samo ljubav! Vrlo brzo ćeš osjetiti toplinu, pa će ti filing rasti sljedećih sat vremena, a onda ćeš, taman dok koncert bude trajao, špicirati. I ne brini ništa, sve to bez halova!“

„E jesi matematičar, sve si ti to lijepo izračunao“, rekla je Zlatka smijući se.

Bio je u pravu. Vrlo brzo toplina mi je strujala tijelom. Zastajao mi je dah, i sve sam promatrao sa smiješkom. Rubovi vidnog polja su mi se maglili, ali ono što sam vidio bilo je

jasnije. Hodao sam između ljudi, shvaćajući da sam im blizak, da između mene i njih zapravo nema granica, nema razlika. Uzimao sam i davao cigarete, dijelio dimove pljuke i gutljaje cuge dok mi se vilica sve više ugodno kočila, a zubi nekontrolirano stiskali. Kako je mrak padao, sve je više ljudi bilo na livadi, a muzika koja je dolazila iz zvučnika sve se više pojačavala. Morao sam se gibati, uranjati u tajanstvenu struju koja nas je sve povezivala.

„Uzmi vode“, rekla mi je Zlatka s leđa, obgrlivši me oko struka.

Uzeo sam vode i toliko sam je halapljivo pio da sam se sav zalio. Ona me primila za glavu i polizala oko usta. Smijali smo se.

„Volim te, znaš!“ rekla je.

„I ja tebe!“ rekao sam.

„Oprosti mi što sam ponekad čudna, ja sam samo jako oprezna i jako povrijeđena. Imam rupu koju je teško ispuniti.“

„Kakvu rupu, reci mi!“ Bio sam stravično zabrinut.

„Jako sam bila zaljubljena,“ zastala je na trenutak, „u Mašu. Došla je sa starcima u Pulu devedesete iz Beograda, stari je dobio neku prekomandu, bio je u vojsci. Znala sam da je to to čim sam je prvi put ugledala.“

„A ono sa Sebijem? Jer ja sam mislio da me ne voliš zbog njega, da ti je on nešto napravio.“

„Ma ne, to je bilo prije, dok sam se tražila. Nisam mogla prihvatiti to što jesam, to što sam oduvijek duboko u sebi znala, ali si nisam mogla priznati. I bila sam u pravu, kad sam staroj natuknula nešto, nije me htjela ni slušati, rekla je, proći će te to, uvijek prođe. Ali nije prošlo.“

Zagrlio sam je. Mirisala je na mentu. Pomislio sam da bih je najradije stavio u usta i zaštitio od svijeta, od svega što joj prijeti.

„Što je bilo s Mašom?“

„Jedan dan je više nije bilo. Valjda je stari opet dobio prekomandu kad je sranje počelo. Ali otišla je bez riječi, bez pozdrava, bez pisma ili adrese. Jebem ti rat i jebem ti nju!“

Uhvatila me objema rukama za ramena i gledala me velikim, vlažnim očima. „A voljela sam

je.“

„Znam da jesi. Ali imaš mene, imaš nas koji te volimo.“

Čvrsto sam je zagrlio. Ne znam koliko smo tako stajali, ali u jednom trenu kao da mi je gitarski rif probio grudni koš. Trznuli smo glave prema stejdžu, ljudi su urlicali. Počelo je.

„‘Not Fade Away’,“ pogledao sam Zlatku, „ovo je za tebe.“

Redale su se pjesme, a oko nas je bilo sve toplije. Na ‘Satisfaction’ smo se smijali gledajući Richardsa, pokušavajući mu u lice upisati muku što mora svirati ovu pjesmu koju toliko ne voli, a onda je došla i ‘Angie’. Sva svjetla su se ugasila, a tisuće upaljača načičkali su nebo. Uskoro će, osjećam to.

Na uvodne zvukove Richardsove gitare i prepoznatljiv glas bekvokala nevidljiva mi je topla ruka prošla uz kičmu prema vratu i podigla me za glavu nekoliko stotina metara uvis, puštajući me da blažen visim nad ljudima. Čuo sam Zlatkin glas odozdo.

„Ovo je za tebe.“

„Yeah, the storm is threatning, my very life today,“ pjevala je s Jaggerom grleći me s leđa, „if I don’t get some shelter, oh yeah, I’m gonna fade away.“

Nekako sam uspio otvoriti usta. Glas mi je drhtao.

„War, children, it’s just a shot away, it’s just a shot away, war, children, it’s just a shot away, it’s just a shot away!“

Uhvatio sam je za ruke koje su me grlile.

„Yeah, see the fire is sweepin, our very streets today, burns like a red cool carpet, mad bull lost it’s way“, pjevali smo oboje, a onda je uskuhalo oko nas.

„War, children, it’s just a shot away, it’s just a shot away, war, children, it’s just a shot away, it’s just a shot away!“

Milovao sam ruke koje su me mazile. Jedna joj se zatim otrgnula i spustila na moje prepone.

„Silovat ću te!“ smijala se.

„Rape, murder! It’s just a shot away, It’s just a shot away!“

Otkopčala mi je hlače ispod majice koja ju je skrivala.

„Ali.. rekla si...”

„Rekla sam, i jesam, ali to ne znači da te ne volim.”

„It’s just a shot away, It’s just a shot away!”

Čvršće me privla uzela se, zajedno smo se lagano gibali dok je njena ruka ulazila u moje bokserice, a ljudi oko nas luđački skakali. Kad ga je uhvatila, bio sam potpuno napet. Lagano je povlačila ruku gore, dolje. Noge su mi drhtale. Zatvorio sam oči.

„The flood is threatning, my very life today, gimme, gimme shelter, or I’m gonna fade away.”

Htio sam da joj ruka poleti, da ubrza, ali ona je ostajala u svom ritmu, toliko sporijem od pjesme, izluđivala me, dok mi je u isto vrijeme pasalo predati joj se, pustiti da taj njen ritam uđe u mene.

„War, children, it’s just a shot away, it’s just a shot away, it’s just a shot away, it’s just a shot away, it’s just a shot away, shot away, shot away, it’s just a shot away, it’s just a shot away, it’s just a shot away, shot away, shot away...”

Osjećao sam, tu je.

„I tell you love, sister, it’s just a kiss away, I tell you love, sister, it’s just a kiss away, it’s just a kiss away, it’s just a kiss away, it’s just a kiss away, it’s just a kiss away, kiss away, kiss away, it’s just a kiss away, it’s just a kiss away, it’s just a kiss away, kiss away, kiss away...”

Počeo sam se trzati. Nije stala, nije se zaustavila.

„Gimme shelter, gimme shelter, gimme shelter...”

„Nemoj me tražit poklon za rođendan, budalo“, rekla mi je na uho dok je brisala ruku u moju majicu.

Kad smo se počeli pitati gdje je Sandro, pojavio se, kao da je čekao da se baš to zapitamo. Samo je izronio iz pomahnitale rulje. Izljubili smo se, presretni što ćemo finale koncerta provesti zajedno. Pogledao sam ga i shvatio.

„Sandro!”

„A?“

„Doći ću u Zagreb!“

„A?“ smijao se.

„Doći ću u Zagreb! Neću niš upisivat ovu godinu, moram se malo sastavit sa sobom, ali maknut ću se iz one kaljuže, nać ću neki posao, nešto, ne znam, znam samo da ću doći u Zagreb!“

„Naravno da hoćeš, men, tako treba!“

„Dosta priče, više rada!“ urlala je Zlatka i uhvatila nas za ruke.

Držali smo se tako za znojne ruke i skakali, skakali kao da sa svakim novim skokom imamo veću šansu dosegnuti najvažniju, najudaljeniju granu stabla, onu koja skriva najveće i najslade plodove. Želio sam da sve to nikada ne prestane, mogao sam zauvijek skakati i nikad ne dosegnuti, do kraja vremena ostati na putu, samo da put ostane ovakav.

‘Đavolja simfonija’ je u mene ušla kao lepet krila što će tektonski pomaknuti moju koru i odvesti me daleko. Pogledali su me. Znali su sve. Primili su me i zadržali.

Kad je koncert završio, skupili smo glave, zagrljeni.

„Volim vas, pičke!“ vikao sam.

„Naravno da nas voliš, jer i ja vas volim!“ vikao je Sandro.

„Naravno da me volite, pičke, jer i ja vas volim!“ vikala je Zlatka.

Do busa smo se malo uspjeli smiriti. Čini mi se da je bombon popuštao, vratilo mi se cijelo vidno polje. Bio sam žedan.

„Ima neko vode?“ pitao sam, a glas mi je zvučao čudno, kao da netko drugi govori iz neke pokrajnje prostorije.

„Imam ja u busu“, rekao je Sandro.

Zapinjao sam za izgažene plastične čaše, koje su zvečale pod koracima horda ljudi što su se kretale prema svojim prijevozima. Bio je mrak, nešto je svjetla ostalo upaljeno tek oko bine. Shvatio sam da sam potpuno moker od znoja i da mi je hladno.

„Jao, di je taj bus, smrznut ću se!“

„Šta je, pičkice, hladno, a? A ljeto. Nakon droksanja nema kajanja“, rekla je Zlatka.

Šutjeli smo do busa.

„Dobar koncert?“ pitao je Sandro kad smo sjeli.

„Da“, rekao sam gledajući naprijed.

„Čuj, men,“ nastavio je, „nemoj se čudit kad te opere depra, to je normalno, potrošili smo masu endorfina, sad se moramo vratit u normalu, al imam ja još za zapalit, pa ćemo to malo popraviti prije granice.“

„Zato imamo tebe, matematičara, da nam sve lijepo objasniš“, rekla je Zlatka.

Nisam se okretao. Nikako nisam htio susresti njen pogled.

*

Pula je izgledala tako mala nakon one livade u Zeltwegu. Sva sreća, imali smo Art & Music Festival, da nije toga poludio bih od tapije. Sandro i ja bili smo na pozicijama u Uljaniku prije nego što je sve počelo. Pijuckali smo pive i promatrali ljude koji su pristizali. Mnoge nismo znali. Zanimljivo je kako grad može biti malen, skučen, a opet se čini da ne možeš baš svakog poznavati.

Do nas su sjedila trojica starijih.

„Stari, krenulo je neko sranje, ovi jebači rumene kadulje idu po kućama i odvođe ljude“, rekao je jedan, krupan i čupav.

„Ma nek se gone i oni i njihov jebeni rat!“ povikao je drugi, nizak i suh, s vijetnamkom na sebi, iako je vani bilo vruće.

„Šuti, budalo, šta se dereš, imaju oni špije na sve bande“, rekao je čupavi.

„Šta mi mogu?! Sve ću ih pokokat ako me budu sjebali!“

„Sićo, iskuliraj“, rekao je šutljivi, koji je dotad buljio u jednu točku i polako natezao pivo.

Ušutjeli su neko vrijeme.

„A zna ratnik, jebiga“, rekao je Sićo.

„Nemoj, Sićo“, rekao je čupavi.

„Kako ono, prvo je bio građanski rat, a onda agresija, jel? A šta mi radimo u Bosni, a, ratniče? Uvodimo demokraciju?“

„Sićo, jebote, odjebi!“ povikao je čupavi.

Šutljivi je nastavio buljiti u svoju udaljenu točku.

„Sebi, ajmo ća odavde“, šapnuo sam.

„A?“

„Sandro, jebiga, ajmo se maknut.“

Prva večer nije bila baš nešto. Nade smo polagali u drugu i treću. Ali shvatio sam da nešto nije u redu čim sam ujutro otišao do grada na kavu. Iz svih kafića treštalo je domoljubno sranje, a ljudi su izgledali kao da su u nekom filmu o psihijatrijskoj ustanovi u kojoj su pobrkali lijekove. Jedni su bauljali kao pijani, vičući na sav glas, a drugi su se uplašeno ogledavali.

I na Forumu je neki tip vikao, neodređeno, o nekim dužnostima, kao da slušaš one debilne političare koji jadnim ovcama prodaju pizdarije dok se obilato tove u svojim torovima. Kad sam prišao bliže, shvatio sam da je to Markov stari. Oko njega su bila dva nabildana balvana. Ispred njih je bila gužva i komešanje. Uskoro sam vidio nekoliko vojnih murjaka kako odvlače lika iz rulje. Uspravni na čelu mi je bio poznat po hodu. Kad se okrenuo, jasno sam ga vidio, s cigaretom u ustima. Marko.

Cijelo to ludilo nastavilo se do večeri, a onda je uslijedio pravi šok. Kad smo se Sandro i ja pojavili u Uljaniku, nije bilo gotovo nikog, šankovi nisu bili otvoreni, nije bilo upada, organizatora, bendova... Pustoš. Kao da je virus poharao grad, a Sandro i ja ostali smo jedini živi, ne znajući zašto. Dotad smo odbijali pomisao na izvanrednu situaciju, na oslobađanje Hrvatske, na informacije da je sve stalo, ali morali smo kapitulirati pred opustošenom stvarnošću.

Nasred terase sjedila je ekipa s gitarom. Zombiji. Ispod glasa su pjevali Partibrejkerse i

EKV, a ja sam se sjetio Marija, Muzila i mrtvog konja. Samo sada smo mrtvi bili mi. Nagazili smo na minu, a da to nismo ni znali. Jer ako je ovo život, onda je svejedno što je poslije smrti.

*

Neka se hladnoća uvukla u mene. Puno brojim. Predosjećaj ne možeš poništiti kao lošu partiju Tetrisa. Ali što ako je i dobra partija Tetrisa zapravo poništavanje? Trudiš se sve napraviti kako treba i što dobiješ za nagradu? Nestajanje.

Petnaest je dana prošlo od Oluje, svi su se vratili, osim njega. Ne usuđujem se okrenuti broj, ne znam što me tamo čeka. Ni ne sjećam se kad sam ga zadnji put čuo. Prije godinu? Godinu i pol? Jesam li mogao više? Jesam li mogao biti bolji brat? Je li se on trudio sve dobro napraviti?

Naviru mi neželjene slike. Njegov lik neka nevidljiva ruka briše gumicom, lagano, ali postojano, dok druga crta, vuče poteze neželjenim smjerovima, kao kada u mislima želim vrtjeti noge unaprijed, a misao ne da i baš želi unazad, pa pomislim da ću je prevariti tako što ću ih zavrtjeti unazad, ali one stanu, i ne žele se maknuti. Nije nevjera nasuprot vjeri, ona je samo jedan od njenih oblika; sumnja je njena suštinska suprotnost.

Krenuo sam u osnovnu školu, prvi razred. Tu je taj veliki brat. Najveći, osmaš. Svi ga se u školi boje. Ja se ne bojim, on me štiti. Ali ja sam nebitan. Velika je fajta na velikom odmoru. Izazvali su ga, on se brani. Gledao sam već velike fajte, oponašali smo ih kad smo se tukli mi mali, ali nismo mogli ići do kraja, kao kad želiš vrtjeti noge unaprijed a one neće, ne možeš udariti šakom u glavu, pa udaraš u tijelo. Prvi put kad udariš nekoga šakom u glavu, jedna barijera je probijena, granica srušena. Zvuk je čudan, nikad takav zvuk nisi čuo, jer nije došao samo izvana, došao je i iznutra, iz tebe, potmul, tupi zvuk, nimalo nalik zvukovima koje proizvodi Bruce Lee i nimalo nalik tišini koju proizvodi udarac u velikoj fajti, pa ni onaj bratov, koji gledaš kroz ogradu, izdaleka, jer se ne možeš probiti unutra. Plačeš, ne znaš zašto, a brat nastavlja udarati, dok rulja pomahnitalo urla. I dok brat udara ti gledaš lica oko njega, neljudski iskežena, suze ti se suše u očima, sve je usporeno i sve je stisnuta šaka. Osim brata. Na njegovom licu nema promjene, čak ni trzaja oka ili usne. Ništa, kao da oko njega nisu groteskno iskrivljene grimase, kao da se ne dešava ta orgija jalove krvoločnosti.

Slike naviru, bez reda i poretka, u fleševima koji se sklapaju u film, pokretnu traku upitne

vjerodostojnosti, u kojoj se uloge dijele po nespoznatljivim kriterijima, većim od mene, većim od Sebjia. Ili se varam. Netko to možda ipak kontrolira. Možda ima neki režiser, koji nam je dao slobodne ruke da izaberemo put, put bez kajanja, bez grižnje savjesti zbog načinjenih izbora. Kako smo izabrali u toj silnoj slobodi?

Moram okrenuti broj. Izludjet ću.

„Da?“ javio se ženski glas.

„Sebastijana Žagarića, molim vas.“

„Krivi broj, nema takvog ovdje.“

„A koga sam dobio?“

„Stan Stilinović.“

„Kako stan? Tu sam prije zvao brata, on je u vojsci...“

„Zovi devetu gardijsku. Evo ti broj...“

Zapisao sam broj i okrenuo ga.

„Deveta gardijska“, rekao je strogi glas s druge strane.

„Sebastijana Žagarića, molim vas.“

„Koja postrojba?“

„Ne znam.“

„Pričekajte.“

Šutnja.

„Nema takvog ovdje.“

„Kako nema? Ali mora biti...“

„Nema takvog u našoj evidenciji. Doviđenja“, rekao je i prekinuo vezu.

Sačekat ću. Sačekat ću i opet ću nazvati. Javit će se netko drugi, javit će se netko tko zna.

Puno brojim. Hladnoća je nemir. Zovem ponovno za sat vremena. Isti je glas. Spuštam slušalicu. Zovem za dva sata. Drugi je glas, ali isti je odgovor. Ruke su drhtave, znojne. Zovem starog. Nalazimo se. On plače, njega je izgubio, ne može i mene. Sve sam to već čuo. Ne plačem.

Moje srce je čvrsta odluka.

6.

To ne može biti. To nikako ne može biti. Morat ćete mi dati neko drugo sjedalo. Vama nije jasno da ja ne mogu sjediti na sjedalu broj sedam. Vi ne razumijete da ništa neće biti dobro ako budete inzistirali da sjedim na sjedalu sedam. Vidite, ako ostanem na sjedalu sedam, nešto će se ružno desiti. Ako ostanem na sjedalu sedam, nešto se ružno već desilo.

To sam joj htio reći, ali nisam mogao. Nisam ni zaustio da kažem bilo što, a netko me već izgurao iz reda. Bila je gužva. Znoj me oblijevao. Morat ću u autobusu nešto smisliti.

Došao sam do sjedala broj sedam. Na sjedalu pored, do prozora, sjedio je stariji čovjek, crven u licu.

„Oprostite, da li bi se mogli zamijeniti za sjedala?”

Meni je slabo ako ne sjedim kraj prozora.“

„Ma zač? Ma ča ti to ni svejenako?”

„Ma ni, barba, baš mi bude slabo.“

„A pićo, ma ja san kupija ti biljet zač san stija sedit puli fineštre. A i ja volin gledat vanka.“

„Ali ne razumijete...”

„Ala mići, sidi tamo nideri drugderi, pa neće se sve nakrcati. Ala...”

Sjeo sam na sjedalo iza, ali brzo su me dignuli. Bus se napunio i nije ostalo ni jedno slobodno mjesto. Osim mogeg. Protrnuo sam. A što ako ostanem stajati. Ili da izađem. Je li to znak da ne odem. Dok sam razmišljao što napraviti, autobus je krenuo. Ostao sam stajati, želeći postati nevidljiv. Samo da me svi puste na miru. Ali ne puštaju, osjećam njihove poglede, pitaju se što mi je, čudno me gledaju, pa skreću poglede kad shvate da ih vidim. Nešto bi rekli onima do sebe, ali neće, jer tko zna što ja mislim i zašto tu stojim.

Niz ruku kojom se držim za rub gornjeg spremišta cijedi se znoj. Mijenjam ruku, a ovu brišem o hlače. Osjećam mokra leđa ispod ruksaka, majicu potpuno slijepljenu za kožu. Prolazimo skretanje za groblje, konduktar kreće. Kida karte i pogledava prema meni. Ne mogu ga izbjeći. Nisam nevidljiv.

„A ti, di ćeš?“ pita me kad mi je dovoljno blizu.

„Do Rijeke.“

„Pa što ne sjedneš?“

Što da kažem. Što da kažem. Njegova plava košulja. Da je na meni, bila bi potpuno mokra i svi bi to vidjeli. Što da kažem.

„Kartu?“

Dajem mu kartu.

„Pa tvoje sjedalo je broj sedam. Tamo...“ kaže i trzne debelom, masnom glavom prema naprijed.

„A, tamo...“

Sjeo sam. Zgužvao sam kartu i bacio je ispod sjedala. Izbrojat ću do tristo trideset i tri i to neće biti moja karta, to neće biti moje sjedalo.

Stari me pogledao i brzo okrenuo glavu. Još ju je više iskrivio prema prozoru, kao da me želi uvjeriti da mu je taj prozor potpuno neophodan, da bi bez gledanja vani mogao umrijeti. Ili mu je samo bilo neugodno.

Morao sam brojati. Brojao sam do Raše. Stari je ustao kad smo stali. Nisam se maknuo. On se meškolji. On bi izašao. Nisam se maknuo. Gledao sam ga. Bio je uplašen. Maknuo sam se. Sjeo sam na njegovo mjesto. Možda će biti u redu.

U Rijeci sam uhvatio autobus za Gospić. Prvi put ću proći tuda. Zašto nikad nisam išao nigdje. Ni jedan otok nikad nisam vidio, ni Krk, ni Cres. Koliko ih ima. Toliko svijeta. Svugdje su uniforme.

U autobusu drugi ljudi. Sjedio sam na sjedalu devetnaest. Stvari su se popravljale. Bilo je više praznih mjesta, ja sam sjedio sam. Ispred mene sjedilo je dvoje starijih. Bile su mi smiješne njihove okrugle glave. I on i ona imali su glave kao nogometne lopte, samo je njena bila vezana maramom. On joj je stalno nešto tiho govorio, nisam mogao razaznati što. U odrazu stakla vidio sam da ona nije naslonjena. Sjedila je kao da će sada ustati, a ruke su joj bile prekrížene u krilu.

Ušli smo u Novi Vinodolski, neki otok je bio preko puta. Goli otok. Ne znam je li to Goli otok, ali tako je izgledao, potpuno golo. Ako nije, tako bi se trebao zvati.

Nakon Senja počeli smo se penjati. Zavoji su veliki. U autobusu žamor. Neki su mi izgledali kao da su se opustili, kao da su na ovoj cesti doma, dok su dolje oko njih bili neprijatelji. Ne znam gdje su bili neprijatelji, ali ubrzo sam vidio rupe u cesti. Žamor se pojačavao, ljudi su uskoro glasno razgovarali, imao sam osjećaj da se svi odjednom poznaju. Gledao sam vani, na tabli je pisalo Otočac. Bila je izbušena kao krave na znakovima u Istri. Ali izbušene su bile i kuće. Kao na filmu. Zamišljao sam metke koji su ih gađali. Neke kuće nisu imale krovove. Oni koji su bili čitavi, strmi su. Ljudi su se u autobusu smijali kao da je vani sve normalno.

Stali smo, ulazili su i izlazili novi ljudi, svi su se pozdravljali, svi su se poznavali. Jedva sam čekao stići u Gospić.

Sunce je čudno padalo na autobusni kolodvor. Sve se jasno vidjelo, ali rupe u zidovima, krovovima i po cestama bile su duboke i mračne. Nije im se vidjelo kraja. Bilo je puno žena u crnini. One su nosile svoj kraj. I muškaraca u uniformama. Već mi je bilo normalno vidjeti toliko uniformi. Na rupe se nisam mogao naviknuti. Ovdje je bio rat.

Pitao sam se gdje je kasarna. Misliš vojarna. Mislim vojarna. Ideš ovuda, pa skreneš desno, imaš oko osamsto metara, preko puta je bolnica. Srce mi je počelo tući, jasno sam ga osjećao kako udara dok sam preskakao rupe na cesti na putu za vojarnu.

Ni ova kuća nije imala krov, ni ova pored nje. A nije bilo ni ljudi. Zastao sam. Gdje je kamenje od srušenih zidova i gdje su crjepovi od srušenih krovova. Vidio sam neke ostatke. Pitao sam se od kuda su dolazili projektili i kako je to moralo izgledati. Nije mi se činilo da pogodak gori kao u američkim filmovima. Pomislio sam na prvi udarac šakom u glavu i tupost zvuka koji je proizveo.

Pred vojarnom sam dugo skupljao hrabrost. Prošao sam nekoliko puta ispred ulaza, ali s druge strane ceste. Preko puta je bila i bolnica. Uniforme su ulazile i izlazile iz vojarne. Morat ću se odvažiti.

„Dobar dan, ja bih vas molio ako biste mi mogli reći... tu je bio... u Gospiću... moj brat, Sebastijan Žagarić, pa ako biste mogli...”

„U kojoj postrojbi?” pitao je čovjek koji je sjedio. Drugi je stajao pored njega i pušio.

Opet isto.

„Pa ne znam.“

„Kako ne znaš? To barem svi znaju“, smijao se.

„Pa bio je u jednoj satniji, kosovskoj, rekao je da nije imao oznake, bio je snajperist i nisu odmah bili u Gospiću, nego negdje blizu, a onda su ih preselili...“

Čovjek koji je sjedio naglo se uozbiljio i pogledao ovog koji stoji. Ponovno je vratio pogled. Shvatio sam da sam nešto rekao krivo.

„To ti tako ne ide. Ovdje se vodila evidencija i svi koji su bili, zna se u kojoj su postrojbi. Te priče pusti nekom drugom. Kako si rekao da se zove brat?“

„Sebastijan Žagarić.“

Uzeo je telefon i nazvao. Tip s cigaretom me gledao. Ja sam gledao u stranu.

„Tvoga brata nema ovdje. Ova brigada je utemeljena prvi studenog tisuću devetsto devedeset i druge i znamo točno tko, što, gdje i kada. Sebastijan Žagarić nije bio s nama.“

Stajao sam i šutio. Nisam znao što bih više rekao. Kao i na telefonu. Ništa. Jesam li morao dolaziti da to saznam. Okrenuo sam se i otišao. Sjeo sam ispred vojarne i zapalio cigaretu. Gledao sam prema bolnici. Svugdje su bile rupe, svugdje je bio jad. Ja sam živio u nekom drugom filmu. Ovo je stvarni život. Ili još luđi film. Pogledao sam u ruku. Tresla se dok sam prinosiso cigaretu ustima. Odjednom suza.

„Hej, čupavi!“

Obrisao sam oči i pogledao u pravcu iz kojeg je dolazio glas. Sunce me zaslijepilo pa sam stavio ruku preko čela. Kad su mi se oči priviknule, prepoznao sam tipa s cigaretom. I sad ju je imao u ruci.

„Gledaj, prije utemeljenja brigade tu je bilo svega, a i drugo je sada zapovjedništvo i dosta se toga promijenilo. U bolnici ima jedan koji je tu od početka, odvest ću te, pa ćeš njega pitati.“

„Hvala. Puno.“

Bolnica je bila puna ljudi. Sve je izgledalo oronulo. Ono što nije bilo razbijeno, bilo je staro. Čovjek s cigaretom me upoznao s tipom. Tip nas je gledao, neko vrijeme šutio, kao da se

prisjećao. Meni je srce udaralo, možda je to mogao biti prvi glas, možda je netko ipak znao.

„Sebastijan, kažeš?“

„Sebastijan, Sebi, da!“

Razmišljao je.

„Ne. Ne znam takvog. Ali mi smo...“

Nisam ga više čuo. Čuo sam samo mumljanje, i „žao mi je“ čovjeka s cigaretom. On je izašao, ja sam ostao s čovjekom koji je i dalje nešto pričao. Okrenuo sam se i ja, noge su mi bile slabe. Sjesti, morao sam sjesti. On nije izašao za mnom, ali je i dalje pričao. Sjao sam na travu.

U mojim očima su moje uši, a u ušima je srce. Lupa. Pravilno. Usud korača kao četa partizana, kao postrojba gardista. Odmjeren je njegov korak, i postojan kao kositreneri vojnici. Ako i nema jednu nogu, ja to ne čujem, jer korak je točan. I lupa pravilno. Nitko nikada nigdje nije vidio tako točnog koraka. Od točnosti boli glava, puna gelera koji putuju tijelom. Putuju tijelom i traže srce. I sigurno će ga jednom naći.

„Tražiš Sebija?“

Pogledam u smjeru ove utvare. Sigurno je utvara. Ispijena, mršava, pogrbljena, u prugastoj pidžami.

„Da“, kažem joj.

„Ja sam bio s njim.“

Trljam oči, budim se. Čovjek.

„Imaš cigaretu?“

„Imam.“

Vadim cigarete, pružam mu kutiju. Ruka mu se trese. Ja lupkam po kutiji i nekoliko ih ispadne dopola.

„Uzmi sve.“

On uzima drhtavom rukom. Gleda u pod. Jednu stavi u usta, ostale spremi u džep. Ustajem. Palim mu cigaretu.

„Bio si sa Sebijem? Žagarićem?“

On gleda ispred sebe.

„Da.“

„Kada? Gdje?“

Uvlači dim.

„On je bio u hosovoj satniji koju su sjebali četnici na početku, prije nego što je on došo. I prije nego sam ja došo. Ja sam im se priključio kasnije.“

Pogleda me. Koža mu visi sa špicastog lica, gruba i izborana, kao loše navučena zavjesa. Izgleda jako staro, ali nešto mi govori da nije.

„Bili smo za posebne namjene.“

On gleda ispred sebe. Puši.

„Odgovarali smo samo Glavnom.“

Šuti. Puši. Pali drugu cigaretu. Ne pitam ništa, jer možda nestane, možda se istopi i razlije po ovoj zemlji, a ona će ga, žedna, upiti.

„Onda su se desila sranja. Mnoga sranja. I satnija je rasformirana. Neki od nas su kasnije razmješteni po postrojbama na ovom području, a za neke se više nije čulo.“

Gleda ispred sebe. Pokuša pljunuti. Slina mu se slijeva s brade u dugačkoj traci koja se ljeska na suncu.

„Za tvog brata se više nije čulo. Osim da je s još nekoliko njih išao dublje. U Bosnu.“

Išao dublje. U Bosnu. Šutimo. A onda se naglo okrene prema meni i uhvati me za rame. Uplašim se.

„Što god da je napravio, napravio je za Hrvatsku! Srpska govna su to i treba ih sve potamaniti! A on je veliki ratnik! On je uvijek izvršio zadatak!“

Trese me. Tresem se.

Vadim cigarete. Palim sebi i dajem njemu. On uzima jednu i stavlja je u džep. Pušimo.

„Bila je rana jesen devedeset druge. Bila je zapovijed da se ubije četničkog vojvodu. Sebi je određen za zadatak, on je bio jedan od rijetkih koji je to mogao izvesti. Snalazio se po terenu kao da je tu rođen. Ja i još jedan smo išli s njim. Kretali smo se noću. Došli smo na poziciju. Informacija je bila točna, znali smo tko je meta. Bilo je problema... trebalo je ukloniti neke civile...”

„Opet si mi nestao, ha, vraže?”

Glas mi je došao iza leđa. Okrenuo sam se. Medicinska sestra. Izgledala je kao sa slike iz nekog drugog svijeta. Bila je obasjana suncem dok je koračala okružena zelenilom i ja sam na trenutak pomislio na slobodu.

„Opet pričaš pizdarije, ha?”

Kad se približila, shvatio sam da joj se lice mučilo dok se pokušavala smijati.

„Ajde, ajde, idemo, sad će vizita, ne možemo doktora ljutiti, jel tako?”

Okrenula se prema meni.

„Ne slušaj ga, priča pizdarije, sigurno ti je govorio o kravi na krovu kuće.”

Uzela ga je pod ruku i odvela prema bolnici.

On se okrenuo.

„I pričao je o Pakracu.”

Apsurdni čovjek nema što pravdati. On je moralan iz kaprica. Iz mrtvog tijela duša je iščezla. Iza nema ništa. A u živom. Ima li u živom tijelu duše.

Moram se kretati. Moram dalje. Pričao o Pakracu. I meni je pričao o Pakracu. I tamo je bilo sranje. Neću razmišljati o izgledima. Zašto bi tamo bila informacija. Zašto razmišljam o tome. Moram se kretati.

Krenuo sam prema autobusnom kolodvoru. Buseva nije bilo. Neće ih ni biti skoro. Pitao sam put za Pakrac. Ljudi su me čudno gledali. Prvo sam pitao žene u crnini, a onda muškarce u

uniformama. Poslali su me na cestu za Korenicu.

Pokušavao sam ustopirati rijetka vozila. Sva su bila vojna. Ako su bila civilna, imala su oznaku HV. Svi su me gledali mrko. Jedan je stao u zelenoj ladi nivi.

„Kamo ćeš?“

„U Pakrac.“

„Au. Aj sa mnom do Korenice, pa ćeš otamo dalje.“

Sjeo sam. Vozili smo se. Niva je zaglušujuće brujila. Nismo govorili. Bilo je pusto. Ja sam ga pitao gdje su ljudi. On se smijao, koji ljudi. Rekao je, evo ovdje, u Ličkom Osiku, nakon oslobođanja je bilo trideset baba. A prije rata tamo je živjelo dvije tisuće ljudi.

Znači ovdje su bili oni. Gledao sam okolo, nisam primijetio razliku. Rekao je da su nedavno skinuli natpis na ćirilici.

Kad smo ušli u tunele zelenog raslinja, pomislio sam da je ovako morao izgledati put do dvorca zaspale Trnoružice. On opet kao da je čuo moje misli pa je rekao da to šuma uzme od onih koji nisu na svome. Objasnio mi je da se cesta nije održavala, da nije imao tko rezati vegetaciju. Pogledao sam cestu, punu rupa i ožiljaka od granata, po kojima je niva poskakivala i škripjela.

Počeli smo se spuštati ostrim zavojima. U Korenici nije bilo ni jednog civila. Sve su bile uniforme. Ostavio me na cesti i rekao neka idem niže, kilometar hoda, do hotela Borje, da se tamo račvaju ceste za Otočac i Zagreb.

Sunce je pržilo. Prvi put osjetio sam glad. Iz ruksaka sam uzeo sendvič. Usta su mi bila suha, vlažio sam ih vodom. Sendvič mi nije prijao, jedva sam ga pojeo.

Kod hotela sam brzo ulovio drugi džip. Ovaj je bio veći, i u njemu su bila dvojica u uniformama. Imali su činove. Kamo ću. U Pakrac. Oni su vozili do Zagreba, mogu s njima, a dalje neka se snalazim.

Sjedio sam iza, šutio. Oni su pričali. Saznao sam da nose popis plaća za devetu gardijsku. Vozač se drugom nekad obraćao s „gospodine satniče“, a nekad ga je zvao po imenu koje nisam uspio razaznati. Shvatio sam da se promjena dešavala ovisno o tome koliko je razgovor služben.

Primijetio sam drugačija stabla, razliku u krajoliku. I u ruševinama. Često se vidio samo dimnjak, ali iz nekih srušenih kuća rasla su stabla, a iz nekih ne. Pitao sam. Stožerni mi je rekao da su neke friške, a neke stare. Ove friške smo napravili mi, a stare oni. Smijao se. Ja sam mislio na još jednu razliku između nas i njih.

Na friškim ruševinama nije bilo ni prozora ni vrata, ali nije izgledalo kao da su bili zapaljeni, nego iščupani. Kad su kuće bile zapaljene, učinilo bi mi se da osjećam kiseli smrad. Na jednoj sam vidio crveni natpis „Ne pali, Hrvatska“. Razmišljao sam da bi krajolik bio sličan Istri da su kuće bile čitave.

Spomenuli su Plitvička jezera. Osvrnuo sam se i nisam vidio nikakva jezera, samo gomilu balvana u kraju. Protrnuo sam. Netko je ležao kraj ceste. I opet. Treba li išta reći.

„Ali tamo netko leži!“ poviknuo sam konačno.

„Gdje?“ pitao je vozač.

„Pa pored ceste! Tamo kod balvana!“

„Ha, ha, ma to si vjerojatno vidio njihove uniforme. Skidali su ih kada su bježali, pičke četničke“, rekao je stožerni, pa se okrenuo vozaču. „Nisu dobro počistili, treba to maknut da ne plaši ljude.“

Mjehur mi je pucao. Dugo sam trpio, ali konačno sam morao reći. Stali su, morali su i oni. Krenuo sam s ceste.

„Alo! Jesi lud? Vraćaj se ovamo!“ povikao je stožerni.

Okrenuo sam se.

„Mine, čovječe!“

Pišali smo metar od ruba ceste.

Vozili smo se. Imao sam osjećaj da ruševine nikada neće prestati. Oni su pričali viceve. Pa su spominjali gostionu, ovu pa onu. Shvatio sam da je to bilo prije rata. Sada nije bilo ničega. Ponekad bih primijetio natpise na ćirilici. Nisam uspio pročitati što na njima piše, prebrzo bismo prošli. Sjetio sam se osnovne škole i knjižice iz koje smo učili čitati ćirilicu. S jedne strane bio je tekst na latinici, a s druge na ćirilici. Nakon nekog vremena nisam više znao koja je prednja, a koja stražnja strana, jer nisam znao ni koji je tekst na latinici, a koji na

ćirilici. Bilo mi je isto. Sada znam da više nije isto.

Ušli smo u Karlovac. Činio se kao sjajni velegrad nakon svega što smo prošli. Vidjela se poneka rupa u fasadi, ali sve je izgledalo kao loš pokušaj da se napravi filmski set za rat. Kad smo se uključili na autocestu prema Zagrebu, džip je postao glasan kao ona niva, a ja sam razmišljao kako se neću javiti Sandru. Nisam imao vremena, morao sam za Pakrac, morao sam do mraka tamo stići, a on bi me možda pokušavao odgovoriti od svega.

U džipu je kiselo smrdilo, jer su oni zatvorili prozore. Kada su me ostavili blizu kolodvora, odahnuo sam. Ovdje sam se osjećao gotovo kao doma. Na kolodvoru sam kupio kartu za Pakrac, bio je jedan autobus baš danas popodne, imao sam sreće, rekla je žena na šalteru. Nisam bio siguran da sam je imao, ali ništa nisam rekao.

U autobusu me shrvao umor. Zaspao sam.

Kad sam se probudio, već smo bili sišli s autoceste. Sve je opet bilo isto kao iza Gospića. Cesta mi je ovdje izgledala još jadnije, nisam mogao shvatiti zašto, jer nije imala rupa, a i stabla su bila viša. Kad smo ušli u Pakrac, pomislio sam da je onaj osjećaj bio predviđanje. Sumrak je pojačao, siguran sam, uvjeravam se da je pojačao i povećao rupe na kućama. One su preuzele sve, usisavale su svijet i pretvarale ga u ništa. Nisam znao zašto, ali sjetio sam se nonine mašine za mljevenje mesa. Ona se povećavala, narasla toliko da je bila veća od svega i to ništa postale su trake crvenog mesa koje su upadale u vodu što ide uz cestu.

Nisam više znao ni što pitam, ali uskoro sam imao uputu, preko mosta druga desno, glavnom cestom ravno parsto metara pa lijevo i onda još sto metara do Policijske postaje. Ali danas ništa neću obaviti, rekli su.

Došao sam pred Policijsku postaju i pitao jednu u policijskoj uniformi. Ona me odmjerila i rekla da sačekam. Došla je s čovjekom koji je izgledao nervozno. Pitao je o čemu se radi. Ja sam opet ispričao isto.

„Moj brat, Sebastijan Žagarić, bio je ovdje, u Pakracu, krajem desetog mjeseca i dio jedanaestog devedeset i druge. Poslije je bio u Gospiću, ali je onda nestao nakon Oluje i sada ga tražim. Ako imate bilo kakvu informaciju kada je točno bio ovdje i je li možda... ne znam...”

Lice mu se potpuno razblažilo.

„Čekaj, vidjet ću u našoj evidenciji.”

Na spomen te riječi protrnuo sam. Ona je premetala po papirima kad je otišao. Čekali smo. Kad sam ga ugledao, sve mi je bilo jasno. Dok nam je prilazio, listao je papire, pa nakratko digao pogled i opet ih listao. Hodao je polako.

„Na žalost, u našoj evidenciji nema nikoga pod tim imenom. U vrijeme kada kažeš da je tvoj brat bio tu, mi smo već vodili evidenciju, ali mnogi su u to doba dolazili, i brzo odlazili. Moguće da ga nismo registrirali. A ne pojavljuje se ni kasnije. Žao mi je.“

Izašao sam. Čuo sam glas iza sebe.

„Imaš gdje biti?“

„Imam“, rekao sam i ubrzao korak.

U gradu sam potražio klupu. Sjeo sam. Neću odustati. Možda je netko čuo, možda je netko nešto znao. Na cesti nije bilo puno ljudi, ali činilo mi se da je bilo više civila nego u Gospiću. Sigurno više nego u Korenici. Dvojica u uniformama sjeli su do mene. Nudili su mi viski. Nisam znao da li da odbijem. Ipak sam potegnuo.

„A ti, odakle?“ rekao je trezniji.

„Iz Pule. Moj brat je bio ovdje.“

„Brat je bio ovdje?! Borio se?“ rekao je pijaniji.

„Da. Tražim ga.“

„Pa tvoj brat... je super brat!“

„Kak se zove brat?“

„Sebastijan, Sebi Žagarić.“

„Pa nije on...“ rekao je pijaniji treznijem.

„Nee, nemoj pizdit. Na žalost ne znamo za Sebastijana, Sebija, kako kažeš?“

„Pa nije onaj...“

„Koji?“ pitao sam.

„Ma onaj... a neee, to je Žbaljarić... da, da, Žbaljarić.“

„Ajde s nama, ima još dečkiju u birtiji, pa ćemo pitati.“

Krenuo sam s njima. Pijaniji je jedva išao, a trezniji ga je pridržavao.

„Ja sam Deni, a ova vreća kupusa je Suza. Nemoj ga pitat odakle mu nadimak.“

„Neću.“

„Kak se ti zoveš?“

„Ja sam Damir.“

„E, pa Damire, dobro nam došo u slavni Pakrac“, rekao je Deni i pokazao rukom na ruševine preko kojih je sad već padao mrak, ne uspijevajući se izboriti s crnim rupama za primat.

Birtija o kojoj je pričao bila je zadimljena, a osim dima unutra je smrdjela i gomila muškaraca. Neki su bili u civilu, neki u uniformi. Nije bilo ni jedne žene, osim konobarice.

Kad me Deni predstavio, birtija je ustala na noge i okrenula se naopako. Konobarica je morala nositi piće za sve, i za mene duplo. Ali euforija je splasnula kao što je i došla, pa sam se uskoro našao u separeu s Denijem.

„Ak je on došo prije devetog mjeseca, onda su ga poslali u Policijsku postaju.“

„Došao je poslije. Krajem listopada.“

„E tada je zapovjedništvo bilo u Robnoj kući. Morao si je vidjeti, to je ona velika zgrada. Sad je razrušena, ali je bila... prije...“

Jezik mu se petljao, a i ja sam osjećao kako mi se vrtjelo od žestice koju sam ulijevao u sebe. Zapalio sam cigaretu i duboko udahnuo dim u pluća.

„Kad je došao u Robnu kuću, razmjestili su ga, ovisno o zapovjedniku određenog punkta, kam već treba, a bila je tu i interventna mobilna jedinica, koja je bila na raspolaganju. I tak ti je to funkcioniralo do kraja rata. Imali smo smjene svakih desetak dana. Pet autobusa bi došlo, tri se vraćalo, mrtvi ili ranjeni...“

Stao je i pogledao me.

„Ne mislim da je on...“

„Ma znam“, rekao sam, osjećajući bubnjanje u sljepoočnicama.

„Uglavnom, držali smo četrdeset dva kilometra linije razdvajanja, a nekad se nebo nije vidjelo od četničkih granata kako su padale. Ih, svašt je tu bilo. Pa prvi oružani kontakt između JNA i MUP-a je bio ovdje! Još i prije krvavog Uskrsa!“ povisio je glas, a onda se opet utišao.

„Jer je Pakrac pripojen SAO Krajini, pa je MUP to trebao vratiti. Pakrac ti je poseban, da ga je srpska gamad prošla i spojila se s Viroviticom, cijelo istočno ratište ostalo bi odsječeno i otišlo bi sve u tri pizde materine. Jednom će knjige pisati o tome kako se branio Pakrac.“

Stao je i zamislio se.

„Branka, daj ovamo još dvije!“

Branka je donijela još dvije, a meni je glava rasla tako da sam mislio da će napuniti cijeli kafić i da će svi ovi ljudi ući u nju. I ostati tamo zauvijek.

„Evo vidi onog bijelog tamo.“

Pokazao je prema sijedom koji je šutio.

„Njemu je umro brat. Ubili ga smradovi četnički. I bio je potpuno svjestan, nije se gubio. Tražio je dva sata mira, cigarete, lavor za pepeljaru i kavu. Nije pio. A ni sad ne pije, vidiš. I odradio je to. Lego je i ujutro se probudio bijel. I zubi mu počeli otpadati.“

Opet se zamislio.

„A bilo je i pizdarija! Ha, ha kad se sjetim kak smo evakuirali dvjesto luđaka, pravih munjosa, preko rijeke, na nosilima, i to uglavnom Srba, jer ih Srbi nisu htjeli, pa smo ih evakuirali u druge institucije po Hrvatskoj jer se o njima nisu mogli ovdje adekvatno brinuti, to ti je jasno. Pa tu su stalno padale bombe, a ovi luđaci posrani, popišani, pa ne moš to ni opisati. I mogli smo... jasno ti je, ali nismo. Nismo, jer mi smo pravi! Mi!“

„Hrvati!“ odjeknulo je složno duboko u unutrašnjosti moje glave.

Morao sam izaći. Morao sam odavde.

„E, ja bi morao...“

„Ma kam ćeš?! Sjed tu, noćas si kod mene, pa gdje ćeš sad?“

Ostao sam. Pili smo. U glavi mi je počelo bubnjati. Pili smo još. Ljuljao sam se u WC-u. Pili smo i dalje. Onda smo bili u nekom stanu, posrtao sam po podu. Pao sam. Tražio sam bilo što meko. Našao sam i zatvorio oči.

„... maaaajku!“ čujem.

Trznem se. Otvaram oči, mrkli je mrak.

„Jebem ti maaaajku četničku da ti jebem!“

Oči mi se privikavaju na mrak, ali ništa ne razaznajem. Čujem da glas dolazi iz kuta sobe. Oprezno ustajem. Oči mi se privikavaju, vidim obrise razbacanog namještaja po sobi. Netko je u krevetu.

„Pucaj! Pucaj jebem ti maaajku!“

Prepoznajem Denijev glas. Pipam po sobi. Nalazim ruksak i izlazim iz stana. Na ulici, kroz otvoren prozor, čujem Denija kako urla.

Našao sam skrivenu klupu i legao. Bilo mi je hladno i bio sam žedan. Iz ruksaka sam izvadio Sebijev strip. Toliko puta sam ga pogledao da ga već znam napamet. Ali počeo sam primjećivati nove sjenke i obrise, žice, vojnike. Što mu je moralo biti u glavi dok je to crtao. Što mu se stvarno dešavalo. Doživio traumu, sjetio sam se Generalića. Nisam znao što je istina, a što nije i pitao sam se kako uopće razdvojiti istinu i obmanu. I ako se povijest ponavlja, bira li itko što će se ponoviti.

Budan sam dočekao jutro, znao sam što trebam učiniti. Pitao sam prolaznika kako da dođem do autoceste. Zanimalo ga je kamo idem. U Srbiju. On se osvrnuo.

„Jes ti normalan? Kakva Srbija? Ne moš u Srbiju, barem ne autocestom, to ti je sve zatvoreno.“

Zbunjen sam pomislio da to mora biti tako, pa mi smo u ratu, kako ću u Srbiju.

„Al moš preko Mađarske. Tak idu ovi kad moraju. Ideš tu gore na Viroviticu pa preko.“

„Viroviticu?“

„Da, nemaš puno, sedamdesetak kilometara. Al ja na tvom mjestu ne bi puno govorio o Srbiji ovdje“, rekao je i otišao.

Na cesti sam lako ulovio auto do Virovitice. Tip je unutra bio sam i nije mu se pričalo. Odgovaralo mi je to. Vani je na neki čudan način bilo lijepo. Ako bih blokirao rupe i ruševine i razmišljao o poljanama, shvaćao bih koliko je ovdje drugačije. Kada smo prolazili kroz Velike Zdence, pomislio sam na Zdenku i vratio se u marendarij osnovne škole, dok je svijet bio mir, a život se sastojao od sasvim malih, lako probavljivih tragedija.

U Virovitici me na kolodvoru počela loviti panika. Nisam znao ni kamo ni kuda. Gledao sam autobuse za Mađarsku, ali strah me bilo pitati za Srbiju. Sjeo sam u kafić. Ljudi su odlazili i dolazili. Primijetio sam automobil pulskih registracija, što me ozarilo. S ljudima koji su iz automobila izašli, starijim parom, nisam imao ništa zajedničko, i u Puli ih vjerojatno ne bih ni primijetio, ali ovdje sam osjećao čudnu povezanost s njima. Sjeli su u kafić, dalje od mene. Kad su se smjestili i udubili u razgovor, ustao sam i pokušao im se približiti, ali tako da ne primijete. Nisam ni sam znao zašto, možda sam samo želio čuti poznati govor.

Nisu primijetili da sam im se primaknuo, bili su zadubljeni u razgovor. Prisluškivao sam i shvatio da idu za Srbiju. Nisam mogao vjerovati, ali znao sam da moram smisliti pametnu strategiju kako da im priđem. Nisam smio propustiti ovu priliku.

„Ma ja se ispričavan, ali san čuja da povidate po našu, pa mislin kako je to čudno sresti nikoga tako daleko od doma!“

Gledali su me začuđeno. Kad sam pomislio da su se zatvorili kao bube kuglice kad ih takneš, ona se nasmijala.

„Aj, ma vero je lipo čut domaću besidu ovako daleko. San jur pensala da smo jedini Istrijani u svemiru!“

„Pa to je stvarno čudno. I lipo u isto vrime.“

„Baš čudno, a ča bi tek bilo da smo se sreli u Afriki, a ha, ha, ha!“

„Onda bimo sopele zvadili i zatancali balun!“

„A ha, ha, pa da!“

On je gledao nepovjerljivo.

„A skud si ti?“ pitao je.

„Iz Pule.“

Nisam smislio bolje od toga, bilo me strah da ne skuže da nisam baš neki Istrijan.

„A iz Pule“, rekla je ona. „A kadi si poša?“

Pogledao ju je prijekorno. Odlučio sam odmah prijeći na stvar. Stišao sam se.

„Ja ću van biti potpuno iskren. U ovin krajevima to nije pametno povidati, ali san krenuo za Srbiju. Tamo iman neku... a, rodbinu, pa moram... ma znate kako je...“

„Ah, pa i mi!“ ona je uzviknula, a ja sam jasno primijetio kako ju je on šutnuo pod stolom. Pravio sam se da nisam to vidio.

„Ma ne?! Ajme, mi je zajno laglje!“

„Ma mi nikako furešto pvidaš“, rekao je on, a ona je njega onda pogleda prijekorno.

„A pa je, to je taj moj srpski dio familije, koji ne pokazujen baš svugdi, ako me razumite.“

„Naravno da razumimo,“ rekla je ona, „ma kako ideš tamo? I kamo?“

Nisam o tome razmišljao. Pomislio sam da je tamo gore negdje Novi Sad. Gledao sam u njega. Po izrazu lica shvatio sam da se malo smekšao. Odlučio sam da je vrijeme da ih pitam.

„Za Novi Sad. I bit ću van opet sasvin iskren, neman kako. Zato san i doša vamo na ovi kolodvor da vidin jel ima niki bus, al san se malo zbuni i nisan zna kako i kega da pitan.“

Zaključio sam da je najbolje da mi priča bude što bliže istini. Gledao sam u njega. Shvatio sam da trebam ići do kraja, jer je tipu sve jasno, nije budala.

„I da vam odmah kažem, vidio sam vas kad ste došli, vidio sam pulsku registraciju i prvo što sam pomislio bilo je da mi je drago vidjeti domaće ljude pa sam vam se približio kad ste sjeli. Nisam imao nikakav plan, jer nisam ni znao kamo idete, ali kad sam čuo da govorite o Srbiji prišao sam vam. I to vam je cijela istina. Ja sam iz Istre, ali nisam baš neki Istrijan, kao što čujete po mom govoru, osim što malo ponekad zapjevam, jer su mi mamini Istrijani.“

Gledao sam u njega.

„Vidi ja san ja da si nan doša bliže namjerno, pa san se pita ča želiš. Ali jasno mi je, čovik tu mora biti na mot. Moreš s nama, naravno. Gremo za Beograd, pa te moremo puštiti u Novom Sadu.“

Odahnuo sam.

„Ma ja vam idem u jedno selo, Batorovci se zove, na samoj granici je, blizu autoceste, pa ni ne znam tačno kamo je najbolje ići.“

„Pa kako si se to pronta za put? Si moga magar kartu ponesti.“

„A jesam, šta da vam kažem.“

„Ma si dobro reka, najbolje ti je pojtiti za Novi Sad pa preko Rume na autocestu. Ali ne znan kako je sad tamo. Ma ča ćeš tamo?“

„Imam familiju. Moram ić vidjet kako su, nismo se čuli ni vidjeli dugo.“

„Ma ja, da. Ćemo poj? Aj da platimo.“

„Ja ću, molim vas. I želim dat za benzin, koliko treba.“

Ona je poskočila.

„Ma nema šanse, ča ti je! Ćemo od dice uzimati!“

Njemu nije bilo drago što je to rekla, ali sam ja brzo uzeo i njihov račun, da ga barem malo odobrovoljim.

U autu je ona puno govorila. Njega je zanimalo samo imam li pasoš. Do granice sam saznao cijelu njihovu priču, kako im se kćer udala za Srbina, ali njima to, naravno, nije bilo bitno. No onda je počeo rat i on je u Puli izgubio posao, počele su prijetnje i shvatio je da mora otići. Ona ga je voljela i otišla je za njim. Govorila je da će se lakše ona snaći tamo, nego on ovamo. Oni nisu bili sigurni u to, ali pustili su je, što će drugo. Nije im bilo prvi put da idu, ali nisu se vidjeli koliko su željeli.

Granicu smo prešli bez problema, a ulazak u Mađarsku samo je pojačao moj osjećaj koji sam imao dolazeći prema Virovitici. Bila mi je lijepa ova ravnica, a sada mi je bilo još i ljepše gledati te prizemnice, koje kao da su izašle iz bajke, bez rupa od metaka i srušenih krovova, a pored njih cvijeće u dvorištima i ljudi na biciklama.

Ona je izvadila hranu i ponudila me. Prihvatio sam i nisam se mogao nauživati domaćeg sira i pršuta u zlatnoj, hrustavoj pogači. Kad sam ožednio, ona mi je ponudila bevandu, jer da je čista voda dobra, bila bi dobra i u koljenu.

Objašnjavala je kako njen muž ovdje ide duljim putem, jer se grozi skele u Mohaču, pa umjesto da tamo prijeđemo, ići ćemo na Baju, gdje ćemo prijeći preko mosta. Jasno mi je da to nije govorila da bi mene informirala, nego da bi njemu rekla kako joj je to glupo, ali meni je bilo svejedno. Prispavalo mi se pa sam rekao da ću se malo odmoriti, jer sam loše spavao noćas. Brzo sam zaspao.

Ona me probudila.

„Bome si se naspao. Nego, tu smo, blizu granice. Daj pašaporat i smij se kad rivamo.“

Dosad je nisam vidio tako ozbiljnu.

„A de ćete vi?“ pitao nas je tip kad je pogledao pasoše.

Oni su mu ispričali spremljenu priču, perfektno se nadopunjujući. Čak su se i posvadili, sve kao dio predstave. Tipu je konačno dosadilo i propustio nas je.

„Svaka čast“, rekao sam kad smo prošli granicu.

„Smo trenirali“, rekla je ona poznato se osmjehujući.

Ulazak u Srbiju vratio me natrag. Sve bi trebalo biti jednako kao u Mađarskoj: jednaka je ravna cesta, jednake su prizemnice s jedne i druge njene strane, nema rupa na kućama... Ali sve je nekako drugačije. Sumornije. A onda sam vidio tipa na biciklu. Na prvu sve se opet činilo jednako; čovjek je vozio biciklu, kao i oni po Mađarskoj, ali bolji pogled otkrio je da je u ustima imao cigaretu, na glavi poderanu kapu, a na nogama šlape iz prvog svjetskog rata. I pomislio sam da je ta slika bit onog što mi je drukčije. Ovdje je sve bilo jednako, samo jadnije.

Vježbao sam ćirilicu na natpisima, možda će mi trebati.

Ulazak u Novi Sad podsjetio me na Karlovac nakon onog pakla koji je vodio do tamo. Velegrad. Samo ovaj nije imao rupe po fasadama. Moji dobročinitelji su me iskricali u Novom Sadu i objasnili mi kamo moram ići za Rumu i od Rume za autocestu. Dugo smo se grlili.

U Novom Sadu sam osluškivao ljude kako pričaju. Upijao sam, ali i shvatio da pričaju mekše

nego Srbi iz filmova koje sam gledao, u nekim stvarima sličnije nama, pa sam odlučio da mi je lakše probati glumiti tvrđi izgovor, jer ne znam što je u ovom govoru slično našem, a što nije.

Kad sam podigao prst na cesti za Rumu, stao mi je prvi auto, bijela lada. Ne znam je li mi se to ikada desilo.

„De ćeš?“

Tip je bio mlad, možda koju godinu stariji od mene.

„Do Rume.“

„Upadaj!“

Ušao sam u ladu, a unutra je iz loših zvučnika krčio narodnjak.

Pogledao sam tipa iskosa i primijetio tetovažu na ramenu. Nisam odmah razabrao što mu je to istetovirano.

„Odakle?“

„Iz Beograda“, rastegnuo sam kako sam mislio da treba.

„O, iz Beograda! Pa šta ima u Beogradu?“

„A ništa, bio sam tu kod kevinih, pa sad idem kod ćaletovih. Letnji raspust, znaš kako to ide.“

„Ne znam ti ja, brate, kako to ide, nisam imo raspust od osnovne.“

Pogledao me.

„Kolko ti je godina?“

„Osamnaest.“

„Si bio u ratu?“

„Nisam.“

„E lako vama, deci, boli vas uvo za sve dok vam mi branimo otadžbinu.“

„Ti si bio?“

„Od početka! Bio sam prvi u kamionu za Vukovar! Jebemti ustaše usrane, sve su nam uzeli, si video to?!“

„Jesam.“

„A ove ustaše iz Evrope i Uena puše kurac onom krivoustom, i umesto Velike Srbije dobili smo kurac. Sve će da nam uzmu, jebo im ja kevu ustašku!“

„Da im jebo!“

„Ma neću da se sekiram. A šta kad ne mogu! Ne mogu da verujem šta se ovo dešava! Pa oni su u toj svojoj Oluji, jebo im ja kevu ustašku, poklali naše starce, žene i decu, bog im jebo kevu da im jebo!“

„Ustašku!“

„Poklali! A ovi ustaše pederski iz Uena sve to gledaju. Ma puj! Uh, što sam se nasekiro! Sva sreća pa smo im se osvetili unapred, u logorima tu uz granicu. Jebali smo im kevu još devedesprve!“

Gledao sam naprijed i nadao se da je Ruma blizu. Srećom, bila je, a kad sam izašao iz auta, shvatio sam da su mu na ramenu četiri es. Odahnuo sam kad sam se našao ponovno na cesti, odlučan ovaj put ne stopirati. A i koliko god mi bude trebalo da stignem pješke, pomislio sam da mi je bolje na autocesti stopirati kad padne mrak. Nisam znao što me čeka prema granici, a u mraku mi se činilo da će sve biti lakše.

U Rumi sam napunio bocu vode i do autoceste došao brzo. Odlučio sam se skloniti u jedini šumarak na koji sam naišao. Bilo je vruće i ljepljivo, osjećao sam da smrdim. Skinuo sam sve sa sebe i isplahnuo se vodom. Na mokrim dijelovima kože ugodno me hladio povjetarac. Raširio sam ruke i opet pomislio na slobodu. Ali brzo sam se sjetio zašto sam ovdje. Bilo je problema, trebalo je ukloniti neke civile. Promicale su mi slike, kao u kaleidoskopu. Čuvar. Žičana ograda. Kapric morala. Čestitosti nisu potrebna pravila. Postoji samo jedan moral koji čovjek može dopustiti: onaj koji je propisan iznutra. Ali to što je sve dopušteno ne znači da ništa nije zabranjeno. Izjednačene su samo posljedice djela. Grižnja savjesti je beskorisna, ali izbor je ključan.

Ali kako izabrati kad je na pladnju sve očišćeno od kostiju, i dobro i loše, i sve se obilno supa

umočeno u slatku krv.

Kad je pao mrak, digao sam palac. Prošlo je nekoliko vozila, a onda je stao yugo. Pogledao sam tipa kroz prozor, bio je stariji. Možda je to taj. Protrnuo sam od podudarnosti.

„A de ćeš ti ovako kasno?“

„Pa trebao bi do Batorovaca.“

„A, do Batrovca, pa idem i ja tamo, aj, uđi.“

Oprezno sam sjeo u auto. Bilo je prljavo, i puno stvari. Kičma mi se ukočila. Pomislio sam da me nije dobro čuo, ali to mi sad nije bilo važno, jer su Batorovci očito blizu Batrovaca, pa ću lako do tamo. To mi je sad bio najmanji problem.

U autu je smrdilo pa sam otvorio prozor.

„Aj molim te, nemoj, ako baš ne moraš, ubi me promaja.“

Déjà vu.

„Nego, de ćeš ono?“

„Ma duga priča, deda.“

„Pa imamo, bre, vremena, nije ovo mercedes, a do Batrovca je još mnogo.“

Šutio sam.

„A dobro, nego, da zapalimo po jednu, a?“

„Može, deda.“

To sam rekao, i onda tek shvatio što sam rekao. Kao da me neka sila vukla protiv moje volje. To nisam bio ja. Stali smo na proširenju ceste. Starac je ugasio auto i odnekud iza sjedala izvadio požutjelu kesu s duhanom i snop loše otrgnutih papirića. Činilo mi se da su od papira u koji se umata kruh. Pružio mi je jedan. Smotao sam dosta loše, ruke su mi se tresle i znojile, ali uskoro smo pušili.

Dalje smo se vozili šutke. Yugo je drečao kao da ga kolju, a išli smo jedva osamdeset na sat. Sjetio sam se žutosmeđeg Markovog yuga. To me malo smirilo. Kako su samo Marko i Sebi

bili sretni kad ga je ovaj dobio od starog. Hvalio ga je kao da je ferrari. Sjećam se, kad god su me vozili, da je vozački naslon stalno propadao i što god da su radili, taj bi naslon propao, pa i usred vožnje. Ljutio sam se na sebe i osjećaj žaljenja za onim što je prošlo, a onda još i više na misao da se takvo što nikada više neće ponoviti. Kao da smo se svi skupa od tada morali početi određivati prema stvarima, a da izbori, koji god bili, uvijek u sebi nose klicu greške i kajanja.

Marko, tko zna misli li i on tako ili je još samo jedan od onih koji bez grižnje savjesti grade svoje svjetove na tuđoj nesreći i grabe dalje kao da ništa što je bilo ništa i ne znači. Ne znam, ali znam da je puno i previše parazita na ovom svijetu.

Pogledao sam starog. Kunjao je. Ovako bismo se mogli i razbiti, ali nije mi se dalo razgovarati s njim. Pratio sam idemo li ravno.

Konačno smo skrenuli, ali namjerno. Yugo je opasno zastenjao kad smo sišli na lokalnu cestu. Iznenadilo me što je asfaltirana. Cesta je ipak bila grbava, a stari nije smanjio brzinu pa sam se nadao da dobro poznaje put. Širom su mi oči bile otvorene, objema sam se rukama držao za sjedalo i snažno ga stiskao. Nije mi bilo jasno zašto, ali nisam želio pokazati starcu da se bojim.

Stali smo na raskrsnici. Uokolo su bile niske kuće u mraku.

„Eto nas. Ja stvarno ne znam šta ćeš ti tu, al tu smo, u Batrovcima, pa šta da ti kažem. Moja kuća je tamo“, rekao je starac i pokazao neodređeno u mrak.

Srce mi je ubrzano tuklo. Ako je stao ovdje i tu živi, onda on ne može biti taj. Ali previše je poklapanja. Morao sam to presjeći.

„Deda, da vas pitam nešto. Jeste li vi prije četiri godine vozili ovuda jednog dečka, Hrvata?“

Gledao sam ga. Trudio sam se biti spreman na sve, pa i na to da mu iz glave izlete vanzemaljci. Starac se zamislio.

„Ne sećam se. Ne bi reko. Ma ko bi ti ovde došo. Pa i ti si čudan, nećeš da kažeš šta ćeš ovde, a ja tu znam svakog, malo je ovo selo, i velika zla su tu bila, a ti dođeš i tako sve nešto nećeš. Al šta ću, ne pitaj kad ne treba, šuti i teraj!“

„Dobro. Dajte mi samo recite u kojem smjeru su Batorovci. Tamo ja moram, pa zato valjda ne znate, a koliko sam shvatio, niste baš u dobrim odnosima s njima.“

„Ma o čemu ti pričaš? Kakvi Batorovci?“

„Batorovci, susjedno selo, selo pored Batrovaca.“

„Ma šta ti pričaš, čoveče?! Au, ludoga čoveka. Ma nema ti tu ničega. Ovo je selo, i na njemu nesreća, tu je granica, tamo je Vašica, onamo su Adaševci i to je to!“

Slušao sam, ali nisam čuo.

„Ma, deda, moj brat je bio ovdje prije četiri godine. Dobro, niste ga vi vozili nego netko drugi, ali tu je bio, prošao je kroz Batrovce ili pored njih i završio u Batorovcima. Sve tu, na Bosutu.“

„E, saćeš me ti praviti ludim. Pa i meni treba da skupljam svakog. Nije dosta nesreće na ovom selu. Aj, mali, aj!“

Izašao sam iz auta. On je odjurio uz škripu guma.

Stojim na mračnoj raskrsnici. Oko mene su kuće. Ovako izgleda izgubljenost. Pogledam malo bolje, cesta me podsjeća na križ. Krenem prema njegovom vrhu. Kad dođem do kraja, s lijeve strane vidim jednu, a s desne drugu crkvu. Drugačije su. Lijeva i desna ruka Boga, u vječitoj svađi. Naprijed je voda. Sjednem na obalu rijeke, na granicu između svijeta, i plačem.

Nešto šušne iza mene. Okrenem se. Vidim sjenu čovjeka s baterijom.

„Dobra večer“, kažem otirući suze.

„A daj Bog da je dobra, sinko.“

„A i vi kasno ovuda?“

„Ma za mene je kasno, a i za sve nas.“

„Možda i je.“

Šutimo.

„Ja sam na kraju puta, ne znam kamo dalje.“

Ne znam zašto, ali to kažem naglas.

„Svi smo mi na kraju puta.“

„Ali ja to nisam htio.“

„Nitko to nije htio.“

„Možda netko jest.“

„Možda.“

„Pa što dalje da radim?“

„To ti ja ne mogu reći.“

„Evo, učinio sam sve da ga nađem, ne znam što sam još mogao. Prešao sam put koji je strašan. U glavi. Ne znam znate li kako je kad izgubite nekoga tko vam je sve. Ali baš sve!“

Nisam zaustavljao suze. Ne mogu ih više držati u sebi.

„E, moj sinko, da ne bi znao kako je to kad izgubiš sve. Pa ja celi svoj život gubim sve. I najveće prokletstvo koje može da ti se desi, da gledaš kako ti dete pogiba od ruke dušmana, to sam doživio.“

„Žao mi je, deda.“

„Na svoje oči, dabogda mi se isušile, gledao sam kako ih ubija! Evo tu dole, na ovoj reci! Šta misliš zašto noću ovako kao avet idem ovuda, ni živ ni mrtav! A sve sam ja kriv, ja sam sve kriv!“

„Ma ne možete, deda, vi za sve biti krivi.“

„Ja sam kriv, ja sam ga ovamo doveo, ludaka. Znao sam da nešto ne valja s njim, znao sam, a pozvao sam ga u kuću, dao mu sve šta sam imao. Četiri godine. Četiri godine ja sam znao!“

Moje srce je ledena kuka.

„Kako mislite četiri godine?“

„Kako mislim? Ja ne mislim, ja ne vidim i ne čujem. Ja sam ništa. Avet na obali ove crne reke koja neće da me uzme. Da me uzeo barem pre četiri godine, kad je u bunilu ovde bio, a ja ga tetošio sedmicu dana ko da je moj. Sve sam mu dao, ali video sam da je sam Đavo u njemu. I

vratio se. Čekao je četiri godine da dođe po svoje. Ali nije uzeo mene, ne, uzeo je moje najmilije. Zašto?!“

„Tko vam ih je uzeo?“

„Đavo! Izašao je iz šume s još trojicom i skupio sve što je našo u selu. Tu su nas stavili i on je urlao o zločinu i kazni i kako će nas kazna snaći za sve šta smo uradili. A šta smo to uradili?“

„Deda, o čemu vi pričate? Ko je to bio? Kad?“

„Đavo, kažem ti! Pred dva, tri meseca, godinu, dve, ne znam, uvek se iznova dešava! Tu nas je sve stavio, pa ovde se krv još vidi, ne može to isprati ova reka, ne može to isprati ni jedna voda!“

Starac upire bateriju u mene.

„Razumeš ti to?!“

Ustukne.

„Ti...“

„Šta ja?“ pitam. „Šta ja?!“

„Ti... to si ti.“

Starac pada na koljena.

„Došo si da završiš posao.“

„Ma šta to pričaš, čovječe?!“

Tresem starca za ramena. On kleči ispred mene.

„Govori?!“

„Znao sam. Uzmi me, uzmi i mene. Zašto si me poštideo?“

„Nisam ja ništa učinio?! Čuješ me!“

Pokušavam istresti iz njega te laži. Prvo je krut, a onda se opušta. Puštam ga, pada na leđa. Prilazim. Ne miče se.

„Završi posao“, kaže tiho.

Plačem.

„Ali ja nemam što završiti. Nemojte mi to raditi. Moj brat... On je bio ovdje prije četiri godine. Poveo ga je neki čovjek i doveo ovamo, a ovdje su mu se desile strašne stvari.“

„Ja sam ga poveo. Ne znam koji je Đavo u njemu, ali velik je taj Đavo. On je sve te strašne stvari.“

Moje srce je stalo.

7.

budućnost ti je poznata kako god da se odigra a u povijesti se gubiš koliko god da se odigrala kako je to paradoksalno skoro do bola i u muškom i u ženskom rodu s koje god strane gledaš isto je iako si morao zauzeti stranu jer kad si je jednom zauzeo karte su konačno bile podijeljene i igra je mogla početi ulog je bio velik najveći ali tada to nisi znao kada si počeo pričati mislio si da je kontroliraš da možeš izabrati možda si i mogao izabrati možda ti se nudilo da se igraš na površini kao dijete u plićaku ne idi dublje tamo će te morski pas igraš se i izabireš misliš da si važan misliš da ćeš tako preživjeti dvaput stoput ćeš preživjeti izmišljajući istinu osmišljavajući povijest jer ti si gazda ti si onaj koji kontrolira stvari ali onda se nađeš pred prvom pa drugom trećom stotom preprekom jer njih ima koliko i istina jesi li ti damir sebi danijel davor ognjen je li sebi za tebe uopće postojao u tom šesiru iz kojeg si dobio oznaku po kojoj će ti svijet lijepiti naljepnice i znači li to išta ili je ništa kao i onaj prozor na domu zdravlja na koji si stavio rešetke jesu li one stvarne ili su tamo da ti ne bi mogao pobjeći i jesi li se zapitao što je stvarno jesi naravno da jesi onda si počeo pisati o slojevima stvarnosti koji ti se otkrivaju pa se skrivati u nedosegljivoj prošlosti a što je sa zlom kako ćeš zlo definirati je li rat ta sretna okolnost u kojoj se žive dani ponosa i slave pa je sve nakon njih blijeda kopija jer ti on omogućuje da se šepuriš u povijesnim vremenima kad su sve odluke velike i usudne dok on izvlači iz tebe i najbolje i najgore što ako je izvukao najgore kako ćeš se s time nositi u zrakopraznom prostoru između pluća i srca pa onda znaš da je svaki put uzaludan hoćeš li prestati tražiti kad shvatiš da je zlo ono što pokreće svijet hoćeš li pokopati sebe sebija damira danijela davora i ognjena kada shvatiš da je na strani s koje nema povratka ili ćeš tražiti dalje tražiti sebe i svoje zlo da ga iskupiš ili barem opipaš i iz njega naučiš sve što treba znati o oprostima da bi na kraju izašao očišćen okupan umiven recikliran i ponovljen do apsurdna kao i monotona svakodnevica koja se ne može mjeriti s ratom ona izgleda kao multiplicirana radnja u tvornici čepova bez boca naspram divne tvornice čokoladnih bombi koje su tu za tebe treba ih samo opasati oko struka i predati se junaštvu njihovih bacanja na istoga sebe jer tko smo to mi ako to u isto vrijeme nisu i oni koji smo mi koji nisu mogli izabrati u kojem plemenu će se roditi koje će im krv boje biti iako se ona uvijek trudi biti crvena i istog slankastog okusa ali ispod njene uvijek iste pojavnosti leži prava njena priroda može je se ugledati ako se jako pažljivo promotri znanost je probala na to odgovoriti ali uspjela je doći samo do brojeva koji ništa ne znače ponekad misliš da znače jer stoje umjesto prostora ali ni tada ne znače ništa jer ako nisi bio tamo kako ćeš znati a znaš i ako si bio da ne možeš sa sigurnošću uprijeti prstom u broj i reći to je baš taj

broj kako ćeš onda u svemu tome izabrati tko će biti tvoj glavni lik scenarist redatelj kako ćeš se snaći u bolnoj tranziciji iz igranog u dokumentarni film i kako ćeš doista prihvatiti krhkost stvarnosti i sjećanja koja se formiraju prema nahođenju prema pravilima koja ne razumiješ i u čijem donošenju nisi sudjelovao pa se pitaš o moralu pitaš se o vjerovanjima i svjedočenju istine dok ti je u isto vrijeme sve to potpuno nepoznato reducirao si sebe na materiju a što si od toga zamislio i što je doista tamo pitanje je na koje nikada nećeš znati odgovoriti je li onda bolje ne tražiti je li onda bolje ukrcati se na pokretnu traku i kuckati svoju prošlost tek onoliko koliko ti treba za jedan mali najmanji korak budućnosti ili ćeš se upisati u smrt očišćen okupan umiven recikliran do neprepoznatljivosti što može biti bolje od svega drugog što si zamislio hoćeš li prihvatiti ulogu demijurga ili je to preopasno za tebe što ako zaključiš da je bolje u smrti jer je tako lakše onda ćeš spakirati kofer i zaboraviti na sva obećanja koja si dao sebi i što onda i što onda i što onda s mogućnošću logora koji ti je oduzeo svu ljudskost pa te učinio onim što si prezirao jer nisi htio biti mučenik pa si postao mučitelj i što s hladnoćom koja te okovala i od tebe načinila stroj koji moral shvaća kao traku s nulama i jedinicama lišenim bilo kojeg značaja što s onim što si ponio a što s onim što si dobio zanima me razumiješ zanima me jer ako to saznam znat ću više o onome što je doista bitno smeće jedno ostavljeno pred neljudskim izborom pred kojim bi se raspale i veće duše od naših jer mora ti biti jasno da je najmanje bitna stvar jesi li mrtav ili živ jedino je važno to što ja moram o tome odlučiti a ti si istina i život jednako kao laž i smrt i možeš živjeti dvaput i umrijeti stoput na mojim rukama ali kako da to podnesem kako da podnesem toliki život i toliku smrt u sumnji koja će se uvijek iznova kotrljati na dno planine izbora koji moram načiniti svjestan da će me sve ono što sam ostavio iza proganjati kao usud guranja te stijene pred kojom nitko nikad ne bi smio biti ostavljen sam i nezaštićen jebem ti rat da ti jebem rat pićo

Davor Mandić

Rođen 1976. u Puli. Prozaik, pjesnik i novinar. Diplomirao hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Rijeci. Zaposlen u riječkom Novom listu kao novinar u kulturi. Voditelj radionica kratke priče, novinarstva i novinarstva u kulturi.

Objavio: *Mostovi* (pjesme, 2009), *Valjalo bi me zamisliti sretnim* (kratke priče, 2014) i *Đavolja simfonija* (roman, 2016).

Biblioteka elektroRI

knjiga 21

Davor Mandić

ĐAVOLJA SIMFONIJA

© 2021 Davor Mandić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2021

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Strip

Josip Sršen i Sebastijan Čamagajevac
(prema scenariju Davora Mandića)

Fotografija

Engin_Akyurt / Pixabay.com

Objavljeno

16. kolovoza 2021.

ISBN 978-953-345-921-9 (HTML)

ISBN 978-953-345-922-6 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-923-3 (PDF)

ISBN 978-953-345-924-0 (MOBI)

Prvo izdanje

Hena com, Zagreb, 2016.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Rijeke i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.**